

โครงการประเมินและสังเคราะห์สถานภาพ
องค์ความรู้การวิจัยวัฒนธรรมในประเทศไทย

หัวข้อเรื่อง วัฒนธรรมการเมือง

ฉันทนา บรรพศิริโชติ หวันแก้ว
นฤมล กิจไพศาลรัตนา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
กระทรวงวัฒนธรรม
ประจำปีงบประมาณ 2547

โครงการประเมินและสังเคราะห์สถานภาพ
องค์ความรู้การวิจัยวัฒนธรรมในประเทศไทย

หัวข้อเรื่อง วัฒนธรรมการเมือง

ฉันทนา บรรพศิริโชติ หวันแก้ว
นฤมล กิจไพศาลรัตนา

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
กระทรวงวัฒนธรรม
ประจำปีงบประมาณ 2547

รายชื่อผู้ร่วมงานวิจัย

ผู้ค้นข้อมูล

นางนฤมล กิจไพศาลรัตนา

นายสมชาย ไชยเกษร

ผู้อ่านและทำบรรณนิทัศน์

นางนฤมล กิจไพศาลรัตนา

นางสาวสรวงสุรางค์ ล้อมรัตนชัย

นางสาวประภาภรณ์ ดิวยานนท์

นางสาวมัชฌิมา กุญชรานุสสรณ์

นางสาวอลิสสา หะสาเมาะ

นางสาววิศรา ไกรวัฒน์พงศ์

นางสาวติชิตา พัชรดำรงกุล

ผู้อ่านและตรวจสอบเนื้อหา

รศ.ดร.ฉันทนา บรรพศิริโชติ หวันแก้ว

นางนฤมล กิจไพศาลรัตนา

อ.ดร.วิเชียร ต้นศิริคงค

อ.ประเสริฐ แวงกล้า

ผู้พิมพ์

นางฉาลินี กล้ากล่อมจิตร

พิสูจน์อักษรและจัดทำตัวเล่ม

นางนฤมล กิจไพศาลรัตนา

นางฉาลินี กล้ากล่อมจิตร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนำ

การจัดทำบรรณนิทัศน์และฐานข้อมูลในหัวข้อวัฒนธรรมการเมือง เป็นความพยายามเริ่มต้นให้เกิดการศึกษาค้นคว้าในเรื่องนี้เป็นระบบมากขึ้น การริเริ่มทำโครงการนี้โดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และ ศาสตราจารย์ ดร. อานันท์ กาญจนพันธุ์ ในฐานะหัวหน้าโครงการ ได้ก่อให้เกิดคุณูปการแก่วงการสังคมศาสตร์เป็นอย่างยิ่ง การพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการรวบรวมและสืบค้นเอกสารเป็นประโยชน์ได้ในหลายระดับ แม้แต่ในการศึกษาค้นคว้าส่วนตัวของนักวิชาการเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็อาจจะใช้ตัวอย่างโปรแกรมฐานข้อมูลวิจัยวัฒนธรรมนี้ช่วยจัดระบบของตนเองและแบ่งปันกันในหมู่อาจารย์ นิสิต นักศึกษา

ทางคณะผู้วิจัยโครงการย่อย หัวข้อเรื่องวัฒนธรรมการเมือง มีความเห็นวาระระบบฐานข้อมูลนี้จะเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้นหากได้มีการปรับปรุงข้อจำกัดทางเทคนิคบางประการ และพัฒนาต่อไปให้สามารถทำการสืบค้นทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้หลายฐานข้อมูลในเวลาเดียวกัน ในอนาคตข้างหน้ายังควรหาแนวทางในการปรับปรุงฐานข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ

การค้นคว้าเรื่องวัฒนธรรมการเมืองในรายงานฉบับนี้ยังไม่สมบูรณ์แบบเสียเลยทีเดียว แต่ทางคณะผู้จัดทำได้ใช้ความพยายามเป็นอย่างยิ่งแล้วที่จะรวบรวมเอกสารให้ได้มากที่สุดภายในเวลาที่มีอยู่ งานนี้สำเร็จลงได้ด้วยน้ำพักน้ำแรงของ ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะผู้วิจัยขอแสดงความขอบคุณผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำทุกท่าน และ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่ให้ทุนสนับสนุน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะผู้วิจัย

มิถุนายน 2548

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ข
บทที่	
1 การรายงานผลการศึกษา วัฒนธรรมการเมือง	1
กรอบการค้นคว้า	1
กรอบเนื้อหาการค้นคว้า	1
ตัวอย่างคำสำคัญ	2
ภาพรวมของเอกสาร	2
ภาษา	2
ประเภทสิ่งพิมพ์	3
ปีพิมพ์	4
แหล่งสืบค้น	6
ปัญหาและข้อเสนอแนะ	7
ปัญหาด้านการค้นคว้าและเนื้อหา	7
ปัญหาด้านเทคนิค	8
ปัญหาการจัดการ	9
ข้อจำกัดในการจัดพิมพ์รูปเล่ม	9
2 บรรณนิทัศน์ วัฒนธรรมการเมือง	10
สิ่งพิมพ์ภาษาไทย	10
สิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ	172

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ผลงานทางวิชาการหัวข้อวัฒนธรรมการเมือง จำแนกตามภาษา	2
2	ผลงานทางวิชาการ จำแนกตามประเภทสิ่งพิมพ์	3
3	ผลงานที่จำแนกตามภาษาและประเภทสิ่งพิมพ์	3
4	บรรณนิทัศน์วัฒนธรรมการเมือง จำแนกตามปีพิมพ์	4
5	บรรณนิทัศน์จำแนกรายการตามปีพิมพ์	5

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1
รายงานผลการศึกษา
หัวข้อวัฒนธรรมการเมือง

กรอบการค้นคว้า

โครงการจำกัดการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมในสังคมไทยไว้ภายในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา หากพิจารณาด้านการเมืองแล้ว ในช่วงระหว่างพ.ศ. 2536-2547 เป็นช่วงที่ประเทศไทยเผชิญปัญหาประชาธิปไตยถูกท้าทายอีกครั้ง ในกรณีเหตุการณ์เดือน พฤษภาคม 2535 และซึ่งสองปีก่อนหน้านั้นเกิดรัฐประหารขึ้น ฉะนั้นประเด็นที่ควรให้ความสำคัญจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ **ประชาธิปไตย** **วิกฤตเศรษฐกิจและการปฏิรูปการเมือง** จนกระทั่ง นับตั้งแต่ พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา รัฐบาลทักษิณได้เสียข้างมากและเข้ามาเป็นผู้บริหารประเทศ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองบางประการ โดยเฉพาะในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างระบบราชการกับพรรคการเมือง แนวทางการทำงานของพรรคการเมืองก็เปลี่ยนแปลงไป มีการใช้นโยบาย “ประชานิยม” และการเมืองที่อาศัยรูปแบบของการตลาดในการแข่งขัน ในช่วงนี้มีการกล่าวถึงการกลับมาของระบอบอำนาจนิยม หรือ ระบบที่มีความขัดแย้งในตัวเองที่เรียกกันว่า เผด็จการประชาธิปไตย (Democratic authoritarian) ปรัชญาการณทางการเมืองในช่วงนี้สะท้อนปัญหา ความขัดแย้ง และความรุนแรง อย่างชัดเจน ทั้งในรูปแบบของการปราบปรามผู้ค้ายาเสพติด กลุ่มอิทธิพลท้องถิ่น การตอบสนองปัญหาความรุนแรงตามแนวทาง **สันติวิธี** ได้ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น

จากภาพรวมของสถานการณ์ทางการเมืองข้างต้น การกำหนดกรอบการค้นคว้าแบ่งออกเป็นหัวข้อใหญ่ ๆ ดังนี้

กรอบเนื้อหาการค้นคว้า

วัฒนธรรมการเมือง

- ประชาธิปไตย
- อำนาจ
- ชาตินิยม
- เพศสถานะ

อาศัยการพิจารณาจากคำสำคัญที่สะท้อนความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางการเมือง การค้นคว้าควรให้ความสำคัญกับประเด็นตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างคำสำคัญ

ประชาธิปไตย	ปฏิรูปการเมือง	ชาตินิยม	ความขัดแย้ง
ธรรมาภิบาล	การกระจายอำนาจ	การเมืองวัฒนธรรม	การชุมนุมประท้วง
ทุนทางสังคม	ปฏิรูประบบราชการ	อนุรักษ์นิยม	ความรุนแรง
ประชาสังคม	รัฐธรรมนูญ	การเมือง ศาสนา	ชาติพันธุ์
การมีส่วนร่วม	CEO	อัตลักษณ์	สันติวิธี
สิทธิมนุษยชน	คอร์ปชั่น	อำนาจและอิทธิพล	Fundamentalism
สิทธิชุมชน	ท้องถิ่นนิยม	ผู้หญิงกับการเมือง	สิทธิสตรี
เครือข่ายประชาธิปไตย	พลเมือง	ประชานิยม	ลัทธิชายเป็นใหญ่
โลกาภิวัตน์กับการเมือง	การสื่อสารทางการเมือง		

ภาพรวมของเอกสาร

จากการสำรวจสถานภาพผลงานวิชาการด้านวัฒนธรรมการเมือง (Political culture) และจัดทำบรรณนิทัศน์ของสิ่งพิมพ์เหล่านั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาในประเด็นต่างๆ ได้แก่ ภาษาประเภทสิ่งพิมพ์ และปีพิมพ์ของสิ่งพิมพ์ ในรายละเอียดดังนี้

ภาษา

บรรณนิทัศน์ที่ได้ทำการศึกษาในหัวข้อวัฒนธรรมการเมืองมีทั้งสิ้น 390 รายการ โดยปรากฏในสิ่งพิมพ์ภาษาไทย จำนวน 324 รายการ (ร้อยละ 83.08) และในสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ จำนวน 66 รายการ (ร้อยละ 16.92) ตามรายละเอียดในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลงานทางวิชาการหัวข้อวัฒนธรรมการเมือง จำแนกตามภาษา

ภาษาของสิ่งพิมพ์	จำนวน (รายการ)	ร้อยละ
ภาษาไทย	324	83.08
ภาษาอังกฤษ	66	16.92
รวม	390	100.00

ประเภทสิ่งพิมพ์

ในจำนวนสิ่งพิมพ์ดังกล่าวเมื่อพิจารณาตามประเภท พบว่าผลงานเหล่านี้ปรากฏในสิ่งพิมพ์ประเภทวิทยานิพนธ์มากที่สุด 149 รายการ หรือคิดเป็นร้อยละ 38.21 รองลงมาปรากฏในสิ่งพิมพ์ประเภทบทความวารสาร 97 รายการ หรือร้อยละ 24.87 ประเภทบทในหนังสือ 65 รายการ หรือร้อยละ 16.67 ประเภทรายงานวิจัย 32 รายการ หรือร้อยละ 8.20 ประเภทหนังสือ 28 รายการ หรือร้อยละ 7.18 และปรากฏในสิ่งพิมพ์ประเภทรายงานสัมมนาน้อยที่สุดจำนวน 19 รายการ หรือร้อยละ ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลงานทางวิชาการ จำแนกตามประเภทสิ่งพิมพ์

ประเภทสิ่งพิมพ์	จำนวน (รายการ)	ร้อยละ
หนังสือ	28	7.18
รายงานวิจัย	32	8.20
วิทยานิพนธ์	149	38.21
บทความวารสาร	97	24.87
บทในหนังสือ	65	16.67
รายงานสัมมนา	19	4.87
รวม	390	100.00

เมื่อพิจารณาสิ่งพิมพ์แต่ละรายการตามภาษาและประเภทพบว่า เป็นหัวข้อวัฒนธรรมการเมืองที่ตีพิมพ์ในสิ่งพิมพ์ภาษาไทยปรากฏในวิทยานิพนธ์มากที่สุด 124 รายการ รองลงมาปรากฏในบทความวารสาร 77 รายการ และบทในหนังสือ 57 รายการ ตามลำดับ ส่วนที่น้อยที่สุดเป็นสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษที่ตีพิมพ์ในหนังสือจำนวน 3 รายการ และในรายงานสัมมนา จำนวน 2 รายการ ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลงานที่จำแนกตามภาษาและประเภทสิ่งพิมพ์

ภาษา	หนังสือ	งานวิจัย	วิทยานิพนธ์	บทความ (วารสาร)	บทความ (หนังสือ)	สัมมนา	รวม
ภาษาไทย	25	24	124	77	57	17	324
ภาษาอังกฤษ	3	8	25	20	8	2	66
รวม	28	32	149	97	65	19	390

ปีพิมพ์

นอกจากนั้นยังพบว่าจำนวนสิ่งพิมพ์ที่ศึกษาแตกต่างกันไปตามปีที่พิมพ์ โดยบรรณนิทัศน์ของสิ่งพิมพ์ภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นสิ่งพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี 2540-2544 มีจำนวนมากถึง 144 รายการ หรือคิดเป็นร้อยละ 44.45 รองลงมาเป็นสิ่งพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี 2545-2548 จำนวน 93 รายการ หรือร้อยละ 28.70 และจำนวนน้อยที่สุดเป็นสิ่งพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี 2535-2539 มีจำนวน 87 รายการ หรือร้อยละ 26.85

สำหรับบรรณนิทัศน์ของสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ ส่วนใหญ่เป็นสิ่งพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี 1999-2004 มีจำนวน 39 รายการ หรือคิดเป็นร้อยละ 59.09 รองลงมาเป็นสิ่งพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี 1993-1998 จำนวน 18 รายการ หรือร้อยละ 27.27 และจำนวนน้อยที่สุดเป็นสิ่งพิมพ์ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี 1983-1992 มีจำนวน 9 รายการ หรือร้อยละ 13.64 ตามรายละเอียดในตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 บรรณนิทัศน์วัฒนธรรมการเมือง จำแนกตามปีพิมพ์

ปีพิมพ์	จำนวน (รายการ)	ร้อยละ
สิ่งพิมพ์ภาษาไทย		
2535-2539	87	26.85
2540-2544	144	44.45
2545-2548	93	28.70
รวม	324	100.00
สิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ		
1983-1992	9	13.64
1993-1998	18	27.27
1999-2004	39	59.09
รวม	66	100.00

จากรายการบรรณนิทัศน์วัฒนธรรมการเมือง ทั้งที่ตีพิมพ์ในสิ่งพิมพ์ภาษาไทย และสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ ที่ปรากฏในตารางที่ 4 หากพิจารณาโดยละเอียดแต่ละปีจะพบว่า สิ่งพิมพ์ภาษาไทยที่ตีพิมพ์ในปี 2545 มีจำนวนมากที่สุด 56 รายการ รองลงมาพิมพ์ปี 2543 จำนวน 43 รายการ ส่วนสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษจำนวนมากที่สุดพิมพ์ปี 2002 มีจำนวน 17 รายการ รองลงมาพิมพ์ปี 2003 จำนวน 9 รายการ ดังนี้

ตารางที่ 5 บรรณนิทัศน์จำแนกรายการตามปีพิมพ์

ปีพิมพ์	สิ่งพิมพ์ภาษาไทย	สิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ	รวม
2526 / 1983	-	1	1
2527 / 1984	-	2	2
2528 / 1985	-	1	1
2531 / 1988	-	1	1
2533 / 1990	-	1	1
2534 / 1991	-	2	2
2535 / 1992	2	1	3
2536 / 1993	17	1	18
2537 / 1994	23	3	26
2538 / 1995	16	1	17
2539 / 1996	29	3	32
2540 / 1997	21	6	27
2541 / 1998	24	4	28
2542 / 1999	19	3	22
2543 / 2000	43	2	45
2544 / 2001	37	4	41
2545 / 2002	56	17	73
2546 / 2003	14	9	23
2547 / 2004	21	4	25
2548 / 2005	2	-	2
รวม	324	66	390

แหล่งสืบค้น

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหลากหลายแหล่ง ทั้งที่เป็นห้องสมุดในสถาบันการศึกษา ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และห้องสมุดของหน่วยราชการอื่น ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสืบค้นจากฐานข้อมูลออนไลน์ต่างประเทศ และเว็บไซต์ของหน่วยงานต่างๆทั้งในประเทศและต่างประเทศดังนี้

- หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศูนย์เอกสารประเทศไทย สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ห้องสมุดคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ห้องสมุดสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ห้องสมุดสถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- หอสมุดปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- หอสมุดวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- ห้องสมุดรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- ฐานข้อมูลออนไลน์ ต่างประเทศ ได้แก่
  - ABI/INFORM
  - Science Direct
  - Social Sciences Full Text
  - Dissertation Abstracts
- เว็บไซต์ของหน่วยงานต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้แก่
  - www.kpi.ac.th
  - www.leeds.ac.uk/thaipol
  - www.cceia.org
  - <http://www.psr.keele.ac.uk/area.htm>
  - <http://vax.wcsu.edu/socialsci/polscres.html>
  - <http://www.polisci.com>

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยประเมินและสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมในประเทศไทยในหัวข้อ ทั้งวัฒนธรรมการเมือง และวาทกรรมวัฒนธรรม ผู้วิจัยพบปัญหาต่างๆซึ่งเป็นปัญหาลักษณะเดียวกันในการศึกษาทั้งสองหัวข้อ ทั้งปัญหาด้านการจัดการซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัญหาการหาผู้ช่วยวิจัยทำหน้าที่อ่าน และทำบรรณนิทัศน์ซึ่งมีน้อยและมักเปลี่ยนแปลงทำให้การทำงานไม่มีความต่อเนื่อง ในส่วนเนื้อหาสาระ และการจัดพิมพ์นั้นข้อสังเกตรวมทั้งข้อเสนอแนะดังนี้

ปัญหาด้านการค้นคว้าและเนื้อหา

- เอกสารการศึกษาเรื่องวัฒนธรรมการเมืองจำนวนมากที่มีลักษณะเป็นบทความวิพากษ์ วิจาร์ณทางการเมือง ที่ไม่ได้เป็นการค้นคว้าวิจัย หรืองานสังเคราะห์ทางวิชาการอย่างเต็มรูปแบบ แม้ว่าจำนวนมากเขียนโดยนักวิชาการ เอกสารเหล่านี้น่าสนใจตรงที่มีอิทธิพลทางความคิด และการถกเถียงในสังคม ซึ่งงานวิจัยอาจจะยังตามมาไม่ทัน การตัดเอกสารเชิงวิพากษ์ออกไปอาจทำให้ขาดภาพปัญหาในปัจจุบันไป ฉะนั้นจึงควรแยกประเภทเอกสารเหล่านี้ไว้เป็นอีกประเภทหนึ่งในลักษณะ บทความวิเคราะห์
- ในส่วนที่เกี่ยวข้องเนื่องกับประการแรก บทความวิเคราะห์จำนวนมากมีขนาดสั้นเพียงไม่กี่หน้า การอ้างอิงไม่มีน้ำหนัก ฉะนั้นในกรณีที่บทความย่อยๆรวมเล่มเป็นหนังสือ การจัดทำบรรณนิทัศน์จะยึดหนังสือเล่มเป็นหลัก และเสนอเนื้อหาหรือรวมของทั้งเล่มแทนที่จะแยกเป็นบทความย่อยๆ มากเกินไป
- วัฒนธรรมการเมืองเป็นหัวข้อที่มีเนื้อหาคาบเกี่ยวระหว่างสาขาวิชารัฐศาสตร์ สังคมวิทยา จิตวิทยา มานุษยวิทยา สำหรับในสังคมไทยเอกสารจำนวนมากสะท้อนเนื้อหาที่เน้นหนักไปในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้าง กระบวนการ และตัวแสดงทางการเมือง การใช้คำสำคัญเพื่อการสืบค้นจึงควรสะท้อนสาระเน้นหนักของสาขาวิชานั้นด้วย
- ในขั้นปัจจุบันการค้นเอกสารต่างประเทศยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ เอกสารกรณีศึกษาเกี่ยวกับประเทศไทยจำนวนมากอาจไม่ปรากฏในฐานข้อมูลหลักของมหาวิทยาลัย การค้นคว้าเพิ่มเติมจะต้องเจาะไปที่มหาวิทยาลัยต่างประเทศที่เป็นศูนย์ความสนใจเรื่องไทยศึกษา ซึ่งรวมถึงการจัดประชุมและสัมมนาระหว่างประเทศด้วย ทำนองเดียวกันเอกสารที่ค้นได้จากหนังสือเล่มมีจำนวนน้อยเกินไป เชื่อว่าจะมีบทความในหนังสือเล่มอีกจำนวนมากที่ยังไม่ได้บรรจุอยู่ในฐานข้อมูลครั้งนี้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะลำพังการค้นชื่อเรื่องหนังสืออาจจะไม่พบบทความในเล่มที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับสังคมไทย จำเป็นที่จะต้องเข้าถึงหนังสือแต่ละเล่มเพื่อค้นหาบทความจากสารบัญ การค้นคว้าส่วนนี้ต้องตั้งต้นจากคำค้น เอเชีย และ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพิ่มเติม

- งานที่อาจจะไม่ได้ครอบคลุมเลยคือ การศึกษาเปรียบเทียบสังคมไทยกับสังคมในเอเชียอื่นๆ แม้ว่าการศึกษาเปรียบเทียบอาจจะไม่ได้อยู่ในวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างชัดเจนนัก แต่มุมมองวัฒนธรรมไทยจากการเปรียบเทียบนำไปสู่ความเข้าใจ และแง่มุมการวิเคราะห์วัฒนธรรมได้กว้างขึ้น

ปัญหาด้านเทคนิค

- การกำหนดคำสำคัญ (Keyword) เนื่องจากคำสำคัญ หรือ keyword เป็นคำที่จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการค้นข้อมูลจากฐานข้อมูล ตามหลักในการค้นคว้าโดยทั่วไปมักเรียกคำประเภทนี้ว่า Natural language หรือ Free texts หรือ Free terms ซึ่งหมายถึงคำหรือภาษาที่เป็นธรรมชาติ จะเป็นคำใดก็ได้ที่ผู้กำหนดคำสำคัญคาดเดาว่าผู้ค้นจะรู้จักและใช้คำนั้นในการค้น ซึ่งอาจมีทั้งคำที่เป็นศัพท์วิชาการ หรือคำศัพท์ทางเทคนิค หรือแม้กระทั่งคำทั่วไปที่กำหนดขึ้นใช้กันเองแต่เป็นคำที่รู้จักแพร่หลาย เช่น โดยทั่วไปมักรู้จักคำว่า “สังคมเข้มแข็ง” หรือ “ชุมชนเข้มแข็ง” เพราะเป็นคำที่มักปรากฏโดยให้เห็นเสมอในขณะที่ยี่ประชุมคณะกรรมการโครงการประเมินและสังเคราะห์สถานภาพองค์ความรู้การวิจัยวัฒนธรรมในประเทศไทย กำหนดให้ใช้คำว่า “ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น” เป็นคำสำคัญสำหรับการค้นแทนคำ “สังคมเข้มแข็ง” หรือ “ชุมชนเข้มแข็ง” ในกรณีนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ควรกำหนดให้ใช้ได้ทั้ง 3 คำแทนกันได้ ในกรณีนี้ไม่ว่าผู้ใช้จะสืบค้นด้วยคำใดใน 3 คำดังกล่าวก็ปรากฏผลลัพธ์การสืบค้นจากรายการที่มีคำสำคัญนั้นปรากฏอยู่ ซึ่งวิธีนี้จะทำให้ผู้ค้นได้ข้อมูลที่ต้องการมากกว่าการจำกัดคำศัพท์เฉพาะที่รู้จักกันในวงแคบหรือเป็นคำใหม่ที่ผู้ค้นอาจไม่ได้นึกถึง ทำให้พลาดข้อมูลที่ต้องการได้ ดังนั้นการกำหนดคำสำคัญ จึงควรมีลักษณะที่หลากหลายมากกว่าการกำหนดคำศัพท์เทคนิคที่เฉพาะเจาะจง หากต้องการให้มีลักษณะเฉพาะดังกล่าว ควรกำหนดคำค้นอีกประเภทเพิ่มเติมคือ หัวเรื่อง (Subject heading) ซึ่งหมายถึงคำศัพท์ควบคุม หรือ Controlled vocabulary ที่สามารถกำหนดให้เป็นทางเลือกเพิ่มสำหรับการสืบค้นในฐานข้อมูลได้ ทางคณะกรรมการฯ จึงควรแต่งตั้งคณะกรรมการฯ ชุดพิเศษเพื่อทำหน้าที่รวบรวมรายชื่อหรือกำหนดคำศัพท์เฉพาะที่เป็นคำมาตรฐานวิชาการทางด้านวัฒนธรรมในหัวข้อเรื่องที่ศึกษาวิจัยทั้งหมดเท่าที่จะรวบรวมได้ พร้อมทั้งจัดทำเป็นคู่มือเพื่ออำนวยความสะดวกในการค้น ในขณะที่เดียวกันในโครงสร้างฐานข้อมูลควรกำหนดให้สามารถสืบค้นได้ด้วยหัวเรื่องด้วย เพื่อเป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการสืบค้น นอกจากนี้ค้นได้ด้วยชื่อผู้เขียน ปีพิมพ์ ประเภทเอกสาร และคำสำคัญเช่นในปัจจุบัน
- โครงสร้างฐานข้อมูล ในฐานข้อมูล CRS (Culture Research Search) ผู้วิจัยพบปัญหาทางเทคนิคที่เมื่อบันทึกข้อมูลในฐานข้อมูล ในส่วนที่เป็นบรรณานุกรม ผู้ออกแบบระบบได้กำหนดรายละเอียดที่เป็นค่าคงที่ (Default value) ไว้แล้วและระบบยังเปิดโอกาสให้แก่ในรูปแบบได้ตามต้องการ ซึ่งนับว่าถูกต้องเหมาะสมและสะดวกสำหรับผู้ปฏิบัติงาน แต่ในส่วนบรรณนิทัศน์ ซึ่งระบบกำหนดไว้เป็น

[Abstract] ไม่สามารถแก้ไขรูปแบบให้เป็นแนวตรงสวยงามได้ ต้องบันทึกข้อมูลดังกล่าวแล้วนำไปแก้ไขใน Microsoft Word ทำให้ต้องทำงานหลายขั้นตอน นอกจากนี้ในการสั่งพิมพ์ (Print) ทางเครื่องพิมพ์ โครงสร้างฐานข้อมูลไม่ได้ถูกออกแบบให้สามารถจัดเรียงลำดับ (Sort) ชื่อผู้เขียน ดังนั้นเมื่อต้องการพิมพ์รายการบรรณนิทัศน์ข้อมูลทั้งหมดในฐานข้อมูล ระบบจึงจัดพิมพ์รายการออกมาตามลำดับก่อนหลังของการบันทึกข้อมูลในฐานข้อมูล ทำให้รูปแบบของรายงานที่ปรากฏเป็นรูปเล่มจึงไม่สวยงามและไม่สะดวกในการค้นหาเท่าที่ควร และประการสำคัญข้อมูลบางส่วนไม่ได้ถูกกำหนดให้ปรากฏอย่างครบถ้วนในรายการบรรณานุกรมแม้ได้มีการบันทึกข้อมูลส่วนนี้ในฐานข้อมูลแล้วก็ตาม เช่น ปีพิมพ์ของวารสาร ดังนั้นเมื่อสั่งพิมพ์ทางเครื่องพิมพ์ข้อมูลปีที่พิมพ์จะไม่ปรากฏ รวมทั้งโครงสร้างระบบไม่ได้ถูกออกแบบให้กำหนดค่าคงที่ข้อมูลสำคัญที่ต้องการเน้นด้วยตัวอักษรหนา (Bold) เช่น ชื่อวิทยานิพนธ์ ชื่อรายงานการวิจัย เป็นต้น ทำให้ต้องเสียเวลาแก้ไขข้อมูลในส่วนเหล่านี้เอง

ปัญหาการจัดการ

- **ปัญหาด้านเวลา** โครงการประเมินและสังเคราะห์สถานภาพองค์ความรู้การวิจัยวัฒนธรรมในประเทศไทย หัวข้อวัฒนธรรมการเมือง และวาทกรรมวัฒนธรรมได้รับอนุมัติให้ดำเนินโครงการช้ากว่าโครงการอื่นประมาณ 6 เดือน ด้วยเวลาที่จำกัดดังกล่าวทำให้รายการบรรณนิทัศน์ที่นำเสนอไม่ครอบคลุมหัวข้อดังกล่าวทั้งหมด ทั้งนี้เพราะการจัดทำบรรณนิทัศน์มีขั้นตอนการดำเนินการหลายขั้นตอน ตั้งแต่การค้นหาข้อมูล การพิจารณาคัดเลือก การอ่าน การจัดทำบรรณนิทัศน์และกำหนดคำสำคัญ และการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา การบันทึกในฐานข้อมูล และการตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยของการบันทึกในฐานข้อมูล ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องนำเสนอข้อมูลที่ค้นได้ภายในเวลาจำกัด
- **การค้นหาผู้ช่วยวิจัย** การวิจัยครั้งนี้พบปัญหาสำคัญคือ การหาผู้ช่วยวิจัยทำหน้าที่อ่าน ทำบรรณนิทัศน์ และกำหนดคำสำคัญ ซึ่งลักษณะงานดังกล่าวเป็นงานที่ยาก และใช้เวลามาก ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่เหล่านี้ได้ดีต้องเป็นผู้ที่มีเวลา มีความอดทน รักการอ่าน และสามารถเขียนสรุปความได้ดี จึงจะสามารถทำงานดังกล่าวได้ดี ทำให้มีการเปลี่ยนผู้ช่วยวิจัยบ่อย การทำงานจึงไม่ต่อเนื่อง ผู้วิจัยต้องจัดทำแนวทางการอ่าน การเขียนและการตั้งคำสำคัญเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันสำหรับผู้อ่าน

ข้อจำกัดในการจัดพิมพ์รูปเล่ม

- รายงานการจัดพิมพ์บรรณนิทัศน์ฉบับนี้ ยังไม่สามารถจัดเรียงพิมพ์หัวข้อเรื่องให้เป็นระบบที่ดีได้ เช่น การเรียงตามอักษรชื่อเรื่อง หรือแบ่งหมวดหมู่ตามหัวเรื่อง รูปแบบการพิมพ์เป็นไปตามลำดับก่อนหลังของการบันทึกข้อมูลในฐานข้อมูล ดังนั้นหากต้องการค้นหาข้อมูล ควรค้นจากฐานข้อมูลจะสะดวกกว่า

บทที่ 2 บรรณนิทัศน์วัฒนธรรมการเมือง

สิ่งพิมพ์ภาษาไทย

เสนห์ จามริก. (2537) การเมืองไทยกับการปฏิวัติตุลาคม. **สังคมไทยกับการพัฒนาที่ก่อปัญหา (33-56)** กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คปไฟ.

ผลของการปฏิวัติเดือนตุลาคม 2516 ต่อรูปแบบการเมืองไทย โดยศึกษาความตื่นตัวทางการเมืองของคนไทยจากเหตุการณ์เดือนตุลาคม ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของสังคมไทยภายใต้กรอบแนวคิดความสัมพันธ์ทางการเมืองในระบบราชการและระบบอภิสิทธิ์ชน โครงสร้างอำนาจทางการเมืองและสถาบัน ผลจากการศึกษาพบว่าผลของการปฏิวัติตุลาคมนำไปสู่การปลดปล่อยพลังเศรษฐกิจสังคมต่างๆ เกิดสภาพและปัญหาขัดแย้งใหม่ๆ ระหว่างระบบราชการกับสังคมภายนอก และระหว่างกลุ่มพลังเศรษฐกิจสังคม และนำไปสู่จุดหัวเลี้ยวหัวต่อของการปรับเปลี่ยนเป็นปัญหารากฐานของการสร้างดุลระหว่างเสถียรภาพ และการเปลี่ยนแปลงบทเรียนของระบบเบ็ดเตล็ดการทหารไปสู่ระบบของมวลชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง, เสถียรภาพทางการเมือง, เผด็จการทหาร, ระบบอภิสิทธิ์ชน, ระบบราชการ, โครงสร้างอำนาจทางการเมืองและสถาบัน

ธีรยุทธ บุญมี. (2546) **พหุนิยม (Pluralism)** กรุงเทพฯ: คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

ปรัชญา หลักการ ประวัติความเป็นมาของแนวคิดพหุนิยม และทัศนะของนักคิดตะวันตก เพื่อแก้ไขความขัดแย้งต่างๆ ในสังคม ค่านิยมหลักได้แก่ ความเท่าเทียมกัน การอดกลั้นต่อความแตกต่าง การเคารพซึ่งกันและกัน การให้การยอมรับคนหรือกลุ่มคนที่ถูกกีดกันหรือด้อยโอกาส และการเปิดเผยจุดยืนอุดมการณ์เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจและเคารพต่อกัน อธิบายปัญหาการใช้แนวคิดพหุนิยมในสังคมไทย แยกแยะวิธีคิดที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะระหว่างเสรีนิยมกับชุมชนนิยม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, พหุนิยม, ความขัดแย้ง, สังคมไทย, เสรีไทย, ชุมชนนิยม

ถวิลวดี บุรีกุล ... และคนอื่นๆ (2547) "แนวทางการประเมินการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน
ในบริบทของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น : สังเคราะห์จากบทเรียน 3 กรณีศึกษา สภาพัฒนาหมู่บ้าน
หนองโก เครือข่ายป่าชุมชนลุ่มน้ำปึงตอนบน และองค์กรชุมชนประมงพื้นบ้าน จังหวัด
ปัตตานี" นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า .

การมีส่วนร่วมในการกระจายอำนาจ โดยแยกการศึกษาเป็น 2 ประเด็น คือการประเมินประสิทธิ
ผลของการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการประเมินศักยภาพการมีส่วนร่วมของประชาชน ศึกษาผ่านกรณี
ศึกษา 3 แห่งในจังหวัดปัตตานี มหาสารคามและเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าสภาพพื้นที่ที่แตกต่างกัน
ทำให้วัตถุประสงค์ ความต้องการ และเทคนิควิธีการต่างกัน แต่สิ่งที่เหมือนกันคือ การใช้กระบวนการมี
ส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อน นำไปสู่การเรียนรู้พัฒนา จนเกิดความเข้มแข็งขององค์กรและชุม
ชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การมีส่วนร่วม, การกระจายอำนาจ, ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น,
การเรียนรู้ทางการเมือง

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์. (2536) **ผู้นำท้องถิ่นอีสานกับเครือข่ายสัมพันธ์ : กรณีศึกษาสมาชิกสภา
เทศบาล : รายงานประกอบการประชุมวิชาการประจำปี 2536 ปัญหาท้าทายของสังคมไทย ใคร
ได้อะไร? อย่างไร 10-11 ธันวาคม 2536 ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ซิตี จอมเทียน. กรุงเทพฯ :**
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

ปัจจัยที่ทำให้ผู้นำก้าวเข้าสู่ตำแหน่งและมีบทบาทเป็นผู้นำท้องถิ่น และลักษณะความสัมพันธ์ของ
ผู้นำกับเครือข่าย ใช้วิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด และการสัมภาษณ์อย่างละเอียด จาก
การศึกษาพบว่า มีการเปิดโอกาสให้กับบุคคลทั่วไปเข้ามามีบทบาททางการเมืองได้มากขึ้น ไม่จำกัดเพียง
คนกลุ่มเดียวหรือตระกูลเดียว เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจ นโยบายทางการเมืองของรัฐและค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไป และยังพบว่ากลุ่มการเมืองที่ประสบความสำเร็จมีฐานของเครือข่ายความสัมพันธ์
ทั้งจากเครือญาติ และมีเครือข่ายความสัมพันธ์กับองค์กรหรือกลุ่มต่างๆ และนำไปสู่การเป็นกลุ่มผลักดัน
ต่อการเมืองระดับประเทศ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ผู้นำท้องถิ่น, เครือข่ายความสัมพันธ์, บทบาททางการเมือง,
นโยบายทางการเมือง, สมาชิกสภาเทศบาล

นิชาภา ศิริวัฒน์. (2546) **Branding ไทยรักไทย** กรุงเทพฯ: Higher Press.

วิธีการสร้างตราสินค้า (Branding) ที่ประสบความสำเร็จของพรรคไทยรักไทย โดยมีแนวคิดที่ปัจจัยที่ส่งผลให้การสร้างสินค้าของพรรคไทยรักไทยประสบผลสำเร็จ คือช่องทางสื่อสารและกลยุทธ์การสื่อสารตราสินค้า ใช้วิธีวิจัยเอกสาร และสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และใช้กรอบทฤษฎีเรื่องการจัดการการสื่อสารทางการเมือง และพฤติกรรมทางเลือกตั้งในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่าสาเหตุที่ทำให้พรรคไทยรักไทยประสบความสำเร็จชนะคู่แข่ง คือ คณะทำงานวางแผนการสื่อสารตราสินค้าของพรรคไทยรักไทยเป็นการผสมผสานระหว่างผู้มีประสบการณ์ทางการเมือง และมีอาชีพทางการสื่อสาร การสื่อสารตราสินค้าพรรคไทยรักไทยมีความเป็นเอกภาพทั้งในรูปแบบและข้อความ และการใช้หลักวิชาการการสร้างภาพลักษณ์เข้ามาใช้ในการสื่อสาร

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, พรรคไทยรักไทย, นโยบายพรรคการเมือง, พรรคการเมือง, การสร้างภาพลักษณ์, กลยุทธ์ทางการเมือง, การตลาดทางการเมือง

วัลลภ สุขสวัสดิ์ (2545) "การวิจัยเรื่องความรู้ความเข้าใจต่อการเลือกตั้งระบบใหม่ : ศึกษากรณีจังหวัดพิษณุโลก" **ความรู้คู่สังคม : รวมผลงานวิจัยของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (137-154)** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท พี.เอ.ดีฟวิ่ง.

การวัดความรู้ความเข้าใจต่อการเลือกตั้งระบบใหม่ ใช้วิธีวิจัยเอกสารและการสำรวจภาคสนามพบว่า ประชาชนมีความรู้ต่อการเลือกตั้งระบบใหม่น้อย แต่หวังว่าการเลือกตั้งแบบใหม่จะทำให้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และการซื้อสิทธิขายเสียงลดลง หรือแก้ปัญหาหนี้ได้ การวิจัยนี้ได้ขอเสนอแนะคือ รัฐควรกำหนดนโยบายในการส่งเสริมพัฒนาความรู้ความเข้าใจทางการเมืองเลือกตั้งให้กับคนทุกกลุ่มอย่างจริงจัง ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งให้เกิดความสะดวก เพื่อแก้ปัญหาการทุจริต และให้ความสำคัญกับสิทธิการรับรู้ข่าวสารของประชาชนในทุกระดับชั้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, พิษณุโลก, การเลือกตั้ง, การทุจริตทางการเมือง, สำนักทางการเมือง

สุรางค์รัตน์ จำเริญพร. (2544) **การสร้างประชาสังคมโดยรัฐ : การปรับตัวของรัฐไทย**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กระบวนการปรับตัวของรัฐไทยด้วยการสร้างประชาสังคม โดยใช้แนวคิดเรื่องประชาสังคม การปรับตัวของรัฐ วาทกรรมและปฏิบัติการทางวาทกรรมเป็นแนวในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่า กลไกด้านการใช้อุดมการณ์ของรัฐใช้การสร้างประชาสังคมเป็นเครื่องมือในการรักษาสถานภาพของรัฐ และเป็นการชิงวาทกรรมเรื่องประชาสังคมมาจากนักกิจกรรมและองค์กรพัฒนาเอกชน การสร้างกระแสดังกล่าวอาจกลายเป็นวาทกรรมหลักในสังคมไทยมีผลต่อกระบวนการสร้างความหมายของประชาสังคมใหม่ในสังคมไทย และทำให้ขบวนการประชาสังคมแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นพวกรัฐ และกลุ่มที่ต่อต้านรัฐ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ประชาสังคม, การปรับตัวของรัฐ, วาทกรรมทางการเมือง, รัฐไทย

ขจรจบ กุสุมาวสี. (2547) **รายงานการวิจัยเรื่อง ความขัดแย้งระหว่างรัฐ ทูน และท้องถิ่น : ศึกษาจากการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ บริเวณตำบลเกาะเพชร และตำบลท่าซอม อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช** กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ทูนและท้องถิ่นบนความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติรวมไปถึงมิติทางประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมือง สังคมเพื่อทำความเข้าใจ "ท้องถิ่น" ภายใต้อำนาจสัมพันธเชิงอำนาจในบริบทที่เปลี่ยนไปในแต่ละช่วงทางประวัติศาสตร์ หาแนวทางแก้ไขและคลี่คลายปัญหา ใช้การวิจัยแบบเก็บข้อมูลภาคสนามและค้นคว้าทางเอกสาร และใช้กรอบทฤษฎีความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และกระบวนการกำหนดนโยบายในการวิเคราะห์ ได้ข้อสรุปว่า ในการพิจารณาปัญหาความขัดแย้งในเรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

ชาติระหว่างรัฐ ทูน และท้องถิ่น ไม่สามารถแยกการพิจารณาเรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติออกจากเรื่องอื่นๆได้ทั้งในบริบทความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และลักษณะทางภูมิศาสตร์เพราะต่างเป็นปัจจัยเกี่ยวพันกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, นครศรีธรรมราช, การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ, ความขัดแย้ง, กระบวนการกำหนดนโยบาย, ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

อำภา จันทราภาศ. (2543) **ทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน โดยเลือกศึกษาบ้านโป่งนก ตำบลแม่คะ อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แนวคิดทางสังคมวิทยา มานุษยวิทยา และแนวคิดทางการศึกษานอกระบบเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่า ทุนทางสังคมทั้งทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ ทุนบุคคล ทุนเครือญาติและเครือข่าย การมีส่วนร่วมของผู้คนในชุมชน และการมีจิตสำนึกสาธารณะ ส่งผลให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง สามารถสร้างอำนาจต่อรองกับภายนอก และชุมชนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของธรรมชาติ และสังคมภายนอกได้ รวมทั้งยังคงรักษาความเป็นชุมชนได้อย่างมั่นคง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, เชียงใหม่, การมีส่วนร่วม, อำนาจต่อรอง, ทุนทางสังคม, ประชาสังคม, ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น

ศิริพร ยอดกมลศาสตร์. (2538) **แนวคิดว่าด้วยชนชั้นกลางในสังคมไทย**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำรวจองค์ความรู้และประมวลความรู้เกี่ยวกับชนชั้นกลางที่มีผู้ศึกษาในประเทศไทย โดยให้ความสำคัญกับวิวาทะด้านความหมายในทางทฤษฎีของคำชนชั้นกลาง พัฒนาการและบทบาทของชนชั้นกลางต่อระบบทุนนิยม และความคาดหวังต่อชนชั้นกลางในกระบวนการพัฒนาระบบทุนนิยม ผลจากการศึกษาพบว่า ชนชั้นกลางมีแนวคิดหลัก 2 แนวทางคือ แนวคิดวิเคราะห์แบบมาร์กซิสต์ และแนวคิดวิเคราะห์แบบเวเบอร์เรียน พัฒนาการของชนชั้นกลางในสังคมไทยมีมานาน แต่มีภาพลักษณ์ที่ไม่ชัดเจนว่าเห็นด้วยกับระบบเผด็จการหรือประชาธิปไตย ชนชั้นกลางในปัจจุบันต้องการพัฒนาระบบเศรษฐกิจเสรี ภายใต้อุดมการณ์ทุนนิยม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ชนชั้นกลาง, ระบบทุนนิยม, ระบบเผด็จการ, ประชาธิปไตย, ระบบเศรษฐกิจเสรี

มณีรัตน์ มิตรปราสาท. (2539) การก่อตัวขององค์กรประชาชนกับการเสริมอำนาจประชาชน : ศึกษากรณีชุมชนประมงพื้นบ้าน อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาค วิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการก่อตัวขององค์กรประชาชนในบริบทของกระบวนการจรรโลงประชาธิปไตยที่ระดับรากหญ้าของสังคมไทย โดยศึกษาชุมชนประมงพื้นบ้าน 3 แห่งในอำเภอสิเกา จังหวัดตรัง ผลจากการศึกษาพบว่า การก่อตัวขององค์กรประชาชนจะเกิดขึ้นได้เมื่อสมาชิกในชุมชนรู้ปัญหาภายในชุมชนและต้องการการแก้ไข โดยมีผู้นำที่มีศักยภาพ และมีปัจจัยเกื้อหนุนภายนอกได้แก่ องค์กรพัฒนาเอกชน นโยบายของรัฐและหน่วยงานการปฏิบัติ และสื่อมวลชน เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองให้กับชุมชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ตรัง, องค์กรประชาชน, ประชาธิปไตย, องค์กรพัฒนาเอกชน, นโยบายของรัฐ, ประชาสังคม, การเมืองภาคประชาชน

สุมาลี พันธุ์ยุวรา. (2543) พัฒนาการของอำนาจท้องถิ่นในบริเวณลุ่มน้ำบางปะกง และชายฝั่งทะเลตะวันออก พ.ศ. 2440-2516. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัฒนาการของอำนาจท้องถิ่นในบริเวณลุ่มแม่น้ำบางปะกง และชายฝั่งทะเลตะวันออก พ.ศ. 2440-2516 ผลจากการศึกษาพบว่า พัฒนาการของอำนาจท้องถิ่นในบริเวณนี้มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเศรษฐกิจ เริ่มต้นในปี 2440 เมื่อมีการกระจายอำนาจทางการเมืองสู่ท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2440 และภายหลังได้พัฒนาเป็นเจ้าพ่อภาคตะวันออกภายใต้การขยายตัวของระบบทุนนิยม พร้อมๆ กับการสร้างเครือข่ายทางการเมือง โดยมีความสัมพันธ์กับนักการเมืองและอำนาจรัฐในระดับประเทศ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ชายฝั่งทะเลตะวันออก, การกระจายอำนาจ, อำนาจท้องถิ่น, การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง, การเมืองท้องถิ่น, ระบบอุปถัมภ์

นรี ภวกานดานันท์. (2538) 'การเมืองการปกครองในแนวพุทธศาสนา : ศึกษาความคิดและพระไตรปิฎก' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แนวความคิดทางการเมืองและการปกครองที่ปรากฏตามหลักธรรมในพระไตรปิฎก และเอกสารที่กล่าวถึงความในพระไตรปิฎก และความคิดของนักวิชาการในเรื่องการปกครองที่ดี คุณสมบัติของผู้ปกครอง และวิธีการที่จะทำให้บ้านเมืองมีความสุขความเจริญ จากการศึกษาพบว่า ระบบการเมืองการปกครองที่ดีนั้น ในพระไตรปิฎกมิได้กำหนดไว้ว่าจะต้องมีรูปแบบใด หากแต่ให้ใช้หลักธรรมเป็นแม่บทในการปกครอง ผู้ปกครองที่ดีต้องทรงคุณธรรม และวิธีการปกครองให้บ้านเมืองมีความสุขความเจริญนั้นในสังคมจะต้องมีการถือธรรม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, พระไตรปิฎก, แนวคิดทางการเมือง, ระบบการปกครอง, พุทธศาสนา

ปรีดาร์ตน์ พัฒนพิชัย. (2544) 'นโยบายชาตินิยมทางเศรษฐกิจของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามกับการสร้างความชอบธรรมทางการเมือง' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นโยบายชาตินิยมทางเศรษฐกิจของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามในช่วงปี พ.ศ. 2481-2487 เป็นการวิจัยจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนโยบายชาตินิยมทางเศรษฐกิจของรัฐบาลเป็นหลัก ชาตินิยมถูกนำมาใช้เพื่อสร้างความชอบธรรมทางการเมืองให้กับรัฐบาล จากการศึกษาพบว่า ผลของนโยบายไม่ได้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายในการตั้งฐานอำนาจทางเศรษฐกิจกลับคืนจากต่างชาติ โดยเฉพาะชาวจีน และสร้างฐานอำนาจทางเศรษฐกิจแท้จริงให้กับคนไทย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, นโยบายชาตินิยม, อำนาจทางเศรษฐกิจ, ความชอบธรรมทางการเมือง, จอมพล ป. พิบูลสงคราม

อำนาจ อุบลรัตน์. (2539) **ความคิดทางการเมืองของผู้เข้ารับการศึกษาอบรมในวิทยาลัยการปกครอง.** วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความคิดทางการเมืองของผู้เข้ารับการศึกษาอบรมในวิทยาลัยการปกครองในเชิงเปรียบเทียบ แนวความคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมของผู้เข้าอบรมในหลักสูตรนายอำเภอและนักปกครองระดับสูง โดยใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร การวิจัยสนาม และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม เปรียบเทียบแนวความคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมด้านความเสมอภาค ความมีเหตุผล การยอมรับความเปลี่ยนแปลงและการใช้อำนาจหรือนิยามอำนาจพบว่าไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ความคิดทางการเมือง, อุดมการณ์ทางการเมือง, เสรีนิยม, อำนาจนิยม

พงศกร รอดชมภู. (2540) **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนไทย : ศึกษากรณีปัจจัยที่ทำให้การประท้วงมีความยาวนาน.** วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แบบแผนการตัดสินใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนไทย โดยพบว่า ประชาชนมีแรงจูงใจให้เข้าร่วมการประท้วงจากองค์การที่นำการประท้วงซึ่งควรมีชื่อเสียงดีหรือประสบความสำเร็จมาก่อน และความรู้เกี่ยวกับวิธีการประท้วง การวิจัยนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างผู้ที่เคยเข้าร่วมทำการประท้วงจากทุกภาคของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2535-2539 จำนวน 400 ตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการเข้าร่วม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, การเมืองภาคประชาชน, การประท้วง, แรงจูงใจ

ภุมรินทร์ ศรีสินทร. (2539) **ความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนในเรื่องการใช้ทรัพยากรป่า.** วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การเผชิญหน้าระหว่างรัฐกับประชาชน จากกรณีความขัดแย้งเรื่องทรัพยากรป่า อธิบายเงื่อนไขความขัดแย้งจากพลังกดดัน 3 ด้าน คือ พลังเศรษฐกิจ พลังการเมืองและพลังเทคโนโลยีและสื่อมวลชน ผลการวิจัยพบว่า ความขัดแย้งในเรื่องป่าระหว่างรัฐกับประชาชน มีสาเหตุมาจากการที่รัฐไม่ตระหนักในปัญหาเรื่องป่า นโยบายของรัฐ และการที่ประชาชนขาดความรับผิดชอบในการใช้ประโยชน์จากป่า การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพจากเอกสาร

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ความขัดแย้ง, ทรัพยากรธรรมชาติ, ป่าไม้, นโยบายของรัฐ

เอนก จงวัฒนบัณฑิตย์. (2537) **การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับประสิทธิภาพในงานของพนักงานธนาคารออมสิน.** วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความสัมพันธ์ของความตระหนักทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง และประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานรัฐวิสาหกิจ (ธนาคารออมสิน) โดยการศึกษาแบบสำรวจ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในโครงการ "เปี่ยมน้ำใจ" ของธนาคารออมสิน 37 สาขา จำนวน 357 คน ผลจากการศึกษาพบว่า ความตระหนักทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง และประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานไม่มีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากการเมืองยังไม่ใช่วิถีชีวิตที่แท้จริงของบุคคลเหล่านี้ การเมืองคือสิ่งที่แยกจากชีวิตการทำงาน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, ความตระหนักทางการเมือง, พนักงานรัฐวิสาหกิจ, ธนาคารออมสิน, วิถีชีวิต

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2544) 'ส่วนร่วมของพลเมืองในการเมือง : ความยั่งยืนของประชาธิปไตย' การประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้าครั้งที่ 2 : การมีส่วนร่วมของประชาชน ความยั่งยืนของประชาธิปไตย. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.

การมีส่วนร่วมทางการเมืองภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น เสนอเงื่อนไขความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของประชาชน เทคนิคและวิธีการที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ ทักษะคติของทั้งบุคลากรภาครัฐ และภาคประชาชน ความเข้มแข็งขององค์กรภาคประชาสังคม ความเข้าใจต่อกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของฝ่ายประชาชน และเทคนิคการประนีประนอมระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, รัฐธรรมนูญ, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, กลุ่มผลประโยชน์, ประชาสังคม, ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น

คณินิจ ศรีบัวเอี่ยม. (2544) 'การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน : วัฒนธรรมทางกฎหมายในฐานะตัวช่วยวัฒนธรรมทางการเมือง' การประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชน ความยั่งยืนของประชาธิปไตย. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.

การใช้วัฒนธรรมทางกฎหมายเป็นตัวช่วยให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนประสบผล เพราะถึงแม้ในวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเน้นเรื่องการมีส่วนร่วมในหลายรูปแบบหลายแนวคิด แต่เมื่อถึงการนำไปปฏิบัติก็จำเป็นต้องใช้มาตรการและกลไกทางกฎหมายที่ถูกต้องและเหมาะสมเป็นตัวช่วย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, วัฒนธรรมทางกฎหมาย, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, กฎหมาย, การมีส่วนร่วมของประชาชน

สุพจน์ วงศ์วิวัฒน์. (2539) 'บทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการปกครองท้องถิ่นรูปแบบกรุงเทพมหานคร' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความเป็นมา บทบาททางการปกครอง และบทบาททางการเมืองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในกรุงเทพมหานคร โดยการสอบถามกำนัน ผู้ใหญ่บ้านของกรุงเทพมหานคร 350 คน ผลการศึกษาพบว่า ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทด้านการปกครองน้อยลง และมีบทบาทด้านการเมืองมากขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, การปกครองท้องถิ่น, บทบาททางการเมือง, บทบาททางการปกครอง

ศรีศักดิ์ คัมภีรญาณ. (2540) 'แรงจูงใจในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนักการเมืองไทย' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แรงจูงใจในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 โดยใช้การสอบถามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 104 คน และสัมภาษณ์เชิงลึกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 19 คน ผลจากการสำรวจชี้ว่า เพศและการประกอบธุรกิจส่วนตัวของนักการเมืองมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และจากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า นักการเมืองมีแรงจูงใจในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 ประการคือ ความต้องการช่วยเหลือสังคม และความต้องการรักษาผลประโยชน์ของตน โดยเฉพาะกลุ่มที่มีพื้นฐานอาชีพเป็นพ่อค้านักธุรกิจ มีแรงจูงใจในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากความต้องการรักษาผลประโยชน์ด้านชื่อเสียง เกียรติยศให้กับตนเองและกลุ่มของตน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การเลือกตั้ง, นักธุรกิจ, นักการเมือง, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, แรงจูงใจ, ผลประโยชน์

ณัฐพล พุกประเสริฐ. (2545) 'การกล่อมเกลາทางการเมืองของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ระดับการกล่อมเกลາทางการเมือง อิทธิพลของหน่วยการเรียนรู้ทางการเมืองที่มีต่อระดับการกล่อมเกลາทางการเมือง และความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยการเรียนรู้กับระดับการเรียนรู้ทางการเมืองของประชาชน ใช้แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง ทฤษฎีการกล่อมเกลาทางการเมือง และแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของสื่อ โดยการสอบถามผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่ 300 คน จากการศึกษาค้นพบว่า โทรทัศน์เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่สำคัญและมีบทบาทในการกล่อมเกลาทางการเมืองมากที่สุด ประชาชนมีความรู้ทางการเมืองดีในระดับหนึ่ง และหน่วยการเรียนรู้มีบทบาทในการกล่อมเกลาทางการเมืองทั้งด้านบวกและด้านลบ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, เชียงใหม่, การกล่อมเกลาทางการเมือง, การเลือกตั้ง, การเรียนรู้ทางการเมือง, ประชาธิปไตย, บทบาทของสื่อ

อุบลวรรณ สุภาแสน. (2543) 'บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ในตำบลศรีบัวบาน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์กรประชาชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน โดยการสอบถามประชาชนในตำบลศรีบัวบาน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน 342 คน และสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการป่าไม้ 30 คน ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกรอบในการศึกษา ผลจากการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในขั้นตอนต่างๆ ในระดับต่ำ ในขณะที่คณะกรรมการป่าไม้มีบทบาทในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนในระดับสูง และองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการอนุรักษ์ป่าชุมชน โดยไม่ได้มีบทบาทในการจัดการด้านการใช้ประโยชน์

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ลำพูน, องค์การบริหารส่วนตำบล, องค์กรประชาชน, การมีส่วนร่วมของประชาชน, ป่าไม้, การปกครองท้องถิ่น, ป่าชุมชน

กฤษฎกร พบศิริ. (2544) 'การเรียนรู้ทางการเมืองของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทางอินเทอร์เน็ต' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ระดับการเรียนรู้ทางการเมืองของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปิดรับสื่อทางอินเทอร์เน็ตของนักศึกษา โดยสอบถามนักศึกษาที่ใช้อินเทอร์เน็ตที่เปิดดูข่าวสารทางการเมือง และกลุ่มที่ไม่ได้เปิดดูข่าวสารทางการเมืองและใช้ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง การเรียนรู้ทางการเมือง การกล่อมเกล่าทางการเมือง ทศนคติและพฤติกรรมทางการเมืองในการวิเคราะห์ และผลการศึกษาพบว่า การใช้เว็บไซต์การเมืองมีความสัมพันธ์กับระดับการเรียนรู้ทางการเมือง คณะและสาขาวิชาทางสังคมศาสตร์ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับสื่อทางอินเทอร์เน็ต

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, เชียงใหม่, การเรียนรู้ทางการเมือง, การกล่อมเกล่าทางการเมือง, พฤติกรรมทางการเมือง, อินเทอร์เน็ต

ศาสวัต เฟ่งแพ. (2543) 'ความขัดแย้งและการแก้ไขความขัดแย้งในสังคมไทย : ศึกษากรณีโครงการก่อสร้างท่อส่งก๊าซชยาดานา' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถานการณ์ความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากร โครงการก่อสร้างท่อส่งก๊าซชยาดานา บทบาทของรัฐในการจัดการกับความขัดแย้ง และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบรรลุเป้าหมายในสถานการณ์ความขัดแย้ง ใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความขัดแย้งในการวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร และสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ที่สนับสนุนการก่อสร้างและผู้คัดค้านการก่อสร้าง การศึกษาพบว่าความขัดแย้งเกิดจากความแตกต่างในปรัชญาการเมืองโลก ขาดกลไกและกระบวนการที่เหมาะสมในการจัดการความขัดแย้ง ใช้อำนาจบีบบังคับ และใช้สื่อมวลชนทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นเพื่อประโยชน์แก่ฝ่ายรัฐ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ความขัดแย้ง, โครงการก่อสร้างท่อส่งก๊าซชยาดานา, บทบาทของรัฐ, การใช้อำนาจ

พิภพ ธงไชย. (2545) "เจตนารมณ์ทางการเมืองกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของประชาชน" **ประชาธิปไตยโดยตรง (66-84) กรุงเทพฯ: โครงการวิถึทรรศน์.**

เจตนารมณ์ทางการเมืองกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของประชาชน โดยมีพื้นฐานความคิดว่า ระบอบประชาธิปไตยที่มีรากฐานมาจากทุนนิยม และวิทยาศาสตร์วัตถุนิยม มีความขัดแย้งกับวัฒนธรรมเกษตรกรรมซึ่งเป็นวิถีหลักของคนไทย ทำให้เกิดความขัดแย้งในแนวทางอนุรักษ์ทรัพยากร แต่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีการนำแนวทางการเมืองสีเขียวเข้ามาเป็นแนวคิดในการอนุรักษ์ร่วมด้วย ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิดจากแนวคิดแบ่งแยกมาเป็นแนวคิดแบบองค์รวม รวมถึงการให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และพลังของคนในระดับรากหญ้าในการกระจายอำนาจในเรื่องการใช้และการรักษาทรัพยากรอย่างเท่าเทียม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ, การเมืองสีเขียว, ทุนนิยม, วัตถุนิยม, แนวคิดองค์รวม, ภูมิปัญญาท้องถิ่น

อานันท์ ปันยารชุน. (2544) 'การมีส่วนร่วมของประชาชน : ความยั่งยืนของประชาธิปไตย' **การประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 2 : การมีส่วนร่วมของประชาชน ความยั่งยืนของประชาธิปไตย. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.**

การมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมประชาธิปไตย เนื่องจากในสังคมทุนนิยม การที่จะตอบสนองความต้องการของทุกกลุ่มได้ ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยการที่ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมจะประสบผลสำเร็จและนำมาซึ่งความยั่งยืนได้มีเงื่อนไขคือ มีการรวมกลุ่มของประชาสังคมที่เข้มแข็ง ยกตัวอย่างจากความสำเร็จของการสถาปนารัฐธรรมนูญประชาธิปไตยของฟิลิปปินส์และรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ของไทย การสำนึกตระหนักและยอมรับในสิทธิหน้าที่และส่วนร่วมของทุกกลุ่มทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ และภาคประชาชนอย่างเท่าเทียม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ประชาธิปไตย, การมีส่วนร่วมของประชาชน, ประชาสังคม, ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น

อำไพ อุตตาธรรม. (2542) 'ความเป็นประชาสังคมในการปฏิบัติการทางสังคมของชุมชนชนบทภาคเหนือ' วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิเคราะห์องค์ประกอบของความเป็นประชาสังคมในการปฏิบัติการทางสังคมของชุมชนชนบทภาคเหนือ โดยเลือกศึกษาหมู่บ้านตัวอย่างในภาคเหนือด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับประชาสังคม วัฒนธรรมชุมชน การพึ่งตนเองของชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวิเคราะห์ จากการศึกษาพบว่า ปฏิบัติการทางสังคมของหมู่บ้าน เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ที่ได้ยึดมั่นจากประเพณีความเชื่อ และการเรียนรู้เพื่อความอยู่รอด กิจกรรมการรวมกลุ่มเป็นหัวใจสำคัญของประชาสังคม ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมและสะท้อนอำนาจในการจัดการปัญหาของชุมชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง,ภาคเหนือ,ประชาสังคม,กระบวนการเรียนรู้,วัฒนธรรมชุมชน,การพึ่งตนเอง,การมีส่วนร่วม

นินิ เอียวศรีวงศ์. (2544) 'การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน : ความยั่งยืนของประชาธิปไตย' การประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 2 : การมีส่วนร่วมของประชาชน ความยั่งยืนของประชาธิปไตย. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.

การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำเป็นต้องพิจารณาบริบทอื่นในสังคมทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมประกอบด้วย จึงจะนำมาซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง และต้องพิจารณาผู้เข้าร่วม องค์ความรู้ องค์กรและสถาบันในภาคประชาสังคม การสนับสนุนของสื่อมวลชน ตลอดจนรูปแบบการกระจายอำนาจ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง,การเมืองภาคประชาชน,ประชาธิปไตย,การมีส่วนร่วมทางการเมือง,การกระจายอำนาจ

พิทยา ว่องกุล. (2545) "บทนำ เฝ้าพิจารณาและวิกฤตประชาธิปไตย" ประชาธิปไตยโดยตรง (1-16) กรุงเทพฯ: โครงการวิถีทรรศน์.

การเป็นเผด็จการของรัฐสภานำไปสู่วิกฤตประชาธิปไตย เป็นการตั้งคำถามถึงความเป็นประชาธิปไตยในการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะประชาธิปไตยแบบตัวแทน เพราะผู้เขียนพบว่า การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เป็นเพียงกระบวนการสร้างระบบตัวแทนด้านเดียว นำไปสู่การปกครองเผด็จการของพรรคการเมือง เพราะหลักการเสียงข้างมากให้อำนาจเด็ดขาดในการตัดสินใจกับผู้ชนะ เกิดรัฐบาลนายทุนซึ่งละเลยภาคประชาชนและนำไปสู่กลียุคทางการเมืองในที่สุด

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ทุน, ประชาธิปไตย, เผด็จการรัฐสภา, พรรคการเมือง

ถวิลวดี บุรีกุล ... และคนอื่นๆ (2547) "รายงานการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และความคิดเห็นต่อการทำงานของรัฐบาลและองค์กรอิสระ" กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ; สถาบันพระปกเกล้า.

ประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการทำงานของรัฐบาลและองค์กรอิสระ และวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และความพึงพอใจต่อการทำงานของสถาบันดังกล่าว อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการศึกษา โดยสอบถามประชาชนไทยที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง และผลการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง การอาศัยอยู่ในเขตเมือง-ชนบท สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ข่าวสารและความสนใจทางการเมือง ความเชื่อมั่นต่อองค์กรอิสระ และประสิทธิภาพทางการเมือง เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, องค์กรอิสระ, รัฐธรรมนูญ 2540

วิทยากร เชียงกุล. (2540) **ปฏิรูปการเมือง : มองให้ไกลกว่าร่างรัฐธรรมนูญ** กรุงเทพฯ: มิ่งมิตร.

การปฏิรูปการเมืองในความหมายกว้างที่ไม่ได้หมายถึงเฉพาะการร่างรัฐธรรมนูญใหม่เท่านั้น แต่ครอบคลุมถึงการปฏิรูปรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่นๆ การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน การปฏิรูปเศรษฐกิจ การปฏิรูปการศึกษา และการจัดการทางสังคมด้านอื่นๆ โดยกล่าวถึงปัญหา สาเหตุของปัญหา และระบบโครงสร้างสังคมไทย เพื่อให้เห็นปัญหาและความเชื่อมโยงของปัญหากับระบบการเมืองไทย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ปฏิรูปการเมือง, ปฏิรูประบบราชการ, ปฏิรูปเศรษฐกิจ, ปฏิรูปการศึกษา, ระบบโครงสร้างสังคมไทย

สุธาสนี ไกรฤกษ์. (2542) **'การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานคร'** วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ความรู้และพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 408 คน ใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมือง ความรู้เรื่องการเมืองการปกครองของไทยไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง และความรู้เรื่องการเมืองการปกครองของไทยไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมือง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, กรุงเทพมหานคร, ชุมชนแออัด, พฤติกรรมทางการเมือง, การสื่อสารทางการเมือง

ส. ศิวรักษ์ (2541) "ประชาสังคมกับการปฏิรูปการเมือง" **ศิลปวัฒนธรรม** 7 : 116-126.

ทิศทางใหม่ประชาธิปไตยของประชาชน โดยเน้นบทบาทที่ชนชั้นกลางและบทบาทของนิสิตนักศึกษาเพื่อเปิดช่องทางให้ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมรณรงค์ประชาธิปไตย โดยเสนอให้ชนชั้นกลางสละความเชื่อเก่าในการเป็นอภิสิทธิ์ชน ทรัพย์สินและอำนาจ และนับถือประชาชนในฐานะที่เป็นคนธรรมดา มีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ ซึ่งพื้นฐานของการเข้าใจประชาสังคม คือต้องรู้จักตนเองและวัฒนธรรมของตนเอง ทั้งนี้ผู้เขียนเสนอให้เน้นบทบาทของนิสิตนักศึกษาให้ออกไปร่วมทุกข์ร่วมสุขกับคนชายขอบในสังคม สัมผัสความทุกข์ยากเรียนรู้จากชุมชน และหาทางเคลื่อนไหวอย่างมีสติปัญญาร่วมกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ประชาสังคม, การปฏิรูปการเมือง, ประชาธิปไตย, ชนชั้นกลาง

วชิภรณ์ อามรมิตร. (2541) 'ภาพลักษณ์ของนักการเมืองสตรีที่ถูกนำเสนอผ่านทางหนังสือพิมพ์ในปี พ.ศ. 2541' วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาพลักษณ์ของนักการเมืองสตรี ทิศทางในการเสนอข่าวเกี่ยวกับนักการเมืองสตรีของหนังสือพิมพ์ และบทบาทของหนังสือพิมพ์ในการพัฒนาบทบาทหน้าที่ของนักการเมืองสตรี โดยศึกษาข่าวจากหนังสือพิมพ์จำนวน 6 ฉบับ และทำการสัมภาษณ์เจาะลึกนักหนังสือพิมพ์ ฉบับละ 3 คน พบว่าเนื้อหาข่าวเกี่ยวกับนักการเมืองสตรีถูกนำเสนอในรูปแบบของข่าวย่อยมากที่สุด โดยภาพลักษณ์ของนักการเมืองสตรีมีลักษณะเป็นกลางมากที่สุด และมีบทบาทการทำงานเพื่อเด็กและสตรีมากที่สุด

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, นักการเมืองสตรี, การสื่อสารทางการเมือง, ภาพลักษณ์ของสตรี, หนังสือพิมพ์

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2542) การสร้างธรรมาภิบาล (Good governance) ในสังคมไทย กรุงเทพฯ: วิทยุชุมชน.

ธรรมาภิบาลในสังคมไทย โดยศึกษาความหมายและลักษณะของธรรมาภิบาลตามแนวความคิดสากล ความสัมพันธ์ระหว่างประชาธิปไตย ธรรมาภิบาล และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ธรรมาภิบาลในอดีตและการปฏิรูปการเมืองเพื่อสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย วัฒนธรรมและธรรมาภิบาลไทยเดิมกับธรรมาภิบาลสากลในด้านความขัดแย้งระหว่างธรรมาภิบาลสากลกับวัฒนธรรมการเมืองไทย เพื่อหาบทสรุปและข้อเสนอแนะเพื่อการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างสอดคล้องกับวัฒนธรรมและความเป็นไทย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ธรรมาภิบาล, การปฏิรูปการเมือง, ประชาธิปไตย, การพัฒนาเศรษฐกิจ, การพัฒนาสังคม

ชุตินา สุขมน. (2541) 'กลุ่มพลังประชาธิปไตยในประชาสังคม : บทบาทในการผลักดันนโยบายปฏิรูปการเมือง พ.ศ. 2536-2538' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลักษณะ บทบาท และกระบวนการผลักดันของกลุ่มพลังประชาธิปไตยในการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมือง ในช่วงปี พ.ศ. 2536-2538 การวิจัยนี้ใช้วิธีวิเคราะห์จากเอกสาร และการสัมภาษณ์ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มพลังประชาธิปไตยได้แสดงบทบาทในการผลักดันนโยบายการปฏิรูปการเมืองตั้งแต่การจุดประเด็นปัญหา ชี้เรียกร้องให้มีการแก้ไขและยกร่างรัฐธรรมนูญ การให้ความรู้กับสาธารณะ การระดมพลังปวงชน การใช้สื่อในการเผยแพร่ และอื่นๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ ตลอดจนผลักดันข้อเรียกร้องและข้อเสนอนโยบาย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, กลุ่มพลังประชาธิปไตย, การปฏิรูปการเมือง, รัฐธรรมนูญ, การตรวจสอบการทำงานของรัฐ

อยุทธิ์ เพชรอินทร. (2537) 'อุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุดมการณ์ทางการเมือง การสร้างอุดมการณ์ ตลอดจนบทบาททางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์ การศึกษานี้ใช้การวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้นำและสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ โดยพบว่า พรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคการเมืองที่มีวิวัฒนาการมายาวนาน อุดมการณ์ในสมัยแรกเป็นแบบอนุรักษนิยม ต่อมามีการปรับเปลี่ยนอุดมการณ์ให้เป็นรูปแบบประชาธิปไตยแบบก้าวหน้า

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, พรรคประชาธิปัตย์, อุดมการณ์ทางการเมือง, อนุรักษนิยม, ประชาธิปไตยแบบก้าวหน้า

ประสิทธิ์ สันติกาญจน์. (2542) **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร**
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ใช้ตัวแบบเชิงทฤษฎี การกระทำทางการเมืองและแนวคิดทางสังคมและจิตวิทยา ศึกษาโดยใช้แบบสอบถามและการ สัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า เพศ สถานภาพสมรส อายุ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง รูปแบบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นแบบกิตต์แมนที่มีลักษณะสะสมและเป็นมิติเดียว และความผูกพันกับองค์กรมีผลกระทบเชิงบวกต่อ การมีส่วนร่วมสูงสุด ส่วนสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมมีผลกระทบเชิงลบ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, กรุงเทพมหานคร, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, พฤติกรรมทางการเมือง, อำนาจนิยม

เรณู คุปต์ขลุ่ย ... และคนอื่นๆ. (2545) **"ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมของ ประชาชนต่อการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานในองค์การบริหาร ส่วนตำบล และแนวทางในการดำเนินบทบาทของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ใช้แนวคิด การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวิเคราะห์ ศึกษาโดยการวิจัยเอกสารและการ สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จากการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจต่อการบริหารงานขององค์ การบริหารส่วนตำบลในระดับค่อนข้างสูง ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อการบริหารงานในองค์การ และ ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, องค์การ บริหารส่วนตำบล, การปกครองท้องถิ่น, การกระจายอำนาจ

พัฒน์ นุตาลัย. (2540) 'การสื่อสารทางการเมืองของชนชั้นกลาง' วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การสื่อสารทางการเมืองของชนชั้นกลาง โดยการสำรวจรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองของชนชั้นกลางในหนังสือพิมพ์ และวิเคราะห์ทัศนคติของชนชั้นกลางต่อหนังสือพิมพ์ในการตอบสนองผลประโยชน์ทางชนชั้น พบว่าชนชั้นกลางมีรูปแบบการสื่อสารทางการเมือง 5 รูปแบบคือ แบบแผนการเป็นผู้รับสารอย่างเดียว แบบแผนการเป็นผู้รับสารอย่างเดียวพร้อมกับเป็นผู้ส่งสารในการสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นผู้รับสารอย่างเดียวและเป็นผู้ส่งสารระหว่างบุคคลและส่งสารในสื่อมวลชน เป็นผู้รับสารอย่างเดียวเป็นผู้ส่งในการสื่อสารระหว่างบุคคลและเป็นผู้ส่งสารแบบเครือข่าย และใช้ทุกรูปแบบสื่อสารกัน และพบว่าอุดมการณ์ของชนชั้นกลางมีความหลากหลาย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ชนชั้นกลาง, การสื่อสารทางการเมือง, หนังสือพิมพ์, อุดมการณ์ทางการเมือง

อุษา ไชราเรือง. (2543) 'การเปิดรับข่าวสารการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ' วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การเปิดรับข่าวสารการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 414 คน พบว่า นักศึกษาเปิดรับข่าวสารทางการเมืองระดับประเทศในระดับปานกลางจากสื่อมวลชน โดยระดับการรับสารแตกต่างกันตามอายุ จากสื่อบุคคลแตกต่างกันตามเพศ อายุ และสภาพการทำงาน ในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ ระดับการเปิดรับข่าวสารการเมืองมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, การสื่อสารทางการเมือง, สื่อมวลชน

วิชัย ตันศิริ. (2543) การปฏิรูปการเมืองไทย : มุมมองของการศึกษาเปรียบเทียบ พร้อมบทวิเคราะห์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศึกษาเปรียบเทียบระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยทั้งของไทยและต่างประเทศ โดยเฉพาะยุโรปและสหรัฐอเมริกา นำเสนอแนวคิดตามข้อมูลประวัติศาสตร์ และหาตัวแปรที่สำคัญต่อการพัฒนาการเมืองในประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันนิติบัญญัติกับสถาบันฝ่ายบริหาร ในรูปแบบรัฐสภากับรูปแบบการแบ่งแยกอำนาจแบบสหรัฐอเมริกา ความสัมพันธ์ระหว่างระบบพรรคการเมืองกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเลือกตั้ง โดยเน้นเนื้อหาการปฏิรูปการเมืองที่ระบบการเลือกตั้งระบบพรรค และระบบรัฐสภา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การปฏิรูปการเมืองไทย, ระบบการเมืองเปรียบเทียบ, การพัฒนาการเมือง, ระบบรัฐสภา, การเลือกตั้ง

พีรพล ไตรทศวิทย์. (2544) 'การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการประชาสังคม' การประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้าครั้งที่ 2 : การมีส่วนร่วมของประชาชน ความยั่งยืนของประชาธิปไตย. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.

การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการประชาสังคม การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยภาครัฐมีมาโดยตลอด แต่ขาดความต่อเนื่อง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องปรับปรุงให้เกิดการรวมตัวที่ยั่งยืนตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัดโดยผ่านยุทธวิธี และองค์กรต่างๆที่มีในชุมชน เพื่อให้เกิดคุณภาพในการพัฒนาระหว่างความต้องการของชาวบ้าน ข้าราชการและฝ่ายการเมืองซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการคัดสรรบุคลากรทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ โดยจะทำให้ได้นักการเมืองที่คำนึงถึงความต้องการของประชาชนเป็นหลัก และในด้านราชการชุมชนที่เข้มแข็งจะช่วยเป็นกระจกสะท้อนคุณภาพของข้าราชการในพื้นที่ ทำให้ข้าราชการที่มีคุณภาพมีกำลังใจในการทำงาน ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาระบบราชการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย ดังนั้นเมื่อฝ่ายการเมืองและฝ่ายราชการมีคุณภาพภายใต้การควบคุมของภาคประชาชนจะนำไปสู่การปกครองที่ดีได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การมีส่วนร่วมของประชาชน, ประชาสังคม, กระบวนการคัดเลือก, ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น, ระบบราชการ

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2547) "ชาตินิยมไทยในกระแสโลกาภิวัตน์" มติชนสุดสัปดาห์, 5-11 มีนาคม, 33.

การเกิดขึ้นของสำนึกชาตินิยมใหม่ในประเทศไทยท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ เช่น การเผชิญหน้ากับมหาอำนาจที่เหนือกว่าในด้านเศรษฐกิจ การเงิน การเมือง เทคโนโลยี วัฒนธรรม โดยผู้เขียนตั้งข้อสังเกตการเกิดสำนึกใหม่นี้ 4 ประเด็นได้แก่ สำนึกใหม่นี้เชื่อมโยงกับโลกกว้างและการเปลี่ยนแปลงในอนาคตต่างจากสำนึกชาตินิยมแบบเก่าที่มองเข้ามาข้างใน เช่น การธำรงรักษาสิ่งต่างๆ การเชื่อมโยงกับบรรพบุรุษ สำนึกชาตินิยมใหม่ได้พยายามใส่จิตวิญญาณใหม่ในปัจจุบัน และตัดขาดจากจิตวิญญาณในอดีต เช่น การนำประเพณีท้องถิ่นใส่จิตวิญญาณการท่องเที่ยว เนื้อหาของจิตสำนึกชาตินิยมใหม่ล้วนถูกสร้างขึ้นมา และสำนึกชาตินิยมใหม่มีลักษณะเป็นปัจเจกมากกว่า อย่างไรก็ตามผู้เขียนได้สรุปว่า สำนึกชาตินิยมใหม่นี้ยังมีความอ่อนแอแฝงอยู่

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สำนึกชาตินิยม, ประชาธิปไตย, ประเพณีท้องถิ่น, โลกาภิวัตน์

รังสิต ทองประคำ. (2539) 'ความคิดทางเศรษฐกิจและสังคมของ ผิน บัวอ่อน' วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความคิดทางเศรษฐกิจและสังคมของนายผิน บัวอ่อน ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมให้เจริญก้าวหน้า ผลจากการศึกษาพบว่า ก่อนปี 2519 มีแนวคิดประสงค์ให้สภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยเป็นสังคมนิยมแบบจีน แต่ภายหลังความคิดของผินได้แปรเปลี่ยนไปตามบริบททางสังคมโดยยอมรับว่าสภาพสังคมแบบทุนนิยมจำเป็นต้องเกิดขึ้นและมีพัฒนาการต่อไป แต่ผินยังคงยึดมั่นในสังคมนิยมที่ประสงค์ให้ทุกคนในสังคมได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สังคมนิยม, ผิน บัวอ่อน, เศรษฐกิจทุนนิยม, การเปลี่ยนแปลงสังคม

นิมิตร โสขาริ. (2546) 'คุณลักษณะความเป็นผู้นำของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ที่เอื้อต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลรักษาต้นไม้ที่ปลูกภายใต้โครงการตามพระราชเสาวนีย์ฯ : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งชมพู อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น' รายงานการศึกษาระดับปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

คุณลักษณะความเป็นผู้นำของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งชมพู อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ที่เอื้อต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลรักษาต้นไม้ที่ปลูกบริเวณสองข้างถนนภายใต้โครงการตามพระราชเสาวนีย์ฯ ใช้แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้นำ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวิเคราะห์ ศึกษาโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะความเป็นผู้นำของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ที่พบด้านการเป็นผู้มีความคิดกว้างไกล การประชาสัมพันธ์ และการสื่อสารอยู่ในระดับมาก และด้านการสามารถจูงใจให้บุคคลอื่นทำงานร่วมกันได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ขอนแก่น, องค์การบริหารส่วนตำบล, การมีส่วนร่วม, โครงการตามพระราชเสาวนีย์, ความเป็นผู้นำ, กรรมการบริหาร

บรรพต ประยูรวงษ์. (2544) 'การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี' ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ใช้แนวคิดและทฤษฎีเรื่องการมีส่วนร่วมและประชาคมในการวิเคราะห์ ศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสารจากวารสารและนิตยสารเผยแพร่ข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด และมีความเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับปานกลาง ปัจจัยที่ส่งผลการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ เพศ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการและการรับทราบข้อมูลข่าวสาร

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สุพรรณบุรี, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, องค์การบริหารส่วนตำบล, การปกครองท้องถิ่น

อรศรี กิจจาพิพัฒน์. (2545) 'ความคิดเห็นของผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลลำไทร อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี' ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ระดับความคิดเห็นของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อการคัดค้านของผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงของประชาชนในเขตเทศบาลลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การปกครองท้องถิ่น และประชาธิปไตยในการวิเคราะห์ สอบถามผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลลำไทร อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี จำนวน 336 คน จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงค่อนข้างสูง โดยตัวแปรด้านอาชีพ รายได้ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเห็นของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ปทุมธานี, นายกเทศมนตรี, การเลือกตั้ง, การปกครองท้องถิ่น, ประชาธิปไตย

จารุณี ว่องสวัสดิ์. (2543) 'ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอบ้านบึง ในการมีส่วนร่วมของโครงการจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี' วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ในการมีส่วนร่วมในโครงการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ตำบลบ้านบึง ใช้แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในการวิเคราะห์ ศึกษาโดยการใช้แบบสอบถามผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จากการศึกษาพบว่า ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับทราบข้อมูลจากหนังสือแจ้งของเทศบาลบ้านบึงเกี่ยวกับโครงการจัดการขยะมูลฝอย ร้อยละ 75.76 และองค์กรที่มีความพร้อมที่จะเข้าร่วมโครงการมีร้อยละ 90.91 และองค์กรที่ไม่มีความพร้อมมีร้อยละ 9.09

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ชลบุรี, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, การจัดการขยะมูลฝอย, การมีส่วนร่วม, เทศบาล

โกวิท คุนรัตน์. (2541) 'การกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในสังคมเมือง และสังคมชนบท : กรณีศึกษาเปรียบเทียบโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.

เปรียบเทียบระดับการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในสังคมเมือง โดยสอบถามนักเรียนจากโรงเรียน 2 แห่ง จำนวน 400 คน ใช้แนวคิดทฤษฎีการกล่อมเกลาทางการเมือง เป็นกรอบในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมไม่เป็นปัจจัยที่ทำให้นักเรียนในสังคมเมืองได้รับการกล่อมเกลาทางการเมืองสูงกว่านักเรียนในสังคมชนบท โดยมีเงื่อนไขที่กำหนดความแตกต่างคืออาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ของบิดามารดา และวิถีชีวิตของครอบครัว

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, เชียงใหม่, เชียงราย, การกล่อมเกลาทางการเมือง, การเรียนรู้ทางการเมือง

รุจิเรข รัทวงษ์. (2540) 'บทบาทของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการเรียนรู้ทางการเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บทบาทของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการเรียนรู้ทางการเมือง พฤติกรรมการรับรู้จากสื่อหนังสือพิมพ์ และระดับความรู้ทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยสอบถามประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ 200 คน และสัมภาษณ์นักวิชาการและนักหนังสือพิมพ์ 9 คน และใช้ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง และทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่เป็นแนวในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีความรู้ทางการเมืองในระดับค่อนข้างสูง โดยที่หนังสือพิมพ์มีบทบาทต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของประชาชนกลุ่มนี้น้อย และปัจจัยด้านการศึกษาและอาชีพมีผลต่อการเปิดรับสื่อจากหนังสือพิมพ์

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, เชียงใหม่, หนังสือพิมพ์, การเรียนรู้ทางการเมือง, การสื่อสารทางการเมือง, โครงสร้างและหน้าที่, การขัดเกลาทางการเมือง

จรัล ดิษฐาอภิชัย. (2540) "ทบทวนแนวความคิดการปฏิรูปการเมืองไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน" วารสาร
ธรรมศาสตร์ 23 (1): 101-106.

แนวความคิดการปฏิรูปการเมืองไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ใช้การศึกษาเอกสารพบว่า ตั้งแต่
การปฏิวัติ 2475 เป็นต้นมาจนถึงก่อนรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 การแก้ไขเพิ่มเติมและการจัดทำรัฐธรรมนูญ
ฉบับเป็นของผู้มีอำนาจทางการเมือง โดยประชาชนไม่มีส่วนร่วม จนกระทั่งในการจัดทำรัฐธรรมนูญ
ฉบับปี 2540 ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม เกิดกระแสการตื่นตัวทางการเมืองในการจะปฏิรูป
การเมือง ซึ่งจากเหตุการณ์นี้ผู้เขียนแสดงข้อคิดเห็นไว้ คือ การปฏิรูปการเมืองครั้งนี้ได้รับอิทธิพลจาก
ความคิดลัทธิรัฐธรรมนูญนิยม และข้อเรียกร้องต่าง ๆ ของประชาชน แสดงให้เห็นถึงความคิดในการปฏิรูป
การเมืองอย่างถึงราก แต่ก็ยังไม่ได้รับการยอมรับจากสภาร่างรัฐธรรมนูญในบางประเด็น และผู้เขียนได้
เสนอแนวทางการปฏิรูปการเมือง โดยการเปลี่ยนระบบรัฐบาลเป็นระบบผสมระหว่างระบบสภากับระบบ
ประธานาธิบดี เปลี่ยนระบบรัฐสภาจาก 2 สภาเป็นสภาเดียว และปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินให้
สอดคล้องกับสภาพทางการเมืองเศรษฐกิจและภาวะเจริญของโลก และต้องดำเนินการกระจายอำนาจ
การปกครองไปสู่ท้องถิ่น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การปฏิรูปการเมือง, รัฐธรรมนูญไทย, สภาร่างรัฐธรรมนูญ, การ
มีส่วนร่วมทางการเมือง, รัฐธรรมนูญ, ลัทธิรัฐธรรมนูญนิยม

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2544) "ประชาชนจะช่วยรักษาผลประโยชน์ของชาติได้อย่างไร?" วารสาร
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 27(ม.ค-มิ.ย) : 9-36.

วิธีการที่ประชาชนจะช่วยรักษาผลประโยชน์ของชาติ ใช้การศึกษาเอกสารภายใต้แนวคิดผล
ประโยชน์ของชาติ จากการศึกษาพบว่า ในอดีตที่ผ่านมา ผลประโยชน์ของชาติมักไม่ตกถึงมือประชาชน
เพราะอำนาจในการกำหนดนโยบายเพื่อบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติเป็นของผู้มีอำนาจในการปก
ครองในภาครัฐเพียงผู้เดียว ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการริเริ่มกำหนด และนำนโยบายไปปฏิบัติ
นำไปสู่ปัญหาการคอร์รัปชัน วิธีการที่ดีที่สุดในการรักษาผลประโยชน์ของชาติและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันคือ
เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการริเริ่ม กำหนดและการปฏิบัตินโยบาย โดยกระตุ้นให้เกิด
ความร่วมมือกันของทุกฝ่ายในสังคมไทยเพื่อแก้ปัญหาและรักษาผลประโยชน์ของชาติ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ผลประโยชน์ของชาติ, การมีส่วนร่วมของประชาชน, การกำหนด
นโยบาย, การนำนโยบายไปปฏิบัติ, การคอร์รัปชัน

ชูเอก ฉายา. (2539) 'วัฒนธรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวน : ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

แบบแผนวัฒนธรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนจากหน่วยต่างๆในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แบบสอบถามถามนายทหารกลุ่มนี้จำนวน 375 นาย ใช้แนวคิดและทฤษฎีเรื่องวัฒนธรรมทางการเมือง และทหารกับการเมืองในการวิเคราะห์ และผลจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านภูมิหลังทางสังคม ได้แก่ระดับการศึกษา และอายุ ไม่มีผลต่อทัศนคติทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ปัจจัยที่มีผลคือ หน่วยงานที่สังกัดและประสบการณ์ทางการเมือง นอกจากนี้นายทหารชั้นประทวนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบแผนเดียวกัน เนื่องจากกระบวนการอบรมกล่อมเกล้าทางการเมืองโดยหน่วยงานหรือองค์กรต้นสังกัดมีความเป็นเอกภาพ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมทางการเมือง, ภาคเหนือ, เชียงใหม่, ทหารชั้นประทวน, ทหารกับการเมือง

อัจฉราภณี สามีภักดี. (2539) 'พฤติกรรมกรเปิดรับข่าวสาร กับความรู้ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนทั้งในระบบ/นอกระบบการศึกษา' วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในระบบ/นอกระบบการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร การศึกษาใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างเยาวชนจำนวน 400 คน พบว่า เยาวชนในระบบการศึกษามีพฤติกรรมกรเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยต่างกับเยาวชนนอกระบบการศึกษา แต่พฤติกรรมกรมีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, กรุงเทพมหานคร, ทัศนคติทางการเมือง, ประชาธิปไตย, การมีส่วนร่วมทางการเมือง

นิภากร กำจรเมฆกุล. (2540) 'กลยุทธ์การสื่อสารในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของสตรีซึ่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)' วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งของสตรี ซึ่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และกลยุทธ์การสื่อสารที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของสตรีที่เป็นสมาชิก การวิจัยใช้วิธีเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มสตรีซึ่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 30 คน พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งคือ แรงสนับสนุน ความต้องการส่วนบุคคล และแรงกดดัน โดยสื่อที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสตรีเลือกใช้ในการรณรงค์หาเสียง ได้แก่ สื่อบุคคล เช่น การปราศรัยหาเสียง เป็นต้น สื่อเฉพาะกิจ เช่น แผ่นป้าย ใบปลิว เป็นต้น และสื่อชุมชน เช่น หอกระจายข่าว เป็นต้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, องค์การบริหารส่วนตำบล, บทบาทของสตรีทางการเมือง, การสื่อสาร, การเลือกตั้ง

บดีนทร์ เกษมสานต์. (2545) 'การมีส่วนร่วมของผู้บริหารท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอย : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสมุทรปราการ' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ความรู้ ความเข้าใจ การรับรู้และการได้รับข้อมูลข่าวสาร ทศนคติและระดับการมีส่วนร่วมของผู้บริหารท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ ในการจัดการขยะมูลฝอย ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ ศึกษาโดยการใช้แบบสอบถาม จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจการรับรู้ข่าวสารและข้อมูล ทศนคติเกี่ยวกับขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง และผู้บริหารมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วม ได้แก่ อายุ ตำแหน่ง การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม การได้รับการฝึกอบรม ความรู้ความเข้าใจ การรับรู้และได้รับข่าวสาร และทศนคติ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สมุทรปราการ, การมีส่วนร่วม, ผู้บริหารท้องถิ่น, การจัดการขยะมูลฝอย, การปกครองท้องถิ่น

วีรพงษ์ รุจนโชติ. (2544) 'ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี' วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี ตามรัฐธรรมนูญฉบับพ.ศ. 2540 ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งในการวิเคราะห์ ศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม จากการศึกษาพบว่า นิสิตส่วนใหญ่ในมหาวิทยาลัยบูรพา มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการไปเลือกตั้ง แต่ไม่ให้ความสำคัญในด้านแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งมากนัก นิสิตยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และมหาวิทยาลัยมีบทบาทในด้านต่างๆ ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ชลบุรี, การเลือกตั้ง, สมาชิกผู้แทนราษฎร, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, การสื่อสารทางการเมือง, นักศึกษา

โกวิทย์ พวงงาม และธีรเดช ฉายอรุณ. (2545) "รายงานการวิจัยเรื่อง **ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ**" กรุงเทพฯ : กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ระดับความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในสิทธิหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และระบบการปกครองแบบกระจายอำนาจ ความพร้อม แรงจูงใจ และทัศนคติในการมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ และพฤติกรรมการปฏิบัติของประชาชนตามสิทธิหน้าที่ที่กำหนดไว้ ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ ศึกษาโดยการวิจัยเอกสาร การสำรวจกลุ่มตัวอย่าง และการสนทนากลุ่ม จากการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญและการกระจายอำนาจอยู่ในระดับปานกลาง แต่การปฏิบัติตนในการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตนในการมีส่วนร่วม ได้แก่ ระดับการศึกษา เพศ จำนวนกลุ่มที่เป็นสมาชิก ปริมาณสื่อ และทัศนคติ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540, การกระจายอำนาจ, การมีส่วนร่วม, สิทธิและหน้าที่

พัชรี วิรัตน์โยสินทร์. (2544) 'นโยบายการป้องกันอาชญากรรมแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชน ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ : กรณีศึกษาโครงการสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม (กองปราบอาสา)' วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

รูปแบบและแนวทางการป้องกันอาชญากรรมแบบมีส่วนร่วม โดยชุมชนประชาสังคม และปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ใช้แนวคิดทฤษฎีของการนำนโยบายไปปฏิบัติในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่า การป้องกันอาชญากรรมแบบมีส่วนร่วมเป็นกลยุทธ์ที่ดีในการสร้างความร่วมมือระหว่างตำรวจกับประชาชน ปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้โครงการสำเร็จ คือ ปัจจัยด้านการบริหารงาน ส่วนปัญหาที่พบ ได้แก่ ปัญหาด้านบุคลากร ด้านงบประมาณและด้านการเมือง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การป้องกันอาชญากรรม, อาชญากรรม, การมีส่วนร่วม, ประชาสังคม, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

เวียงรัฐ เนติโพธิ์. (2539) "จากนักเลงท้องถิ่นสู่เจ้าพ่อ" วารสารธรรมศาสตร์ 22 (2) : 6-49.

นักเลงและเจ้าพ่อในสังคมไทย นิยามและที่มาของคำว่าเจ้าพ่อ อิทธิพลกับอำนาจในสังคมไทย พัฒนาการและความเป็นมาของเจ้าพ่อ อำนาจท้องถิ่นที่ดำรงอยู่ในช่วงก่อนการปฏิรูปการปกครองสมัยรัชกาลที่ 5 อำนาจท้องถิ่นหลังการปฏิรูปการปกครองสมัยรัชกาลที่ 5 การเปลี่ยนแปลงของอำนาจท้องถิ่นหลังการปฏิวัติ 2475 เจ้าพ่อสมัยใหม่ ความสัมพันธ์ของเจ้าพ่อกับอำนาจรัฐ บทบาททางการเมืองของเจ้าพ่อ แนวความคิดเรื่องอมตยาธิปไตย ศึกษาโดยการวิจัยเอกสาร จากการศึกษาพบว่า อำนาจเจ้าพ่อดำรงอยู่ในท้องถิ่นมานานก่อนที่จะมีการพัฒนาเศรษฐกิจสมัยใหม่ โดยอำนาจแบบนี้ไม่ได้สูญหายไปเมื่อมีอำนาจรัฐเกิดขึ้น เพราะระบบราชการจำเป็นต้องพึ่งพิงอำนาจท้องถิ่นแบบนี้ และความรู้ประสิทธิภาพของระบบราชการทำให้นักเลงท้องถิ่นพัฒนาตัวเองมาได้จนเป็นเจ้าพ่อในปัจจุบัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, นักเลงท้องถิ่น, เจ้าพ่อ, อำนาจอธิปไตย, อิทธิพลท้องถิ่น, มาเฟีย, อำนาจรัฐ

สุวัฒน์ บุญลา. (2545) 'ทัศนะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในทัศนะของกลุ่มประชาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางเสร่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี' วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ทัศนะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มประชาสังคมในตำบลบางเสร่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ให้แนวคิดเกี่ยวกับประชาสังคมและแนวคิดการมีส่วนร่วม ศึกษาโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มประชาสังคม 8 กลุ่มในตำบลบางเสร่ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชาสังคมเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีส่วนร่วมในระดับการรับรู้ และการเสนอปัญหา ไม่ใช่ระดับการเสนอความเห็น และยังไม่เข้าร่วมในชั้นการวางแผนโดยตรง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ชลบุรี, บางเสร่, การมีส่วนร่วม, การพัฒนาท้องถิ่น, ประชาสังคม, องค์การบริหารส่วนตำบล

สุนันท์ อัครทิวทอง. (2545) 'ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน เขต 1 จังหวัดชลบุรี' วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนเขต 1 จังหวัดชลบุรี ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท การเลือกตั้งและแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการและขั้นตอนการหาเสียงในการวิเคราะห์ ศึกษาโดยใช้แบบสอบถามประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี จำนวน 396 คน จากการศึกษาพบว่า ตัวบุคคลที่พรรคจะเลือกเป็นรัฐมนตรี คุณสมบัติเฉพาะของตัวผู้สมัคร และหวัคະແນที่นำความเจริญมาสู่ท้องถิ่นมีความสำคัญมาก และความคิดเห็นต่อพรรคการเมืองสัมพันธ์กับการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ และความคิดเห็นต่อหวัคະແນส่งผลต่อการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ชลบุรี, การเลือกตั้ง, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, การหาเสียง

ลิขิต วีรเวทิน. (2546) "อมาตยาธิปไตย-ประชาธิปไตยครึ่งใบ-การปฏิรูปการเมือง-การเมืองปัจจุบัน" รัฐศาสตร์สาร 24 (พ.ย) : 28-76.

วิวัฒนาการกระบวนการปกครองแบบประชาธิปไตยตั้งแต่ช่วงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ถึงปัจจุบัน การแก้ไขรัฐธรรมนูญและการเมืองแบบประชาธิปไตย การเมืองแบบประชาธิปไตยครึ่งใบ การเมืองสมัยรัฐบาลพลเรือน การเกิดเศรษฐกิจฟองสบู่ วิกฤตเศรษฐกิจ การเกิดรัฐบาลเสียงข้างมาก แนวความคิดการปฏิรูปทางการเมือง ศึกษาโดยการวิจัยเอกสาร จากการศึกษาพบว่า พัฒนาการประชาธิปไตยเกิดจากการต่อสู้ระหว่างกลุ่มทหาร ข้าราชการ และพลเรือนซึ่งอาจจะไม่เกี่ยวกับประชาชนส่วนใหญ่ ดังนั้น การพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทยจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการเมืองควบคู่ไปกับการปฏิรูประบบบริหาร รัฐธรรมนูญปีพ.ศ. 2540 มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาประชาธิปไตย แต่ปัญหาทางการเมืองบางอย่างก็ยังคงเกิดขึ้น ดังนั้น สังคมไทยจำเป็นต้องมีความร่วมมือในกลุ่มการเมือง เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพทางการเมือง ทหาร และเศรษฐกิจ เพื่อเผชิญกับภัยคุกคาม รูปแบบต่างๆ ที่เกิดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, อมาตยาธิปไตย, เผด็จการครึ่งใบ, รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540, การปฏิรูปการเมือง, ประชาธิปไตย, เศรษฐกิจฟองสบู่

ใจ อึ้งภากรณ์. (2547) "อ่านทอมมัส เพน ท่ามกลางกระแสลัทธิชาตินิยมฝ่ายขวาไทย" ฟ้ำเดี่ยวกัน 4 : 140-142.

การประเมินข้อดีข้อเสียและตั้งคำถามต่อระบบกษัตริย์ และระบบสาธารณรัฐทั่วโลกจากการอ่านงานเขียนของ ทอมมัส เพน โดยเฉพาะเรื่อง The right of man หรือสิทธิมนุษยชน โดยผู้เขียนกล่าวว่าผลงานเรื่องดังกล่าวเสนอความคิดเกี่ยวกับระบบสาธารณรัฐอย่างละเอียดและเป็นระบบ ผู้เขียนได้พยายามเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์การเมืองไทยและทฤษฎีนิยามทั่วโลก โดยแบ่งเป็น 3 ยุค คือ ยุคศักดินาที่ชาวบ้านมักเกรงกลัวกษัตริย์และกองกำลังของกษัตริย์ ยุคเผด็จการในเหตุการณ์ปฏิวัติ 2475 จอมพลสฤษดิ์ยึดอำนาจและรื้อฟื้นความชอบธรรมของกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญเพื่อตอบสนองเผด็จการในยุคดังกล่าว และปัจจุบันชนชั้นปกครองได้ผูกขาดความคิดในสังคมโดยเสนอว่ากษัตริย์มีลักษณะกึ่งพระเจ้า เหนือมนุษย์ มีความสามารถรอบด้าน และมีเมตตา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ยุคศักดินา, ระบบกษัตริย์, ยุคเผด็จการ, สิทธิมนุษยชน, ลัทธิชาตินิยม, สิทธิทางสังคมของพลเมือง

กนกวรรณ ไผ่สนธิ. (2544) 'การต่อรองอำนาจของผู้หญิงจากการนำเสนอเรื่องร้องผ่านสื่อ นิตยสารไทย' วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวารสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลักษณะของภาพตัวแทนจากแนวคิดการสร้างและตีความหมายภาพตัวแทนเรื่องร้องของผู้หญิง ปัจจัยเรื่องของการต่อรองอำนาจระหว่างผู้หญิงกับสื่อ นิตยสารตามแนวคิดทางการเมืองเรื่องของการต่อรองจากการนำเสนอเรื่องร้องผ่านสื่อ นิตยสารไทย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกนางแบบ บรรณาธิการ นิตยสาร นักร้อง นิตยสารมวลชน และนักวิชาการด้านสื่อมวลชน และสตรีนิยม ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะของภาพตัวแทนของเรื่องร้องผู้หญิงในนิตยสารที่ผ่านกระบวนการใส่รหัสและต่อรองด้วยตัวผู้หญิงเองสอดคล้องกับแนวคิดการต่อรองเพื่อกำหนดภาพตัวแทน ลักษณะการต่อรองเพื่อให้ได้ภาพตัวแทนผ่านการนำเสนอเรื่องร้องตามที่ผู้หญิงต้องการ ประกอบด้วย การต่อรองกับเจ้าของทุน การต่อรองในกระบวนการผลิต และการต่อรองกับสังคม และพบลักษณะการทำทนายแนวคิดสังคมแบบปิตาธิปไตยที่ผู้หญิงเป็นฝ่ายกำหนดภาพตัวแทนของเรื่องร้องขึ้นเอง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การต่อรองอำนาจ, เรื่องร้อง, ผู้หญิง, สตรีนิยม, ภาพตัวแทน, ปิตาธิปไตย

กิตติกร สุนทรานุรักษ์. (2543) 'การพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง : กรณีศึกษาชุมชนศรีชะอโศก' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การพัฒนาชุมชนพึ่งตนเองของชุมชนชาวอโศก อำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยอาศัยแนวคิดพุทธเศรษฐศาสตร์ในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่า ชุมชนชาวอโศกแห่งนี้ใช้แนวคิดเศรษฐศาสตร์บุญนิยมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต โดยการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมที่เข้มแข็ง มีปัจจัยในการดำรงชีวิตอย่างเพียงพอ และมีอิสระในการทำงานและจัดการกิจกรรมต่างๆของชุมชน ซึ่งมีทั้งกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ตอบสนองความต้องการภายในชุมชนและที่สร้างรายได้ให้กับชุมชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ศรีสะเกษ, ชุมชนชาวอโศก, การพัฒนาชุมชน, พุทธเศรษฐศาสตร์, การพึ่งตนเอง

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2544) 'คำสั่ง 66/43? รัฐ, ปัญหาวัฒนธรรมของรัฐกับการจัดการความขัดแย้งใน ศตวรรษใหม่' การประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 1 เรื่อง การเมือง การบริหาร และการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยต้นศตวรรษหน้า วันที่ 10-12 ธันวาคม 2542 ณ โรงแรมรอยัลคัลทิฟ บีช รีสอร์ท พัทยา จังหวัดชลบุรี.

การจัดการความขัดแย้งโดยภาครัฐ ตั้งประเด็นเชิงนโยบายด้านความมั่นคง วิเคราะห์เปรียบเทียบคำสั่ง 66/43 ที่ประเทศไทยเคยใช้แก้ไขปัญหาคอมมิวนิสต์ นโยบายด้านความมั่นคง สะท้อนการปรับตัวของภาครัฐในการทำความเข้าใจลักษณะของปัญหาความขัดแย้งในยุคใหม่ เสนอการวิเคราะห์สถานการณ์ใหม่ของความขัดแย้งในกรอบไตรลักษณ์แห่งความขัดแย้ง การตีความ ปัญหาการประท้วง และความหมายของศักดิ์ศรี โดยการวิเคราะห์รูปแบบของความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคม และการตีความการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของรัฐจากคำสั่ง 66/43

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ความขัดแย้ง, คำสั่ง 66/43, สันติวิธี, นโยบายความมั่นคง, ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

ชาญณรงค์ ไชยรักษา. (2545) "การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น : สำนวจรัฐธรรมนุญ และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง" วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ของคนไทย : รวบรวมความนำเสนอในการประชุมวิชาการประจำปี 2545 ณ คณะมนุษยศาสตร์และส (327-348) กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง.

ข้อบัญญัติต่างๆ ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 โดยเน้นประเด็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งด้านการร่วมรับรู้ การร่วมให้ความเห็น การริเริ่ม การร่วมคิดตัดสินใจ การร่วมดำเนินการและการร่วมตรวจสอบ ทั้งๆ ที่ในสภาพความเป็นจริงพบว่ายังขาดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน และขาดความรู้ความเข้าใจของประชาชนในเรื่องกฎหมาย เสนอแนวทางส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และเข้าไปมีส่วนร่วมตรวจสอบการทำงานของท้องถิ่นตามสภาพพื้นที่และปัญหาของท้องถิ่นตนเอง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การมีส่วนร่วมของประชาชน, รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540, กฎหมาย} การตรวจสอบการทำงาน

สมหมาย ชินนาค. (2547) "มูน" ไม่ใช่ "มูล" วาทกรรมต่อต้านรัฐของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ลาวที่ได้รับผลกระทบจากเขื่อนปากมูล" วาทกรรมอัตลักษณ์ : หนังสือรวมบทความจากการประชุมประจำปีทางมานุษยวิทยาครั้งที่ 2 เรื่องชาติ-ชาติพันธุ์ (117-168) กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

การต่อต้านรัฐของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ลาวที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนปากมูล โดยแสดงการต่อสู้ทางวาทกรรมเพื่อแย่งชิงการตั้งชื่อ และนิยามความหมายของแม่น้ำ (มูน) ในฐานะเป็นทรัพยากรธรรมชาติ โดยเห็นว่า แม่น้ำเป็นของชุมชนไม่ใช่ของรัฐ จึงเป็นความชอบธรรมที่ชุมชนจะเข้าไปจัดการทรัพยากรนี้ได้ การที่ชุมชนให้คำนิยามและความหมายใหม่แก่แม่น้ำสายนี้ จึงเป็นเหมือนการปลดแอกทรัพยากรธรรมชาติและจัดการจากอำนาจรัฐ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, อุบลราชธานี, เขื่อนปากมูล, กลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ลาว, สมัชชาคนจน, อัตลักษณ์

เทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ. (2539) 'จินตภาพ 2000 : ภาพรวมยุทธศาสตร์การยกเครื่องสังคมไทย' การสัมมนาเรื่อง ยกเครื่องเมืองไทย จินตนาการสู่ปี 2000 วันที่ 26-28 กันยายน 2539 ณ โรงแรมสยามซิตี กรุงเทพฯ .

ยุทธศาสตร์การยกเครื่องสังคมไทยในช่วงการเปลี่ยนแปลงผ่านประวัติศาสตร์ โดยวิเคราะห์ให้เห็นทิศทางและแนวโน้มของพัฒนาการ และการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ส่งผลกระทบต่อสังคมไทย นอกจากนี้ยังกล่าวถึงปัญหาของพัฒนาการของสังคมไทยที่ผ่านมา และยุทธศาสตร์ทางออกของปัญหาในภาพรวม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สังคมไทย, พัฒนาการของสังคมไทย, การพัฒนา, การเปลี่ยนแปลง

ไพโรจน์ วงศ์วิภานนท์ และนวนน้อย ตริรัตน์. (2544) "ตลาดการเมือง ประชานิยม และอนาคตเศรษฐกิจสังคมไทย " 2540 จุดเปลี่ยนประเทศไทย (121-172) กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การวิเคราะห์บทบาทของนักการเมืองในฐานะที่เป็นผู้ผลิตนโยบาย วิเคราะห์กลไกการทำงานของตลาดการเมืองภายใต้กรอบรัฐธรรมนูญปี 2540 ซึ่งถือเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการกำหนดโครงสร้างการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ความแตกต่างระหว่างประชานิยมในประเทศไทย และในละตินอเมริกา และตอนท้ายเป็นการวิเคราะห์รัฐบาลพรรคไทยรักไทยภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ว่าจะเป็นจุดเปลี่ยนตลาดการเมืองไทยได้หรือไม่

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, พรรคไทยรักไทย, ตลาดการเมือง, ประชานิยม, รัฐธรรมนูญ 2540, เศรษฐกิจการเมือง, พรรคการเมือง

บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา. (2547) "รายงานการวิจัยเรื่อง บทบาทหนังสือพิมพ์ไทยรัฐต่อการพัฒนาการเมืองไทยหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540" เชียงใหม่ : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่.

การนำเสนอข่าวสารด้านการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำเสนอข้อมูลของหนังสือพิมพ์ โดยการสอบถามนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ของสถาบันการศึกษา 7 แห่งในจังหวัดเชียงใหม่ และสัมภาษณ์นักวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ และด้านสื่อสารมวลชน สรุปผลการวิจัยได้ว่า การนำเสนอข่าวด้านการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีผลต่อการพัฒนาการเมืองไทย ในปัจจุบันหนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านการเมืองในระดับปานกลาง และมีเสรีภาพในการนำเสนอข่าวด้านการเมืองมากขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, เชียงใหม่, การพัฒนาการเมืองไทย, บทบาทหนังสือพิมพ์, หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

ปิยะนุช เงินคล้าย. (2540) "การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : ศึกษาเปรียบเทียบประชาชนในเขตเมืองกับประชาชนในเขตชนบท" กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยศึกษาจากประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจากทุกภาคทั่วประเทศ จำนวน 3,000 คน จากการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ภูมิหลัง ส่วนตัวแปรที่มีผลต่อทัศนคติต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นอยู่กับเพศ ความคาดหวัง และบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, การเลือกตั้ง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, ทัศนคติทางการเมือง

ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2546) **วิถีชีวิตไทย : วัฒนธรรมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่** กรุงเทพฯ : โครงการเอกสารและตำรา สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์ นิติฯ.

ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมทางการเมือง การให้การเรียนรู้ทางการเมือง และการพัฒนาทางการเมือง โดยเฉพาะระบอบประชาธิปไตย เสนอรูปแบบของวัฒนธรรมทางการเมืองสำหรับการพัฒนาประเทศ อธิบายลักษณะวัฒนธรรมทางการเมือง ปัญหา สาเหตุของปัญหา เสนอการสร้างวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยด้วยกระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง ในสถาบันหรือองค์กรต่าง ๆ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การเรียนรู้ทางการเมือง, การพัฒนาทางการเมือง, ประชาธิปไตย, วิถีชีวิต

ธีรยุทธ บุญมี. (2547) **Road map ประเทศไทย** กรุงเทพฯ : สายธาร.

ธีรยุทธ บุญมี เสนอบทความเชิงคุณค่าทางการเมือง 4 เรื่อง ได้แก่ บทบาทคุณูปการของการเมืองภาคประชาชนต่อสังคมไทยในปัจจุบันและอนาคตในการสร้างความรู้ คุณธรรมและอำนาจแก่สังคม การปลดปล่อยตนเองจากการผูกพันกับกระบวนทัศน์หรือกระบวนความคิดที่ถูกครอบงำโดยตะวันตก ยุทธศาสตร์ประเทศไทยที่เน้นสมดุลทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมให้มีความหลากหลาย และตัวตนของปัญญาชนสาธารณะที่ต้องรู้จักอำนาจเชิงสัญลักษณ์ของสังคม และต้องยืนหยัดแข่งขันกับอำนาจและผลประโยชน์

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, เศรษฐกิจประเทศไทย, ยุทธศาสตร์ประเทศไทย, ปัญญาชน, องค์กรพัฒนา, การเมืองภาคประชาชน

ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2545) **ประชาธิปไตยไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โครงการเอกสารและตำรา คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ปัญหาของประชาธิปไตยไทย และแนวทางแก้ไข โดยรายละเอียดประกอบด้วยประชาธิปไตยในอุดมคติ วัฒนธรรมทางการเมืองของไทยที่ยังไม่เป็นประชาธิปไตยเท่าที่ควร ประชาธิปไตยไทยระหว่าง พ.ศ. 2475-2490 ซึ่งเป็นการวิจัยในแนวประวัติศาสตร์ โดยชี้ให้เห็นว่า ประชาธิปไตยตามความเป็นจริงเป็นอย่างไร ใช้แนวทางการศึกษาแบบโครงสร้างและหน้าที่ ปัญหาการเมือง การพัฒนาประชาธิปไตย และเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาประชาธิปไตยของไทย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมทางการเมือง, ประชาธิปไตย, โครงสร้างและหน้าที่, การพัฒนาประชาธิปไตย, 2475-2590

ฤชากร จรเจวุฒิ. (2539) **'บทบาทและอิทธิพลของข้าราชการกระทรวงมหาดไทยในสังคมไทย'** วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลักษณะของบทบาทและอิทธิพลของข้าราชการกระทรวงมหาดไทยที่มีผลกระทบต่อสังคมและระบบการเมืองของไทย โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกข้าราชการและประชาชนทั่วไป และใช้แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง อำนาจและอิทธิพล และความสัมพันธ์ระหว่างระบบการเมืองและระบบราชการในการวิเคราะห์ จากการศึกษาพบว่า การจัดองค์การและบทบาทอำนาจหน้าที่เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้กระทรวงมหาดไทยมีระบบราชการที่เข้มแข็ง วัฒนธรรมความเชื่อทางการเมืองของสังคมไทยที่มีลักษณะของวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมยังคงมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของประชาชน ทำให้อิทธิพลของข้าราชการกระทรวงมหาดไทยสามารถเกิดขึ้นและแพร่ขยายเป็นวงกว้างในสังคมไทย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมทางการเมือง, กระทรวงมหาดไทย, ข้าราชการ, ระบบราชการ, ระบบการเมือง

บัณฑิตุร ประดิษฐ์สุวรรณ. (2544) 'ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาสังคมในจังหวัดนครสวรรค์' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาสังคมและความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานในปัจจุบัน และแนวโน้มการดำเนินงานเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาธิปไตยในอนาคต โดยการสอบถามและสัมภาษณ์บุคคลจากภาคราชการ บุคคลในสายวิชาการ และกลุ่มบุคคลภาคประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์ 27 คน การศึกษาครั้งนี้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับประชาสังคม และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่าการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาสังคมนั้น ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีความรู้และเข้าใจประชาสังคม และให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชน และการดำเนินงานเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาสังคมเป็นสิ่งจำเป็นและต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, นครสวรรค์, ประชาสังคม, การมีส่วนร่วมของประชาชน, ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น

เอกรัฐ พัฒนสมบัติ. (2543) 'แบบแผนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดพะเยา' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร วิทยาเขตพะเยา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี วิทยาลัยเทคนิคพะเยา และวิทยาลัยการอาชีพเชียงคำ โดยการสอบถามนักศึกษา 312 คน และสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองรับรู้ข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากกว่าสื่ออื่น ๆ กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญ เช่น การไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติการมีส่วนร่วมทางการเมือง สำหรับแบบแผนของการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นไปแบบอิสระ แต่ภาพรวมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองยังไม่ชัดเจนแต่มีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, พะเยา, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, การรับรู้ข่าวสาร, การเลือกตั้ง

สินธุ์ มุ่งดี. (2545) 'สตรีกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.

บทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีผลต่อบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสอบถามจากสตรีในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 320 คน และใช้ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองท้องถิ่น และความเสมอภาคทางเพศในการวิเคราะห์ และผลจากการศึกษาพบว่า สตรีในกลุ่มนี้มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับต่ำ และตัวแปรด้านการศึกษารายได้ อาชีพ ประสบการณ์การเป็นผู้นำ การเป็นสมาชิกกลุ่ม และการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์เกือบหนูงกับบทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, เชียงใหม่, สตรี, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, การปกครองส่วนท้องถิ่น, ความเสมอภาคทางเพศ

กรณิศ ดวงใบ. (2542) 'วัฒนธรรมทางการเมืองของพนักงานเทศบาลเมืองลำพูน' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองของพนักงานเทศบาลเมืองลำพูน โดยการศึกษาพนักงานจำนวน 150 คน และใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่าพนักงานเทศบาลเมืองลำพูนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมแบบมีส่วนร่วม แต่ระดับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองยังไม่มาก ปัจจัยด้านเพศ ระดับการศึกษา ประเภทพนักงาน รายได้ ประสบการณ์การทำงาน ระดับตำแหน่งที่ต่างกันมีความสัมพันธ์ต่อความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติ การมีส่วนร่วมและความคิดเห็นต่อระบบการเมืองการปกครองที่ต่างกัน ในขณะที่ปัจจัยด้านอายุที่ต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อรูปแบบของวัฒนธรรมทางการเมืองที่ต่างกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ลำพูน, พนักงานเทศบาล, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, ระบบการเมืองการปกครอง

มานพ บันทะวงศ์. (2545) 'ความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสันทรายวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ระดับความรู้ความเข้าใจการเมืองการปกครองและระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสันทรายวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ โดยสอบถามนักเรียน 250 คน การศึกษาครั้งนี้ใช้แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ทางการเมือง ทฤษฎีประชาธิปไตย และทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวิเคราะห์ และผลจากการศึกษาพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างดี ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนสนใจและติดตามข่าวสารบ้านเมืองพอสมควร

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, เชียงใหม่, ระบอบประชาธิปไตย, การเรียนรู้ทางการเมือง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง

วันเพ็ญ ชวรางกูร. (2539) 'ทัศนคติและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวเขาเผ่าอีโก้ หมู่บ้านผาหมี่ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พฤติกรรมและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติทางการเมือง และทัศนคติที่มีต่อผู้มีอำนาจในการบริหารประเทศของชาวเขาเผ่าอีโก้ หมู่บ้านผาหมี่ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยอาศัยทฤษฎีทัศนคติ ระดับการเมือง และแนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการศึกษาจากการศึกษาพบว่า ชาวเขาเผ่าอีโก้ในชุมชนแห่งนี้มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับปานกลางค่อนข้างมาก และทัศนคติต่อระบอบประชาธิปไตยมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, เชียงราย, อีโก้, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, พฤติกรรมทางการเมือง

อรรถญา พงศ์สะอาด. (2544) 'อิทธิพลของวัฒนธรรมท้องถิ่นต่อพฤติกรรมทางการเมือง : กรณีศึกษาพิธีแห่นายของชุมชนชาวกูย ตำบลแจนแวน กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดสุรินทร์' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่นในการประกอบพิธีเลี้ยงปู่ตาหรือแห่นาย อิทธิพลของพิธีแห่นายที่มีต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งผู้นำทางการเมือง และการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของคนในชุมชนชาวกูย ตำบลแจนแวน กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดสุรินทร์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกพระสงฆ์ ผู้นำในการประกอบพิธี ผู้มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น และชาวบ้านทั่วไปจำนวน 42 คน ผลจากการศึกษาพบว่า ทุกปีจะต้องมีการประกอบพิธีแห่นายโดยปฏิบัติอย่างเคร่งครัดปีละ 2 ครั้ง ชาวกูยมีบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยม และเชื่อฟังผู้มีอำนาจ มีพฤติกรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้ามีส่วนร่วม และวัฒนธรรมทางการเมืองมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนโดยผ่านกระบวนการกล่อมเกล่าและเรียนรู้ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สุรินทร์, แห่นาย, พฤติกรรมทางการเมือง, การเลือกตั้ง, วัฒนธรรมท้องถิ่น, การมีส่วนร่วม, วัฒนธรรมท้องถิ่น

วุฒิพงษ์ ไชยพรพัฒนา. (2546) 'วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของข้าราชการทหารกองบิน 41 จังหวัดเชียงใหม่' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ระดับของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และปัจจัยที่มีส่วนสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของข้าราชการทหารกองบิน 41 จำนวน 330 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย และใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่า ข้าราชการที่มีระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมาก และกลุ่มที่มีวัฒนธรรมแบบประชาธิปไตยน้อยมีจำนวนใกล้เคียงกัน และปัจจัยด้านอายุและการได้รับข่าวสารทางการเมืองไม่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของข้าราชการกลุ่มนี้ ในขณะที่ปัจจัยด้านเพศ ระดับการศึกษา เหล่า ชั้นยศ และความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมีผลทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของข้าราชการแตกต่างกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, เชียงใหม่, ทหาร, ประชาธิปไตย, การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

อัศวพันธ์ พูลศิริ. (2541) 'วัฒนธรรมทางการเมืองกับประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเปรียบเทียบ อบต. บ้านมะเกลือ อ.เมือง และ อบต. หนองโพ อ.ตาคลี จ.นครสวรรค์' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยการสอบถาม การสัมภาษณ์ และสังเกตการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่างประชาชนตำบลบ้านมะเกลือ อ.เมือง และตำบลหนองโพ อ.ตาคลี จ.นครสวรรค์ โดยใช้ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวิเคราะห์ และพบว่าประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านมะเกลือที่เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการเลือกตั้ง มีส่วนร่วมในกิจกรรม และมีส่วนร่วมในการบริหารแผนงานของอบต. ทำให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพมากกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโพ เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองช่วยให้มีการตรวจสอบและลดการผูกขาดอำนาจการบริหารของผู้นำชุมชน รวมทั้งรู้จักกำหนดปัญหาเพื่อวางแผนพัฒนาทำให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, นครสวรรค์, องค์การบริหารส่วนตำบล, บริการสาธารณะ, การมีส่วนร่วมทางการเมือง

อภิวุฒิ พิมลแสงสุริยา. (2535) 'วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม : ศึกษากรณีนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์' สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของนักศึกษาชั้นปีที่ 2-4 คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยศึกษาตัวแปรด้านเพศ อายุ ภูมิลำเนา อาชีพบิดามารดา รายได้ของครอบครัว ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชา การเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือชุมชนกิจกรรม การให้โอกาสแสดงความคิดเห็น จากการศึกษาพบว่า เพศ และการที่ครูหรือผู้สอนเปิดโอกาสให้ซักถามหรือแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, นักศึกษา, การเรียนรู้ทางการเมือง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง

อธิคม สุวรรณประสิทธิ์. (2545) 'วัฒนธรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยทหารบกไทย' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยทหารบก โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2545 โดยสอบถามข้อมูลในด้านทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ คุณธรรม และแนวคิดทางการเมือง และใช้แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง การเรียนรู้ทางการเมือง หลักการประชาธิปไตย และบทบาท วัฒนธรรมและความสำนึกทางการเมืองของทหารไทยในการวิเคราะห์ การศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีความเป็นประชาธิปไตยในระดับค่อนข้างต่ำ และลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองดังกล่าวจะเกิดจากอิทธิพลของกระบวนการอบรมกล่อมเกล้า และเรียนรู้ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นหลัก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, นักเรียนนายร้อยทหารบก, โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, การเรียนรู้ทางการเมือง, การกล่อมเกล้าทางการเมือง

สุรสิทธิ์ อุตบุรี. (2541) 'วัฒนธรรมทางการเมืองของชนชั้นกลางในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วัฒนธรรมทางการเมือง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเมือง ทัศนคติที่มีต่อระบอบการเมืองการปกครองไทย และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดลักษณะแบบแผนของพัฒนาการทางการเมืองของชนชั้นกลางในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยศึกษาจากกลุ่มนักธุรกิจ ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และผู้มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 160 คน ใช้แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองและชนชั้นกลางในการวิเคราะห์ จากการศึกษาพบว่าชนชั้นกลางมีความสนใจการเมือง และบางส่วนเป็นสมาชิกพรรคการเมือง สนับสนุนรัฐธรรมนูญและการปฏิรูปการเมือง โดยรวมกล่าวได้ว่าชนชั้นกลางกลุ่มนี้มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพเราะผสมกับการมีส่วนร่วม และมีความคิดเห็นทางการเมืองแตกต่างกันตามเพศ รายได้ อาชีพ และระดับการศึกษา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ชนชั้นกลาง, ระบอบการเมืองการปกครองไทย, การเรียนรู้ทางการเมือง, พัฒนาการทางการเมือง

ศุภกร วิริยานภากรณ์. (2539) 'วัฒนธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสมาชิกสภาเทศบาล กับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองของสมาชิกสภาเทศบาล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยสอบถามสมาชิกสภาเทศบาลที่มาจากการเลือกตั้ง 48 คน และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 125 คน ใช้แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง การกล่อมเกลາทางการเมือง และลักษณะบุคลิกภาพแบบเสรีนิยม และอำนาจนิยมในการวิเคราะห์ จากการศึกษาพบว่าสมาชิกสภาท้องถิ่นทั้งสองประเภท มีค่านิยมแบบเสรีนิยม และแบบอำนาจนิยม โดยที่ตัวแปรอาชีพและประเภทการสังกัดองค์การปกครองท้องถิ่น มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับค่านิยมทั้งสองแบบ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, พระนครศรีอยุธยา, สมาชิกสภาท้องถิ่น, นักการเมืองท้องถิ่น, เสรีนิยม, การกล่อมเกลาทางการเมือง, อำนาจนิยม

ธนิศ สุภาแสน. (2544) 'บทบาทของประชาสังคมในการจัดทำแผนพัฒนาในระยะ 5 ปี : กรณีศึกษาอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ลักษณะการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในเขตอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ในการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ โดยการสัมภาษณ์ผู้นำองค์กรต่างๆ ของทางราชการ และเอกชนจำนวน 15 ราย และใช้กรอบแนวคิดประชาสังคม ประชาคมตำบล การมีส่วนร่วมของประชาชน และทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ในการศึกษา จากการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ โดยมีบทบาทผ่านประชาคมหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ ตามคำแนะนำของทางราชการ แต่ยังมีปัญหาและอุปสรรค คือ ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังขาดความพร้อมและเวลาในการเตรียมการค่อนข้างน้อย อย่างไรก็ตาม ทางจังหวัดพยายามกระตุ้นประชาชนให้ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, เชียงราย, โครงสร้างและหน้าที่, ประชาสังคม, ประชาคมตำบล, การมีส่วนร่วมของประชาชน, ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น

สมบุญ ดุลยกาญจน์. (2539) 'การลูกเรือของประชาชนในการต่อต้านการครอบงำทางการเมืองของทหาร : กรณีเหตุการณ์พฤษภาคม พ.ศ. 2535' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การอธิบายการต่อต้านรัฐบาลพลเอกสุจินดา คราประยูร เมื่อเดือนพฤษภาคม 2535 โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ และอาศัยฐานความคิดทางทฤษฎีการปฏิวัติทางการเมืองของ Crane Brinton ทฤษฎีจิตวิทยาการเมืองของการปฏิวัติของ Ted Robert Gurr และทฤษฎีสังคมวิทยาว่าด้วยพฤติกรรมร่วม ผลจากการศึกษาพบว่า ชนชั้นกลางเป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทมากในการต่อต้านรัฐบาล และเกิดความแตกแยกขัดแย้งของทหารกลุ่มที่มีบทบาททางการเมือง รวมทั้งเกิดความรู้สึกผิดหวังที่รัฐบาลในสมัยนั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ และปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การปฏิวัติทางการเมือง, ชนชั้นกลาง, พฤษภาทมิฬ, ทหารกับการเมือง

จาดุพันธ์ รัฐกิจรุ่งโรจน์. (2545) 'การจัดการความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน : กรณีเขื่อนปากมูล' วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สาเหตุและการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐกับประชาชนกรณีเขื่อนปากมูล โดยการสัมภาษณ์นักวิชาการ แกนนำกลุ่มชาวบ้าน ที่ปรึกษาสมัชชาคนจนและเจ้าหน้าที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิต โดยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง และการจัดการความขัดแย้งในสังคมไทยในการศึกษา และผลจากการศึกษาพบว่าสาเหตุความขัดแย้งที่เกิดขึ้น มีสาเหตุหลักเกิดจากแนวคิดที่ว่าคนส่วนน้อยต้องเสียสละเพื่อคนส่วนใหญ่ ความอ่อนด้อยของระบบราชการ ชาวบ้านในพื้นที่ขาดกระบวนการมีส่วนร่วม และการเข้ามาขององค์กรพัฒนาเอกชน ส่วนการจัดการความขัดแย้งนั้น รัฐใช้วิธีการแบ่งแยกแล้วปกครอง คัดค้านการชุมนุมประท้วง ในขณะที่กลุ่มนักวิชาการ และแกนนำชาวบ้านเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในพื้นที่ให้มากขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, เขื่อนปากมูล, ความขัดแย้ง, โครงการขนาดใหญ่ของรัฐ, การพัฒนา, การมีส่วนร่วม

วันเพ็ญ บุญเย็น. (2539) 'วัฒนธรรมทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ทัศนคติ ความโน้มเอียงทางการเมืองเกี่ยวกับการรับรู้ ความรู้สึก ความเห็นต่อการเมืองการปกครองของไทย เพื่อทราบแบบแผนวัฒนธรรมทางการเมืองว่าเป็นประชาธิปไตยหรืออำนาจนิยม และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ หรือวัฒนธรรมทางการเมืองโดยสอบถามนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายทุกสาขาวิชาของมหาวิทยาลัยในเชียงใหม่ ใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองและการกล่อมเกลாதทางการเมืองในการวิเคราะห์ จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม มีความพึงพอใจ และภาคภูมิใจในสถาบันการเมืองน้อย แต่กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้การเมืองการปกครอง ต้องการมีส่วนร่วมในการปกครองและมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบผสมผสานระหว่างประชาธิปไตยกับอำนาจนิยม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, เชียงใหม่, การกล่อมเกลாதทางการเมือง, ประชาธิปไตย, อำนาจนิยม

วนิดา ปะพบบุญ. (2543) 'วัฒนธรรมทางการเมืองของนักศึกษาในสถาบันราชภัฏลำปางและวิทยาลัยเทคนิคลำปาง' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ระดับความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติต่อระบบการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย โดยสอบถามนักศึกษาจากสถาบันราชภัฏลำปาง 200 คนและนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคลำปาง 200 คน อาศัยแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง และวัฒนธรรมทางสังคมในการวิเคราะห์ จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาทั้งสองสถาบันมีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติทางการเมือง ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบประชาธิปไตย การยึดมั่นในรัฐธรรมนูญ และการยอมรับในอำนาจไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ลำปาง, ประชาธิปไตย, ทัศนคติทางการเมือง, รัฐธรรมนูญ, อำนาจ, วัฒนธรรมทางสังคม

นวพรรณ เนตรคำ (2543) 'การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยในชนบทภาคเหนือและภาคใต้ : กรณีศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดนครศรีธรรมราช' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทย ความรู้ความเข้าใจในการเมืองการปกครองไทย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแบบแผนของวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน โดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างจำนวน 600 คน โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีวิวัฒนาการทางการเมืองและการกลมกลืนทางการเมืองในการวิเคราะห์ จากการศึกษาพบความแตกต่างในเรื่องกระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง ทศนคติต่อสังคมทางการเมือง และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทยของกลุ่มตัวอย่างที่จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดนครศรีธรรมราช

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, เชียงใหม่, นครศรีธรรมราช, กระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง

โชคชัย ลินสุภรัตน์. (2543) 'วัฒนธรรมทางการเมืองของชาวเขาเผ่าม้งในหมู่บ้านมณีพฤกษ์ จังหวัดน่าน' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วัฒนธรรมทางการเมือง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทยในปัจจุบัน ทศนคติของชาวเขาเผ่าม้งที่มีต่อการเมืองการปกครองไทย และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง โดยการสอบถามชาวเขาเผ่าม้งในหมู่บ้านมณีพฤกษ์ ตำบลอบ อำเภอกู่ช้าง จังหวัดน่าน จำนวน 200 คน และกลุ่มผู้นำ 8 คน อาศัยแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการกลมกลืนทางการเมืองในการวิเคราะห์ และผลจากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบค้ำเคบผสมแบบไพร่ฟ้า มีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองน้อยมาก แต่ยอมรับในอำนาจของรัฐ และยึดมั่นในรูปแบบการปกครองและขนบธรรมเนียมประเพณีแบบดั้งเดิมอย่างมาก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, น่าน, ม้ง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, การกลมกลืนทางการเมือง

กณิศากร วัฒนนาจิต. (2545) 'วัฒนธรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในเขตเมืองและเขตชนบทในเชียงใหม่' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

รูปแบบของวัฒนธรรมทางการเมือง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมทางการเมือง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองของผู้นำท้องถิ่นในเขตอำเภอโดยเต่า และอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 100 คน โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชนชั้นนำท้องถิ่น วัฒนธรรมทางการเมือง และระบบอุปถัมภ์ในการวิเคราะห์ การศึกษาพบว่า โดยทั่วไปรูปแบบของวัฒนธรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นกลุ่มนี้เป็นแบบไพร่ฟ้าผสมผสานกับแบบมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านอายุ เพศ รายได้ รูปแบบการเป็นผู้นำมีผลต่อรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมือง และผู้นำท้องถิ่นในเขตเมืองมีส่วนร่วมทางการเมือง ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองไทย และมีทัศนคติที่ดีต่อระบอบประชาธิปไตยมากกว่าผู้นำในชนบท

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, เชียงใหม่, ผู้นำท้องถิ่น, ชนชั้นนำ, ระบบอุปถัมภ์, การมีส่วนร่วม

กรรณวรรณ อุดมวงษ์. (2545) 'วัฒนธรรมทางการเมืองของพนักงานในสวนอุตสาหกรรมของกลุ่มบริษัทในเครือสหพัฒน์ จังหวัดลำพูน' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองของพนักงานในเครือสหพัฒน์ในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองของประเทศไทยในปัจจุบัน และศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองทั้งระดับท้องถิ่น และระดับชาติ โดยเก็บข้อมูลการแจกแบบสอบถามพนักงานบริษัทในเครือสหพัฒน์ จังหวัดลำพูน 8 บริษัท จำนวน 400 คน ผลจากการศึกษาพบว่า พนักงานมีลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมแบบมีส่วนร่วม แต่มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่มาก และตัวแปรด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทพนักงานและรายได้ มีความสัมพันธ์ต่อความรู้ความเข้าใจ และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ลำพูน, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, พฤติกรรมทางการเมือง, การเมืองระดับท้องถิ่น, การเมืองระดับชาติ

ลิขิต วีรเวคิน. (2546) **ประชาธิปไตยและการปฏิรูปการเมืองไทย** กรุงเทพฯ: แม็ค.

อธิบายความหมายเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยและระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย รวมถึงการอธิบายการปฏิรูปการเมืองหลังการให้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 และสิทธิของประชาชนที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับนี้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ประชาธิปไตย, การปฏิรูปการเมืองไทย, รัฐธรรมนูญ 2540, สิทธิของประชาชน

แสงนภา ทองวิทยา. (2545) **'การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษากรณีจังหวัดนครปฐม'** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ระดับการมีส่วนร่วม ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม ปัจจัยที่ส่งผลให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีส่วนร่วมและผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม ศึกษาโดยการวิจัยเอกสารและการวิจัยเชิงสำรวจ โดยศึกษากลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม และประชาชน 7 อำเภอ รวมทั้งสิ้น 400 คน ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับมากและประชาชนได้รับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดในระดับมาก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, นครปฐม, การมีส่วนร่วม, องค์การบริหารส่วนจังหวัด, การพัฒนาท้องถิ่น

สินธุ์ กীরตยาคม. (2544) 'ปัญหาการคอร์รัปชันในองค์การปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดระยอง' วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ความคิดเห็นของข้าราชการประจำในองค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งของจังหวัดระยองเกี่ยวกับปัญหา รูปแบบ พฤติกรรมและการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชัน ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในการวิเคราะห์ ศึกษาโดยการสัมภาษณ์ข้าราชการประจำระดับจังหวัด และระดับอำเภอ และข้าราชการประจำซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหัวหน้าส่วนการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่ง จากการศึกษาพบว่า มีพฤติกรรมที่สื่อว่ามีการคอร์รัปชันจริงแต่ยังมีในระดับน้อย อนาคตยังคงมีปัญหานี้เกิดขึ้นอีก การตรวจสอบดูแลของรัฐยังไม่จริงจังและไม่ครอบคลุม จึงจำเป็นต้องหาแนวทางแก้ไขทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและประชาคมในแต่ละท้องถิ่น ร่วมกับการตรวจสอบตนเองและระหว่างข้าราชการกันเอง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ระยอง, องค์การปกครองท้องถิ่น, ข้าราชการประจำ, การทุจริต

สมยศ เพ็ชรอุบล. (2544) 'บทบาทของครูในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 : กรณีศึกษาอำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี' ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และบทบาทของครูในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในอำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานีตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งในการวิเคราะห์ ศึกษาโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตครูที่ปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี และผู้ที่เกี่ยวข้องรวม 18 คน จากการศึกษาค้นคว้ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นอย่างดี และเห็นว่า การเลือกตั้งระบบใหม่มีความเหมาะสมกว่าระบบเดิม และได้จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเลือกตั้งระบบใหม่ สำหรับปัญหาอุปสรรคที่พบ การเลือกตั้งระบบใหม่มีความยุ่งยากและขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ปัตตานี, ข้าราชการครู, กฎหมายเลือกตั้ง, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540

วิทยา บุญยะเวชชีวิน (2543) 'การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลบางปู จังหวัดสมุทรปราการ' วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตเทศบาลต่อการปกครองท้องถิ่น ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง สังคมประกิตทางการเมือง การปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษาโดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลบางปู จังหวัดสมุทรปราการ 395 คน ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ การผ่านสังคมประกิตทางการเมือง การผ่านการบ่มเพาะทางการเมือง การมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยและการเข้าถึงข่าวสารทางการเมือง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, การปกครองส่วนท้องถิ่น, สมุทรปราการ, สังคมประกิตทางการเมือง, ประชาธิปไตย, เทศบาล

พิมพ์ธิดา แสงจันทร์. (2544) 'การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับอำเภอกับการรักษาสิ่งแวดล้อม' วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับอำเภอกับการรักษาสิ่งแวดล้อมของจังหวัดระยอง โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม แนวคิดเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อม และแนวคิดด้านการพัฒนาสตรี ผลจากการวิจัยพบว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมในจังหวัดระยองอยู่ในระดับน้อย นอกจากนี้ยังพบว่าอยู่ในระดับน้อย อายุ การศึกษา สถาบันที่ศึกษาไม่มีผลในการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม ส่วนอาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนที่ต่างกันจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมต่างกัน การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม การเคยอบรม ประชุม สัมมนา และการรับรู้สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในอำเภอที่ต่างกัน จะทำให้มีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมต่างกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, คณะกรรมการพัฒนาสตรี, การรักษาสิ่งแวดล้อม, ระยอง

งามตา สุขประเสริฐ. (2543) 'การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี' วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ระดับความรู้ ความเข้าใจในอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล และการมีส่วนร่วมในด้านการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลของประชาชนใน ต. เสม็ด อ.เมือง จ.ชลบุรี ใช้แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมการบริหารงานในการวิเคราะห์ ศึกษาโดยการสัมภาษณ์ชาวบ้านที่อาศัยในพื้นที่ตำบลเสม็ด 350 ครัวเรือน จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการบริหารของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มแตกต่างกัน ทั้งนี้มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ของกลุ่มตัวอย่าง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, องค์การบริหารส่วนตำบล, ชลบุรี, การบริหารองค์การ

พวงทอง โยธาใหญ่ (2545) 'การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่' วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเชียงใหม่ ใช้แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น การกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการวิจัยเอกสารและสอบถามปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ 184 คน จากการศึกษาพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางส่วนปฏิบัติไม่ครบกระบวนการตามที่กำหนด โดยเฉพาะในเรื่องการจัดทำแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ สำหรับระดับมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ปี 2545 ของจังหวัดเชียงใหม่ยังอยู่ในระดับน้อย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสำคัญและความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่มากขึ้น

คำสำคัญ : วัฒนธรรมการเมือง, การมีส่วนร่วม, เชียงใหม่, องค์การบริหารส่วนตำบล, แผนพัฒนาท้องถิ่น

อรรถพันธ์ รักษาพลเมือง. (2545) 'วิสัยทัศน์ทางการเมืองของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดระยองเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญภายใต้กรอบรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปการเมือง พ.ศ. 2540' วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ระดับและทิศทางวิสัยทัศน์ทางการเมืองของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดระยอง เกี่ยวกับการก้าวสู่สภาพลักษณะของรัฐธรรมนูญภายใต้กลไกและกติกากการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ ปฏิรูปการเมือง พ.ศ. 2540 ใช้แนวคิดเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญและวิสัยทัศน์ทางการเมือง โดยการสัมภาษณ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดระยอง 40 คน จากการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดระยองมีวิสัยทัศน์สั้นแคบไม่ค่อยมีความรู้ความสามารถของรัฐบาล ไม่เข้าใจเรื่องการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และมีความเชื่อว่ารัฐธรรมนูญนี้จะช่วยทำให้เกิดความเป็นธรรมต่อสังคม และมีความคิดในแง่บวกในเรื่องการยกระดับความรู้ความสามารถของรัฐบาล

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, วิสัยทัศน์ทางการเมือง, องค์การบริหารส่วนตำบล, ระยอง, รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540, การเลือกตั้ง

มนู อุดมเวช. (2545) "รายงานการวิจัย สถานภาพการวิจัยวิถีคิดของคนไทยเกี่ยวกับระบบอุดมการณ์อำนาจ" เพชรบุรี : สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.

สถานภาพการวิจัยวิถีคิดของคนไทยเกี่ยวกับระบบอุดมการณ์อำนาจ โดยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า ตั้งแต่ปี 2521-ปัจจุบัน มีการศึกษาวิจัยวิถีคิดของคนไทยเกี่ยวกับระบบอุดมการณ์อำนาจอย่างเป็นระบบ และสม่ำเสมอ โดยใช้วิธีศึกษาทางประวัติศาสตร์ ทางวัฒนธรรมและทางรัฐศาสตร์ โดยเน้นเรื่องของท้องถิ่น หมู่บ้าน วัฒนธรรม การกระจายอำนาจ รัฐธรรมนูญ และการจัดสรรทรัพยากรให้ประชาชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, อุดมการณ์อำนาจ, ระบบอุปถัมภ์ทางการเมือง, การเมืองท้องถิ่น, การกระจายอำนาจ

จิตติมา พรอรุณ. (2538) 'การเรียกร้องสิทธิสตรีในสังคมไทย พ.ศ. 2489-2519' วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การเรียกร้องสิทธิสตรีในสังคมไทยระหว่าง พ.ศ. 2489-2519 โดนเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคระหว่างเพศ การเรียกร้องสิทธิสตรีในสังคมไทย โดยการวิจัยเอกสารและใช้แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิสตรีในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่า การเรียกร้องสิทธิสตรีในสังคมไทยมี 2 กลุ่ม คือ ฝ่ายเสรีนิยม และฝ่ายสังคมนิยม โดยมีลักษณะและรูปแบบการเคลื่อนไหวแตกต่างกัน คือ สมัยฟื้นฟูประเทศหลังสงคราม (2489-2500) ฝ่ายเสรีนิยมมีการรวมกลุ่มสตรีเพื่อเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิสตรี ในขณะที่ฝ่ายสังคมนิยมเผยแพร่แนวคิดผ่านข้อเขียนของปัญญาชนชาย สมัยเผด็จการทหาร (2501-2515) ฝ่ายเสรีนิยมลดบทบาทเหลือเพียงการให้บริการด้านกฎหมายและเรียกร้องให้รัฐบาลแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับสตรี ส่วนฝ่ายสังคมนิยมยุติบทบาท ในสมัยประชาธิปไตยเบ่งบาน (2516-2519) มีการเรียกร้องสิทธิสตรีมากขึ้น ฝ่ายเสรีนิยมสามารถผลักดันให้มีการแก้ไขกฎหมายหลายประการ ในขณะที่ฝ่ายสังคมนิยมต้องยุติบทบาทลงภายหลังเกิดเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2516

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สิทธิสตรี, เสรีนิยม, สังคมนิยม, กฎหมายเกี่ยวกับสตรี

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และวรรณีย์ สำราญเวทย์. (2536) "ภาพยนตร์ไทยกับการ "สร้างชาติ" : เลือดทหารไทย-พระเจ้าช้างเผือก-บ้านไร่ของเรา" วารสารธรรมศาสตร์ 19 (2) : 89-112.

การปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองผ่านสื่อภาพยนตร์ไทย การรับเทคโนโลยีภาพยนตร์จากตะวันตก ภาพยนตร์กับการสื่อสารสู่ประชาชนในสมัยรัชกาลที่ 6 และรัชกาลที่ 7 ภาพยนตร์ในช่วงเปลี่ยนแปลงจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชสู่ระบอบประชาธิปไตย ผู้นำไทยกับการประชาสัมพันธ์ผ่านภาพยนตร์ ภาพยนตร์เรื่องเลือดทหาร ภาพยนตร์เรื่องพระเจ้าช้างเผือก ภาพยนตร์เรื่องบ้านไร่ของเรา แนวความคิดชาตินิยม แนวความคิดอำนาจนิยม แนวความคิดประชาธิปไตย ศึกษาผ่านการวิจัยเอกสาร จากการศึกษาพบว่า ผู้นำโดยเฉพาะช่วงเปลี่ยนผ่านสู่ระบอบประชาธิปไตยจนถึงช่วงการสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สองได้ใช้ภาพยนตร์ในการตอบสนองแนวคิดทางการเมืองของตน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, อุดมการณ์ทางการเมือง, ภาพยนตร์ไทย, แนวคิดชาตินิยม, แนวคิดอำนาจนิยม

ธีรยุทธ บุญมี. (2540) "ปณิธานเดือนพฤษภาคมกับการปฏิรูปการเมืองไทย" วารสารธรรมศาสตร์ 23 (1) : 81-88.

การปฏิรูปทางการเมืองซึ่งเป็นผลมาจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ภายใต้แนวคิดการปฏิรูปทางการเมือง พบว่าการปฏิรูปการเมืองผ่าน สมาชิกสภาว่ารัฐธรรมนูญในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ มีแนวโน้มว่าจะเป็นการปฏิรูปอำนาจรัฐมากกว่าที่จะปฏิรูปการให้อำนาจแก่สังคมหรือประชาชน อย่างไรก็ตาม การปฏิรูปทางการเมืองก็ยังคงมีความระมัดระวังในการวางมาตรการในการแก้ปัญหาคอรัปชั่น ความยากจน และพฤติกรรมของนักการเมือง มิฉะนั้นการปฏิรูปทางการเมืองก็จะไม่เกิดผล

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, พฤษภาทมิฬ, การใช้อำนาจรัฐ, คอรัปชั่น, การปฏิรูปทางการเมือง, พฤติกรรมของนักการเมือง

บรรยงค์ กุคำใส. (2544) 'ความรู้ ทักษะคติและพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา : ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนในอำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ความรู้ ทักษะคติ พฤติกรรม การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และปัจจัยที่ส่งผลในการตัดสินใจเลือกสมาชิกวุฒิสภาของประชาชนในอำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ทักษะคติและพฤติกรรม แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ศึกษาโดยใช้แบบสอบถามประชาชนในอำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 225 คน จากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้ความเข้าใจ ทักษะคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในระดับปานกลาง และปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และพฤติกรรมในการใช้สิทธิ ได้แก่ ระดับการศึกษา และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ศรีสะเกษ, การเลือกตั้ง, สมาชิกวุฒิสภา, การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

อุษณีย์ ศิริสุนทรไพบุลย์. (2538) 'แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ของรัฐ : ศึกษาเฉพาะโครงการเขื่อนและอ่างเก็บน้ำ' วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ของรัฐ โดยเฉพาะโครงการเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำ เป็นการวิจัยเอกสารและสัมภาษณ์เชิงลึก เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง และผู้นำชาวบ้าน ศึกษากรณีเขื่อนปากมูล เขื่อนแก่งเสือเต้น และเขื่อนป่าสัก โดยวิเคราะห์เงื่อนไขอุปสรรคของการมีส่วนร่วมที่มาจากหน่วยงานราชการที่มีการใช้เทคนิควิชาการซับซ้อน วิเคราะห์ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เน้นการโต้แย้งทางคุณค่า และผลประโยชน์ของโครงการขนาดใหญ่

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, เขื่อนปากมูล, เขื่อนแก่งเสือเต้น, เขื่อนป่าสัก, การมีส่วนร่วมของประชาชน, การพัฒนาโครงการขนาดใหญ่

บุญจิระ พุทธิศรี. (2541) 'พฤติกรรมกรเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร' วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การหาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามสุ่มตัวอย่างประชากรในเขตกรุงเทพฯ เงื่อนไขที่กำหนดความสัมพันธ์ดังกล่าวเกี่ยวข้องกับลักษณะทางประชากรเป็นสำคัญ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, กรุงเทพมหานคร, พฤติกรรมทางการเมืองเปิดรับข่าวสาร, รัฐธรรมนูญ, การมีส่วนร่วมทางการเมือง

พิเชษฐ สายพันธ์. (2546) "นาฏกรรมสังคมในวัฒนธรรมแห่งการฟ้อนของชาวผู้ไท" **เจ้าแม่ คุณปู่ ช่างซอ ช่างฟ้อน และเรื่องอื่นๆ ว่าด้วยพิธีกรรมและนาฏกรรม** (19-66) กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

ความงามและการเมืองของนาฏกรรม ในด้านประสบการณ์ของความงาม ทำร้ายรำต่างๆ ของชายชาวเรณูนครมาจากชีวิตที่ต้องต่อสู้ จึงเป็นการแสดงออกถึงพลังการต่อสู้ชีวิตด้วยท่ารำ ส่วนด้านที่เป็นการเมืองของการรำรำเป็นการแสดงออกถึงพลังอำนาจของศูนย์กลาง ปัญญาชน อุดมคติของคนชั้นกลาง การฟ้อนผู้ไทจึงเป็นการกล่าวถึงปฏิบัติการของอำนาจ ด้วยภาษาของร่างกายที่โดดเด่น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, นครพนม, ชาวผู้ไท, การฟ้อนรำ, พิธีกรรมทางการเมือง, คนชั้นกลาง

จิรัช วิระชัย ... และคนอื่นๆ. (2538) **การสืบสานและพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองไทย** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

ความสำคัญของวัฒนธรรมทางการเมือง ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาการเมืองไทยให้มั่นคง รวมถึงการแสดงความคิดเห็น การศึกษาวิเคราะห์แนวปฏิบัติที่ควรส่งเสริม และสืบสานวัฒนธรรมทางการเมืองที่ควรและเหมาะสม เพื่อนำไปถ่ายทอดให้แก่ประชาชนใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประชาธิปไตยในระบบการเมืองไทยในอนาคต นอกจากนี้ยังมีการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองกับสถาบัน และกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันการศาสนา องค์กรเอกชน เยาวชน ผู้นำท้องถิ่น สตรี สื่อมวลชน และการเลือกตั้ง เป็นต้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ประชาธิปไตย, พฤติกรรมทางการเมือง, การพัฒนาการเมือง, ระบบการเมือง

สมบัติ อัมรังษณ์วงศ์. (2539?) "ทัศนคติทางการเมืองของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร" กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.

ทัศนคติทางการเมืองของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร ใช้แบบสอบถามเยาวชนอายุระหว่าง 16-18 ปี จำนวน 1,390 คน ภายใต้แนวคิดทัศนคติทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง และแนวคิดประชาธิปไตย จากการศึกษาพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่สนใจการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยวัดจากความสนใจในการใช้สิทธิเลือกตั้ง และมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยค่อนข้างสูง โดยมีปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความเป็นประชาธิปไตย ได้แก่ การเรียนหลักสูตรประชาธิปไตย ฐานะทางเศรษฐกิจของเยาวชน สังคมการเรียนรู้ และการติดตามข่าวสารจากสิ่งพิมพ์ ตามลำดับ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, กรุงเทพมหานคร, เยาวชน, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, ทัศนคติทางการเมือง, แนวคิดประชาธิปไตย

กนกวรรณ มโนรมย์. (2547) "รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่องวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาและฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนลุ่มน้ำที่ได้รับผลกระทบการพัฒนาและฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนลุ่มน้ำที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนปากมูล" กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ความสัมพันธ์ระหว่างนิเวศวัฒนธรรมแบบต่าง ๆ กับการพัฒนาเศรษฐกิจลุ่มน้ำจากชุมชนลุ่มน้ำที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนปากมูล จังหวัดอุบลราชธานี ใช้การศึกษาแบบมานุษยวิทยาภายใต้แนวคิดความหมายของวัฒนธรรม วัฒนธรรมกับเศรษฐกิจ การจัดการทรัพยากรเรื่องเขื่อนปากมูลนี้ กลุ่มที่ต่อต้านมีกระบวนการจัดการทรัพยากรที่มีพื้นฐานจากนิเวศวัฒนธรรมต้องการให้รัฐเปิดประตูเขื่อนปากมูลอย่างถาวรเพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน ขณะที่ฝ่ายสนับสนุนมีกรอบความคิดอยู่บนพื้นฐานของการผสมผสานระหว่างแนวคิดอรรถประโยชน์ และการมีประนีประนอมทุกฝ่ายต่างได้ประโยชน์ จากกรณีนี้ยังเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการใช้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, อุบลราชธานี, นิเวศวัฒนธรรม, เขื่อนปากมูล, วาทกรรมอำนาจ, วาทกรรมความรู้, การจัดการทรัพยากร

ณรงค์ เชื้อบุญช่วย. (2539) 'วัฒนธรรมทางการเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีวัฒนธรรมทางการเมืองของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสมุทรสงคราม' ภาควิชาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.

วัฒนธรรมทางการเมืองของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์สมาชิกจำนวน 102 คน ภายได้แนวคิดที่ว่าด้วยวัฒนธรรม วัฒนธรรมทางการเมืองและหลักการปกครองท้องถิ่น จากการวิจัยพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และมีวัฒนธรรมทางการเมืองไทยในระดับปานกลาง ทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสมุทรสงครามมีความพร้อมที่จะพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สมุทรสงคราม, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, การปกครองท้องถิ่น

ปรีชา อุปโยคิน. (2542) "รายงานการวิจัยเรื่อง พ่อค้าและนักธุรกิจกับระบบรัฐสภาไทย" กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

แรงจูงใจและกระบวนการเข้ามาของพ่อค้า และนักธุรกิจในระบบรัฐสภาไทยตลอดจนกลไกการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับกลุ่มอำนาจ คุณประโยชน์ และแนวโน้มการมีส่วนร่วมในระบบรัฐสภาไทย ในอนาคตใช้การศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์บุคคลชั้นนำทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ภายได้แนวคิดทางด้านรัฐศาสตร์ สังคมวิทยาการเมือง มานุษยวิทยาการเมือง และเศรษฐกิจการเมือง จากการศึกษพบว่า ในด้านบวกการเข้าสู่ระบบรัฐสภาของพ่อค้าและนักธุรกิจเป็น "สิทธิ" ที่สามารถทำได้ในขอบเขตกฎหมายเลือกตั้ง เกิดความรู้สึกร่วมกันของประชาชนโดยเฉพาะชนชั้นกลางนำไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในด้านลบทำให้เกิดการผูกขาดและเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ภายใน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, นักการเมือง, พ่อค้า, นักธุรกิจ, ธนาธิปไตย, ระบบรัฐสภา

นรนิติ เศรษฐบุตร. (2540) "นัยของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 : ประชาธิปไตยและประชาชนกำกับ" วารสารธรรมศาสตร์ 23 (1) : 33-57.

นัยยะของร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ใช้การศึกษาเอกสารภายใต้แนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม จากการศึกษพบว่า จากร่างรัฐธรรมนูญมุ่งจะควบคุมและกำกับพฤติกรรมของนักการเมืองอย่างใกล้ชิด เพื่อให้เกิดการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรม และดูแลความประพฤติของนักการเมืองในขณะดำรงตำแหน่งรวมถึงการใช้อำนาจ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรอื่นที่ประชาชนกำหนดให้ตั้งขึ้นเป็นผู้ตรวจสอบอำนาจนิติบัญญัติ บริหารและตุลาการเป็นการแสดงนัยยะถึงความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม พฤติกรรมของนักการเมือง การใช้อำนาจไม่ว่างใจนักการเมืองและการกำหนดที่จะกำกับดูแลนักการเมืองอย่างใกล้ชิดเป็นจุดเด่นสำคัญที่ทำทนายและน่าจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่แท้จริงได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, รัฐธรรมนูญ 2540, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, พฤติกรรมทางการเมือง, การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

อภิวุฒิ พิมพ์แสงสุริยา. (2535) 'วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม' สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วัฒนธรรมทางการเมืองของนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยการสอบถามนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 2-4 จำนวน 200 คน และใช้แนวความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของ Gabriel A. Almond และ Sidney Verba และการกล่อมเกลாதทางการเมืองในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านเพศ การเป็นสมาชิกของชมรมหรือกลุ่มกิจกรรมในมหาวิทยาลัย การเปิดโอกาสให้ซักถามในชั้นเรียนของอาจารย์ และการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมภายในโต๊ะของรุ่นพี่

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สถิติวิเคราะห์, การกล่อมเกลาททางการเมือง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, นักศึกษาธรรมศาสตร์

กานต์ นิมนันตกุล. (2536) 'วัฒนธรรมทางการเมืองของสมาชิกสภาเขต' สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของสมาชิกสภาเขตโดยสอบถามสมาชิกสภาเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 270 คน โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองและแนวคิดเกี่ยวกับอำนาจนิยมในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาเขตที่สังกัดพรรคพลังธรรมมีระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่าสมาชิกสภาเขตที่สังกัดพรรคการเมืองอื่น และโดยภาพรวมสมาชิกสภาเขตมีระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สถิติวิเคราะห์, อำนาจนิยม, ประชาธิปไตย, สมาชิกสภาเขตกรุงเทพมหานคร

สมจิต หวังดีลก. (2538) 'วัฒนธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ' สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ระดับวัฒนธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของตำแหน่งทางการเมือง เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง การติดตามข่าวสารทางการเมือง และการติดตามข่าวสารทางการเมืองกับความมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยการสอบถามสมาชิกสภาเทศบาล 6 แห่ง และกรรมการสุขาภิบาลที่มาจากเลือกตั้ง 9 แห่ง จำนวน 159 คน โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการกล่อมเกลารวมถึงการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง และแนวคิดเกี่ยวกับอำนาจในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่าสมาชิกสภาเทศบาลมีระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่าสมาชิกสภาจังหวัดและกรรมการสุขาภิบาล และนักการเมืองท้องถิ่นกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูง มีอาชีพด้านพาณิชยกรรม และมีระดับรายได้สูงมีแนวโน้มที่จะมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงตามไปด้วย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สมุทรปราการ, นักการเมืองท้องถิ่น, แนวคิดอำนาจนิยม, ประชาธิปไตย, การกล่อมเกลารวมถึงการเมือง

โชติวิเชียร วิเชียรโชติ. (2540) 'ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติทางการเมืองของตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรภาค 5' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติทางการเมืองของตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรภาค 5 และอิทธิพลของสถาบันการศึกษาต่อการสร้างทัศนคติทางการเมืองของตำรวจไทย โดยการสอบถามตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรภาค 5 จะนวน 571 นาย ใช้แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติทางการเมืองในการศึกษา ผลจากการศึกษาพบว่า ตำรวจส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับสูง และมีทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยมในระดับปานกลาง โดยปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ได้แก่ อายุ และสื่อที่ใช้รับฟังข่าวสารทางการเมือง และปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยม ได้แก่ อายุ และสถาบันที่สำเร็จการศึกษา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สถิติวิเคราะห์, ตำรวจ, ทัศนคติทางการเมือง, อำนาจนิยม, ประชาธิปไตย

กนกรัตน์ กิตติวิวัฒน์. (2543) 'การจัดการทุนทางสังคมในชุมชนเมือง ศึกษากรณีเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์บางซื่อพัฒนา' วิทยานิพนธ์สังคมศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทุนทางสังคมของชุมชนเมืองในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในมิติของความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชนแออัด และกระบวนการทำงานในรูปองค์กรชุมชนและเครือข่ายชุมชนภายใต้กิจกรรมการออมทรัพย์ โดยทำการศึกษาผ่านโครงการเพื่อการลงทุนทางสังคมในด้านการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชน ใช้แนวคิดเรื่องทุนทางสังคม ชุมชนเข้มแข็ง และเครือข่ายสังคมในการศึกษา โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์สมาชิกเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์บางซื่อพัฒนาเฉพาะชุมชนพระรามหก ผลจากการศึกษาพบว่าการมีเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมที่สมาชิกมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันนั้นนับเป็นต้นทุนทางสังคมที่สำคัญของชาวชุมชนเมืองโดยผ่านการตอบแทน และการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ การเกื้อกูลกัน และการมีค่านิยมเรื่องความเป็นที่นำเชื่อถือมีส่วนสำคัญในการเกื้อหนุนกองทุนสวัสดิการในชุมชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การศึกษาในเชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม, ชุมชนแออัด, ความสัมพันธ์ทางสังคม, ทุนทางสังคม, ความเข้มแข็งของชุมชน

ชิตพล กาญจนกิจ. (2545) 'ความไว้วางใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเมืองท้องถิ่นไทย : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบล' วิทยานิพนธ์สังคมวิทยา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาสังคมวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับการเมืองท้องถิ่น ใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง ความไว้วางใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวิเคราะห์ โดยการสอบถามทัศนคติของประชาชนจำนวน 902 คน ที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล 10 แห่ง ในจังหวัดสมุทรสาคร จันทบุรี นครราชสีมา นครสวรรค์ และภูเก็ต ผลจากการศึกษาพบว่า ทูทางสังคมเป็นเงื่อนไขสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยพบว่าระบบอุปถัมภ์และความผูกพันในชุมชนท้องถิ่นเป็นองค์ประกอบปัจจัยภายในที่สำคัญ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, การเมืองท้องถิ่น, การสื่อสารทางการเมือง, ทูทางสังคม

อำภา จันทราภาศ. (2543) 'ทูทางสังคมที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน' วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สาขาวิชาการศึกษา นอกระบบ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ทูทางสังคมที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน โดยเลือกศึกษาบ้านโป่งนก ตำบลแม่คะ อ. ผาง จ. เชียงใหม่ ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้แนวคิดทางสังคมวิทยา มานุษยวิทยา และแนวคิดทางการศึกษานอกระบบเป็นกรอบในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ ผลจากการศึกษาพบว่า ทูทางสังคมทั้งทูทางวัฒนธรรม ทูทางทรัพยากรธรรมชาติ ทูบุคคล ทูกลุ่มหรือองค์กร ทูเครือข่ายและเครือข่ายที่มีอยู่ในชุมชนส่งผลให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง โดยมีการมีส่วนร่วมของผู้คนในชุมชนและการมีจิตสาธารณะเป็นปัจจัยที่สามารถสร้างอำนาจต่อรองกับภายนอก ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและรักษาความเป็นชุมชนได้อย่างมั่นคง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, เชียงใหม่, ศักยภาพของชุมชน, ทูทางสังคม, การมีส่วนร่วมในชุมชน

ศราววุฒิ ประทุมสาร. (2543) "ป่าชุมชน : มาตรฐานวัดความเข้มแข็งของชุมชน" วารสารสังคมพัฒนา 28 (4) : 67-69.

การวัดระดับความเข้มแข็งของชุมชนผ่านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ซึ่งผู้เขียนได้แสดงทัศนะไว้ว่าตลอดการพัฒนาที่ผ่านมาของสังคมไทยรัฐเป็นผู้ควบคุมกลไกการพัฒนาการอยู่เพียงฝ่ายเดียวโดยไม่คำนึงถึงความต้องการของประชาชน ดังนั้นความพยายามในการจัดทำกฎหมายป่าชุมชนภายใต้รัฐธรรมนูญ 2540 เป็นการแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรและเป็นการแสดงออกให้เห็นถึงความพร้อมในการปกครองตนเองของประชาชนโดยพิสูจน์จากความสามารถในการจัดการดูแลรักษาป่าของชุมชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ศักยภาพชุมชน, ชุมชนในเขตป่า, การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

Ockey, James. (2536) "คอรัปชันกับพรรคการเมือง" วารสารธรรมศาสตร์ 19 (2) : 38-51.

การคอรัปชันที่เกิดจากความอ่อนแอของพรรคการเมืองไทย เปรียบเทียบลักษณะระหว่างระบบพรรคการเมืองไทย ระบบพรรคการเมืองอังกฤษ ลักษณะการคอรัปชัน แนวความคิดเรื่องระบบอุปถัมภ์ ศึกษาโดยวิธีวิจัยเอกสาร จากการศึกษาพบว่า เมื่อเปรียบเทียบระบบพรรคการเมืองของไทยกับอังกฤษในช่วงศตวรรษ 18-19 พบว่ามีความคล้ายคลึงกันในแง่ของการคอรัปชัน หัวคะแนนในพรรคการเมือง อันนำไปสู่ข้อสรุปที่ว่า ปัญหาการคอรัปชันน่าจะเป็นผลมาจากความอ่อนแอของระบบพรรคการเมืองมากกว่าเกิดจากวัฒนธรรมทางการเมือง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การศึกษาเปรียบเทียบ, ระบบพรรคการเมือง, การคอรัปชัน, ระบบอุปถัมภ์

วิทยากร เชียงกูล. (2536) "บทบาทของปัญญาชนไทยรุ่น พ.ศ. 2477 และหลังจากนั้น" **วารสารธรรมศาสตร์** 19 (2) : 75-87.

บทบาทและแนวความคิดของปัญญาชนไทยต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองตั้งแต่พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน สมมตฐานและข้อคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 ปัญญาชนกลุ่มต่าง ๆ ตั้งแต่ปี 2475-ปัจจุบัน แนวความคิดเสรีนิยม แนวความคิดสังคมนิยม แนวความคิดจารีตนิยม ใช้วิธีศึกษาผ่านการวิจัยเอกสาร จากการศึกษาพบว่า ปัญญาชนมีบทบาทอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับที่คงสถานภาพของตนเป็นชนชั้นนำมากกว่าการให้ประชาชนมีฐานะและบทบาทที่เท่าเทียมนั้น ทำให้ปัญญาชนต้องมองตัวเองอย่างวิพากษ์เพื่อให้เข้าใจบทบาท

คำสำคัญ: วัฒนธรรมทางการเมือง, ปัญญาชน, การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

วิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ. (2542) "การแย่งชิงทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ; กรณีข้าวหอมมะลิและข้าวยักษ์มาติ" **ปาจารยสาร** 25 (2) : 47-51.

การเคลื่อนไหวขององค์กรพัฒนาเอกชน เกษตรกร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งสื่อมวลชนในการต่อสู้เพื่อปกป้องทรัพยากรชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการแย่งชิงของบรรษัทต่างชาติ ในกรณีข้าวหอมมะลิและข้าวยักษ์มาติ มาตรการสำคัญที่ทุกฝ่ายเห็นร่วมกันคือการออกกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชที่ให้การคุ้มครองกึ่งพันธุ์พืชท้องถิ่น ปัญหาอุปสรรคของการปกป้องทรัพยากรชีวภาพ คือ บทบาทที่ไม่ชัดเจนของกระทรวงพาณิชย์ และกรมทรัพย์สินทางปัญญา เนื่องจากการออกกฎหมายและดำเนินการตามแรงกดดันขององค์กรการค้าโลก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การเคลื่อนไหวทางสังคม, ทรัพยากรชีวภาพ, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, องค์กรการค้าโลก

นิตี เอียวศรีวงศ์. (2537) "มหาวิทยาลัยกับประชาธิปไตย" วารสารธรรมศาสตร์ 19 (2) : 26-36.

มหาวิทยาลัยในฐานะสถาบันทางสังคมกับบทบาทในการสร้างประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยสามารถส่งเสริมประชาธิปไตยในแง่ที่ว่าเป็นสถาบันทางสังคมที่สามารถสร้างพลังทางสังคมเพื่อก่อให้เกิดความเท่าเทียมกันของคนทุกกลุ่ม แต่ในความเป็นจริงมหาวิทยาลัยของไทยก็ไม่ได้เป็นตัวผลักดันให้เกิดความเป็นประชาธิปไตยในสังคม เนื่องจากมหาวิทยาลัยในไทยไม่สามารถเป็นทางเลือกให้กับสังคม ไม่ส่งเสริมทางเลือกอื่น ๆ ให้เกิดขึ้นอีกด้วย เพราะมหาวิทยาลัยมีวัฒนธรรมที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดการสร้างแนวความคิดที่แตกต่างหลากหลาย และมหาวิทยาลัยอยู่ภายใต้การครอบงำของรัฐไทย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, วัฒนธรรมข้าราชการ, การสร้างประชาธิปไตย, สถาบันทางสังคม

อานันท์ ปันยารชุน. (2540) "หลักการสำคัญในร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อการปฏิรูปการเมือง" วารสารธรรมศาสตร์ 23 (1) : 11-32.

หลักการสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนคือการตอบสนองผลประโยชน์ให้กับประชาชนทั่วไปในสังคม การให้สิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมทางการเมือง การกระจายอำนาจ และความเป็นธรรมในสังคม ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ผ่านระบบตรวจสอบที่สร้างขึ้นใหม่โดยองค์กรอิสระเป็นหน่วยที่คอยติดตามตรวจสอบและการเปิดเสรีภาพให้กับสื่อมวลชนให้ทำงานได้อย่างเป็นอิสระ โดยหวังว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้จะเป็นความหวังให้กับสังคมไทยได้ดีกว่าที่ผ่านมา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, รัฐธรรมนูญ, การกระจายอำนาจ, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, สิทธิและเสรีภาพ, ความเป็นธรรมในสังคม

สมชัย ศิริชัย. (2543) "ชุดรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน สร้างสรรค์สังคมที่เป็นธรรมและยั่งยืน" วารสาร สังคมพัฒนา 28 (1) : 87-90.

แนวทางการแก้ปัญหาวิกฤตในสังคมไทยใน 3 แนวทางคือ การพัฒนาตามกระแสหลักของการพัฒนาระบบทุนนิยมโลก การพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียงและการปฏิรูปการเมืองหรือการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างแนวทางการปฏิรูปการเมืองเป็นทางออกที่ดีที่สุดเนื่องจากมีการเสนอให้มีการปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ทางอำนาจใหม่ในสังคม เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและยั่งยืนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจรัฐ แนวทางการพัฒนากระแสหลักเป็นการพัฒนาที่ก่อปัญหาและแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมีความเป็นอุดมคติมากเกินไป ปัจจัยที่จะแก้ปัญหาได้อย่างจริงจังนั้น ภาคประชาชนต้องเข้มแข็งและร่วมกันผลักดันรัฐธรรมนูญ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การพัฒนากระแสหลัก, ระบบทุนนิยม, เศรษฐกิจพอเพียง, การปฏิรูปการเมือง, รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน, สังคมเข้มแข็ง, การเมืองภาคประชาชน

พีรพัฒน์ พรศิริเลิศกิจ. (2536) 'ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองของชุดปฏิบัติการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน (ผปม.)' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองของชุดปฏิบัติการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน (ผปม.) โดยใช้แนวคิดวัฒนธรรมทางการเมือง แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยและแนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ศึกษาโดยใช้แบบสอบถามปฏิบัติการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน (ผปม.) 4 จังหวัด รวม 800 คน ผลการศึกษาพบว่า ชุดผปม. มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ระดับการศึกษา ระดับรายได้ การดำรงตำแหน่งในองค์กร การรับชมโทรทัศน์ และการอ่านนิตยสาร มีอิทธิพลต่อทัศนคติและความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองของชุด ผปม. และทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ต่อความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองในทิศทางเดียวกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ทัศนคติทางการเมือง, ประชาธิปไตย, สมรรถนะทางการเมือง, ชุด ผปม.

เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2536) "ถาเป็นยักรษที่เพ่งตื้น : ชนชั้นกลางกับการเมืองไทย" วารสารธรรมศาสตร์ 19 (1) : 43-67.

บทบาทของชนชั้นกลางต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทย โดยครอบคลุมในประเด็นการก่อตัวของชนชั้นกลาง การรัฐประหารปี 2534 การช่วงชิงประชาธิปไตยกลับคืน ชนชั้นกลางกับอนาคตของประชาธิปไตย ศึกษาโดยวิธีวิจัยเอกสาร จากการศึกษาพบว่า ชนชั้นกลางเป็นกลุ่มที่มีบทบาทต่อการสร้างประชาธิปไตยโดยเฉพาะในเหตุการณ์สำคัญทางการเมือง ชนชั้นกลางมีบทบาทต่อเสถียรภาพทางการเมืองแต่ในขณะเดียวกันปัญหาประชาธิปไตยก็ยังคงอยู่เนื่องจากทัศนคติต่อประชาธิปไตยของชนชั้นกลางและคนชนบทมีความแตกต่างกัน ทางออกของปัญหาคือชนชั้นกลางต้องสร้างพันธมิตรกับชนบท สร้างระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพเพื่อแก้ปัญหาจุดอ่อนประชาธิปไตยจากการซื้อขายเสียง ภายใต้ระบบอุปถัมภ์

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ชนชั้นกลาง, ทหาร, ประชาธิปไตย, คอร์ปชั่น, รัฐประหาร, รสช., การซื้อเสียง

เสน่ห์ จามริก. (2536) "ประชาธิปไตย : ระหว่างรูปแบบกับเนื้อหา" วารสารธรรมศาสตร์ 19 (1) : 18-30.

แนวทางการพัฒนาประชาธิปไตย ความหมายของประชาธิปไตย ประชาธิปไตยกับแนวทางการพัฒนาแบบตะวันตก ผลกระทบต่อวัฒนธรรมและประเพณี การก่อตัวของลัทธิอำนาจนิยม สิทธิมนุษยชนกับการพัฒนา โดยศึกษาผ่านการวิจัยเอกสาร จากการศึกษาพบว่า การพัฒนาประชาธิปไตยและเศรษฐกิจในประเทศไทยที่ดำเนินอยู่ภายใต้ทุนนิยมอุตสาหกรรมไม่ควรดำเนินต่อไป เนื่องจากกระบวนการและทิศทางดังกล่าวเป็นอุปสรรคขัดต่อเสรีภาพของมนุษย์และประชาธิปไตย ทางออกของตัวแบบการพัฒนาควรให้ความสำคัญต่อสิทธิของประชาชนในการพัฒนาและพึ่งพาตนเอง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ประชาธิปไตย, สิทธิมนุษยชน, ทุนนิยมอุตสาหกรรม, อำนาจนิยม, ลัทธิอำนาจนิยม, การพัฒนาประชาธิปไตย

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2548) วุฒิสภา : จัดหักทางการเมือง กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ประสิทธิ์ภักดิ์ แอนด์พริ้นติ้ง.

บทบาทของวุฒิสมาชิกในด้านนิติบัญญัติ ด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ และบทบาทในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกวุฒิสมาชิกชุดที่ 9 ที่อยู่ในตำแหน่งระหว่างวันที่ 22 มีนาคม 2543-22 มีนาคม 2549 จำนวน 200 คน และประเมินบทบาทของวุฒิสภาโดยการสอบถามประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งระหว่างเดือน มิถุนายน - สิงหาคม 2547 ในเรื่องความพึงพอใจต่อบทบาทของวุฒิสภา ผลจากการศึกษาพบว่าบทบาทของวุฒิสภาในปัจจุบันแตกต่างจากอดีตและเกิดผลกระทบต่อแนวทางการเมืองการปกครองของสังคมไทยหลายด้านโดยเฉพาะด้านการกัลลักรองกฎหมาย แต่วุฒิสภายังไม่สามารถดำเนินบทบาทได้อย่างชัดเจน การควบคุมฝ่ายบริหารซึ่งเป็นบทบาทเดิม และการตรวจสอบอำนาจรัฐหรือการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ใหม่จากการปฏิรูปการเมือง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, วุฒิสภา, การสื่อสารทางการเมือง, การมีส่วนร่วมของประชาชน, นิติบัญญัติ, การบริหารราชการแผ่นดิน

ลิขิต อีรวคิน. (2541) "ปัญหาและแนวทางฟื้นฟูทางการเมือง" วารสารธรรมศาสตร์ 24 (2) : 112-123.

ปัญหาของระบบการเมืองไทย ให้การศึกษาเอกสาร พบว่าปัญหาหลักของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยไทย คือการใช้เงินซื้อเสียง การแย่งกันเป็นรัฐมนตรี การแทรกแซงการบริหารงานข้าราชการประจำโดยฝ่ายการเมือง การหาประโยชน์จากงบประมาณแผ่นดินผ่านโครงการขนาดใหญ่ และปัญหาการบริหารงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ แนวทางแก้ไขและฟื้นฟูระบบการเมืองสามารถทำได้โดยปฏิรูปการเมืองในด้านโครงสร้างองค์กรทางการเมือง ความเป็นผู้นำของนายกรัฐมนตรีและด้านกฎหมาย ปฏิรูประบบราชการ โดยปรับปรุงโครงสร้างระบบราชการ กระจายอำนาจ และการปลูกจิตสำนึกทางการเมือง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ประชาธิปไตย, คอรัปชั่น, ระบบการเมืองไทย, การกระจายอำนาจ

สุชีลา ดันชัยนันท์. (2541) "บทบาทชายหญิงกับการพัฒนา : บนเส้นทางขบวนการประชาสังคม" วารสาร
ธรรมศาสตร์ 24 (1) : 30-43.

บทบาทของชายหญิงกับการพัฒนาในรูปแบบประชาสังคมภายใต้แนวคิดประชาสังคม โดย
 เปรียบเทียบระหว่างประชาสังคมไทยกับต่างประเทศ ใช้การศึกษาเอกสารพบว่าการเคลื่อนไหวเรื่องสิทธิ
 สตรีในประเทศไทยยังอยู่ในระยะเริ่มต้นของการก่อรูปขบวนการประชาสังคมไทย ในขณะที่การเคลื่อนไหว
 ในต่างประเทศมีพัฒนาการที่ต่อเนื่องและยาวนานกว่า มีผู้เข้าร่วมกว้างขวางและมีผลกระทบต่อนโยบาย
 ขององค์กรระหว่างประเทศ หรือนโยบายของรัฐบาลต่างๆ ในประเด็นปัญหาสตรี

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การพัฒนา, ประชาสังคม, สิทธิสตรี, บทบาทชายหญิง, เพศ
 สภาพ

เอกภาพ พลซื่อ. (2544) ผลกระทบทางการเมืองจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบ
 ใหม่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 : ศึกษากรณีการเลือกตั้งสมาชิก
 สภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2544. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.

วิธีการและผลกระทบทางการเมืองจากกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบ
 ใหม่ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 โดยเฉพาะการเลือกตั้งวันที่ 6 มกราคม 2544 ใช้
 การวิจัยเอกสารและศึกษาจากเหตุการณ์เชิงประจักษ์ที่เกิดขึ้นจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 ภายใต้แนวคิดเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญนิยม และแนวคิดวัฒนธรรมทางการเมือง จากการศึกษาพบว่า จาก
 การเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมืองโดยการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อแก้ปัญหาทางการเมืองตามแนวทางรัฐ
 ธรรมนูญนิยม ซึ่งทำให้เกิดการเลือกตั้งเปลี่ยนไป นำมาซึ่งความหวังของผู้ที่อยากเห็นการ
 เปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทย แต่อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงจะต้องเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, รัฐธรรมนูญนิยม, รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540, การเปลี่ยนแปลงการ
 เมือง, การเลือกตั้ง, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

พรศิริ บุรณเขตต์. (2537) "นางละครในกับกลไกระบบอุปถัมภ์ : ภาพสะท้อนการเสนอสนองเพื่อสร้างอำนาจและความมั่นคงทางการเมืองในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์" **วารสารธรรมศาสตร์** 20 (3) : 42-56.

ภาพของสังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ผ่านแนวคิดความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ในเรื่องการถวายตัวหญิงสาวเป็นนางใน ใช้การศึกษาเอกสาร จากการศึกษาพบว่า การถวายตัวหญิงสาวเข้ารับราชการในฝ่ายในโดยมีจุดหมายสูงสุดคือ เพื่อให้ได้เป็นนางเจ้าจอมของพระมหากษัตริย์ เป็นรูปแบบหนึ่งของการสร้างอำนาจโดยผ่านความสามารถของหญิงสาว เป็นการสร้างความสัมพันธ์ของทั้งกษัตริย์และขุนนางแนบแน่นขึ้น นำมาซึ่งความเป็นปึกแผ่นทางการเมือง ภาพความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ในรูปแบบนี้สะท้อนถึงความอ่อนแอของกลุ่มต่างๆที่จะต่อรองอำนาจในสังคมไทย เพราะขาดการจัดระบบสังคมแบบเป็นระเบียบ อำนาจสูงสุดอยู่ที่คนๆเดียว และอาศัยกรอบเกณฑ์ ค่านิยม กฎจารีต เป็นเครื่องมือควบคุมอำนาจและรักษาบทบาทไว้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ประวัติศาสตร์วิเคราะห์, ระบบอุปถัมภ์, นางใน, แนวคิดเรื่องอำนาจ

ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2543) "สยามกับล้านนาในห้วง 1 ศตวรรษ (พ.ศ. 2442-2542) " **สังคมศาสตร์ : วารสารวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่** 12 (1) : 259-277.

พัฒนาการของความสัมพันธ์ระหว่างสยามกับล้านนาในมิติของรัฐกับท้องถิ่นช่วง 100 ปีที่ผ่านมา เป็นบทความทางวิชาการนำเสนอในงานสัมมนาเรื่อง "100 ปี แห่งการเปลี่ยนแปลงของล้านนา (พ.ศ. 2442-2542)" ณ มหาวิทยาลัยพายัพ เขตแม่ดาว เชียงใหม่ การศึกษานี้ใช้แนวคิดเรื่องความสัมพันธ์เชิงอำนาจและ localization โดยตรวจสอบวิเคราะห์ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงจากการที่รัฐรวมศูนย์อำนาจ วิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับท้องถิ่นว่าจะคลี่คลายไปในรูปแบบใดในศตวรรษหน้า และจะเกิดผลของความสัมพันธ์แบบใหม่ๆ หรือแบบเก่าๆอย่างไร การศึกษาพบว่า รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับท้องถิ่น รูปแบบของรัฐ แนวทางการสร้างรัฐ และลัทธิชาตินิยมไม่ใช่สิ่งที่ดำรงอยู่แบบหยุดนิ่ง แต่มีลักษณะเป็นพลวัต มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมและยุคสมัยที่เปลี่ยนไป

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ล้านนา, ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ, การเปลี่ยนแปลงทางสังคม, ท้องถิ่นนิยม

เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2541) "ส่วนรวมที่มีใช้รัฐ : ความหมายของประชาสังคม" วารสารธรรมศาสตร์ 24 (2) : 124-151.

ความหมายและลักษณะของประชาสังคม กลไก มาตรการ วิธีการสร้างและพัฒนาประชาสังคม ในประเทศไทย บทบาทและประโยชน์ของประชาสังคมที่จะมีต่อการปฏิรูปและพัฒนาการเมืองของประเทศ โดยใช้แนวความคิดประชาสังคม ผ่านการวิจัยเอกสาร จากการศึกษาพบว่า ประชาสังคมในไทย ยังไม่เข้มแข็ง รัฐจึงจำเป็นต้องปลูกฝังทัศนะเรื่องความเป็นพลเมืองที่เท่าเทียมกันให้กับประชาชน รัฐต้องให้การสนับสนุนบทบาทของภาคประชาสังคมไม่ให้มีบทบาทน้อยไปกว่าภาครัฐในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการแก้ปัญหาส่วนรวม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ประชาสังคม, รัฐพหุนิยม, ความสัมพันธ์ทางการเมือง, การเมืองไทย

เกษียร เตชะพีระ. (2547) "วัฒนธรรมการเมืองอำนาจนิยมปฏิบัติปฏิบัติภายใต้ระบอบทักษิณ" อุ่ม ทนายสมชาย นิละไพจิตร (3-24) กรุงเทพฯ: คณะทำงานปกป้องนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน.

วัฒนธรรมการเมืองแบบอำนาจนิยม ภายใต้การนำของรัฐบาลนายกรัฐมนตรีนักษิณ ชินวัตร ซึ่งมี ทัศนะการมองคน ประชาชน ระบอบการเมือง และความคิดความเข้าใจที่ไม่เอื้อต่อสิทธิมนุษยชน แนวโน้มการตัดสินคนแบบสัมบูรณ์ญาสิทธิทางศีลธรรมคือแบ่งแยกคนดีและคนชั่วเด็ดขาด โดยไม่พิจารณาสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมดังกล่าว เป็นวัฒนธรรมอำนาจนิยมที่ไม่อิสระจากรัฐและทุน คนส่วนน้อยกุมอำนาจรัฐ อำนาจทุนและสามารถผูกขาดอำนาจสื่อมวลชน เอาจวาทกรรมและวิธีการชาตินิยม เผด็จการฝ่ายขวาต่อต้านคอมมิวนิสต์มาใช้ และมีลักษณะรวมศูนย์ผูกขาดอำนาจ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, อำนาจนิยม, ระบอบประชาธิปไตย, ระบอบทักษิณ, การรวมศูนย์อำนาจ

พีระพจน์ รัตนมาลี. (2545) "อำนาจรัฐไทยในสายงานปฏิรูปการเมือง" วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ 42 (1) : 35-80.

พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงเรื่องอำนาจรัฐไทย นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี 2475 ในระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ซึ่งประกอบไปด้วยอำนาจทางนิติบัญญัติ ทางบริหาร และทางตุลาการและการเปลี่ยนแปลงภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญปี 2540 มีการก่อตั้งปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงองค์กรของรัฐทั้งในสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา คณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดินรัฐสภา คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน และมีการสถาปนาองค์กรตรวจสอบขึ้นเป็นสถาบันทางการเมืองด้วย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, อำนาจรัฐไทย, การปฏิรูปการเมือง, ระบบรัฐสภา

วิทยากร เชียงกูล. (2545) วิทยานิพนธ์ไทยรักไทยบนรากฐานความคิดเศรษฐศาสตร์การเมืองแบบองค์รวม กรุงเทพฯ: สถาบันวิถิตรรศน์.

สาเหตุของปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมประเทศไทย และนำเสนอกระบวนการทัศน์ใหม่ในการวิเคราะห์สังคมไทย และแนวทางแก้ปัญหาสำหรับอนาคต โดยใช้แนวคิดเศรษฐศาสตร์การเมืองและสังคมวิทยาแบบองค์รวม (Holistic approach) ในการวิเคราะห์ เนื้อหาของหนังสือแบ่งเป็น 3 ส่วน ส่วนแรก เป็นการเรียนรู้จากประวัติศาสตร์โดยจับปรากฏการณ์ตั้งแต่การอภิวัฒน์ 2475 จนถึงเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2516 การพัฒนาทุนนิยมผูกขาด และแบบบิวารของไทยที่มีผลกระทบโดยตรงต่อสังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนไทย ส่วนที่สอง เป็นสถานการณ์ปัจจุบันภายใต้การบริหารประเทศโดย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทย และส่วนที่สามเป็นยุทธศาสตร์สำหรับอนาคต

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, พรรคไทยรักไทย, เศรษฐศาสตร์การเมือง, ทุนนิยมผูกขาด, 6 ตุลาคม 2516, ทักษิณ ชินวัตร, สังคมวิทยาการเมือง

ฐิตกานต์ ธนาโอฬาร. (2537) การสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัย : ศึกษาเฉพาะกรณีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย โดยการสอบถามนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2-4 ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 611 คน ใช้ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร การมีส่วนร่วมทางการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารกับการเมืองในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่าในภาพรวมนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยสนใจทางการเมืองระดับปานกลาง และพบว่าสื่อสารมวลชนยังมีบทบาทไม่มากในการพัฒนาความสนใจและความรู้พื้นฐานทางการเมืองของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในปัจจุบัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, การสื่อสารทางการเมือง, นิสิตนักศึกษา, พฤติกรรมทางการเมือง

ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี ... และคนอื่นๆ (2543) 'เอกลักษณ์วัฒนธรรมและเชื้อชาติกับปัญหาความมั่นคงในท่ามกลางพลวัตทางสังคมของจังหวัดชายแดนภาคใต้' การประชุมวิชาการระดับชาติสาขาสังคมวิทยาครั้งที่ 1 : สถานภาพผลงานวิจัยเกี่ยวกับพลวัตการปรับตัวของสังคมไทย 15-16 ธันวาคม 2543 ณ กรุงเทพมหานคร เล่มที่ 3.

ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นและฐานะทางเศรษฐกิจกับทัศนคติทางการเมืองของคนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับเอกลักษณ์ทางเชื้อชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น และศาสนาในการวิเคราะห์ พบว่าปัจจัยด้านภาษา วัฒนธรรม ศาสนา และระดับรายได้ ทำให้เกิดความแตกต่างในด้านความรู้สึกที่เป็นปัญหาทางการเมืองและสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกหวาดระแวงและไม่ไว้วางใจ โดยเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สะท้อนออกมาทางภาษา แบบแผนวิถีชีวิต ความเชื่อและจารีตประเพณีเป็นตัวกำหนดชี้ขาดความแตกต่างในทัศนคติ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม, เอกลักษณ์ทางเชื้อชาติ, คนมุสลิม, จังหวัดชายแดนภาคใต้, ความหลากหลายทางวัฒนธรรม

อุกฤษฏ์ บัณฑิตานนท์. (2542) "กลุ่มทักษิณ ชินวัตร-จากโทรคมนาคมสู่ระบบขนส่งมวลชน : การศึกษาว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างเงินและการเมืองในประเทศไทย" *วารสารธรรมศาสตร์* 25 (2) : 100-119.

สาเหตุที่กลุ่มธุรกิจทักษิณ ชินวัตร ขยายอาณาจักรทางธุรกิจของตน โดยเฉพาะการขยายตัวเข้าสู่ธุรกิจโครงสร้างพื้นฐานทางด้านขนส่งมวลชน ใ้การวิจัยเอกสารพบว่า จากพัฒนาการทางธุรกิจของกลุ่มชินวัตรที่ตกอยู่ภายใต้ภาวะการแข่งขันและการปิดล้อมทางธุรกิจได้ง่ายและตลอดเวลา จึงทำให้ตัดสินใจเข้าสู่ระบบการเมืองและใช้อำนาจการเมืองในการออกนโยบายให้เอื้อประโยชน์ต่อการขยายธุรกิจของตน ภายใต้กระแสการแปรรูปรัฐวิสาหกิจที่แพร่ระบาดอยู่ทั่วโลก นำไปสู่การสร้างวงจรรออำนาจเงิน อำนาจเศรษฐกิจ และอำนาจการเมือง ทำให้กลุ่มชินวัตรกลายเป็น "กลุ่มเงินใหม่"

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ, อำนาจทางการเมือง, อำนาจเศรษฐกิจ, อำนาจเงิน, กลุ่มชินวัตร, การขยายตัวทางธุรกิจ, กลุ่มเงินใหม่

ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2545) "อย่าเพิ่งเว้นวรรค : การเมืองก็ยังมีแหละ" *พลวัตสังคมผ่านสายตานักวิชาการไทย : หกสิบปีฉลาดชาย รมิตานนท์ (169-173)* เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ความรู้สึกเบื่อหน่ายการเมืองของสังคมไทยและการหาทางออก คนชั้นกลางจำนวนหนึ่งหยุดหนีคดีต่อระบบการเมือง จนบางฝ่ายเสนอความคิดเรื่อง "เว้นวรรค" เพื่อการปฏิรูปการเมือง ในความเป็นจริง การหยุดกระบวนการประชาธิปไตยไว้ชั่วคราวไม่ใช่ทางออก หากต้องปล่อยให้การเลือกตั้งดำเนินไปปล่อยให้มีการจัดตั้งรัฐบาล ปล่อยให้ความขัดแย้งภายในพรรคและระหว่างพรรคเลือกตั้งดำเนินไป เพราะความไม่ไว้วางใจ คือสาระสำคัญของระบบการเมืองที่นำไปสู่การแบ่งแยกอำนาจ การตรวจสอบ และการถ่วงดุลย์ แล้วให้สิ่งเหล่านี้แก้ปัญหาด้วยตัวเอง โดยมีประชาชนเป็นผู้กำกับอีกทีหนึ่ง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การปฏิรูปการเมือง, การเว้นวรรคทางการเมือง, การแบ่งแยกอำนาจ, การตรวจสอบทางการเมือง

สุนี ไชยรส. (2541) "สิทธิผู้หญิงในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่" วารสารธรรมศาสตร์ 24 (1) : 1-18.

สิทธิผู้หญิงในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ให้ความสำคัญกับสิทธิของสตรีมากขึ้น แต่ภาระของผู้หญิงในการเรียกร้องสิทธิและรักษาสิทธิของตัวเองยังคงไม่สิ้นสุด ผู้หญิงต้องตระหนักถึงความหวังในอนาคตที่รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ปูทางให้ และก็ต้องตระหนักถึงภารกิจของผู้หญิงที่จะต้องพิสูจน์ความมุ่งมั่น ความรับผิดชอบ และความสามารถในทุกด้าน ผู้หญิงต้องผนึกกำลังกันให้เข้มแข็ง จึงจะสามารถทำให้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่เป็นประโยชน์ต่อผู้หญิงที่สุด

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สตรีนิยม, รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540, ผู้หญิง, สิทธิสตรี

ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2545) "ปฏิรูปการเมืองเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นธรรม" พลวัตสังคม ผ่านสายตานักวิชาการไทย : หกสิบปีฉลาดชาย รมิตานนท์ (156-158) เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

แนวทางการปฏิรูปการเมืองเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นธรรม มองว่าการปฏิรูปการเมืองของไทยวางอยู่บนหลักการ "ประชาธิปไตยเสรีนิยม" ปฏิรูปโครงสร้างการเมืองให้มีความเป็นประชาธิปไตย แต่อีกส่วนที่ยังไม่คิดกันก็คือ ความเป็นเสรีนิยมของโครงสร้างเศรษฐกิจ หรือระบบทุนนิยม ที่ควรให้ความสำคัญ เพราะทุนนิยมสร้างปัญหาหลายประการในสังคมไทย โครงสร้างการเมืองที่ได้รับการปฏิรูปแล้ว จะต้องนำไปสู่การปฏิรูปทางเศรษฐกิจ และแก้ไขปัญหาสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เป็นธรรมและยั่งยืนได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง, เสรีนิยม, การพัฒนา, ประชาธิปไตย, ระบบทุนนิยม

อุไรวรรณ แสงศร, ทวีช จตุรพฤกษ์, อริศศักดิ์ ศรีสุขโข และสุเมธ ทาริยะะ. (2545) "รายงานการวิจัย เรื่อง ชุมชนชาวเขากับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) : กรณีศึกษาหมู่บ้านในเขตพื้นที่โครงการหลวง" กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์.

ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ชุมชนชาวเขาไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ใช้วิธีการศึกษาชุมชน จัดเสวนาเวทีชาวบ้านและให้ความรู้ โดยศึกษาชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง บ้านแม่สะป๊อกเหนือ อำเภอแม่วาง ชาวเขาเผ่าม้ง บ้านห้วยกว้าง อำเภอหางดง และบ้านหนองหอยเก่า อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ และชาวเขาเผ่าลาหู่ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย พบว่าปัญหาดังกล่าวเกิดจากกระบวนการปลูกพืชแบบพันธสัญญาซึ่งต้องใช้เงินทุนสูง และใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากภายนอก โดยเฉพาะข่าวด้านการพัฒนาท้องถิ่น และสวัสดิการสังคม การขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และการรักษาผลประโยชน์ของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, เชียงใหม่, เชียงราย, ชาวเขา, องค์การบริหารส่วนตำบล, การมีส่วนร่วมในชุมชน, ชุมชนชาวเขา, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น, การพัฒนาท้องถิ่น

เรื่องศักดิ์ ดำริห์เลิศ. (2545) "ประวัติศาสตร์บ้านคร้ว และการต่อต้านทางด่วน ซีดีโรดของชาวชุมชน" กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

การต่อต้านการสร้างทางด่วนซีดีโรดผ่านศาสนสถานของชุมชนบ้านคร้วซึ่งถือเป็นการรุกรานทางศาสนาและวัฒนธรรม เนื้อหาของงานวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ประวัติศาสตร์บ้านคร้ว และการต่อต้านทางด่วนซีดีโรดของชาวชุมชน ผู้วิจัยได้สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถและกระบวนการต่อสู้ของชุมชนแห่งนี้ที่อาศัยประวัติศาสตร์ของชุมชนเป็นเครื่องยืนยันสิทธิ์ และกระตุ้นสำนึกของอนุชนบ้านคร้วปัจจุบันในการร่วมกันปกป้อง ดูแล และพัฒนาชุมชนของตน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ชุมชนบ้านคร้ว, การศึกษาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย, ศักยภาพของชุมชน, กระบวนการต่อสู้ของชุมชน, ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ประวิตร ไรจนพฤษ์. (2542) "เมืองไทยมีเสรีภาพและประชาธิปไตยจริงหรือ?" **ปาจารย์สาร 25 (2) : 38-39.**

การแสดงทัศนะในเรื่องเสรีภาพและประชาธิปไตยในสังคมไทย โดยตั้งคำถามว่าทุกวันนี้ในสังคมไทยมีเสรีภาพและประชาธิปไตยจริงหรือ เพราะสถาบันทางสังคมตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน และสังคมปลูกฝังค่านิยมเรื่องความรำรวย และวัดคุณค่าของคนโกง การให้ความสำคัญกับวัตถุ ฐานะทางการเงิน และชื่อเสียง โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพชีวิตและจิตใจ นอกจากนั้นความเป็นประชาธิปไตยในสังคมยังถูกจำกัดด้วยสภาวะการขาดวัฒนธรรมประชาธิปไตยตั้งแต่ในระดับครอบครัว โรงเรียน และมหาวิทยาลัย ดังนั้นความหวังที่จะให้สังคมไทยมีความเสมอภาคจึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรจะคาดหวัง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ความเป็นประชาธิปไตย, สิทธิเสรีภาพ, สถาบันทางสังคม, ประชาธิปไตย, เสรีภาพ, เผด็จการ, ชนชั้นกลาง

สุริชัย หวันแก้ว. (2541) "ธรรมรัฐ ธรรมละ และคนด้อยโอกาส" **ปาจารย์สาร 25 (1) : 33-36.**

การสร้างธรรมรัฐให้กับผู้ด้อยโอกาสภายใต้กระแสการพัฒนา ผู้เขียนได้กล่าวถึงสถานะของคนชายขอบที่ถูกมองจากสังคมภายใต้แนวคิดคนแปลกหน้า ภาวะการแยกขั้วทางจิตสังคม (polarization) แพะรับบาป (scapegoating) การประนามผู้รับเคราะห์ (blaming the victims) และภาวะหมิ่นเหม่ (vulnerability) ผู้เขียนกล่าวว่า การสร้างธรรมรัฐเป็นประเด็นที่ทำทลายมาตลอดในโครงสร้างการพัฒนาที่มีอยู่ในสังคมไทยว่าจะเป็นธรรมรัฐในมือของผู้มีอำนาจหรือธรรมรัฐของประชาชนที่ด้อยโอกาส

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ธรรมรัฐ, คนชายขอบ, ภาวะการแยกขั้วทางจิตสังคม

เกษียร เตชะพีระ. (2539) "การเมืองวัฒนธรรมว่าด้วยประชาธิปไตย : บทนำเปรียบเทียบเชิงทฤษฎี" **สังคมศาสตร์ปริทัศน์ 22 (1) : 29-39.**

การใช้คำว่า "ประชาธิปไตย" ในฐานะกระบวนการให้ความหมายข้ามวัฒนธรรมภาษา คำล่องลอย ความหลากหลาย ของทดแทน และการตีความหมายให้กับประชาธิปไตย ใช้การศึกษาเอกสาร เนื่องจากประชาธิปไตยเป็นแนวคิดที่นำเข้ามาจากตะวันตก จึงเกิดการสร้างคำเพื่อใช้เรียกประชาธิปไตย ซึ่งมีความแตกต่างกันตามแต่ละประเทศ และมีนิยามที่แตกต่างกัน ความแตกต่างในความหมายทำให้เกิดการสร้างสิ่งทดแทนที่เป็นรูปธรรม เพื่อสื่อถึงประชาธิปไตย ได้แก่ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย อนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ การเกิดนิยามพหูประชาธิปไตย เป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนความหมายของประชาธิปไตยในกลุ่มต่าง ๆ เป็นผลดีต่อการเรียนรู้ประชาธิปไตย"

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การศึกษาเปรียบเทียบ, ประชาธิปไตย, วัฒนธรรมทางภาษา

กองราชการส่วนตำบล. (2544) "ประชาชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง" **เทศาภิบาล** 96 (ก.ย.) : 34-38.

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ใช้การศึกษาเอกสาร ศึกษาเชิงโครงสร้างและสถาบันทางการเมืองประกอบกับโครงสร้างเชิงกฎหมาย และมาตราต่างๆของรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 และพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ โดยแยกเป็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติ รัฐธรรมนูญกับการปกครองท้องถิ่น รูปแบบการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน การมีส่วนร่วมของพลเมืองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการศึกษาสรุปว่า การเมืองของพลเมืองจะเกิดขึ้นได้เมื่อภาครัฐมีทัศนคติที่ดีและส่งเสริมภาคพลเมืองให้มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเป็นรูปธรรม องค์กรภาคธุรกิจเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชน มีความเข้มแข็งและต่อเนื่อง ในกิจกรรมการเมือง และประชาชนต้องมีความตื่นตัวในการมีส่วนร่วมทางการเมืองทุกขั้นตอน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง, รัฐธรรมนูญปี 2540, การเมืองของพลเมือง, ภาคพลเมือง, ภาคเอกชน, การปกครองท้องถิ่น

จันทร์ฉาย ภักดีธิดา. (2538) "การเปลี่ยนแปลงธรรมเนียมการปกครองในพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว : กรณีตัวอย่างวัฒนธรรมทางการเมืองไทย" **วารสารพัฒนบริหารศาสตร์** 35 (1) : 36-66.

วัฒนธรรมทางการเมืองไทย โดยศึกษาเชิงประวัติศาสตร์การเมืองโดยนำกรณีการเปลี่ยนแปลงธรรมเนียมการปกครองในพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ผลการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองของไทยมีลักษณะเฉพาะที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมไม่ค่อยเกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นกับชนชั้นสูงมากกว่า โดยเรื่องที่เปลี่ยนแปลงจะต้องเป็นเรื่องที่กระทบกับอำนาจและผลประโยชน์ เช่น การเปลี่ยนแปลงการแต่งกาย การรับประทานอาหาร ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมการเมืองเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก เห็นได้ชัดจากการพยายามปรับปรุงระบบราชการ และการบริหารประเทศในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาทางการเมืองของไทยมีแนวโน้มที่จะพัฒนาอย่างเชื่องช้า และไม่ค่อยเกิดการเปลี่ยนแปลง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ, การแพร่ขยายทางวัฒนธรรม, ระบบราชการ

กาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์. (2540) "บทบาทของสตรีกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย" วารสาร
 ธรรมศาสตร์ 24 (1) : 19-29.

บทบาทสตรีกับรัฐธรรมนูญปี 2540 ใช้การศึกษาเอกสาร พบว่าบทบัญญัติต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แสดงให้เห็นว่า ในวันข้างหน้าสตรีมีโอกาสได้รับความคุ้มครองมากขึ้น และสตรีมีโอกาสที่จะเข้ามามีส่วนร่วม หรือมีบทบาทในเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพโดยตรงของตนเองมากขึ้น ซึ่งสิ่งที่ต้องพิจารณาในตอนนี้อาจเป็นการหาวิธีการให้สตรีได้ใช้โอกาสที่มีอยู่นั้น เพื่อผลประโยชน์ต่อกลุ่มสตรีและต่อคนส่วนใหญ่ในสังคม และเพื่อพัฒนาสังคมและประเทศชาติของเราให้เจริญก้าวหน้า

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, บทบาทสตรี, สิทธิเสรีภาพ, สตรีนิยม, รัฐธรรมนูญ 2540

สมศักดิ์ เกียรติกิงแก้ว. (2536) "รายงานการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมทางการเมืองของชาวเขาในภาคเหนือของไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีของการเลือกตั้ง" เชียงใหม่ : ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ความรู้ความเข้าใจ ทศนคติของชาวเขาที่มีต่อการเมืองการปกครองไทย และแบบแผนพฤติกรรมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยการสอบถามชาวเขาเผ่าม้ง กระเหรี่ยง ลีซอ เย้า มูเซอ อีเก้อ ลัวะ และขมุ จำนวน 647 คน ใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมือง และทัศนคติทางการเมืองในการวิเคราะห์ พบว่า ชาวเขาส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทยระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ มีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐและการเมืองการปกครองไทย ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในอัตราค่อนข้างสูง และมีแบบแผนในการเลือกตั้ง โดยการเลือกตัวบุคคลมากกว่าพรรค

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ภาคเหนือ, ชาวเขา, พฤติกรรมทางการเมือง, การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2545) "ปากมุล-ราชสีไศล : ปัญหาสังคมหรือปัญหาประชาสังคม" **พลวัตสังคมผ่านสายตานักวิชาการไทย : หกสิบปีฉลาดชาย รมิตานนท์ (298-304)** เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปรากฏการณ์ทางสังคมที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างที่มีอยู่จริงภายในสังคมภายใต้ความแตกต่างทางฐานะ กลุ่มชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ศาสนา ความเชื่อ เพศ และวัย โดยผู้เขียนยกตัวอย่างกรณีมือบปากมุล-ราชสีไศล และกรณีหลวงตามหาบัว ที่ขัดขวางรัฐบาลในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ รวมถึงปัญหาการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในปรากฏการณ์เหล่านี้ผู้เขียนนำเสนอถึงนัยยะความห่วงใยต่อประเทศชาติ และต้องการขัดขวางการพัฒนาที่ไม่เป็นธรรม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, เชื้อนปากมุล, เชื้อนราชสีไศล, สังคมวิเคราะห์, การรวมกลุ่มของประชาชน, หลวงตามหาบัว

ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2545) "ทุนเศรษฐกิจ vs ทุนวัฒนธรรม : ผู้นำทางอำนาจไทย" **พลวัตสังคมผ่านสายตานักวิชาการไทย : หกสิบปีฉลาดชาย รมิตานนท์ (336-341)** เชียงใหม่: ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ความแตกต่างทางแนวคิดในการแก้ปัญหาไทย-พม่ากับปัญหาภาคใต้ระหว่างนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร กับพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ อดีตผู้บัญชาการทหารบก ซึ่งเป็นสาเหตุนำมาสู่ความขัดแย้ง ผู้เขียนให้ความเห็นว่าความขัดแย้งดังกล่าวเกิดจากต้นทุนทางวัฒนธรรมที่ไม่เท่ากันของทั้งสองฝ่าย โดยนายกทักษิณมีต้นทุนทางวัฒนธรรมต่ำกว่า แม้ว่าจะมีต้นทุนทางเศรษฐกิจสูง ในการแก้ปัญหาทางสังคมผู้นำหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจต้องมีความเข้าใจสาเหตุของปัญหา ต้นทุนทางวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการใช้ตัดสินใจหรือกำหนดนโยบายที่จำเป็นต้องใช้ การสั่งสมต้นทุนทางวัฒนธรรมจำเป็นต้องใช้ใช้เวลา แต่ก็มีความยั่งยืนกว่าต้นทุนทางเศรษฐกิจบนเส้นทางการเมือง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ต้นทุนทางวัฒนธรรม, ต้นทุนทางเศรษฐกิจ, ผู้นำทางการเมือง, การกำหนดนโยบาย, การตัดสินใจทางการเมือง

เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2542) "การมีส่วนร่วมของประชาชนและการปกครองท้องถิ่น" วารสารธรรมศาสตร์ 25 (3) : 2-15.

การสร้างประชาธิปไตยผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชนและการปกครองท้องถิ่น ใช้การศึกษาเอกสารภายใต้แนวคิดประชาธิปไตยโดยตรง ผู้เขียนเสนอว่าการทำให้ประชาธิปไตยในสังคมเข้มแข็งควรเกิดจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผ่านการปกครองท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีขนาดเล็ก เชื้อต่อการสร้างความคุ้นเคยและการแสดงออกทางความคิดเห็นระหว่างพลเมืองกับผู้นำ สนับสนุนการประชุม เสริมสร้างเครือข่ายและองค์กรทางสังคมอื่นๆ ในท้องถิ่นให้เข้มแข็ง ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมและเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มากขึ้นด้วย แนวทางเหล่านี้ส่งผลดีต่อการปฏิรูปการเมืองในระดับชาติ นำไปสู่รัฐและการปกครองภายใต้การกำกับและชี้นำของประชาสังคม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ประชาธิปไตย, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น, การปกครองท้องถิ่น

ทวีวัฒน์ ปุณทริกวีวัฒน์. (2539) "วิพากษ์นิยามแห่งยุคสมัย : ปฏิบัติจากศาสนาในโลกที่สาม" สังคมศาสตร์ปริทัศน์ 18 (1) : 61-75.

การแสวงหาอุดมการณ์ทางสังคมแบบใหม่ของประเทศโลกที่สามเพื่อการเป็นอิสระจากยุคสมัย การครอบงำภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ บทความเรื่องนี้ผู้เขียนแสดงให้เห็นถึงทางออกของประเทศโลกที่สามที่เชื่อมโยงกับการนำศาสนามาใช้แทนอุดมการณ์ทุนนิยมและมาร์กซิสต์ โดยในประเทศไทยแนวคิด "ธรรมิกสังคม" ของพุทธทาสภิกขุเป็นแนวคิดที่เหมาะสมเป็นทฤษฎีทางสังคมเพียงทฤษฎีเดียวที่เกิดจากสติปัญญาแบบไทย โดยปัญญาชนไทยภายใต้บริบทของสังคมไทย โดยแนวคิดนี้ถูกนำมาสานต่อให้เป็น "ธรรมิกสังคมนิยมตลาดเสรี" เพื่อใช้เป็นทางเลือกใหม่ของสังคมไทยที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, อุดมการณ์ทางสังคม, โลกาภิวัตน์, ทฤษฎีวิพากษ์, ธรรมิกสังคม, พุทธทาสภิกขุ

รฐาปนพร สิงห์โกวิท. (2543) 'วัฒนธรรมไทยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการในองค์กรภาครัฐ : ศึกษาเฉพาะกรณีกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข' ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

วัฒนธรรมในองค์กร ศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลในระบบบริหารจัดการของกรมอนามัย โดยศึกษากลุ่มข้าราชการที่เป็นผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง ผู้บริหารระดับต้น และผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานส่วนกลางสังกัดกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข 265 คน ด้วยแบบสอบถาม ผลจากการศึกษาพบว่า ข้าราชการในกรมอนามัยมีความเห็นว่า ค่านิยมเด่นด้านบวกที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการในองค์กร คือ มีความรับผิดชอบและมุ่งผลสัมฤทธิ์ในงาน ส่วนค่านิยมด้านลบ คือ ระบบอุปถัมภ์ ระบบพวกพ้อง และระบบบุญคุณต่างตอบแทน และมีความเห็นว่าในองค์กรมีค่านิยมในวัฒนธรรมไทยที่เป็นกระแสหลัก 4 เรื่อง คือ อำนาจนิยม พวกพ้องนิยม บุญคุณนิยม และสุขนิยม ซึ่งมีผลกระทบต่อผู้บริหารทุกระดับในด้านความสุจริต ความมีประสิทธิภาพและความเป็นธรรมในระดับปานกลางถึงระดับค่อนข้างต่ำ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, กรุงเทพมหานคร, กรมอนามัย, ระบบอุปถัมภ์, วัฒนธรรมองค์กร, อำนาจนิยม, การบริหารจัดการ

ปานจิตร ฐาปเทียนรัตน์. (2543) 'วัฒนธรรมไทยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการในองค์กรภาครัฐ : ศึกษากรณีสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์' ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

อิทธิพลของวัฒนธรรมไทยที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการในสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านลักษณะงานกับผลกระทบด้านการบริหารจัดการในสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดยการสอบถามข้าราชการสาย ก. สาย ข. และสาย ค. ของสถาบันฯ จำนวน 174 คน ผลจากการศึกษาพบว่า ค่านิยมองค์กรที่เป็นจุดเด่นของสถาบันฯ คือความซื่อสัตย์ ส่วนค่านิยมที่เป็นปัญหา คือ การเลือกปฏิบัติและการใช้ระบบบุญคุณต่างตอบแทน วัฒนธรรมไทยเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับอำนาจนิยม พวกพ้องนิยม บุญคุณนิยม และสุขนิยม ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานในภาพรวมระดับปานกลาง และข้าราชการของสถาบันฯ ที่มีลักษณะงานแตกต่างกันมีผลกระทบจากวัฒนธรรมต่อการบริหารงานไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ระบบอุปถัมภ์, การบริหารจัดการ, วัฒนธรรมองค์กร

ธีรยุทธ บุญมี. (2540) "สังคมเข้มแข็ง (Civil society)" **ประชาสังคม : ทรรศนะนักคิดในสังคมไทย** (149-160) กรุงเทพฯ: มติชน.

การสร้างสังคมเข้มแข็งภายหลังเหตุการณ์ 14 ตุลา ใช้การศึกษาแนวสังคมวิทยา กล่าวถึง 4 ขั้นตอนในการพัฒนาสังคมเข้มแข็ง เริ่มจากการเกิดจิตสำนึกในการดูแลประโยชน์ซึ่งกันและกัน นำไปสู่การเกิดกลุ่ม องค์กรทางเศรษฐกิจ สังคมต่างๆที่มีจิตสำนึกในการดูแลประโยชน์ซึ่งกันและกัน และตามด้วยการก่อรูปของอุดมการณ์ร่วมของสังคมเป็นสิ่งยึดเหนี่ยว ผูกพันกับสังคมให้เป็นสังคมเข้มแข็ง และขั้นตอนสุดท้ายคือ เมื่ออุดมการณ์ทางสังคมเข้มแข็งตกผลึก เป็นที่ยอมรับกลายเป็นเกณฑ์แห่งวิถีชีวิต ซึ่งขั้นตอนเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อกลุ่มองค์กรย่อยๆต่างๆในสังคมไทยมีวุฒิภาวะและบทบาทหน้าที่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม โดยในอนาคตการพัฒนาทางการเมืองไทยจะต้องเกิดความสมดุลระหว่างพรรคการเมือง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ประชาสังคม, การมีส่วนร่วม, สำนึกทางการเมือง, การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง, อุดมการณ์ทางสังคม, ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น

พลาพรรณ คำพรรณ. (2545) "การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในการตอบสนองความต้องการของประชาชนในด้านต่างๆเพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเอง" **วารสารพัฒนบริหารศาสตร์** 42 (3) : 247-310.

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านต่างๆ ทั้งบทบาทตามอำนาจหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 การดำเนินงานและโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการพึ่งตนเองในการวิเคราะห์ และใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจและสัมภาษณ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 20 คน และสัมภาษณ์ประชาชนตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลตัวอย่าง 400 คน ผลจากการศึกษาพบว่า ประชาชนพึงพอใจบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการพัฒนาสาธารณูปโภค การพัฒนาประชาธิปไตยและการเมือง การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและสุขภาพค่อนข้างมาก และยังพบว่าการมีกลุ่มที่มีความเข้มแข็งและมีกิจกรรมต่อเนื่อง การช่วยเหลือเกื้อกูลภายในชุมชน การมีแหล่งรองรับผลิตผลของชุมชนและการมีผู้ทรงภูมิปัญญาเป็นที่ปรึกษาให้ชาวบ้าน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น, สำนึกการเมือง, การมีส่วนร่วม, องค์การบริหารส่วนตำบล, การพึ่งตนเอง, การกระจายอำนาจ, การปกครองท้องถิ่น

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2545) "บทวิเคราะห์ผู้ว่าฯ ซีอีโอ (CEO)" วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ 42 (1) : 81-96.

แนวคิดผู้ว่าซีอีโอซึ่งเกิดจากความล้มเหลวของการบริหารงานในระดับจังหวัด และการขาดประสิทธิภาพและเอกภาพในการบังคับบัญชา โดยผู้สนับสนุนแนวคิดนี้เชื่อว่าจะทำให้ระบบบริหารภาครัฐในระดับจังหวัดมีประสิทธิภาพสูง การประสานงานและกำกับดูแลส่วนราชการจะได้รับการปรับปรุง อย่างไรก็ตามแนวคิดนี้ยังเป็นเพียงขั้นทดลอง ถ้านำไปใช้จริงอาจถูกประชาชนและหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นต่อต้าน รัฐบาลจึงต้องมีความเชื่อมั่นก่อนว่าประสิทธิภาพและเอกภาพของการบริหารงานระดับจังหวัดสามารถเกิดขึ้นได้ตามแนวทางประชาธิปไตยและการกระจายอำนาจ และรัฐบาลควรสนับสนุนให้เลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดโดยตรงในบางจังหวัดที่มีความพร้อม และควรจัดให้มีการทดลองเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดควบคู่ไปกับโครงการทดลองผู้ว่าฯ ซีอีโอ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, กระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง, การตลาดทางการเมือง, ผู้ว่าซีอีโอ, วรรณกรรมศึกษา, การบริการงานระดับจังหวัด, ประชาธิปไตย, การกระจายอำนาจ, การปฏิรูประบบราชการ

กระมล ทองธรรมชาติ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2541) **ข้าราชการไทย : ความสำนึกและอุดมการณ์** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แนวความคิดสำคัญของการทำความเข้าใจระบบราชการไทยและแนวทางในการปฏิรูประบบราชการไทยผ่านพันธกิจ โดยนำเสนอตั้งแต่การทำความเข้าใจรากฐานของระบบราชการ พัฒนาการของโครงสร้างและระบบราชการไทย สภาพและปัญหาของระบบราชการไทย พฤติกรรมในอุดมคติ และความเป็นจริงของข้าราชการไทย แนวคิดการพัฒนาอุดมการณ์ข้าราชการไทยและเป้าหมายแนวทางการพัฒนาอุดมการณ์ของข้าราชการ เพื่อให้ข้าราชการสามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติและประชาชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, วัฒนธรรมและบุคลิกภาพ, ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ, ระบบอุปถัมภ์, อุดมการณ์ข้าราชการไทย, ระบบราชการไทย, การปฏิรูประบบราชการ

กองบรรณาธิการ. (2544) "โอกาสในสนามการเมืองของสตรีไทย" วารสารสังคมพัฒนา 29 (3) : 54-56.

โอกาสของสตรีไทยในสนามการเมือง โดยใช้แนวคิดสตรีนิยมและการมีส่วนร่วมทางการเมือง และแนวคิดเกี่ยวกับความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงกับชาย พบว่าแม้ว่าสตรีไทยมีสิทธิเท่าเทียมกับชายในการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง แต่โอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารบ้านเมืองหรือมีส่วนร่วมในอำนาจทางการเมืองยังน้อยมาก สาเหตุส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากสตรีเองที่ยังไม่ให้ความสนใจในการเข้าไปมีบทบาท แต่อีกสาเหตุที่ต้องยอมรับคือ ยังมีความไม่เท่าเทียมกันในโอกาสทางการเมืองระหว่างหญิงกับชาย ในวัฒนธรรมที่สตรียังไม่ได้รับความเชื่อถือจากสังคมเท่าที่ควร โอกาสที่จะเข้าสู่สนามการเมืองของสตรีไทยจึงมีน้อย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, เพศสภาพ, ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ, การมีส่วนร่วม, สตรีนิยม, สนามการเมือง, สตรีกับการเมือง

สกลกานต์ อินทร์ไทร. (2539) 'การสื่อสารกับการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มเด็กป๊มในกรุงเทพมหานคร' วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สภาพชีวิตความเป็นอยู่ และลักษณะการสื่อสารของกลุ่มเด็กป๊มในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมประชานิยม ทฤษฎีการใช้สื่อและความพึงพอใจ และแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ วิธีการเก็บข้อมูลได้อาศัยการประยุกต์ใช้วิธีการแบบชาติพันธุ์วิทยา ซึ่งประกอบด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม จากการศึกษาพบว่า ลักษณะการสื่อสารทั้งเครือข่าย การสื่อสารระหว่างบุคคล และการใช้สื่อสารมวลชนของกลุ่มเด็กป๊มขึ้นอยู่กับบริบททางสังคม และวัฒนธรรมของกลุ่มเป็นสำคัญ โดยเด็กป๊มอาศัยเครือข่ายการสื่อสารระหว่างบุคคลในการเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อใช้ในการพัฒนาชีวิตและในการเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมเพื่อใช้ในการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของตน ให้เกิดความสมดุลเหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ในเมืองได้ในที่สุด

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การเมืองของวาทกรรมทางด้านสังคมวัฒนธรรม, กรุงเทพมหานคร, อัตลักษณ์, เด็กป๊ม, สภาพชีวิตความเป็นอยู่, การสื่อสาร

สินธุ์ชัย ศุภรเสพย์. (2539) 'บทบาทของ "เจ้าพ่อ" ในการเมืองไทย : พ.ศ. 2517-2535' วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทบาทของเจ้าพ่อในการเมืองไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2517-2535 โดยใช้แนวคิดเรื่องอำนาจและระบบอุปถัมภ์ ศึกษากรณี "เจ้าพ่อ" ในจังหวัดชลบุรี เป็นหลักในการอธิบาย และนำกรณีศึกษา "เจ้าพ่อ" ในจังหวัดอ่างทอง และในจังหวัดขอนแก่น มาวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ ดังนั้นการศึกษานี้จึงไม่มีการรอบแนวคิดในการวิจัย จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า "เจ้าพ่อ" มีบุคลิกภาพและวัฒนธรรมเชิงอำนาจแบบนักเลง โดย "เจ้าพ่อ" มีการก่อกำเนิดและพัฒนาการอย่างรวดเร็วโดยอาศัยอำนาจแบบนักเลงสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจขึ้นมา จนสามารถใช้อำนาจทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างอิทธิพลในท้องถิ่นต่อไป ในลักษณะที่เจ้าพ่อมีอิทธิพลอยู่เหนือผู้ใช้อำนาจทางราชการและทางการเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่น และในระดับชาติ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ชลบุรี, อ่างทอง, ขอนแก่น, ระบบอุปถัมภ์, ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ, เจ้าพ่อ, วัฒนธรรมเชิงอำนาจ

พวงพนา คุณวัฒน์. (2545) 'กระบวนการสื่อสารสาธารณะของกลุ่มชาวบ้านผู้คัดค้านเขื่อนปากมูล' วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัฒนาการของกลุ่มชาวบ้านผู้คัดค้านเขื่อนปากมูล และกระบวนการสื่อสารสาธารณะของกลุ่มชาวบ้านผู้คัดค้าน โดยใช้แนวคิดเรื่องการเมืองภาคพลเมืองและสิทธิชุมชน และแนวคิดเรื่องสิทธิในการสื่อสารของพลเมือง ซึ่งการศึกษานี้ใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มชาวบ้านมีการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายเพื่อที่จะสื่อสารกับรัฐบาลและสาธารณะในหลายแนวทาง เพื่อขยายความรู้ สร้างความเข้าใจ และความเห็นอกเห็นใจให้กับสังคมในวงกว้าง โดยกระบวนการสื่อสารสาธารณะของกลุ่มชาวบ้านผู้คัดค้าน มีลักษณะของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ ซึ่งไม่ได้เน้นที่จะโค่นอำนาจรัฐแต่ต้องการสื่อสารเพื่อป้องกันสิทธิชุมชน และยืนยันในสิทธิของพลเมืองที่จะอยู่อย่างคงอัตลักษณ์ของกลุ่มได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, อุบลราชธานี, การมีส่วนร่วม, กลยุทธ์ทางการเมือง, การต่อสู้ช่วงชิง, เขื่อนปากมูล

สุรชาติ บำรุงสุข. (2545) "ทหารกับการเมืองไทย : ประเด็นและปัญหาในอนาคต" **ประชาธิปไตยโดยตรง**
สู่พระราชรัฐสภา (187-209) พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โครงการวิถิทรรศน์.

การเปลี่ยนแปลงบทบาทของทหารในระบบการเมืองของไทย บทความนี้ใช้แนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม โดยมองว่าทั้งสองสิ่งกระทบต่อบทบาทของทหารที่แต่เดิมทหารมีบทบาทอย่างมาก แต่ปัจจุบันในยุคที่การเมืองไทยได้เปลี่ยนจากกระบวนการทำให้เป็นประชาธิปไตย มาสู่กระบวนการจรรโลงประชาธิปไตยในยุครัฐธรรมนูญใหม่ แต่เพื่อให้ทหารไม่เข้ามาก้าวก่ายทางการเมือง จึงควรที่จะวางแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างพลเรือนกับทหารอย่างชัดเจน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การเมืองไทย, บทบาททหาร, รัฐธรรมนูญ, ประชาธิปไตย

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. (2548) **การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตยไทย** กรุงเทพฯ:
อมรินทร์.

การเมืองภาคประชาชนในฐานะองค์ประกอบใหม่ของระบอบประชาธิปไตย ใช้การศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ภายใต้แนวคิดการเมืองเปรียบเทียบประชาธิปไตย การเมืองภาคประชาชน โลกาภิวัตน์ จากการศึกษาพบว่า จากสภาพความบิดเบือนของระบอบประชาธิปไตยได้สร้างปัญหาให้กับการเมืองการปกครองไทย การจะแก้ปัญหาน่าจะใช้การเมืองภาคประชาชน โดยผู้เขียนเสนอให้ใช้การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครอง และชุมชนท้องถิ่นเพื่อเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างการเมืองภาคประชาชนกับองค์กรรวมของระบบการเมืองการปกครอง โดยกระบวนการกระจายอำนาจจะช่วยชดเชยความเสื่อมอำนาจของรัฐบาลในยุคโลกาภิวัตน์

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การเมืองภาคประชาชน, ประชาธิปไตย, โลกาภิวัตน์, การกระจายอำนาจ, การเปลี่ยนแปลงทางสังคม, การเมืองเปรียบเทียบ

นฤมล ทับจุมพล. (2543) "ประชาธิปไตยรากหญ้า : ข้อสังเกตบางประการจากบทบาททางการเมือง" **ลูกชิ้นสู้** (83-104) กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทบาททางการเมืองขององค์กรเอกชน และองค์กรประชาชนรากหญ้าที่เป็นตัวแทนของพลังประชาธิปไตยในสังคมประเทศต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเมืองภาคประชาชนที่กำลังได้รับการยอมรับมากขึ้นเรื่อย ๆ ในสังคมไทย แต่การตีความถึงความหมายที่แท้จริงของการเมืองภาคประชาชนก็ยังคงมีข้อถกเถียง โดยเฉพาะในเรื่องของขอบเขตการดำเนินงานว่าควรครอบคลุมเรื่องใดบ้าง เฉพาะทางด้านการเมือง หรือควรรวมเรื่องเศรษฐกิจและสังคมด้วย โดยบทความนี้เป็นการใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นหลักการศึกษา ไม่มีการยกกรณีตัวอย่างอย่างชัดเจน เป็นเพียงการมองภาพรวมของการเมืองภาคประชาชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ประชาธิปไตยรากหญ้า, การเมืองภาคประชาชน, องค์กรพัฒนาเอกชน, องค์กรประชาชน, ประชาธิปไตย

เสน่ห์ จามริก. (2537) "บทบาทของวัฒนธรรมในการพัฒนา" **สังคมไทยกับการพัฒนาที่ก่อปัญหา** (215-293) กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

วัฒนธรรมกับการพัฒนาภายใต้แนวคิดวัฒนธรรมชุมชน พบว่าปัญหาการพัฒนาของสังคมไทย ซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรมที่กำลังเปลี่ยนไปสู่การพัฒนาเป็นสังคมเศรษฐกิจ เกิดจากวัฒนธรรมกระแสหลัก หรือวัฒนธรรมอุตสาหกรรมที่ขาดความคำนึงถึงและเข้าใจในปัญหาของการเปลี่ยนแปลง ทำให้ชุมชนชนบทถูกทำลายศักยภาพของวัฒนธรรมชุมชนในการที่จะพัฒนาตนเอง เพื่อป้องกันการถูกครอบงำทำลายจากวัฒนธรรมทุนนิยมอุตสาหกรรม สังคมไทยควรเร่งให้เกิดการพัฒนาแนววัฒนธรรมชุมชนทั้งในบทบาทของภาครัฐและชุมชนต่าง ๆ ในสังคมไทย จึงจะทำให้การพัฒนาไปสู่ความเป็นเมืองและความเป็นชนบทอยู่ร่วมกันได้อย่างมีเสถียรภาพ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, วัฒนธรรมกระแสหลัก, วัฒนธรรมอุตสาหกรรม, วัฒนธรรมชุมชน

Baker, Chris (2543) "สมัชชาคนจน : ภูมิหลังและบทบาท" **ลูกชิ้นสู้** (105-138) กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจการเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภูมิหลังและบทบาทของสมัชชาคนจน ที่เป็นปรากฏการณ์ที่เริ่มเกิดขึ้นในไทยในช่วงทศวรรษ 1990 ในฐานะเป็นปากเสียงของชาวชนบท ซึ่งหากวิเคราะห์ให้ถึงแก่นแท้สมัชชาคนจนคือ การต่อสู้ของชนชั้นชาวนา เพื่อสิทธิในที่ดินทำกิน แหล่งน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ ลักษณะของการต่อสู้นี้ถือเป็นมิติใหม่ทางเศรษฐกิจการเมืองของขบวนการชนชั้นชาวนายุคหลังของไทย ซึ่งการใช้คำว่า "คนจน" เรียกชื่อกลุ่มนั้น เป็นการจงใจให้เห็นถึงช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจนและการที่คนรวยผูกขาดอำนาจทางการเมือง บทความนี้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สมัชชาคนจน, เศรษฐกิจการเมือง, ชาวนา, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, อำนาจทางการเมือง

สุวรรณ บัณฑิต. (2543) "ร่องรอยความคิดทางการเมือง : จากบทหนังตะลุงและนิทานพื้นบ้านของคนเมืองคอน" **ลูกชิ้นสู้** (255-282) กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจการเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความคิดทางการเมืองของชาวนครศรีธรรมราช โดยศึกษาผ่านทางศิลปะที่สำคัญคือ หนังตะลุงและนิทานพื้นบ้าน ใช้แนวคิดวัฒนธรรมกับการเมืองมาศึกษาถึงแนวคิดทางการเมืองของชาวนครศรีธรรมราช ที่มีลักษณะที่สนับสนุนระบอบประชาธิปไตยเป็นฐานเดิม เห็นได้จากความคิดประนีประนอมและความคิดก้าวหน้าในบทหนังตะลุง นอกจากนี้ความคิดของชาวนครศรีธรรมราชยังมีความคิดเชิงอนุรักษ์นิยมที่มีรากฐานทางศาสนาด้วย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, นครศรีธรรมราช, ประชาธิปไตย, หนังตะลุง, นิทานพื้นบ้าน, อนุรักษ์นิยม

ชวลีวันท์ คุสกุล. (2538) 'บทบาทสื่อมวลชนกับความรู้สึกสนใจทางการเมืองและความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองของเด็กวัยรุ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนชั้น ม.4 และ ม.6 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี' สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พฤติกรรมในการเปิดรับสื่อมวลชน โทรทัศน์ สื่อมวลชนหนังสือพิมพ์ ความรู้สึกสนใจทางการเมืองและความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองของเด็กวัยรุ่น โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยชั้น ม. 4 และ ม.6 โดยใช้แนวความคิดเรื่องวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ศึกษาด้วยการใช้แบบสอบถาม จากการศึกษพบว่า เด็กวัยรุ่นจะมีการเลือกรับเนื้อหาของข่าวสารตามความชอบหรือความต้องการของตนเองเท่านั้น ดังนั้นในการสร้างเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยจึงควรปรับเนื้อหาข่าวสารให้มีความสอดคล้องกับจิตวิทยาเกี่ยวกับอารมณ์ ความชอบ ความต้องการของเด็กวัยรุ่น โดยผ่านสื่อในรูปแบบของข่าว ละคร หรือบุคคลที่มีอิทธิพลกับวัยรุ่น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สื่อมวลชน, วัยรุ่น, ประชาธิปไตย, ข่าวสาร, จิตวิทยาวัยรุ่น

ศิริพร ยอดกมลศาสตร์. (2543) "นักวิชาการกับการเมือง" **ลูกชิ้นสู้** (215-230) กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทบาทของนักวิชาการกับการเมือง ใช้แนวความคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างนักวิชาการกับการเมืองว่าความสัมพันธ์รูปแบบใดจะเกิดประโยชน์แก่สังคม ซึ่งนักวิชาการในที่นี้หมายถึง นักวิชาการที่เป็นอาจารย์อยู่ในมหาวิทยาลัย เพราะเป็นกลุ่มที่ค่อนข้างมีอิสระทางความคิดและการดำเนินงานสูง ซึ่งถ้ามีการร่วมมือในการทำงานระหว่างนักวิชาการและนักการเมือง โดยที่นักวิชาการสามารถรักษาจุดยืน และไม่ผันแปรตามผลประโยชน์ทางการเมือง ก็จะทำให้เกิดประโยชน์กับสังคมอย่างมาก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, นักวิชาการ, การเมือง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, นักการเมือง

คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม. (2545) "รายงานการวิจัยเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 : ปัญหา อุปสรรค และทางออก" นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.

แนวคิด ความสำคัญ ระดับและกระบวนการของระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมทั้งบริบทสากลและของไทย และผลการนำแนวคิดและหลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมไปปฏิบัติก่อนและหลัง พ.ศ. 2540 โดยใช้การวิจัยภาคสนามและการสัมภาษณ์เชิงลึก และใช้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่าในสังคมไทยก่อน พ.ศ. 2540 การมีส่วนร่วมของประชาชนยังจำกัดเฉพาะบางโครงการ กลไกและเครื่องมือที่จัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมมีจำกัด ส่วนใหญ่ใช้การทำประชาพิจารณ์เป็นหลัก สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมไทยตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 นั้นพบว่าการกำหนดนโยบายระดับชาติ ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกผู้แทนไปเป็นกรรมการในสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และการลงมติโดยผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั่วประเทศ ส่วนการสร้างกฎนั้นประชาชนเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายต่อรัฐสภา การเข้าชื่อร้องขอเพื่อออกข้อบัญญัติท้องถิ่น และเข้าร่วมเป็นกรรมการวิสามัญเกี่ยวกับเด็ก สตรี และคนชราหรือผู้พิการ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การมีส่วนร่วมของประชาชน, ประชาธิปไตย, ประชาพิจารณ์, รัฐธรรมนูญ

พัฒนา รุ่งเรืองสุข. (2536) 'บุคลิกภาพทางการเมือง อำนาจนิยมของตำรวจ' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุคลิกภาพทางการเมืองของตำรวจที่มีลักษณะอำนาจนิยม ในการศึกษานี้ได้สุ่มตัวอย่างจากข้าราชการตำรวจนครบาล ชั้นยศตั้งแต่พลตำรวจถึงพันตำรวจโท จำนวน 400 นาย โดยใช้แบบสอบถาม พบว่าตำรวจมีลักษณะอำนาจนิยมแบบปานกลาง โดยได้รับการกล่อมเกลามาจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ซึ่งบุคลิกภาพทางการเมืองอำนาจนิยมนี้มีผลกระทบสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, อำนาจนิยม, สิทธิเสรีภาพ, บุคลิกภาพทางการเมือง, ตำรวจ

อาทร อยู่สมบูรณ์. (2541) 'คณะราษฎรกับกระบวนการสร้างประชาธิปไตย' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กระบวนการสร้างประชาธิปไตยภายใต้การปกครองของคณะราษฎรที่เปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองที่มีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ ซึ่งคณะราษฎรเรียกว่า การปกครองในระบอบประชาธิปไตย พบว่าการที่อำนาจในการปกครองยังคงวนเวียนอยู่ภายในกลุ่มคณะราษฎรและไม่ได้มีการวางรากฐานทางประชาธิปไตยอย่างจริงจัง ทำให้ช่วงดังกล่าวประชาธิปไตยไทยขาดโอกาสที่จะพัฒนาไปในทิศทางที่ควรจะเป็น ในการศึกษานี้ทำการวิเคราะห์จากตำราหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคณะราษฎร

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ประชาธิปไตย, คณะราษฎร, ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์, รัฐธรรมนูญ

จิตติพล ผลพุกษา. (2536) 'อิทธิพลของการรับรู้เหตุการณ์ทางการเมืองที่มีผลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ทางการเมืองกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การศึกษานี้ใช้การวิจัยแบบสำรวจ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 415 คน และใช้ทฤษฎีว่าด้วยข่าวสารทางการเมือง ทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่าการรับรู้เหตุการณ์ทางการเมืองและข่าวสารที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับปานกลางเท่านั้น เพราะคนส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างไปเลือกตั้งโดยความสำนึกในหน้าที่และต้องการเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตย เกณฑ์การตัดสินใจในการลงคะแนนจึงถือเอานโยบายมากกว่าข่าวสารทางการเมืองที่ได้รับ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, พฤติกรรมการลงคะแนนเสียง, ข่าวสารทางการเมือง, การเลือกตั้ง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง

เฉลิมพล มิ่งเมือง. (2539) 'การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นรูปแบบสุขาภิบาล : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสุขาภิบาลในเขตจังหวัดนนทบุรี' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาค วิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พฤติกรรมและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตสุขาภิบาลที่ประธานกรรมการสุขาภิบาลมาจากการเลือกตั้ง กับสุขาภิบาลที่ประธานมาจากการแต่งตั้ง ใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวิเคราะห์ โดยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตสุขาภิบาลทั้งสองรูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กร และความคาดหวังต่อประโยชน์ของการปกครองท้องถิ่นและอุดมการณ์ประชาธิปไตย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, นนทบุรี, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, สุขาภิบาล, การปกครองท้องถิ่น

อำนาจ ปลายไม้. (2544) 'โครงการของรัฐเพื่อการพัฒนาที่ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะด้วยวิธีประชาพิจารณ์ : ศึกษากรณีโครงการก่อสร้างท่าอากาศยานไทย-มาเลเซีย และโครงการโรงแยกก๊าซไทย-มาเลเซีย' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กระบวนการประชาพิจารณ์ โครงการก่อสร้างท่าอากาศยานไทย-มาเลเซีย ที่ไม่ประสบผลสำเร็จ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา มุ่งเน้นถึงกฎหมาย ระเบียบ และเอกสารทางราชการที่เกี่ยวข้องกับการทำประชาพิจารณ์โครงการดังกล่าว และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยราชการและประชาชน ใช้ทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวิเคราะห์ พบว่าการที่โครงการดังกล่าวไม่ประสบผลสำเร็จเป็นเพราะยังไม่มี ความชัดเจนในระเบียบกฎหมาย ตลอดจนระบบการเมืองตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ที่จะทำให้การทำประชาพิจารณ์มีความชอบธรรม ขั้นตอนการทำประชาพิจารณ์ยังขาดความยืดหยุ่น ขาดช่องทางมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากนี้ยังมีสาเหตุจากข้อจำกัดด้านวัฒนธรรมด้วย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ประชาพิจารณ์, รัฐธรรมนูญ, โครงการก่อสร้างท่าอากาศยานไทย-มาเลเซีย, โครงการโรงแยกก๊าซไทย-มาเลเซีย

ไพฑูริย์ คุ่มสระพรหม. (2538) 'ครูในโรงเรียนชั้นนำในกรุงเทพมหานครกับเหตุการณ์ทางการเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีเหตุการณ์รัฐประหารของคณะ รสช. 2534 และกรณีเดือนพฤษภาคม 2535' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แนวความคิดของครูในโรงเรียนชั้นนำในกรุงเทพฯ กับเหตุการณ์รัฐประหารของคณะ รสช. 2534 และกรณีเดือนพฤษภาคม 2535 การวิจัยใช้การสอบถามกลุ่มครูในโรงเรียนชั้นนำในกรุงเทพฯ 4 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 417 คน ใช้ทฤษฎีการรับรู้ข่าวสาร และทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวิเคราะห์ พบว่าการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของครูนั้นผ่านทางสื่อต่าง ๆ แต่เห็นว่าคุณภาพสื่อในสื่อเหล่านั้นมีระดับปานกลางเท่านั้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, กรุงเทพมหานคร, รัฐประหารของคณะ รสช., พฤษภาคมทมิฬ, การรับรู้ข่าวสาร, การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ณัฐกร วิทิตานนท์. (2544) 'ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา : ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดเชียงใหม่ รองสอบ เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2543' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลของนักการเมืองกับการได้รับคะแนนเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดเชียงใหม่ ในการศึกษาวิเคราะห์ได้อาศัยการศึกษาค้นคว้าจากบทบัญญัติของกฎหมายและเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถามจำนวน 600 ตัวอย่าง และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้เกี่ยวข้อง 30 คน ใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยพบว่าการเมืองไทยมีรากฐานอยู่บนลักษณะวัฒนธรรมแบบระบบอุปถัมภ์ ความเป็นเครือญาติ ความเป็นสถาบันเดียวกัน และความสัมพันธ์กับท้องถิ่น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลต่อสังคมชนบทมากกว่าสังคมเมือง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, เชียงใหม่, สมาชิกวุฒิสภา, ระบบอุปถัมภ์, ระบบเครือญาติ

สุรัสวดี นุ่นพยนต์ และชนาธิป บุญยเกตุ. (2543) "รายงานการวิจัยเรื่อง สตรีกับบทบาทในการเข้าร่วมองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) : บริบททางสังคม วัฒนธรรม และการเมือง" กรุงเทพฯ : สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บทบาทความรับผิดชอบใน อบต. ของสมาชิก อบต. ที่เป็นผู้หญิง ในการเผชิญต่อปัญหาและการแก้ไขและการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของสตรีในการบริหารท้องถิ่น เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและเชิงคุณภาพ ซึ่งพบว่าสมาชิก อบต.หญิงมักได้รับผิดชอบงานทั่ว ๆ ไปที่ไม่ค่อยสำคัญ และมีปัญหาในการร่วมงานกับ อบต.ชาย เนื่องจากไม่ได้รับการยอมรับ ผู้เขียนเสนอทางออกโดยให้เปลี่ยนกระบวนการหล่อหลอมทางวัฒนธรรม เปลี่ยนค่านิยมทางเพศ ให้สตรีมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายโดยเฉพาะการตัดสินใจ ส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสร้างระบบสนับสนุนช่วยเหลือสตรีที่ได้เข้ามามีตำแหน่งทางการเมือง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, การมีส่วนร่วมทางสังคม, สตรี, องค์การบริหารส่วนตำบล, สตรีนิยม, สตรีศึกษา, สตรีกับการเมือง, การปกครองท้องถิ่น

สิทธิพันธ์ มานิตกุล. (2539) 'การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครองบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และปัจจัยทางด้านภูมิหลังบางประการที่มีผลกระทบต่อ 2 อย่างข้างต้น ที่ทั้งหมดนี้มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาจากข้าราชการสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ 115 คน ใช้แนวคิดทฤษฎีการรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวิเคราะห์ จากการศึกษาพบว่า ข้าราชการสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การรับรู้ข่าวสาร, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

ยุทธพร อิศรชัย. (2544) 'อินเทอร์เน็ตกับการเมืองไทย' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทบาทของอินเทอร์เน็ตในการรณรงค์หาเสียง และการส่งข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ในการศึกษาได้อาศัยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง และสำรวจประชากรกลุ่มตัวอย่างระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2543 - 6 มกราคม 2544 ด้วยแบบสอบถามจำนวน 500 ตัวอย่าง และสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในทางการเมืองช่วยพัฒนาการเมืองในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง และช่วยเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสื่อสารทางการเมืองระหว่างสถาบันทางการเมืองกับประชาชน และระหว่างประชาชนด้วยกันเอง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, อินเทอร์เน็ต, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, การสื่อสารทางการเมือง, พัฒนาการทางการเมือง

สิทธิ อินทรศร. (2540) 'การยอมรับบทบาททางการเมืองของสตรีในเขตจังหวัดพะเยา' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการยอมรับบทบาททางการเมืองของสตรีในเขตจังหวัดพะเยา ในการศึกษาใช้วิธีการวิจัยแบบสำรวจ เก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามประชาชนในพื้นที่จังหวัดพะเยาจำนวน 363 ชุด และสัมภาษณ์ผู้นำสตรีในทางการเมือง เพื่อให้เกิดความชัดเจน แนวคิดที่ใช้ก็คือ แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองและบทบาททางการเมือง พบว่า การยอมรับมีปัจจัยดังต่อไปนี้ การยอมรับสถานภาพและบทบาทของสตรี การบริหารงานของสตรี การมีส่วนร่วมทางการเมือง ภาวะผู้นำ และการแสดงบทบาทของสตรีในทางการเมือง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, พะเยา, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, ภาวะผู้นำ, บทบาททางการเมืองของสตรี

รวีวรรณ วรรณพานิชย์. (2542) 'ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับบทบาททางการเมืองของผู้นำสตรีท้องถิ่น : ศึกษากรณีกำนันผู้ใหญ่บ้านที่เป็นสตรียอดเยี่ยมประจำปี 2540' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การยอมรับบทบาททางการเมืองของผู้นำสตรีท้องถิ่น เป็นการศึกษาโดยสอบถามบุคคลผู้ร่วมปฏิบัติงานกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านสตรียอดเยี่ยมประจำปี 2540 ปกครองอยู่จำนวน 198 คน โดยใช้ทฤษฎีที่เกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ พบว่าการยอมรับมักมีผลมาจากความรู้ความสามารถเฉพาะตัว และความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ภารกิจตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ผู้นำสตรีท้องถิ่น, สตรีนิยม, สตรีศึกษา, สตรีกับการเมือง

คึกฤทธิ์ สวัสดิผล. (2536) 'การเรียนรู้และความสำนึกทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความสำนึกและการเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ในการศึกษาใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าจำนวน 438 นาย เก็บข้อมูลเมื่อเดือนตุลาคม 2535 โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับสำนึกทางการเมือง แนวคิดเกี่ยวกับการกล่อมเกลாதองศาทางสังคม และแนวคิดเกี่ยวกับกับการเรียนรู้ทางการเมือง พบว่าสำนึกทางการเมืองจะมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกันกับระดับชั้นการศึกษา ผลการเรียนรู้และผลการประเมินค่าลักษณะทหาร

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สำนึกทางการเมือง, การกล่อมเกลาทองศาทางการเมือง, การเรียนรู้ทางการเมือง, นักเรียนนายร้อย

นพดล สุคนธ์วิท. (2539) 'พรรคการเมืองไทยกับการเมืองท้องถิ่น : ผลประโยชน์และฐานอำนาจ' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างพรรคการเมืองไทยกับการเมืองท้องถิ่น โดยใช้การศึกษา ข้อมูลเอกสารและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และใช้แนวคิดเกี่ยวกับระบบการเมืองท้องถิ่น แนวความคิด เกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์ แนวความคิดเกี่ยวกับพรรคการเมือง แนวความคิดเกี่ยวกับอำนาจและอิทธิพล และแนวความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของไทย จากการศึกษาพบว่าพรรคการเมืองไทยกับการ เมืองท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่การเมืองท้องถิ่น ได้กลายเป็นแหล่งผลประโยชน์และฐาน อำนาจที่สำคัญยิ่งของพรรคการเมือง ซึ่งพรรคการเมืองพยายามจะมีอิทธิพลเหนือท้องถิ่นให้ได้ โดยอาศัย บัณฑิตต่าง ๆ ทางระบบการเมืองที่เอื้อและเปิดทางให้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, พรรคการเมือง, การเมืองท้องถิ่น, ระบบการเมือง, ระบบ อุปถัมภ์, พัฒนาการทางการเมือง, การเมืองท้องถิ่น

วศิน ปัญญาวุฒตระกูล. (2545) "วัฒนธรรมเมือง : การมีส่วนร่วมของประชาคมเมือง" **ความรู้คู่สังคม : รวมผลงานวิจัยของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (107-136)** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในประชาคมเมืองเพื่อเสนอลักษณะของวัฒนธรรมเมือง ภายใต้แนว คิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในบริบทความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงของสังคมกับรากฐาน ความเป็นจริงของประชาคมที่อาศัยอยู่ในสังคมเมืองใหม่ โดยศึกษาจากกรณีตัวอย่างของการก่อตัวของ วัฒนธรรมเมืองในเขตล้านนา ภายหลังจากก่อตัวของประชาคมเมือง ระหว่างปี 2459-2480 จากการศึกษาพบว่า การก่อตัวของเมืองแบบใหม่นำไปสู่การเปิดโอกาสให้กลุ่มประชาชนพื้นเมืองได้เข้ามามีส่วนร่วม ในสังคมมากขึ้นทั้งในระบบราชการและระบบเศรษฐกิจ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ซึ่ง เป็นการสะท้อนการมีส่วนร่วมของตนต่อประชาคมเมืองผ่านการก่อสร้างสาธารณูปโภคต่าง ๆ ในท้องถิ่น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ประชาคมเมือง, วัฒนธรรมเมือง, การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม, ความเท่าเทียม, การเมืองภาคประชาชน

เกษม ศิริสัมพันธ์. (2545) "วัฒนธรรมทางการเมือง" เนชั่นสุดสัปดาห์, 18-24 กุมภาพันธ์, 29.

ผู้เขียนวิเคราะห์พฤติกรรมของคนไทยในการเลือกตั้ง โดยใช้แนวคิดวัฒนธรรมทางการเมือง ยกตัวอย่างประสบการณ์รับรู้เกี่ยวกับการซื้อขายเสียงในช่วงการเลือกตั้ง ซึ่งได้ข้อสรุป 2 ประการคือ กรุงเทพฯก็มีการซื้อสิทธิขายเสียง และคนที่ขายเสียงเป็นครอบครัวของข้าราชการระดับปานกลางที่ค่อนข้างสูง ผลการวิเคราะห์เสนอว่า การทำให้การเลือกตั้งมีความบริสุทธิ์ยุติธรรม เพียงการตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือ กกต. เพื่อควบคุมการเลือกตั้งไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะพฤติกรรมทุจริตในการเลือกตั้งเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองไปแล้ว

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การเลือกตั้ง, คณะกรรมการการเลือกตั้ง, การซื้อเสียง, การขายเสียง

สมบัติ บุญคำเอื้อง. (2541) "การพัฒนาพื้นที่สูงและการอนุรักษ์ธรรมชาติในภาคเหนือของประเทศไทย : การนิยามความหมายของป่า อำนาจและความจริงของใคร?" **สังคมศาสตร์ : วารสารทางวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่** 11 (1) : 166-198.

บทความนี้ใช้แนวคิดความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางการเมืองการปกครองระหว่างรัฐกับกลุ่มชาติพันธุ์ "ลาหู่" และวาทกรรมการพัฒนา จากการที่รัฐนิยามความหมายของ "ป่า" สร้างความจริงเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์ตามกฎหมายวิทยาศาสตร์แบบกระแสหลัก ทำให้ที่ดินในพื้นที่ป่ากลายเป็นทรัพยากรของรัฐมีการออกกำหนดระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ผู้เขียนชี้ให้เห็นว่า ผลกระทบของการนิยามนี้เท่ากับเป็นการปฏิเสธการตั้งถิ่นฐานในป่าของชาวเขาและไม่ยอมให้สิทธิความเป็นพลเมืองอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เบียดขับให้กลายเป็นคนชายขอบ และสร้างความเป็นอื่น อันเป็นที่มาของความขัดแย้งและความไม่เข้าใจระหว่างกลุ่มต่างวัฒนธรรมและเป็นที่มาของการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, อำนาจ, ความรุนแรง, ความขัดแย้ง, การพัฒนา, ความเป็นอื่น, กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเขา, อำนาจการเมืองการปกครอง, การเมืองของความจริง, สิทธิพลเมือง, คนชายขอบ

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2538) "วัฒนธรรมทางการเมืองของวัยรุ่น" **มติชนสุดสัปดาห์**, 6 มิถุนายน, 56-57.

วัฒนธรรมทางการเมืองของวัยรุ่น โดยใช้แนวคิดวัฒนธรรมทางการเมืองมาวิเคราะห์วัฒนธรรมทางการเมืองของวัยรุ่นทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท ผลการวิเคราะห์พบว่า วัฒนธรรมของวัยรุ่นเกือบไม่มีเรื่องการเมืองอยู่เลย เพราะการเมืองในความหมายเกมการเมือง ซึ่งหมายถึงเกมเลือกตั้งและเกมชิงอำนาจในสถาบันการเมืองที่นักการเมืองเล่นอยู่นั้น ไม่เป็นประเด็นที่วัยรุ่นสนใจ เพราะมีความหมายแคบทั้งผู้เล่นและแคบทั้งนัยสำคัญที่มีต่อชีวิตของผู้คน และไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงของวัยรุ่น ซึ่งวัฒนธรรมของคนรุ่นใหม่ทั่วไป จะให้ความสนใจการเมืองที่กระทบชีวิตของเขา เช่น คุณภาพสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นธรรมชาติและสังคม หรือการใช้ทรัพยากรใกล้ตัวซึ่งคือการเมืองของพลเมือง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การเลือกตั้ง, ระบบอุปถัมภ์, กระบวนการเลือกตั้ง, บั๊จเจกชนเสรี, สิทธิพลเมือง, กระจายอำนาจ, พฤติกรรมการเลือกตั้ง

จรรยา หยุทอง-แสงอุทัย. (2547) "วัฒนธรรมทางการเมืองของคนใต้ที่พรรคไทยรักไทยนำศึกษา" **สยามรัฐ สัปดาห์วิจารณ์**, 5-11 มีนาคม, 18-19.

วัฒนธรรมทางการเมืองของคนใต้ การศึกษานี้ใช้แนวคิดวัฒนธรรมทางการเมืองวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางสังคม กรณีความพ่ายแพ้ของพรรคไทยรักไทยต่อพรรคประชาธิปัตย์ในการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 3 จังหวัดสงขลา ผลการวิเคราะห์พบว่า แกนนำพรรคไทยรักไทยไม่รู้จักคนใต้และไม่เข้าใจวัฒนธรรมทางการเมืองของคนใต้ เช่น วัฒนธรรมทางการเมืองของคนใต้ถูกมองว่ามีระบบอุปถัมภ์ มีการแสดงออกผูกพันกับพรรคประชาธิปัตย์จนกลายเป็นท้องถิ่นนิยมหรือภาคนิยม นิยม นิยมเลือกยกทีม มีวัฒนธรรมกฎมพืมากกว่าภาคอื่น มีความเป็นเสรีชนสูง ต้องการปลอดจากอำนาจรัฐ หยิ่งในศักดิ์ศรี ชอบคนพูดเก่งใช้สำนวนโวหารดี มีวิถีชีวิตการถ่ายทอดพฤติกรรมทางการเมืองจากคนรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งสูง มีเวทีพบปะแลกเปลี่ยนข้อมูล เช่น ร้านน้ำชา มีวัฒนธรรมการยึดตัวบุคคล ขึ้นชมพรรคการเมืองที่มาดูแลเอาใจใส่

คำสำคัญ: วัฒนธรรมทางการเมือง, ภาคใต้, พรรคไทยรักไทย, พรรคประชาธิปัตย์, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, สังคมเครือญาติ, ระบบอุปถัมภ์, ท้องถิ่นนิยม

เกษม ศิริสัมพันธ์. (2546) "วัฒนธรรมทางการเมือง" เนชั่นสุดสัปดาห์, 6 มกราคม : 24.

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการเมืองไทยว่าควรสอดคล้องกับพัฒนาการทางสภาพสังคมและวัฒนธรรม โดยยกตัวอย่างรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2517 เกี่ยวกับการกำหนดสถานภาพของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส. ต้องสังกัดพรรคการเมืองเป็นครั้งแรก ซึ่งเป็นตัวอย่างให้เห็นว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้แม้จะเกิดจากความตื่นตัวทางการเมืองหลังจากเหตุการณ์ 14 ต.ค.2516 แต่ทำให้เกิดปัญหาตามมามากมาย เช่น มีการตั้งพรรคการเมืองมากถึง 57 พรรค มีผู้แทนถึง 22 พรรค ชุดรัฐบาลที่ตั้งมีพรรคต่าง ๆ ร่วมเป็นรัฐบาลถึง 18 พรรค แต่อยู่บริหารประเทศได้เพียง 11 เดือนก็ต้องยุบสภา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, กระบวนการเรียนรู้, กระบวนการปฏิรูป, วิถีทางวัฒนธรรม, ก้าวล้ำทางวัฒนธรรม, วิธีการเมือง, พรรคการเมือง, รัฐธรรมนูญ

ยุติธรรม ศิริอุเทน. (2545) 'การเคลื่อนไหวทางสังคมของชาวนาอีสาน : กรณีศึกษามูลนิธิเกษตรกรรมไทย' รายงานการสัมมนาเครือข่ายนักศึกษาปริญญาโทด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ครั้งที่ 1 จัดโดยภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วันที่ 6-7 ตุลาคม 2544.

เงื่อนไขและบริบทที่เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวทางสังคม รูปแบบการเคลื่อนไหวทางสังคมของชาวนา ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการเคลื่อนไหว ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่าเงื่อนไขและบริบทที่เป็นสาเหตุของการเคลื่อนไหวทางสังคมของชาวนาอีสานมี 3 ปัจจัย คือ เงื่อนไขด้านภววิสัย เงื่อนไขด้านอัตวิสัยและเงื่อนไขเสริมที่เอื้ออำนวย โดยการเคลื่อนไหวของมูลนิธิเกษตรกรรมไทยเป็นไปในรูปแบบของการกระทำรวมหมู่และการรวมกันเป็นหมู่คณะ เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลสนใจปัญหาของกลุ่มตน ซึ่งการเคลื่อนไหวที่แสดงออกเป็นไปตามแนวทางประชาธิปไตยมากกว่าการเคลื่อนไหวที่แสดงออกถึงการต่อต้านรัฐ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การต่อต้านรัฐ, มูลนิธิเกษตรกรรมไทย, ชาวนา, การเคลื่อนไหวทางสังคม, คนชายขอบ

ธัญชนิตย์ ไอสถิตย์พร. (2545) 'อุดมการณ์และจิตสำนึกของข้าราชการสังกัดกรมการปกครอง ต่อความสำเร็จในการปฏิรูประบบราชการ' วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จิตสำนึกและอุดมการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการปกครอง สาเหตุที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างจิตสำนึกและอุดมการณ์ แนวทางการแก้ปัญหาความด้อยจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูประบบราชการและการพัฒนาอุดมการณ์ของข้าราชการ ศึกษาผ่านวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารระดับกลางและระดับสูงของกรมการปกครองทั้งในอดีตและปัจจุบัน โดยใช้แบบสอบถาม จากการศึกษาพบว่า ข้าราชการสังกัดกรมการปกครองได้ปฏิบัติหน้าที่และอุทิศตนพอสมควร และส่วนใหญ่ยังยึดถือว่าตนคือผู้บำบัดทุกข์บำรุงสุข แต่ในปัจจุบันการเมืองและระบบอุปถัมภ์ที่เข้ามาแทรกแซงในกระบวนการบริหารบุคคลทำให้ข้าราชการที่ดีเสียประโยชน์และไม่มีกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ จึงทำให้ข้าราชการยอมรับแนวความคิดในการปฏิรูประบบราชการ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, กรมการปกครอง, ระบบราชการ, การปฏิรูประบบราชการ, อุดมการณ์, ข้าราชการ, ระบบอุปถัมภ์

มาลินี คุ่มสุภา (2542) "สิทธิสตรีในความคิดของปรีดี พนมยงค์" วารสารธรรมศาสตร์ 25 (1) : 91-103.

แนวคิดของปรีดี พนมยงค์เกี่ยวกับสตรี ใช้การวิจัยเอกสาร ตามแนวคิดการจัดแบ่งอาณาเขตของสตรี แบ่งเป็นแนวคิด "หน้าบ้าน" ซึ่งเป็นแนวคิดของปรีดี พนมยงค์ ต่อผู้หญิง แนวคิด "หลังบ้าน" เป็นแนวคิดของท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์ ที่สะท้อนความคิดหรือภาวะของสตรีที่อยู่เคียงข้าง และผู้หญิงกับบ้านที่เป็นแนวคิดเกี่ยวกับผู้หญิงทั่ว ๆ ไปที่สะท้อนผ่านการจัดแบ่งพื้นที่ "สวนตัว / สาธารณะ" พบว่าทั้ง 3 แนวคิดนี้มีพื้นฐานความคิดมาจากการกดขี่สตรีในระบอบทุนนิยม

คำสำคัญ: วาทกรรมวัฒนธรรม, สิทธิสตรี, สตรีนิยม, ปรีดี พนมยงค์, พูนศุข พนมยงค์, ทุนนิยม

แสง บุญมี. (2537) 'วัฒนธรรมทางการเมืองของครูประถมศึกษาแห่งชาติ : ศึกษากรณีครูประถมศึกษาจังหวัดอิสานใต้' สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วัฒนธรรมทางการเมืองของครูประถมศึกษาในเขตอิสานใต้ แนวความคิดวัฒนธรรมทางการเมือง โดยใช้แบบสอบถามในการศึกษา จากการศึกษาพบว่า ครูประถมศึกษาในจังหวัดอิสานใต้มีวัฒนธรรมทางการเมืองระดับปานกลาง ซึ่งเป็นการผสมระหว่างวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยและอำนาจนิยมโดยค่อนข้างไปทางประชาธิปไตย มีความเชื่อมั่นต่อระบอบประชาธิปไตยและวิถีประชาธิปไตยในระดับปานกลาง แต่มีความเชื่อมั่นในอุดมการณ์ประชาธิปไตยระดับสูง และเมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมทางการเมือง ความเชื่อมั่นในอุดมการณ์ ระบอบการปกครองและวิถีชีวิตประชาธิปไตย พบว่ามีความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมทางการเมืองกับเพศ อายุ อายุราชการ ระดับการศึกษา และสถาบันที่จบการศึกษา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, การกล่อมเกลางานการเมือง, ประชาธิปไตย, อำนาจนิยม

สุนันท์ เกษมชัยนันท์. (2536) 'ทัศนคติทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสื่อมวลชนไทย : ศึกษาเปรียบเทียบผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์และผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมือง' สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ลักษณะทัศนคติทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สื่อข่าวสายการเมืองในสถาบันสื่อมวลชนหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์ ใช้แนวความคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวิเคราะห์ และใช้แบบสอบถาม จากการศึกษาพบว่า ทัศนคติทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สื่อข่าวมีความสัมพันธ์กัน โดยผู้สื่อข่าวการเมือง หนังสือพิมพ์และโทรทัศน์มีทัศนคติแบบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงเหมือนกัน แต่การเสนอความคิดเห็นทางการเมืองที่ต่างกัน เกิดจากปัจจัยอื่น ได้แก่ ระบบการบริหาร วัฒนธรรมองค์กร และการมีองค์กรวิชาชีพที่ต่างกัน ซึ่งทำให้รูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอข่าวต่างกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการรับข่าวสารของประชาชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, กระบวนการสื่อสารทางการเมือง, สื่อมวลชน, ทัศนคติทางการเมือง, ผู้สื่อข่าว, การมีส่วนร่วมทางการเมือง

อุไรวรรณ พวงสายใจ. (2545) 'ทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน' วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชนกับความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน โดยมีแนวคิดที่ว่าวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของชาวบ้านเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญอันเป็นพื้นฐานในการรวมตัวเป็นกลุ่มหรือองค์กร ศึกษาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ จากการศึกษาพบว่า สังคมที่มีความสัมพันธ์แบบพึ่งพากันเองและพึ่งพาธรรมชาติ มีกระบวนการเรียนรู้ในกลุ่มอย่างต่อเนื่อง การบริหารจัดการทุนชุมชนโดยองค์กรที่เข้มแข็งและมีการนำทุนชุมชนนั้นมาใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า จะทำให้ชุมชนสามารถสร้างพลังต่อรองกับสังคมภายนอกได้ โดยองค์กรที่ตอบสนองต่อความต้องการชุมชนและแก้ปัญหาชุมชนได้นั้น ทำให้องค์กรและทุนทางสังคมมีความสัมพันธ์อย่างควบคู่กันไปและไม่สามารถแยกจากกันได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ประชาสังคม, องค์กรชุมชน, ทุนทางสังคม, วัฒนธรรมชุมชน, ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น

มนัสชัย ชื่นชโลมแสน. (2537) 'ทัศนคติทางการเมืองของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการส่วนกลางระดับ 6-7' สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ทัศนคติทางการเมืองของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยระดับ 6-7 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในส่วนกลาง ด้วยวิธีการวิจัยสนามโดยใช้แบบสอบถามวัดทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จากการศึกษาพบว่าระดับการศึกษามีส่วนสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมือง และมีความสัมพันธ์กับการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและหลักนิติธรรม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, ข้าราชการ, ทัศนคติทางการเมือง, ประชาธิปไตย

จรัส ดิษฐาอภิชัย. (2540) "ทบทวนแนวความคิดการปฏิรูปการเมืองไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน" วารสาร
 ธรรมศาสตร์ 23 (1) : 101-106.

แนวความคิดการปฏิรูปการเมืองไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ใช้การศึกษาเอกสารพบว่า ตั้งแต่
 การปฏิวัติ 2475 เป็นต้นมาจนถึงก่อนรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 การแก้ไขเพิ่มเติมและการจัดทำรัฐธรรมนูญ
 ทุกฉบับเป็นของผู้มีอำนาจทางการเมือง โดยประชาชนไม่มีส่วนร่วม จนกระทั่งในการจัดทำรัฐธรรมนูญ
 ฉบับปี 2540 ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม เกิดกระแสการตื่นตัวทางการเมืองในการจะปฏิรูป
 การเมือง ซึ่งจากเหตุการณ์นี้ผู้เขียนแสดงข้อคิดเห็นไว้ คือ การปฏิรูปการเมืองครั้งนี้ได้รับอิทธิพลจาก
 ความคิดลัทธิรัฐธรรมนูญนิยม และข้อเรียกร้องต่าง ๆ ของประชาชน แสดงให้เห็นถึงความคิดในการปฏิรูป
 การเมืองอย่างถึงราก แต่ก็ยังไม่ได้รับการยอมรับจากสภาร่างรัฐธรรมนูญในบางประเด็น และผู้เขียนได้
 เสนอแนวทางการปฏิรูปการเมือง โดยการเปลี่ยนระบบรัฐบาลเป็นระบบผสมระหว่างระบบสภาภิระบบ
 ประธานาธิบดี เปลี่ยนระบบรัฐสภาจาก 2 สภาเป็นสภาเดียว และปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินให้
 สอดคล้องกับสภาพทางการเมืองเศรษฐกิจและภาวะเจริญของโลก และต้องดำเนินการกระจายอำนาจ
 การปกครองไปสู่ท้องถิ่น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การปฏิรูปการเมือง, รัฐธรรมนูญไทย, สภาร่างรัฐธรรมนูญ, รัฐ
 ธรรมนูญ 2540, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, ลัทธิรัฐธรรมนูญนิยม

ไพศาล วิศาล, พระ. (2544) "ศาสนธรรมกับการเมืองเพื่อสันติ" ปาจารย์สาร 27 (2) : 52-57.

การทำให้การเมืองภาคประชาชนเป็นไปในทางสันติของศาสนธรรม ใช้แนวทางศาสนธรรมเป็น
 หลักในการศึกษา โดยศึกษาจากเอกสาร ผู้เขียนเห็นว่าศาสนธรรมจะช่วยให้การเมืองของภาคประชาชน
 เป็นการเมืองเพื่อสันติ เพราะช่วยลดรากเหง้าแห่งความรุนแรงในสังคมที่ได้แก่ ความรุนแรงในจิตใจ ซึ่งถูก
 บีบคั้นด้วยปัญหา ความอยาก ความอิจฉา และการเป็นปฏิปักษ์ ศาสนธรรมเป็นหลักประกันสำหรับความ
 สัมพันธ์อย่างสอดคล้องกันในสังคม เพราะให้ผู้คนมีความสุขที่ประณีตจากความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย จึงลด
 การแย่งชิงทรัพยากร ทำให้มีการแบ่งปันมากขึ้น และอยู่ร่วมกันอย่างสันติมากขึ้น ศาสนธรรมช่วยให้เห็น
 ว่าการจัดการกับตัวบุคคลอย่างเดียว ไม่ใช่ทางแก้ปัญหา แต่ต้องจัดการที่ทัศนะภายในและโครงสร้างภายใน
 นอก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การเมืองภาคประชาชน, ศาสนธรรม, การแย่งชิงทรัพยากร,
 ความรุนแรงในสังคม

ปราโมทย์ ประจนปัจจนึก. (2544) "สิทธิของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540" วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 27 (ก.ค-ธ.ค) : 24-38.

สิทธิของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ใช้การศึกษาเอกสารภายใต้แนวคิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตย จากการศึกษาพบว่าในอดีตที่ผ่านมา รัฐปิดโอกาสประชาชนต่อการรับรู้ข่าวสารต่างๆของทางราชการภายใต้เงื่อนไข ความลับทางราชการโดยมีกฎหมายหลายฉบับที่กำหนดให้การรักษาความลับของทางราชการเป็นเรื่องของวินัยที่ได้กำหนดโทษทางอาญาไว้ ต่อมาเนื่องจากแรงผลักดันของสื่อมวลชน องค์กรเอกชน นักการเมืองบางกลุ่มตลอดจนประชาชนทั่วไปได้เคลื่อนไหวเรียกร้องให้รัฐบาลยุคต่างๆบัญญัติกฎหมายรับรองสิทธิของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ เนื่องจากข้อมูลข่าวสารเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบการทำงานของรัฐ และบางเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิตและธุรกิจของเอกชน รัฐธรรมนูญ 2540 และพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ.2540 ที่กำหนดให้ประชาชนมีสิทธิได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆของทางราชการในระดับที่ไม่เป็นผลต่อความเสียหายของประเทศ และให้การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ระบอบประชาธิปไตย, การรับรู้ข่าวสาร, รัฐธรรมนูญ 2540, พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร

เฉลิมเกียรติ ผิวฉวนล. (2542) "ปรัชญาสังคมนิยม : วิทยาศาสตร์ประชาธิปไตยกับปัญหาเสรีภาพและความร่วมมือกันทางสังคม" วารสารธรรมศาสตร์ 25 (1) : 25-33.

เค้าโครงเศรษฐกิจของนายปรีดี พนมยงค์ ภายใต้แนวคิดปรัชญาสังคมนิยมวิทยาศาสตร์ประชาธิปไตย ใช้การศึกษาเอกสาร สรุปว่า เค้าโครงเศรษฐกิจของนายปรีดี ดำเนินไปภายใต้ปรัชญาสังคมวิทยาศาสตร์ประชาธิปไตย โดยเน้นที่แนวคิดภราดรภาพหรือความช่วยเหลือกันฉันท์พี่น้อง ซึ่งมีนัยยะสำคัญว่าการดำรงอยู่ของปัจเจกบุคคลจำเป็นต้องอาศัยผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ความช่วยเหลือกันเป็นเรื่องจำเป็น ภราดรภาพจึงเป็นสิ่งที่แต่ละคนทุกคนต้องสำนึกถึง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, เค้าโครงเศรษฐกิจของปรีดี พนมยงค์, แนวคิดปรัชญาสังคมนิยมวิทยาศาสตร์ประชาธิปไตย

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2544) "ประชาชนจะช่วยรักษาผลประโยชน์ของชาติได้อย่างไร?" วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 27 (ม.ค-มิ.ย) : 9-36.

วิธีการที่ประชาชนจะช่วยรักษาผลประโยชน์ของชาติ ใช้การศึกษาเอกสารภายใต้แนวคิดผลประโยชน์ของชาติ จากการศึกษาพบว่า ในอดีตที่ผ่านมา ผลประโยชน์ของชาติมักไม่ตกถึงมือประชาชน เพราะอำนาจในการกำหนดนโยบายเพื่อบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติเป็นของผู้มีอำนาจในการปกครองในภาครัฐเพียงผู้เดียว ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการริเริ่มกำหนด และนำนโยบายไปปฏิบัติ นำไปสู่ปัญหาการคอร์รัปชัน วิธีการที่ดีที่สุดในการรักษาผลประโยชน์ของชาติและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันคือ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการริเริ่ม กำหนดและการปฏิบัตินโยบาย โดยกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือกันของทุกฝ่ายในสังคมไทยเพื่อแก้ปัญหาและรักษาผลประโยชน์ของชาติ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ผลประโยชน์ของชาติ, การมีส่วนร่วมของประชาชน, การกำหนดนโยบาย, การริเริ่มนโยบาย, การนำนโยบายไปปฏิบัติ, คอร์รัปชัน

พรภิรมณ์ เชียงกุล. (2546) "การเมืองไทยสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ (2501-2506) : ประชาธิปไตยแบบไทย" วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 29 (ก.ค-ธ.ค) : 11-22.

แนวคิดทางการเมืองสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ใช้การศึกษาเอกสารภายใต้แนวคิด อำนาจนิยม ประชาธิปไตยแบบไทย อุดมการณ์ศักดินา อุดมการณ์ทหาร แนวคิดประเพณีและแนวคิดตะวันตก จากการศึกษาพบว่า แนวคิดทางการเมืองของจอมพลสฤษดิ์ ที่เรียกว่าประชาธิปไตยแบบไทยมีองค์ประกอบของแนวคิดอำนาจนิยม ศักดินา และอนุรักษ์นิยมซึ่งเป็นแนวคิดที่เกิดจากการหลอมหลอมจากสถาบันทางทหารของประเทศไทย นำไปสู่แนวคิดการปกครองแบบเบ็ดเสร็จ ในฐานะพ่อของจอมพลสฤษดิ์ การปกครองดังกล่าวคนไทยส่วนใหญ่ยอมรับได้เนื่องจากโดยพื้นฐานความคิดของคนไทยมีพื้นฐานแนวคิดเดียวกับจอมพลสฤษดิ์ ดังนั้นลักษณะผู้นำแบบอำนาจนิยม จึงไม่ถูกปฏิเสธอย่างรุนแรง ทั้งแนวคิดและพฤติกรรมของจอมพลสฤษดิ์ ยังเป็นต้นแบบของผู้นำทางทหารอีกหลายคนในยุคต่อมาแต่ถูกปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมโดยหลักการบางอย่างยังคงอยู่

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์, ประชาธิปไตยแบบไทย, อำนาจนิยม, สถาบันทางทหาร, อุดมการณ์ศักดินา, การปกครองแบบเบ็ดเสร็จ, ความคิดของคนไทย

พีระพจน์ รัตนมาลี. (2545) "สมัชชาคนจน : ภาพสะท้อนการเมืองของคนชายขอบ" วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 28 (ม.ค-มิ.ย.) : 62-73.

การเคลื่อนไหวของสมัชชาคนจน ใช้การศึกษาเอกสารภายใต้แนวคิดการพัฒนา ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ทฤษฎีกลุ่มผลประโยชน์และแนวคิดขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมใหม่ จากการศึกษาพบว่า การออกมาเคลื่อนไหวของสมัชชาคนจนเป็นปรากฏการณ์ที่แสดงให้เห็นความพยายามที่จะเปิดพื้นที่ทางการเมืองใหม่ ๆ เพื่อนำไปสู่การต่อสู้ทางการเมือง สร้างค่านิยมทางการเมืองใหม่ ให้เกิดประเด็นต่าง ๆ ทางสังคมที่ถูกการเมืองรูปแบบเก่าปิดกั้น บังคับให้อยู่ในกรอบที่ว่าด้วยเอกลักษณ์ของชาติ ความมั่นคงแห่งชาติและความสงบเรียบร้อย ซึ่งการเคลื่อนไหวทางสังคมใหม่นี้ น่าจะเป็นการสะท้อนต่อรัฐไทยว่าควรเปิดกว้างให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการเมืองภาคประชาชนมากขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สมัชชาคนจน, ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม, ทฤษฎีกลุ่มผลประโยชน์, ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมใหม่, เอกลักษณ์ชาติ, ความมั่นคงแห่งชาติ, การเมืองภาคประชาชน

วัชรินทร์ ชาฤทธิศิลป์. (2541) "การพัฒนาความเป็นสถาบันของพรรคพลังธรรม" วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 24 : 75-93.

การพัฒนาความเป็นสถาบันของพรรคพลังธรรม ใช้การศึกษาเอกสารภายใต้แนวคิดการพัฒนาความเป็นสถาบันของ Samuel P. Huntington จากการศึกษาพบว่า การพัฒนาความเป็นสถาบันของพรรคพลังธรรมทำได้เพียงด้านการพัฒนาความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง มีความสามารถในการปรับตัว แต่ในแง่ของความกลมเกลียวและความซับซ้อนในองค์กรยังต้องพัฒนาต่อไป และการที่จะพัฒนาความเป็นสถาบันของพรรคให้ประสบความสำเร็จ พรรคพลังธรรมต้องพัฒนาสู่ความเป็นพรรคมวลชน โดยอนาคตทางการเมืองของพรรคพลังธรรมนี้ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับ การปรับปรุงโครงสร้างภายในให้มีความเป็นสถาบันให้มากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีปัจจัยภายนอกคือ สถานการณ์การเมืองไทยในปัจจุบันเป็นอีกปัจจัยที่ต้องใช้พิจารณาร่วมด้วย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, พรรคพลังธรรม, การพัฒนาความเป็นสถาบัน

กนิษฐา ภูทอง. (2537) "กระบวนการการติดต่อสื่อสารทางสังคม : การสร้างรัฐไทยในประวัติศาสตร์" *วารสารธรรมศาสตร์* 20 (3) : 70-107.

กระบวนการสร้างรัฐไทยในประวัติศาสตร์ และศึกษาความเป็นไทย ผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวกับรัฐไทยในประวัติศาสตร์ อารยธรรมภายนอกที่ส่งผลต่อการก่อตัวเอง อารยธรรมภายใน ความเป็นขอบเขตของเอเชียอาคเนย์ กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม กระบวนการสร้างเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ รัฐโบราณในเอเชียอาคเนย์ สถานะกษัตริย์ในรัฐไทยโบราณ รูปแบบการปกครองของรัฐเอเชียอาคเนย์ แนวความคิดชาตินิยม ทฤษฎีอารยธรรมภายนอก (ความหลากหลาย) แนวความคิดศักดิ์ดินา ศึกษาโดยการวิจัยเอกสาร จากการศึกษาพบว่า ความเป็นไทยได้ถูกสะสมในระหว่างที่เขมรปกครองผู้คนในรัฐไทย เป็นผลที่เกิดโดยตรงจากการรับอารยธรรมภายนอกมาปรับสร้างโลกภายใน ดังนั้น รูปแบบการปกครองและความเป็นรัฐจึงเปลี่ยนแปลงไปตามอิทธิพลของอารยธรรมใหม่ ๆ โดยความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกิดขึ้นเมื่อไทยรับเอาอารยธรรมตะวันตกเข้ามา ซึ่งส่งผลให้สังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ความทันสมัย, อารยธรรม, รัฐไทย, รัฐโบราณ, เอกลักษณ์ชาติ, ชายขอบ, ลัทธิเทวราชา

ทองปราย พันแสง. (2545) "รอยต่างทางประวัติศาสตร์กับอุปทานทางการเมือง" *ปริทัศน์* (ม.ค.): 27-32.

คุณประโยชน์ที่นายปรีดี พนมยงค์ทำให้กับสังคมไทย โดยเปรียบเทียบกับนักคิดนักเขียนของไทยคนอื่น ๆ เช่น เทียนวรรณ กศร.กุหลาบ จิตร ภูมิศักดิ์ และเปรียบเทียบกับผู้นำความคิดประชาธิปไตยของประเทศอื่น ๆ เช่น ชุนยัดเซ็น การิบัลดี ซึ่งคุณูปการของนายปรีดี พนมยงค์ในการสร้างประชาธิปไตยในสังคมไทยมีคุณค่ามาก ทั้งที่ในสมัยที่นายปรีดี พนมยงค์ยังมีชีวิตอยู่ต้องประสบกับอุปสรรคและปัญหาการต่อต้านและการมุ่งทำลายอย่างมากมาย แต่ปัจจุบันสังคมเปิดกว้างขึ้น ปัญญาชนได้นำแนวความคิดของนายปรีดี กลับมาศึกษากันใหม่อย่างแพร่หลาย เพื่อนำความคิดนั้นไปใช้ในการสร้างประโยชน์ให้กับประเทศและประชาชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ปรีดี พนมยงค์, สังคมไทย, เทียนวรรณ, กศร.กุหลาบ, ประชาธิปไตย

เกษียร เตชะพีระ. (2544) "วาทกรรมความเป็นไทย" **มติชนสุดสัปดาห์**, 19-25 สิงหาคม, 30-31.

จินตนาการความเป็นไทย โดยมุ่งวิเคราะห์ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนชาติไทยกับชุมชนใกล้เคียง เช่น ลาว เขมร ญวน พม่า ที่เปลี่ยนความสัมพันธ์ไปมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 โดยผู้เขียนใช้ฐานความคิดของเบ็น แอนด์เดอร์สัน ที่ว่า "ชาติคือชุมชนในจินตนาการ" เพื่อตั้งคำถามว่า "ชาติไทยเป็นของใคร?" ทั้งนี้ผู้เขียนได้กล่าวว่า ในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นช่วงเปลี่ยนผ่านของราชอาณาจักรสยาม จากรัฐราชสมบัติศักดินาเป็นรัฐสัมบูรณาญาสิทธิราชสมัยใหม่ ชาติรัฐหรือชาติราชาแห่งสยามกำลังก่อร่างสร้างตัว จินตนาการต่อหัวเมืองล้านนาทางเหนือ เช่น เชียงใหม่ ลำพูนยังไม่ถูกผนวกเป็นส่วนเดียวกันกับชาติสยาม จึงอยู่ในลักษณะกำกวมและแปรผันความสัมพันธ์ทางอำนาจและการแก่งแย่งหรือสมคบทางการเมืองระหว่างประเทศไทยกรุงเทพกับฝรั่งเศสอาณานิคม ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 เมื่อชาติราชาสยามได้ถูกทำแผนที่ จนปรากฏลายเส้นขอบเขตภูมิร่างกายเด่นชัดขึ้น และยังถูกแสดงเป็นพงศาวดารจนเกิดโครงเรื่องความเป็นมา อัดชีวประวัติศาสตร์แห่งชาติแล้ว ความกำกวม กำกวมที่เจ้ากรุงเทพฯ มีต่อชาวล้านนาและชาวลาวอื่น ๆ ก็ปรับเปลี่ยนไปในทางการเมืองวัฒนธรรมตั้งแต่บัดนั้นเป็นเรื่อยมา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, จินตนาการ, ความเป็นไทย, ชุมชนในจินตนาการ, การเมืองวัฒนธรรม, การสร้างชาติ, อัดชีวประวัติศาสตร์

ศิริโรจน์ คัลาม์ไพญ์. (2544) "ปฏิรูปการเมือง : บนหนทางไปสู่ความเป็นอนุรักษ์นิยม" **4 ปี รัฐธรรมนูญกับการเมืองภาคประชาชน** (37-80) กรุงเทพฯ: คณะดำเนินงานโครงการเฉลิมฉลองเปิดอนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย.

การเมืองไทยและพัฒนาการของการเมืองไทย โดยเฉพาะในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ใช้แนวคิดเรื่องชาตินิยมและอนุรักษ์นิยม รวมทั้งแนวคิดเรื่องกระแสทุนนิยมไทย มองว่าอนุรักษ์นิยมคืออุดมการณ์ที่เห็นคุณค่าและวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม ชาตินิยมไทยจึงเป็นอนุรักษ์นิยม การเมืองไทยในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา เป็นการเมืองที่อยู่ท่ามกลางสัมพันธภาพทางอำนาจและกระแสทางเศรษฐกิจการเมืองใหม่ ๆ ปัจจัยหลายประการทำให้การเมืองไทยกำลังดำเนินเข้าไปสู่ลักษณะอนุรักษ์นิยมมากขึ้นทุกที เหมือนกับที่สังคมไทยที่มีแนวโน้มเข้าสู่ความเป็นอนุรักษ์นิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ อย่างไรก็ตามความเป็นอนุรักษ์นิยมทางการเมืองของไทยเป็นอย่างไรนั้น ผู้เขียนมิได้กล่าวไว้แต่อย่างใด

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ปฏิรูปการเมือง, อนุรักษ์นิยม, ชาตินิยม, การเมืองภาคประชาชน, พัฒนาการทางการเมือง

ศุภพรรัตน์ สุขพุ่ม. (2547) "ความคิดเห็นของประชาชนกรุงเทพมหานครต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี" รัฐสภาสาร 42 (7) : 141-157.

ความคิดเห็นของประชาชนกรุงเทพมหานครต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี และปัจจัยด้านคุณลักษณะทางประชากร ปัจจัยการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและปัจจัยการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี โดยสอบถามประชาชนที่อาศัยในกรุงเทพมหานครที่มีอายุ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป จำนวน 1,200 คน ผลจากการศึกษาพบว่าประชาชนในกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่าสตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับปานกลาง และยังพบว่าปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรชุมชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ในขณะที่ปัจจัยด้านรายได้และการเป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์หรือกลุ่มออมทรัพย์มีความสัมพันธ์เชิงลบ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, กรุงเทพมหานคร, สตรี, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

ธเนศ อภรณ์สุวรรณ. (2542) "ระเบียบและความมั่นคง : ความคิดทางการเมืองและสังคมของปรีดี พนมยงค์" วารสารธรรมศาสตร์ 25 (1) : 9-23.

ความคิดทางการเมืองและสังคมของนายปรีดี พนมยงค์ ศึกษาผ่านเอกสาร พบว่าลักษณะเด่นของความคิดทางการเมืองของนายปรีดี แบ่งเป็น 2 ช่วง ช่วงแรกก่อนการปฏิวัติ 2475 เป็นแนวคิดที่เน้นปัจเจกนิยม ให้ความสำคัญกับราษฎรในฐานะที่เป็นมนุษย์ แสดงให้เห็นผ่านคำประกาศแห่งสิทธิของพลเมืองและความเป็นคน ในคำประกาศของคณะราษฎรฉบับที่ 1 แนวคิดหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองคือ ความชอบธรรมเด็ดขาดของอำนาจอธิปไตยภายใต้กฎหมายที่ให้ความยินยอมและรับรองโดยประชาชนผ่านผู้แทนซึ่งความเป็นประชาธิปไตยนั้นจำต้องมีความต่อเนื่องด้วย สรุปได้ว่าความคิดทางการเมืองและสังคมของนายปรีดี พนมยงค์ มีจุดเน้นอยู่ที่การพยายามสร้างความต่อเนื่องระหว่างระบอบประชาธิปไตยใหม่กับประเพณีธรรมเนียมในการปกครองของสยามมาแต่โบราณ โดยมีจุดหมายใหญ่ที่การสร้างระเบียบสังคมและความมั่นคงของระบบปกครองที่จะเป็นประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่ให้เกิดผลท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงและความขัดแย้งของยุคสมัย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ความคิดทางการเมือง, ปรีดี พนมยงค์, การปฏิวัติ 2475, คณะราษฎร

ไพศาล วิสาโล, พระ. (2542) "สันติภาพและธรรมาธรรมะสงครามในศตวรรษที่ 21" **ปาจารย์สาร** 25 (2) : 16-22.

สันติภาพภายใต้ภาวะสงครามทางเศรษฐกิจ ผู้เขียนได้แสดงความคิดเห็นว่าปัจจุบันสังคมไทยกำลังพ่ายแพ้ดังเศรษฐกิจทุนนิยม ประสบปัญหาการขาดสันติภาพ การที่จะสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในสังคม จำเป็นต้องสร้างโดยการใช้คุณค่าและจริยธรรมทางศาสนา ซึ่งจะทำให้ต่อเมื่อสังคมเข้มแข็ง และวิธีการทำให้สังคมเข้มแข็ง ทำโดยยึดโยงผู้คนเข้าหากัน ขยายการสร้างความสัมพันธ์ในแนวราบ ควบคุมเศรษฐกิจด้วยสังคมโดยแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนพอเพียง สร้างจุดมุ่งหมายในชีวิตโดยใช้สังคมเป็นที่ตั้ง และสร้างความเข้มแข็งให้จิตใจจากภายใน ให้สร้างเศรษฐกิจพอเพียง สร้างจุดมุ่งหมายในชีวิตโดยใช้สังคมเป็นที่ตั้ง และสร้างความเข้มแข็งให้จิตใจจากภายใน ให้สร้างสันติภาพภายในให้เกิดขึ้นให้ได้ แล้วจะทำให้เกิดสันติภาพภายนอก ซึ่งต้องทำทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและสังคม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สันติภาพ, เศรษฐกิจทุนนิยม, เศรษฐกิจพอเพียง, จริยธรรม, สังคมเข้มแข็ง, ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น

เกษม คนไว. (2543) "ธรรมนูญชุมชน : ภูมิปัญญาอีสานที่รอการปิดฝุ่น" **วารสารสังคมพัฒนา** 28 (1) : 83-86.

ธรรมนูญชุมชน ใช้การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น พบว่า ธรรมนูญชุมชนหมายถึงกฎหมายของหมู่บ้านที่สร้างขึ้นโดยผู้เฒ่าผู้แก่ เพื่อสร้างความสงบให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน โดยมีความเหมาะสมสอดคล้องกับหมู่บ้านของตนเอง ซึ่งธรรมนูญชุมชนให้หลักในการนับถือผี มีผีเป็นตัวแทนอำนาจที่ใช้ควบคุมคนในสังคมให้เป็นไปตามกฎระเบียบต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และการใช้ทรัพยากรซึ่งในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและระบบการศึกษาของรัฐ ทำให้คนรุ่นหลังมีวิถีในการดำเนินชีวิตแบบใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม ทำให้ธรรมนูญชุมชนเลือนลางไป แต่เมื่อพิจารณาถึงคุณค่าของธรรมนูญชุมชนแล้ว ควรส่งเสริมให้มีการรื้อฟื้นนำกลับมาใช้ใหม่ให้เหมาะสมกับยุคสมัยเพื่อสังคมที่ดีจะเกิดขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ธรรมนูญชุมชน, ผี, วิถีการดำเนินชีวิต, การเปลี่ยนแปลงทางสังคม, การใช้ทรัพยากร

เรย์โนลด์ส, เคิร์ก เจ. (2536) "เจ้าสัวและขุนศึก : บริบททางวัฒนธรรมและการเมืองของสังคมไทยสมัยใหม่ และสามก๊กนิยายพงศาวดารจีน" วารสารธรรมศาสตร์ 19 (2) : 7-37.

ประวัติศาสตร์และความสัมพันธ์ระหว่างสามก๊กกับสังคมไทย การแปลงานสามก๊กในสยาม การแพร่กระจายสามก๊กในสังคมไทย การแตกเรื่องสามก๊กเป็นตอน การทำสามก๊กให้เป็นสินค้า สามก๊กในฐานะที่เป็นสัญลักษณ์ในพฤติกรรมทางการเมือง การศึกษาความเป็นมาและความนิยมของนิยายสามก๊กในสังคมไทย บทบาทของสามก๊กต่อสถาบันทางทหาร แนวความคิดชาตินิยม แนวความคิดเทศสภาพ ใช้วิธีการศึกษาผ่านการวิจัยเอกสาร จากการศึกษาพบว่า แนวความคิดที่ได้จากนิยายเรื่องสามก๊กมีอิทธิพลอย่างมากต่อทั้งกลุ่มธุรกิจและกลุ่มการเมืองในสังคมไทย ซึ่งสะท้อนแนวความคิดร่วมของทั้งสองฝ่ายในเรื่องเกี่ยวกับอำนาจว่า อำนาจจะถูกนำไปใช้เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สามก๊ก, เจ้าสัว, พฤติกรรมทางการเมือง, สถาบันทางการเมือง, ชาตินิยม, เทศสภาพ, อำนาจ

กนกพร ศรีอ่อนเที่ยง. (2540) 'ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของกลุ่มธุรกิจเพื่อพัฒนาสิทธิสตรีในประเทศไทย' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปัจจัยทางด้านความคิดของผู้นำองค์กรและผู้ทำงานในองค์กรธุรกิจเพื่อสิทธิสตรี และปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของกลุ่มธุรกิจเพื่อพัฒนาสิทธิสตรีในประเทศไทย โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้นำและผู้ทำงานในองค์กรธุรกิจเพื่อพัฒนาสิทธิสตรี 29 คน และใช้แนวคิดหรือทฤษฎีการต่อสู้เรียกร้องเพื่อสิทธิสตรี กรอบความคิดเรื่องบทบาทชายหญิง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ทำให้กลุ่มธุรกิจเพื่อพัฒนาสิทธิสตรีในประเทศไทยประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรม เนื่องจากมีผู้นำองค์กรที่มีความรู้ความสามารถ และมีสถานภาพทางสังคมดี สถานการณ์ทางการเมืองการปกครอง นโยบายของรัฐที่ส่งเสริมให้สตรีมีสิทธิเท่าเทียมผู้ชาย ความร่วมมือประสานงานระหว่างองค์กรสตรีและการได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากต่างประเทศ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สิทธิสตรี, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, สตรีศึกษา, สตรีนิยม, องค์กรธุรกิจเพื่อพัฒนาสิทธิสตรี

ศราวุฒิ ประทุมราช. (2543) "การเลือกตั้ง : พลังของการเมืองภาคประชาชน" วารสารสังคมพัฒนา 28 (3) : 67-72.

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 6 มกราคม 2544 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งแบบใหม่ครั้งแรก ตามรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2540 โดยกล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับกฎหมายเลือกตั้ง ซึ่งระบุจำนวน ส.ส. ที่มีทั้งหมด 500 คน แยกเป็น สส.แบบบัญชีรายชื่อ 100 คน และระบบเขต 400 คน และหน้าที่ของ สส. ในการออกกฎหมาย นอกจากนี้ยังกล่าวถึงบทบาทของประชาชนที่มีอำนาจในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และข้าราชการระดับสูงได้ และแนวทางในการเลือกผู้แทนราษฎร

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การเลือกตั้ง, การมีส่วนร่วมของประชาชน, กฎหมายเลือกตั้ง, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สันติ โชคชัยชำนาญกิจ และไอลดา อรุณวงศ์. (2544) "สิทธิชุมชน" ไม่มี "นอกพยานรัฐธรรมนูญ" : กรณีการคัดค้านโรงไฟฟ้าถ่านหิน จ. ประจวบฯ" 4 ปี รัฐธรรมนูญกับการเมืองภาคประชาชน (96-104) กรุงเทพฯ: คณะดำเนินงานโครงการเฉลิมฉลองเปิดอนุสรณ์สถานวีรชนประชาธิปไตย.

ความขัดแย้งระหว่างโครงการพัฒนาขนาดใหญ่กับประชาชนในท้องถิ่น โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องสิทธิชุมชนและสิทธิบุคคล รวมทั้งแนวคิดเรื่องความขัดแย้ง มองว่ารากเหง้าปัญหาของโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ที่ขัดแย้งกับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ส่วนมีพื้นฐานมาจากสิ่งเดียวกัน คือ กระบวนการตัดสินใจที่กีดกันประชาชนออกจากการมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น และแม้ว่าภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่จะรับรองสิทธิชุมชนในการมีส่วนร่วมตัดสินใจ แต่กระบวนการดังกล่าวก็ยังเป็นเช่นเดิม คือประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยมาก แม้จะมีการทำประชาพิจารณ์ก็ตาม ในที่สุดแล้วสิทธิของประชาชนในการคัดค้านโครงการของรัฐนั้น ดูจะมีเพียงสิทธิในการเดินขบวนประท้วงอย่างเป็นทางการเป็นระเบียบเรียบร้อยเท่านั้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สิทธิชุมชน, รัฐธรรมนูญ, รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน, ประชาพิจารณ์, การเมืองภาคประชาชน, ชุมชนเข้มแข็ง, ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น

ศิริพร ประนมพนธ์. (2545) 'การศึกษาความรู้และทัศนคติของข้าราชการในเขตกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับสิทธิสตรีไทยในกฎหมายครอบครัว' วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต วิทยาลัยประชากรศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การวัดระดับความรู้และทัศนคติของข้าราชการเกี่ยวกับสิทธิสตรีไทยในกฎหมายครอบครัว และปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อความรู้และทัศนคติของข้าราชการเกี่ยวกับสิทธิสตรีไทยในกฎหมายครอบครัว โดยสอบถามจากข้าราชการในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 680 คน ผลจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ของข้าราชการไทยเกี่ยวกับสิทธิสตรีไทยในกฎหมายครอบครัวคือระดับการศึกษา การตัดสินใจเรื่องสำคัญภายในครอบครัว การแบ่งเบาภาระและกำหนดหน้าที่ระหว่างเพศ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, กรุงเทพมหานคร, สิทธิสตรีไทย, ข้าราชการ, กฎหมายครอบครัว, สตรีนิยม

ชัยณรงค์ วงศ์ใหญ่. (2541) 'ภูมิหลังและบทบาทสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี : ศึกษากรณีเลือกตั้ง 17 พฤศจิกายน 2539' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภูมิหลังและบทบาทสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี และกระบวนการเข้าสู่บทบาททางการเมือง และการแสดงบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีไทย โดยการสัมภาษณ์สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีที่ได้รับเลือกตั้งเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 จำนวน 14 คน โดยใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสตรีกับการมีบทบาททางการเมืองในการวิเคราะห์ ผลจากการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านคุณสมบัติส่วนตัว การให้การช่วยเหลือประชาชนในเขตเลือกตั้ง นโยบายและชื่อเสียงพรรคการเมืองที่สังกัด อิทธิพลของผู้สมัคร และอิทธิพลหรือบารมีของหัวหน้าพรรคเป็นปัจจัยที่ทำให้ชนะการเลือกตั้ง และเมื่อได้รับเลือกตั้งแล้วต้องตอบสนองความต้องการของประชาชนผู้เลือกเพื่อสนับสนุนให้ได้รับการเลือกตั้งครั้งต่อไป นอกจากนี้ยังพบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีส่วนใหญ่อาศัยบทบาททางสังคมเป็นหลักในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสิทธิสตรี

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, สตรี, การเลือกตั้ง, บทบาททางการเมือง, การเลือกตั้ง, สตรีศึกษา, สตรีกับการเมือง

แฮงส์, ลูเวียน เอ็ม. (2543) "การจัดระเบียบสังคมไทยในรูปบริวารและแวดวง" ระบบอุปถัมภ์ (185-218) กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การตีความระบบอุปถัมภ์ โดยผู้เขียนเชื่อว่าสังคมไทยสามารถวิเคราะห์และเข้าใจได้โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์ ทุกคนในสังคมไทยตั้งแต่กรรมกร ชาวนา ชาวไร่ จนถึงสังคมระดับประเทศ ต่างเป็นผู้อุปถัมภ์และผู้รับอุปถัมภ์ในขณะเดียวกัน นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้สร้างแนวคิดเรื่องระบบบริวารและแวดวง เพื่อขยายอำนาจในการอธิบายสังคมไทยอย่างครอบคลุมทั้งหมด

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ระบบอุปถัมภ์, การจัดระเบียบสังคม, ระบบบริวาร, สังคมไทย

สุรพงษ์ ไสธนะเสถียร. (2547) "ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันหลักทางการเมืองและองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540" กรุงเทพฯ : คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันฝ่ายวิชาการ ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการกับองค์กรอิสระ และสภาพการณ์ของรัฐภายหลังการปฏิรูปทางการเมือง ศึกษาในเชิงโครงสร้างสถาบันและกฎหมาย โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกข้าราชการการเมืองและข้าราชการประจำระดับสูง ซึ่งเป็นผู้ใช้รัฐธรรมนูญและสอบถามประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียง โดยใช้กรอบแนวคิดความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างสถาบันนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการกับประชาชน องค์กรอิสระ และรัฐ ผลจากการศึกษาพบว่าในภาพรวมรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้รับการยอมรับในแง่หลักการ แต่เป็นปัญหาในการปฏิบัติ เพราะสถาบันหลักทางการเมืองและองค์กรอิสระยังคำนึงถึงพวกพ้องตามวัฒนธรรมแบบอุปถัมภ์ และภายหลังการปฏิรูปการเมืองผ่านรัฐธรรมนูญมาระยะหนึ่ง ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันหลักทางการเมืองและองค์กรอิสระยังคงมีทั้งราบรื่นและเป็นปัญหา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, องค์กรอิสระ, รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540, การปฏิรูปทางการเมือง, สถาบันทางการเมือง

จุฑาทิพย์ ชยางกูร. (2541) 'อิทธิพลของโฆษณาทางการเมืองที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง' วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการโฆษณา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อิทธิพลของโฆษณาทางการเมือง การใช้ประเด็นและภาพลักษณ์ที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ลงคะแนนเสียง โดยใช้ทฤษฎี limited effect theory ทฤษฎีการกำหนดหัวข้อเรื่องพิจารณาโดยสื่อมวลชน และทฤษฎีการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชน ในการศึกษานี้ ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ สัมภาษณ์ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงจาก 3 เขตเลือกตั้งในกรุงเทพฯ จำนวน 400 ราย การวิจัยพบว่า โฆษณาทางการเมืองมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกลุ่มตัวอย่างในระดับปานกลาง โดยภาพลักษณ์ของนักการเมืองสำคัญกว่านโยบายที่ใช้ในการหาเสียง และสื่อที่มีอิทธิพลมากกว่าสื่ออื่น คือ การปราศรัยทางโทรทัศน์ การปราศรัยในที่ชุมชน และการโฆษณาทางโทรทัศน์

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, กรุงเทพมหานคร, กลยุทธ์ทางการเมือง, การตลาดทางการเมือง, โฆษณาทางการเมือง, พฤติกรรมการเลือกตั้ง, ทัศนคติ, ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง, สื่อมวลชน

จุมพล นิมพานิช. (2545) **กลุ่มผลประโยชน์กับการเมืองไทย** นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

บทบาทและอิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์กับการเมืองไทย ใช้แนวคิดในเรื่องกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกดดัน โดยมองว่ากลุ่มเหล่านี้มีความพยายามจะมีอิทธิพลเหนือกระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐ ดังนั้นกลุ่มผลประโยชน์จึงมีความสำคัญต่อกระบวนการทางการเมือง ต่อการพัฒนาทางการเมืองและการเมืองในระบบประชาธิปไตยของไทย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, กลุ่มผลประโยชน์, กระบวนการกำหนดนโยบาย, ประชาธิปไตย, ระบบอุปถัมภ์

ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ. (2539) "สิทธิคนไทยในรัฐไทย" **จินตนาการสุปี 2000 : นวัตกรรมเชิงกระบวนการทัศน์ด้านไทยศึกษา?** (179-226) กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สภาพและปัญหาสิทธิเสรีภาพของประชาชนไทยในประเด็นพื้นฐานทางวัฒนธรรมและสถาบัน และสิทธิของบุคคลในสถานะต่าง ๆ ทางสังคมและกฎหมาย ใช้การวิจัยเอกสารเป็นหลักตามแนวทางสหวิทยาการด้านสังคม วัฒนธรรมและความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า คนไทยโดยทั่วไปรับรู้และเข้าใจถึงสิทธิในฐานะของอำนาจอย่างหนึ่ง在社会 อุดมการณ์สิทธิเสรีภาพยังไม่สามารถพัฒนาเป็นฐานของการต่อสู้ทางชนชั้น เพราะขาดปัจจัยสนับสนุนจากโครงสร้างเศรษฐกิจและการเมืองและศาสนาพุทธ โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องกรรม ทำให้อุดมการณ์สิทธิมนุษยชนไม่อาจพัฒนาไปในทิศทางของการเรียกร้องและการอ้างถึงสิทธิทางธรรมชาติได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สิทธิ, เสรีภาพ, พื้นฐานวัฒนธรรม, การต่อสู้ทางชนชั้น, โครงสร้างเศรษฐกิจและการเมือง, สิทธิมนุษยชน

อุกฤษฏ์ บัทยาพันธ์. (2543) "โลกาภิวัตน์และการพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศไทย : ก้าวใหม่ของทหาร ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคม" **รัฐศาสตร์สาร 22 (1) : 71-97.**

บทบาทของโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยในสถาบันทหาร ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคม ทหารในยุคปฏิรูปการเมืองและช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ บทบาทของภาคเอกชนต่อการเมืองไทย ความเข้มแข็งขึ้นของภาคประชาสังคมในประเทศไทย แนวความคิดเรื่องการปฏิรูปการเมือง แนวความคิดกระบวนการประชาธิปไตย แนวความคิดประชาสังคม ศึกษาโดยการวิจัยเอกสาร จากการศึกษพบว่าโลกาภิวัตน์ได้ทำลายความน่าเชื่อถือของสถาบันทหาร แต่เพิ่มพลังให้กับภาคเอกชนและภาคประชาสังคม การปฏิรูปรัฐธรรมนูญและการเมืองได้สร้างความเข้มแข็งให้กับภาคเอกชน ในขณะที่บทบาทของรัฐลดลง ภาคประชาสังคมก็สามารถตรวจสอบความโปร่งใสของรัฐบาลและนักการเมืองได้มากขึ้นพร้อม ๆ กับการติดต่อสื่อสารระหว่างเครือข่ายประชาสังคมในระดับสากลก็เป็นไปอย่างสะดวกและง่ายดายขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, โลกาภิวัตน์, ประชาสังคม, ทหาร, ธุรกิจเอกชน, การปฏิรูปรัฐธรรมนูญ, การปฏิรูปการเมือง, การพัฒนาประชาธิปไตย

สุนทรีย์ อาสะวีย์. (2546) "ความคิดทางการเมืองแนวพุทธในสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย" รัฐศาสตร์สาร 24 (1) : 246-260.

การรับแนวความคิดหรือทัศนคติทางการเมืองการปกครองของพระมหากษัตริย์ไทย การรับแนวความคิดเรื่องพระเจ้าจักรพรรดิ การรับแนวความคิดเรื่องมหาสมมติของศาสนาฮินดู ศึกษาโดยการวิจัยเอกสาร จากการศึกษพบว่า แนวคิดพื้นฐานทางการเมืองการปกครองของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยมีรากฐานมาจากอิทธิพลของศาสนาฮินดูและศาสนาพุทธ อันนำมาซึ่งแนวคิดเรื่องพระเจ้าจักรพรรดิและสมมุติราช โดยมีการผสมผสานแนวคิดทั้งสองเข้าด้วยกัน โดยการที่จะเน้นแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งหรือทั้งสองแนวคิดเป็นพิเศษนั้นขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ในแต่ละยุคสมัย โดยแนวคิดทั้งสองยังคงตกทอดเป็นจารีตทางการเมืองการปกครองของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยสืบมาจนถึงปัจจุบัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การเมืองการปกครอง, สถาบันพระมหากษัตริย์, ทัศนคติทางการเมือง, ศาสนาฮินดู, ศาสนาพุทธ

(ไม่ปรากฏชื่อผู้เขียน) (2547) "การพัฒนาทุนทางสังคม : ความท้าทายของการพัฒนา" วารสาร เศรษฐกิจและสังคม 41 (3) : 54-58.

ความก้าวหน้าของการพัฒนาทุนทางสังคมของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ใช้การวิจัยเอกสารภายใต้แนวคิดการพัฒนาและทุนทางสังคม จากการศึกษพบว่าด้านการพัฒนาทุนมนุษย์ ด้านระบบสุขภาพดีขึ้น ประชาชนสามารถเข้าถึงได้มากขึ้น ได้รับการศึกษา มีอาชีพมากขึ้น แต่ยังคงจำเป็นต้องปฏิรูประบบสุขภาพ และการศึกษา ปรับระบบทางสังคมให้มีความต่อเนื่องและเชื่อมโยงมากขึ้น ด้านการพัฒนาทุนทางสถาบัน ยังจำเป็นต้องส่งเสริมสถาบันทางชุมชนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบมากขึ้น ด้านการพัฒนาทุนทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นยังขาดระบบที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นต้องส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา เสริมสร้างค่านิยม และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อประชาชนโดยรวม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9, ทุนทางสังคม, ทุนมนุษย์, การปฏิรูประบบสุขภาพ, การปฏิรูปการศึกษา, ภูมิปัญญาท้องถิ่น

วิทยากร เชียงกุล. (2537) **เพื่อศตวรรษที่ 21 : วิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสังคมไทย**
กรุงเทพฯ: มิ่งมิตร.

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและความจำเป็นในการปรับปรุง แก้ไขพัฒนาสังคมไทย ใช้แนวความคิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม และแนวคิดเรื่องโลกาภิวัตน์ในการวิเคราะห์สภาพสังคมไทย และวางแนวทางให้สังคมไทยพร้อม รับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลก ภายใต้ยุคกองทุนนิยมข้ามชาติเสรีที่มีลักษณะสำคัญ คือ กระบวนการโลกาภิวัตน์ โดยเน้นวิเคราะห์ที่ปัญหาเศรษฐกิจ การปฏิรูปการศึกษาเพื่อช่วยพัฒนาทางการเมือง เป็นต้น เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมรับสถานการณ์ในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ทุนนิยมข้ามชาติ, สิทธิเสรีภาพ, โลกาภิวัตน์, การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

จุมพล หนิมพานิช. (2547) **ผู้นำ อำนาจ และการเมืองในองค์การ** นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช.

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและอำนาจในองค์การ ใช้แนวคิดเรื่องผู้นำและแนวคิดเรื่องอำนาจ โดยมองว่าผู้นำ และอำนาจนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เปรียบได้กับการเมืองและการบริหารที่ไม่สามารถแยกจากกันได้ การที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและอำนาจในองค์การนั้น ต้องเข้าใจองค์ประกอบและโครงสร้างขององค์การเสียก่อน เพราะองค์ประกอบและโครงสร้างขององค์การจะช่วยทำให้เข้าใจการเมืองภายในองค์การที่ประกอบด้วยกลุ่มบุคคลที่มีค่านิยม เป้าหมาย ความสนใจที่แตกต่างได้อย่างชัดเจน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ผู้นำ, อำนาจ, องค์การ, การเมืองในองค์การ, ระบบอุปถัมภ์

เอนก นาคะบุตร. (2544) "ชุมชนเข้มแข็งในบริบทสังคมไทย : บทสังเคราะห์ภาพรวมของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม" **พลวัตชุมชนไทยในสมัยโลกาภิวัตน์ (187-212)** กรุงเทพฯ: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.

ความเข้มแข็งของชุมชนและขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของไทย โดยใช้แนวคิดเรื่องชุมชนเข้มแข็งและการเปลี่ยนแปลงทางองค์ความรู้ มองว่าในระบบความคิดใหม่ที่เกิดขึ้น ถ้าเน้นเรื่องคุณค่าการอยู่ร่วมกัน เน้นเรื่องความเข้มแข็งของการอยู่ร่วมกัน ภายใต้ชะตากรรมและความสงบสุขร่วมกัน ภายใต้การมีเศรษฐกิจพอเพียงสังคมไทยจะพัฒนาขึ้น ในท้องถิ่นมีวิธิตี มีองค์ความรู้ที่เป็นทุนทางสังคมที่สำคัญ ซึ่งการเอาสิ่งเหล่านี้มาใช้จะเป็นจุดเปลี่ยนและโอกาสของประเทศไทย ส่วนขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของไทยนั้น มีการรวมตัวกัน แต่ยังไม่มีความชัดเจนและยังไม่มิตบหาทเท่าไรนัก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม, การเปลี่ยนแปลงองค์ความรู้, ทุนทางสังคม, ชุมชนเข้มแข็ง, การเมืองภาคประชาชน, ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น

จิรวัดน์ รจนาวรรณ. (2546) **ปฏิรูปการเมืองและระบบราชการ** กรุงเทพฯ: ฟิงตัน.

การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน หรือการปฏิรูประบบราชการ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนกระทั่งสู่ยุคปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ในรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร โดยใช้กรอบแนวคิดการศึกษาการเมืองในเชิงพัฒนาการ และการปฏิรูปทางการเมือง โดยผู้เขียนเห็นว่าการปฏิรูประบบราชการในสมัย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นั้นน่าจะมีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งประเทศไทยก็อยู่ในกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้ด้วย ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะในเรื่องของระบบราชการ เพราะปัญหาด้านการบริหารราชการแผ่นดินของไทยสั่งสมมายาวนาน และเป็นตัวถ่วงพัฒนาการของไทยในสังคมโลก การปฏิรูประบบราชการของรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ เมื่อเดือนตุลาคม 2545 นั้นทำให้ระบบราชการได้รับการแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง แม้ว่ามีอาจแก้ไขได้ทุกด้าน แต่ก็แสดงให้เห็นถึงความพยายามของรัฐบาลชุดนี้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ทักษิณ ชินวัตร, ปฏิรูปการเมือง, ระบบราชการ, ระบบบริหารราชการแผ่นดิน

รัตติมา มุกดาอนันต์. (2547) "หนังสือพิมพ์กับนักการเมืองสตรี : วัฒนธรรมการฉายภาพซ้ำกับการโต้ตอบแบบคิดใหม่ทำใหม่" **มิติสตรี วิถีสังคมไทย** (60-85) กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความสัมพันธ์ระหว่างหนังสือพิมพ์กับนักการเมืองสตรี ศึกษาจากภาพสะท้อนที่ผ่านหนังสือพิมพ์และทัศนคติส่วนตัวระหว่างผู้แทนหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และมติชนกับคุณสุดารัตน์ เกตุราพันธ์ ภายใต้ทฤษฎีสื่อกับสตรีในมุมมองของสื่อ และทฤษฎีสื่อมวลชนเชิงสตรีนิยม วิจัยในเชิงคุณภาพ ซึ่งการวิจัยแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงที่ดีของภาพลักษณ์นักการเมืองสตรี โดยไม่เกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนการนำเสนอของสื่อ แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงทางเลือกของนักการเมืองสตรี แนวโน้มที่ไม่ขัดกับกฎระเบียบค่านิยมวัฒนธรรมของสังคมโดยใช้หลักการตลาดกับกลยุทธ์ทางการเมืองและหลักการของสาขาวิชาในการโต้ตอบการถูกสร้างภาพลักษณ์จากสังคม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, นักการเมืองสตรี, ทฤษฎีสื่อกับสตรีในมุมมองของสื่อ, ทฤษฎีสื่อมวลชนเชิงสตรีนิยม, สตรีศึกษา, สตรีนิยม, สตรีกับการเมือง

สัมฤทธิ์ วิชัยทา. (2543) 'ความเข้มแข็งของประชาคมตำบลในการดูแลรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาการดูแลรักษาป่าบดและอ่างเก็บน้ำของประชาชน ตำบลแม่ปะ ตำบลแม่กอก และตำบลเวียงมอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง' วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การรวมกลุ่มของประชาชนในการดูแลทรัพยากรสิ่งแวดล้อมได้แก่ ป่าบดและอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กประจำหมู่บ้าน โดยสอบถามหัวหน้าครัวเรือนในตำบลแม่ปะ ตำบลแม่กอก และตำบลเวียงมอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง จำนวน 200 คน ผลจากการศึกษาพบว่า การรวมกลุ่มของประชาชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งของประชาสังคมตำบลยังมีน้อย เนื่องจากขาดผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง ประชาชนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในทรัพยากรสิ่งแวดล้อม รวมทั้งขาดอุดมการณ์การมีส่วนร่วม ทั้งในระดับองค์กรหมู่บ้านและปัจเจก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ลำปาง, ประชาสังคม, การปกครองส่วนท้องถิ่น, องค์การบริหารส่วนตำบล, ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น

พา อักษรเสื่อ. (2540) "วัฒนธรรมกับการพัฒนาการเมือง" กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.

การพัฒนาการเมืองของชาติไทยบนพื้นฐานของวัฒนธรรมประชาธิปไตยแบบไทย ใช้การวิจัยเชิงพรรณนา ภายใต้แนวคิดวัฒนธรรมกับการพัฒนา และวัฒนธรรมทางการเมือง จากการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมเป็นฐานและทุนที่สำคัญสำหรับการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง การพัฒนาและแก้ปัญหาการเมืองของไทย ต้องมีการปลูกฝังจิตสำนึกและอุดมการณ์ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย มีการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยใช้กระบวนการให้การศึกษา และการพัฒนาการเมืองจะสำเร็จได้อยู่ที่การพัฒนาคน ซึ่งเป็นเรื่องของวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับวิถีคิด วิถีชีวิตจิตใจของคนเป็นสำคัญ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, วัฒนธรรมไทย, วัฒนธรรมกับการพัฒนา, ประชาธิปไตย, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, การแก้ปัญหาทางการเมือง

บัณฑิต จันทรโรจนกิจ. (2542) "ปฐมบทของระบอบรัฐธรรมนูญ/ประชาธิปไตย" วารสารธรรมศาสตร์ 25 (1) : 3-25.

การหาความหมายและการนำเข้ามาแนวความคิดเกี่ยวกับระบอบรัฐสภา และระบอบรัฐธรรมนูญ เพื่ออธิบายถึงการสร้างความหมายของประชาธิปไตยในฐานะการสร้างเอกลักษณ์ชุดหนึ่ง โดยมีขอบเขตระหว่างความรู้ที่นึกคิดของชาวสยามที่ได้รู้จักกับระบอบรัฐธรรมนูญ จนถึงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 ใช้การวิจัยเอกสาร สรุปได้ว่า ความหมายและรากฐานประชาธิปไตยเข้ามาในไทยตั้งแต่เริ่มเกิดการตีพิมพ์ซึ่งมาพร้อมกับความรู้ใหม่ ๆ ทั้งที่มาจากภายนอกและภายใน สังคมสยาม และเกิดจากการเปลี่ยนแปลงพระราชประเพณีในรัชกาลที่ 5 การปรับเปลี่ยนวาทกรรมของสถาบันพระมหากษัตริย์กับพระราชอำนาจเชิงประเพณีในสมัยรัชกาลที่ 6

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ระบอบรัฐสภา, ระบอบรัฐธรรมนูญ, การศึกษาการสร้าง ความหมาย, ประชาธิปไตย

ธงชัย วินิจจะกุล. (2539) "โรคาโลกาภิวัตน์ (กับภูมิคุ้มกันบกพร่อง)" **สังคมศาสตร์ปริทัศน์** 18 (1) : 15-28.

โลกาภิวัตน์ในสังคมไทยเพื่อหาความหมายและการใช้โลกาภิวัตน์ในสังคมไทยภายใต้แนวคิดโลกาภิวัตน์ ความเป็นไทยหรืออัตลักษณ์ไทยและการวิจารณ์ พบว่าท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันวิธีการที่จะจรรโลงวัฒนธรรมไทยเอาไว้คือการวิจารณ์ตามการเปลี่ยนแปลง นำสิ่งต่างๆ ที่เชื่อกันว่าเป็นวิถีไทยในด้านต่างๆ มาตรวจสอบและเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดความรู้และกระบวนการตรวจสอบทางวัฒนธรรมไทย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, โลกาภิวัตน์, อัตลักษณ์, การวิจารณ์, วัฒนธรรมไทย, การเมืองของวาทกรรมทางด้านสังคมวัฒนธรรม, การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม, พลวัตทางสังคม

จำลอง โพธิ์บุญ. (2545) "ความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม" **วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์** 42 (4) : 471-510.

การดำเนินการด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนตัวอย่าง ใช้แนวคิดชุมชนนิยมศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม และปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลระดับแกนนำของชุมชน และประชาชนในชุมชนวัดพระประทานพร และชุมชนบ้านนาเก่า เขตเทศบาล ตำบลแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี และชุมชนวัดกลาง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร และสัมภาษณ์ข้าราชการในเทศบาลตำบลแหลมฉบัง และสำนักงานเขตบางกะปิ โดยใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์ระบบและตัวชี้วัดด้านความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ผลการจากศึกษาพบว่า ชุมชนวัดกลางเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งในการจัดการสิ่งแวดล้อมระดับสูง โดยมีปัจจัยสำคัญได้แก่ ผู้นำของชุมชน ความร่วมมือของประชาชนในชุมชน ความสามารถในการสร้างรายได้ และการได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ ส่วนชุมชนอีก 2 แห่งในเขตเทศบาลตำบลแหลมฉบัง ความเข้มแข็งในการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่สูงนักแต่มีโอกาสจะพัฒนาความเข้มแข็งได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ชลบุรี, กรุงเทพมหานคร, ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น, ชุมชนศึกษา, การจัดการสิ่งแวดล้อม, ประชาสังคม

จุฑาพรรณี ผดุงชีวิต. (2545) "การได้มาซึ่งอำนาจของสตรี : การศึกษาบทบาทสตรีในการเป็นผู้นำการพัฒนาและการใช้กลยุทธ์ทางการสื่อสารในการพัฒนาชุมชน" *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์* 42 (4): 389-454.

ลักษณะของบทบาทและหน้าที่ อาศัยแนวคิดเรื่องสตรีนิยมและแนวคิดเรื่องอำนาจ ปัญหาและอุปสรรคของสตรีในฐานะผู้นำการพัฒนาชุมชนแบบยั่งยืน และปัจจัยที่มีผลต่อการได้มาซึ่งอำนาจและการใช้กลยุทธ์ทางการสื่อสารของผู้นำสตรีในการพัฒนา โดยการสัมภาษณ์ผู้นำสตรี 14 คน และกลุ่มสตรีลูกบ้าน 47 คน ในชุมชนตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยอิงกรอบทางด้านการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมและแนวคิดหลักด้านสตรีนิยมในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่า เพศเป็นทั้งอุปสรรคและโอกาสในการพัฒนาชุมชน สตรียังขาดความเข้าใจในบทบาทของตนในฐานะผู้นำการพัฒนา ขาดรายได้ และขาดความร่วมมือจากคนในชุมชน และปัจจัยในการสร้างอำนาจที่สำคัญ คือสตรีต้องมีความเชื่อมั่น มีการรวมกลุ่ม มีรายได้ และสร้างผลงานเพื่อให้เกิดการสนับสนุนและการยอมรับ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, นนทบุรี, การเมืองแบบวาทกรรมทางด้านสังคมวัฒนธรรม, เพศสภาพ, กลยุทธ์ทางการเมือง, บทบาทสตรี, การพัฒนาชุมชน, สตรีนิยม

สุระพงษ์ นามจำปา. (2537) 'การศึกษาความรู้และบทบาทของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ' วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การศึกษาความรู้และบทบาทของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้แนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้และการกลมกลืนทางการเมือง และแนวคิดเกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตย ในการศึกษาที่ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ในการวิจัย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างประชากรได้แก่ ครูประถมศึกษาที่เผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและผู้ร่วมชุดปฏิบัติการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้าน กลุ่มละ 50 คน รวมทั้งสิ้น 150 คน พบว่า ครูประถมศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตยระดับหมู่บ้านและมีบทบาทในการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และได้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, กระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง, การมีส่วนร่วม, สำนักทางการเมือง, การเผยแพร่ประชาธิปไตย, สังคมทางการเมือง

วศิน ปัญญาวสุตระกูล. (2545) "สำนึกท้องถิ่น" : ศึกษากรณีบทบาทสมาชิกสภาจังหวัดแพร่ (พ.ศ. 2476-2480) " วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ของคนไทย : รวมบทความนำเสนอในการประชุมวิชาการประจำปี 2545 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (232-265) กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง.

การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ถึงการก่อตัวของสำนึกท้องถิ่นนิยมหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 โดยใช้จังหวัดแพร่เป็นกรณีศึกษา วิเคราะห์บทบาทของพ่อค้าและข้าราชการเป็นกลไกสร้างสำนึกท้องถิ่น การก่อตัวของกลุ่มประชาคมท้องถิ่นเป็นกลุ่มทางการเมือง และพระราชบัญญัติการปกครองลักษณะท้องที่ พ.ศ. 2476 โดยศึกษาใน 3 ระดับคือ บทบาทของสมาชิกสภาจังหวัด การยกสถานะของประชาชนผ่านระบบการศึกษา และการแสดงออกถึงสำนึกในท้องถิ่นในฐานะเจ้าของพื้นที่

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, แพร่, พ่อค้า, ข้าราชการ, ประชาสังคม, ท้องถิ่นนิยม, ประชานิยม, สมาชิกสภาจังหวัด

สินธุ์ชัย ศุกรเสพย์. (2539) 'บทบาทของ "เจ้าพ่อ" ในการเมืองไทย : พ.ศ. 2517-2535' วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทบาทของเจ้าพ่อในการเมืองไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2517-2535 โดยใช้แนวคิดเรื่องอำนาจและระบบอุปถัมภ์ ศึกษากรณี "เจ้าพ่อ" ในจังหวัดชลบุรี เป็นหลักในการอธิบาย และนำกรณีศึกษา "เจ้าพ่อ" ในจังหวัดอ่างทอง และในจังหวัดขอนแก่น มาวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ ดังนั้นการศึกษานี้จึงไม่มีกรอบแนวคิดในการวิจัย จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า "เจ้าพ่อ" มีบุคลิกภาพและวัฒนธรรมเชิงอำนาจแบบนักเลง โดย "เจ้าพ่อ" มีการก่อกำเนิดและพัฒนาการอย่างรวดเร็วโดยอาศัยอำนาจแบบนักเลงสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจขึ้นมา จนสามารถใช้อำนาจทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างอิทธิพลในท้องถิ่นต่อไป ในลักษณะที่เจ้าพ่อมีอิทธิพลเหนือผู้ใช้อำนาจทางราชการและทางการเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่น และในระดับชาติ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ชลบุรี, อ่างทอง, ขอนแก่น, ระบบอุปถัมภ์, ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ, เจ้าพ่อ, วัฒนธรรมเชิงอำนาจ

พวงพนา คุณวัฒน์. (2545) 'กระบวนการสื่อสารสาธารณะของกลุ่มชาวบ้านผู้คัดค้านเขื่อนปากมูล' วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัฒนาการของกลุ่มชาวบ้านผู้คัดค้านเขื่อนปากมูล และกระบวนการสื่อสารสาธารณะของกลุ่มชาวบ้านผู้คัดค้าน โดยใช้แนวคิดเรื่องการเมืองภาคพลเมืองและสิทธิชุมชน และแนวคิดเรื่องสิทธิในการสื่อสารของพลเมือง ซึ่งการศึกษานี้ใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มชาวบ้านมีการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายเพื่อที่จะสื่อสารกับรัฐบาลและสาธารณะในหลายแนวทาง เพื่อขยายความรู้ สร้างความเข้าใจ และความเห็นอกเห็นใจให้กับสังคมในวงกว้าง โดยกระบวนการสื่อสารสาธารณะของกลุ่มชาวบ้านผู้คัดค้าน มีลักษณะของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ ซึ่งไม่ได้เน้นที่จะโค่นอำนาจรัฐแต่ต้องการสื่อสารเพื่อป้องกันสิทธิชุมชน และยืนยันในสิทธิของพลเมืองที่จะอยู่อย่างคงอัตลักษณ์ของกลุ่มได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, อุบลราชธานี, การมีส่วนร่วม, กลยุทธ์ทางการเมือง, การต่อสู้ช่วงชิง, เขื่อนปากมูล

ปริญญา ปราชญานุพร. (2537) "องค์กรสตรีกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของหญิงไทย ในกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยของรัฐ" วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ 34 (1) : 171-214.

องค์กรสตรีกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของหญิงไทย ใช้แนวคิดสตรีนิยมเป็นแนวในการวิจัยและใช้การวิจัยเอกสาร เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมต่อไป จากการศึกษาพบว่า ประเด็นปัญหาสตรีและการเมืองเป็นไปในรูปแบบเดียวกับปัญหาบทบาทหญิงชายในประเด็นทางสังคมอื่นๆ การแก้ไขต้องแก้จากการสร้างความตระหนักรู้ การสร้างค่านิยม และขจัดทางเลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลทางเพศในสังคมทุกระดับ เพื่อช่วยให้สตรีได้มีบทบาทร่วมในการเมืองอย่างมีคุณภาพ และทัดเทียมบุรุษ โดยภาครัฐ เอกชนและองค์กรสตรีควรมีการสนับสนุนด้านนโยบาย และมาตรการอย่างจริงจังและแสดงให้เห็นถึงการเปิดโอกาสให้สตรีเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างทัดเทียม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การเมืองวาทกรรมทางด้านวัฒนธรรม, เพศสภาพ, ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ, สำนักทางการเมือง, องค์กรสตรี, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, สตรีศึกษา

จารุวรรณ ปวราจารย์. (2543) 'ปัจจัยทางการสื่อสารที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้นำทางการเมืองของประชาชนในภาวะวิกฤต' วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปัจจัยทางการสื่อสารที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้นำทางการเมืองของประชาชนในภาวะวิกฤต รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับปัจจัยทางการสื่อสารทางการเมือง โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง แนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ ทฤษฎีการตัดสินใจ และทฤษฎีภาวะวิกฤต ในการวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในกรุงเทพฯ จำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ความรู้ทางด้านการเมือง มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์การตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมือง โดยความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างกับตัวแปรต่างๆ พบว่า เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, กรุงเทพมหานคร, กลยุทธ์ทางการเมือง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, การเลือกผู้นำทางการเมือง

พรพิศ เลิศไธสง. (2539) 'อำนาจหน้าที่ และบทบาทของคณะกรรมการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชนต่อปัญหาสิทธิมนุษยชนไทย' วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชากฎหมายมหาชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถานการณ์ปัญหาสิทธิมนุษยชนไทย อำนาจหน้าที่และบทบาทของคณะกรรมการฯ ในช่วง พ.ศ. 2535-2537 ว่าตบสนองคุ้มครอง ป้องกัน และส่งเสริมสิทธิมนุษยชนไทยประการใด ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงาน โดยใช้แนวความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชน ในการศึกษานี้เป็นการวิจัยจากเอกสาร ข้อมูลต่าง ๆ รวมทั้งการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง พบว่าปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยได้แก่ ปัญหาสิทธิทำกิน ปัญหาสิทธิชุมชน ปัญหาโสเภณี ปัญหาการใช้แรงงานเด็ก ปัญหาการไม่บังคับใช้กฎหมาย และปัญหาการจำกัดสิทธิเสรีภาพ ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้คณะกรรมการฯ ให้ความสำคัญกับการเยียวยามากกว่าป้องกัน ทั้งนี้เป็นผลมาจากข้อจำกัดทางด้านโครงสร้าง และระบบการดำเนินงาน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การเมืองของวาทกรรมด้านสังคมวัฒนธรรม, สำนักทางการเมือง, ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ, โครงสร้างนิยม, สิทธิมนุษยชน, คณะกรรมการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน, โสเภณี, การใช้แรงงานเด็ก

จริญญา เจริญสุขไส. (2539) 'การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองกับการใช้สิทธิออกเสียงของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร ปี 2538' วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่างๆ กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับสังคมประคิตทางการเมือง แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง และแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง การวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจทางการเมือง ความสนใจทางการเมือง ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง ความไว้วางใจทางการเมือง และความสำนึกทางการเมือง ส่วนการเปิดรับสื่อเฉพาะกิจมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมืองเฉพาะความสำนึกทางการเมือง และความไว้วางใจทางการเมืองเท่านั้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, กรุงเทพมหานคร, กระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง, การมีส่วนร่วม, การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง, ประชาธิปไตย, การเลือกตั้ง, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เพียงฤดี ธีรวิฑูมิชูวงศ์. (2542) 'การสื่อความหมายจากประเด็นทางการเมืองผ่านการ์ตูนการเมือง' วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวารสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เนื้อหาของการ์ตูนการเมือง การใช้วิธีการสื่อความหมายประเภทต่าง ๆ ของนักเขียนการ์ตูนการเมือง และความคิดเห็นของผู้รับสารต่อการสื่อความหมายผ่านการ์ตูนการเมือง โดยใช้ทฤษฎีสัญญาวิทยา แนวคิดการเข้ารหัส ถอดรหัส แนวคิดเรื่องมุขของการ์ตูน และแนวคิดเรื่องวาทกรรม ในการศึกษาวิจัยนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากการศึกษาพบว่า ประเด็นการเมืองที่ปรากฏอยู่ในกรอบการ์ตูนต่าง ๆ แสดงออกถึงเรื่องการเมืองระดับรัฐบาลในช่วงนั้นเป็นหลัก ซึ่งการสื่อความหมายนั้นนักเขียนการ์ตูนการเมืองนิยมใช้การเปรียบเทียบอุปมาอุปไมยมากกว่าการเปรียบเทียบเชื่อมโยง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, กระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง, ภาพตัวแทน, ระบบสัญลักษณ์, การ์ตูนการเมือง, ศึกษาภาพตัวแทน, การสื่อสารทางการเมือง

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2547) **ชาติไทย เมืองไทย แบบเรียนและอนุสาวรีย์ : ว่าด้วยวัฒนธรรม รัฐ และรูปการจิตสำนึก** กรุงเทพฯ: มติชน.

การให้ความสำคัญในประเด็นรัฐไทย ชาติไทย ภายใต้กรอบแนวคิดเรื่องชาตินิยม และความสัมพันธ์ระหว่างรัฐไทย ชาติไทย ผ่านแบบเรียนและอนุสาวรีย์ และการถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยชี้ให้เห็นถึงคุณสมบัติของชาติไทยที่สะท้อนออกมาและสืบทอดโดยตำราเรียน ทำให้ชาติไทยในมโนทัศน์มาตรฐานนี้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความแตกต่างตามธรรมชาติที่รวมเป็นชาติอย่างสมดุล ในขณะที่อนุสาวรีย์เป็นตัวเชื่อมอดีตให้แก่เรา แต่ส่วนหนึ่งของการเชื่อมอดีตมาจากรัฐ เพราะรัฐช่วยกำหนดว่าสังคมควรจดจำอะไร

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, รัฐไทย, ชาติไทย, ชาตินิยม, มโนทัศน์, การกล่อมเกลากองการเมือง

กฤษณ์ ทองเลิศ. (2540) **สื่อมวลชน การเมือง และวัฒนธรรม : องค์กรแห่งสายสัมพันธ์ของวิถีชีวิต** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สวนทองถิ่น กรมการปกครอง.

บทบาทของสื่อในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรมของไทย โดยใช้แนวคิดในเรื่องของการแพร่กระจายของสื่อ และแนวคิดเรื่องการรับรู้ข่าวสาร เพื่อหาความสัมพันธ์ของสื่อ กับประเด็นปัญหาทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรมของไทยที่ความสัมพันธ์มีทั้งทางบวกและทางลบ เพราะสื่อมวลชนเป็นกลไกสำคัญของระบบการสื่อสารทางการเมืองที่มีลักษณะซับซ้อน และส่งผลกระทบต่อวิถีทางการเมืองของประชาชนในสังคม ซึ่งอุตสาหกรรมสื่อมวลชนมีลักษณะวัฒนธรรมการผลิตเนื้อหาไม่แตกต่างจากการผลิตสินค้าเพื่ออุตสาหกรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้และผลประโยชน์อย่างอื่น ทำให้เกิดเป็นประเด็นปัญหาทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สื่อมวลชน, การเมือง, วัฒนธรรม, วิถีชีวิต, การกล่อมเกลากองการเมือง, การสื่อสารทางการเมือง

นฤมล ทับจุมพล และจรัล ดิษฐาภิรักษ์. (2545) "ขบวนการเพื่อรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนและการปฏิรูปการเมือง" **วิถีชีวิต วิถีสู้** : ขบวนการประชาชนร่วมสมัย (463-511) กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ลักษณะของขบวนการเพื่อรัฐธรรมนูญ และการปฏิรูปการเมือง ใช้แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง การเมืองเป็นเรื่องของความร่วมมือ การเมืองของการระดมพลังรากหญ้า และแนวคิดเรื่องการเสริมสร้างความเข้มแข็งของคนชั้นล่าง โดยเน้นที่บริบทและพลวัตทางเศรษฐกิจและการเมืองที่มีผลต่อการก่อตัว และพัฒนาการของขบวนการโครงสร้าง และความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายภายในขบวนการ การรวมตัวของขบวนการนี้เป็นแบบเครือข่ายพันธมิตรที่มีการจัดรูปแบบองค์กรแบบหลวม ๆ การเคลื่อนไหวจึงเป็นไปอย่างอิสระ กลุ่มต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายทางความคิด ความหลากหลายทางเศรษฐกิจ อุดมการณ์และสถานภาพทางสังคม จึงสามารถรวมตัวกันได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ขบวนการเพื่อรัฐธรรมนูญ, การปฏิรูปการเมือง, รัฐธรรมนูญ 2540, การเมืองภาคประชาชน

นลินี ดันธุนิตย์, สุไลพร ชลวิไล และศิริพร โคตะวินนธ์. (2545) "ประสบการณ์การต่อสู้ของชาวลุ่มน้ำมูล : กรณีศึกษาเขื่อนปากมูลและเขื่อนราษีไศล" **วิถีชีวิต วิถีสู้** : ขบวนการประชาชนร่วมสมัย (182-240) กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ประสบการณ์ในการต่อสู้ของชาวลุ่มน้ำมูล และความเห็นของชาวบ้านที่ต่อสู้ทั้ง 2 กรณี รวมทั้งผลของการต่อสู้ที่กระทบต่อสังคม และต่อรัฐบาล ใช้แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการต่อสู้เพื่อสิทธิ โดยพยายามหาบริบทที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดของชาวบ้าน การศึกษานี้เป็นการรับฟังข้อมูลจากชาวบ้าน ทำให้มีความหลากหลายทางความคิด แต่สิ่งที่เป็นบทเรียนจากการต่อสู้ก็คือ ชาวบ้านต้องสร้างเครือข่ายการรวมตัวให้มีความเข้มแข็งเพื่อรักษาสิทธิของชาวบ้านเอง และเพื่อให้รัฐบาลรักษาสิทธิของชาวบ้าน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, เขื่อนปากมูล, เขื่อนราษีไศล, คนชายขอบ, การพัฒนา, การเมืองภาคประชาชน

ประกาศ ปันตบแต่ง และอนุสรณ์ อุณโณ. (2545) "ขบวนการเครือข่ายประมงพื้นบ้านภาคใต้ : กรณีศึกษาสมัชชาชาวประมงพื้นบ้านอันดามัน" **วิถีชีวิต วิถีสู้ : ขบวนการประชาชนร่วมสมัย** (292-353) กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

เงื่อนไขบริบทในเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง ต่อการแย่งชิงทรัพยากรชายฝั่ง และความขัดแย้งระหว่างรัฐ ประมงพาณิชย์ ประมงพื้นบ้าน และกลุ่มต่าง ๆ ใช้แนวคิดเรื่องความขัดแย้งที่เกิดจากการแย่งชิงทรัพยากร โดยการแย่งชิงทรัพยากรชายฝั่ง และความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ เป็นที่มาของการก่อตัวเป็นสมัชชาชาวประมงพื้นบ้านอันดามัน มีการเข้ามามีส่วนร่วมทางสังคม เพราะประกอบด้วยกลุ่มต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน มีการเข้ามามีส่วนร่วมของนักอนุรักษ์ และนักพัฒนาเอกชน ซึ่งทำให้การเรียกร้องและบทบาทของสมัชชาชาวประมงพื้นบ้านอันดามันไม่ได้เพื่อผลประโยชน์เฉพาะตน แต่เพื่อทุกคนในสังคม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ภาคใต้, สมัชชาชาวประมงพื้นบ้าน, การพัฒนา, การมีส่วนร่วม, องค์กรพัฒนาเอกชน

โสฬส ศิริไสย์. (2542) "บนเส้นทางสู่ความเป็นประชาสังคมของชาวบ้าน : จากสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสานสู่สมัชชาคนจน" **ขบวนการประชาสังคมไทย : ความเคลื่อนไหวภาคพลเมือง** (261-283) นครปฐม: โครงการวิจัยและพัฒนาประชาสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

ปรากฏการณ์ที่รัฐไม่สามารถเป็นที่พึ่งของประชาชนได้ ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และแนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือ ที่มีส่วนทำให้ชาวบ้านรวมตัวกันอย่างเป็นกลุ่มก้อนเพื่อเผชิญกับปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนและหลากหลายด้วยการจัดตั้งองค์กรและเครือข่ายของตนในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีปัญญาชนท้องถิ่น และนักวิชาการจากองค์กรพัฒนาเอกชน มาร่วมให้คำแนะนำ เพื่อให้เกิดการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ประชาสังคม, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, สมัชชา, ปัญญาชน, องค์กรพัฒนาเอกชน, คนชายขอบ, การพัฒนา

สุรวุฒิ บัดไธสง. (2542) "การเรียนรู้เพื่อความเป็นพลเมือง : รากแก้วของกระบวนการสร้างประชาสังคม" **ขบวนการประชาสังคมไทย : ความเคลื่อนไหวภาคพลเมือง (95-115)** นครปฐม : โครงการวิจัยและพัฒนาประชาสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

กระบวนการสร้างประชาสังคม ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการเมืองของการระดมพลังรากหญ้า โดยมองว่าการที่สังคมไทยเป็นสังคมรวมศูนย์อำนาจนั้น ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการสร้างพลเมืองสำหรับประชาสังคม เพราะมีการรวมอำนาจการจัดการศึกษา ทำให้การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองและกระบวนการทางสังคมในระดับชุมชนเป็นกระบวนการที่สามารถสร้างพลเมืองสำหรับประชาชนเป็นไปอย่างยากลำบากแต่ก็สามารถเกิดขึ้นได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, พลเมือง, ประชาสังคม, สังคมรวมศูนย์อำนาจ, การกล่อมเกลாதทางการเมือง

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร. (2542) "ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่และนัยยะเชิงทฤษฎีต่อการพัฒนาประชาธิปไตย" **ขบวนการประชาสังคมไทย : ความเคลื่อนไหวภาคพลเมือง (63-92)** นครปฐม : โครงการวิจัยและพัฒนาประชาสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

ความสัมพันธ์ระหว่างขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมกับการพัฒนาประชาธิปไตย ใช้แนวคิดการพัฒนาประชาธิปไตยและแนวคิดเกี่ยวกับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม โดยมองว่าการเมืองเป็นเรื่องของส่วนรวม และการเกี่ยวข้องโดยตรงกับการสร้างเอกลักษณ์ร่วมในรูปของชุมชนทางการเมือง แต่ความเป็นประชาธิปไตยแบบเข้มข้นจะไม่ปล่อยให้มีการสร้างเอกลักษณ์ใดเป็นเอกลักษณ์หลักของสังคม กลับเปิดโอกาสให้การเคลื่อนไหวเอกลักษณ์ต่าง ๆ ได้อยู่ร่วมกันในรูปของความขัดแย้ง ความแตกต่าง ซึ่งเป็นหนทางที่จะนำไปสู่ประชาธิปไตยที่มีพื้นที่สำหรับการปะทะ การประสานของเอกลักษณ์ต่าง ๆ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การเคลื่อนไหวทางสังคม, ประชาธิปไตย, ความขัดแย้ง, ชุมชนทางการเมือง

พิทยา ว่องกุล. (2539) "ยุทธศาสตร์ชุมชนธปไตย ใน ยุคเครื่องเมืองไทย จินตนาการสู่ปี 2000" ยกเครื่องเมืองไทย จินตนาการสู่ปี 2000 : เอกสารประกอบการสัมมนา 26-28 กันยายน 2539 ณ โรงแรมสยามซิตี (615-687) กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

การวางแผนการสร้างธปไตยของชุมชนที่เป็นธรรมในสังคมไทย ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองภาคประชาชน และการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อวางแนวทางของการพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนธปไตย ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของประชาธปไตย ที่มุ่งปฏิรูปหรือพัฒนามาจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และโครงสร้างทางการเมืองในปัจจุบัน โดยเสริมสร้างสิทธิขั้นพื้นฐานของชุมชน เป็นฐานรองรับการพัฒนาสังคม เพื่อสร้างพลังทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ที่นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ธปไตยชุมชน, ประชาธปไตย, ชุมชนธปไตย, การเมืองภาคประชาชน

ลพบุรี. สภาวัฒนธรรมตำบล (2547) กรณีตัวอย่างประชาคมตำบลหัวสำโรง พิมพ์ครั้งที่ 2. ลพบุรี: สภาฯ.

แนวทางการพัฒนาของชุมชน โดยการศึกษาใช้วิธีการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในพื้นที่ศึกษาคือประชาคมตำบลหัวสำโรง เพื่อให้เห็นแนวทางของการพัฒนาชุมชนที่จะนำไปสู่การพัฒนาแบบองค์รวมที่สามารถเชื่อมโยงทุกอย่างเข้าด้วยกัน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม การพัฒนาจึงควรเริ่มจากการที่คนในท้องถิ่น รู้ เข้าใจ ตระหนักเห็นคุณค่าและศักยภาพ ภูมิปัญญาของตนที่แสดงออกในรูปของวัฒนธรรม และวิถีการดำเนินชีวิต ซึ่งในที่สุดจะนำมาซึ่งความรักถิ่นฐาน และเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ลพบุรี, ประชาคมตำบลหัวสำโรง, การพัฒนาแบบองค์รวม, ความรักถิ่นฐาน

ยุค ศรีอาริยะ. (2544) **วิเคราะห์ระบบโลกในศตวรรษใหม่** กรุงเทพฯ: สถาบันวิถึทรรศน์.

การเคลื่อนตัวของระบบโลก ซึ่งผ่านวิกฤตต่าง ๆ ทั้งทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของระบบโลกที่ส่งผลต่อตัวแสดง ซึ่งในที่นี้คือ ประเทศไทย มองว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้วิถีชีวิตของผู้คนเปลี่ยนแปลงไปทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมซึ่งประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของระบบโลก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ระบบโลก, วิกฤตเศรษฐกิจ, การเปลี่ยนแปลงของโลก, วิถีชีวิต

อนุช อภาภิรม. (2541) "บทเรียนจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม กับอนาคตของกระบวนการประชาชน" **ประชาภิวัตน์ : บทเรียน 25 ปี 14 ตุลา (13-36)** กรุงเทพฯ: โครงการวิถึทรรศน์.

ขบวนการประชาชนของไทยผ่านเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ว่าการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยในวันที่ 14 ตุลาคมนั้น เป็นจุดกำเนิดของขบวนการประชาชนในประเทศไทย ซึ่งหลังจากนั้น ขบวนการประชาชนของไทยก็มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งปัจจุบัน อย่างไรก็ตามแม้ว่าขบวนการประชาชนของไทยได้มีการหยั่งรากลึกทั้งด้านระยะเวลา และทั้งในเมืองและชนบท แต่ประชาธิปไตยของขบวนการประชาชนก็ยังไม่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง โดยบทความนี้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและแนวคิดเกี่ยวกับขบวนการประชาชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ขบวนการประชาชน, เหตุการณ์ 14 ตุลาคม, ประชาธิปไตย, การมีส่วนร่วมทางการเมือง

พิทยา ว่องกุล. (2541) "ทิศทางขบวนการประชาชนมิติใหม่ : แนวสันติธรรมและสร้าง ความมั่นคงแห่งชีวิต" **ประชาภิวัตน์ : บทเรียน 25 ปี 14 ตุลา** (117-137) กรุงเทพฯ: โครงการวิถีทรรศน์.

พัฒนาการขบวนการประชาชนของไทย รูปแบบ และทิศทางของการพัฒนา ใช้แนวคิดเกี่ยวกับขบวนการประชาชน และการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยมองว่า ทิศทางการพัฒนานั้นควรเน้นให้ความสำคัญที่ชุมชน เพราะสังคมประกอบด้วยชุมชนที่หลากหลาย เมื่อหน่วยย่อยที่เป็นชุมชนสามารถพึ่งตัวเองได้ และเป็นชุมชนที่พัฒนา สังคมใหญ่ก็ย่อมเป็นสังคมที่พัฒนาได้อย่างดี ดังนั้นการพัฒนาจึงควรให้เป็นไปตามแนวคิดชุมชนธิปไตย การเมืองมิติใหม่ที่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ขบวนการประชาชน, ชุมชนธิปไตย, ประชาธิปไตย, การพัฒนา, การมีส่วนร่วมทางการเมือง

วิทยากร เชียงกุล. (2541) "สังคมไทยได้อะไร จากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516" **ประชาภิวัตน์ : บทเรียน 25 ปี 14 ตุลา** (91-116) กรุงเทพฯ: โครงการวิถีทรรศน์.

บทบาทของเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ที่มีต่อสังคมไทยเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญในการทำลายระบบการปกครองเบ็ดเสร็จโดยทหาร และเปิดโอกาสให้ชนชั้นกลางขึ้นมามีบทบาท แต่คนไทยส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนรู้อะไรจากเหตุการณ์ดังกล่าวเท่าไรนัก คนไทยยังปล่อยให้โครงสร้างของสังคมไทยเป็นแบบศักดินา อำนาจนิยม ระบบอุปถัมภ์ ซึ่งนำมาซึ่งปัญหามากมาย ถ้าสังคมไทยไม่ทำการปฏิรูปการเมือง เศรษฐกิจ และการศึกษา สังคมไทยก็จะไม่สามารถพัฒนาได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516, ระบบการปกครองเบ็ดเสร็จ, ชนชั้นกลาง, ระบบศักดินา, อำนาจนิยม, ระบบอุปถัมภ์

ศิริโรตม์ คัลามไพบูลย์. (2541) "คิดนอกกรอบ : วิวาทะว่าด้วยบทบาทของขบวนการนักศึกษาไทย" **ประชาภิวัตน์ : บทเรียน 25 ปี 14 ตุลา** (171-189) กรุงเทพฯ: โครงการวิถีทรรศน์.

ขบวนการนักศึกษาไทย บทความนี้ใช้แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองและแนวคิดที่เกี่ยวกับปัญญาชนของสังคม โดยการศึกษาเรื่องของขบวนการนักศึกษานั้น ควรที่จะมองว่าขบวนการนักศึกษาไม่ใช่การมองผู้แทนนักศึกษาคนใดคนหนึ่ง ไม่ใช่ขบวนการขององค์การนักศึกษาแห่งใดแห่งหนึ่ง ต้องศึกษาในภาพของขบวนการที่ก่อรูปขึ้นจากนักศึกษาที่หลากหลายและกลุ่มกิจกรรมที่แตกต่างกันไปตามระยะเวลาที่เปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงของขบวนการนักศึกษาเป็นผลมาจากกระบวนการคิดอย่างถึงราก จนเกิดเป็นความคิดใหม่ ๆ ขึ้นอย่างไม่รู้จบ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ขบวนการนักศึกษา, ปัญญาชน, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, นักศึกษา

ส. ศิวรักษ์. (2545) "จักรวรรดินิยมกับความเป็นชาติของไทย" ประชาธิปไตยโดยตรงสู่พระราชรัฐสภา (104-120) พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยทรรศน์.

บทบาทและอิทธิพลของจักรวรรดินิยมที่มีต่อประเทศไทย บทความนี้ใช้แนวคิดการครอบงำของจักรวรรดินิยม มาวิเคราะห์อิทธิพลของจักรวรรดินิยมที่มีในประเทศไทย โดยดูถึงความสัมพันธ์ในเชิงการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และรวมไปถึงวัฒนธรรม ซึ่งแม้ว่าประเทศไทยจะไม่ได้ตกอยู่ภายใต้อาณานิคมของต่างชาติอย่างเต็มตัว แต่ประเทศไทยก็ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของต่างชาติโดยเฉพาะ อังกฤษ และอเมริกา ทำให้เราถูกครอบงำโดยไม่รู้ตัว ดังนั้นเราควรหวนกลับมาวิเคราะห์และพิจารณาความเป็นไทย เพื่อให้ภูมิปัญญาชาวบ้านและคุณธรรมดั้งเดิมของสังคมเรา สามารถกลับมาคงอยู่ได้อย่างมีอิสระเสรี ปราศจากการครอบงำใด ๆ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, จักรวรรดินิยม, ความเป็นชาติ, ความเป็นไทย, ภูมิปัญญาชาวบ้าน

กาญจนา แก้วเทพ และพัสนีย์ นุตาลัย. (2543) "การตีความการใช้สื่อเพื่อการต่อสู้ทางการเมืองของชนชั้นกลาง" ลูกชิ้นสู้ (173-194) กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความได้เปรียบของชนชั้นกลางในการใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการต่อสู้ทางการเมือง โดยเฉพาะผ่านสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ที่ชนชั้นกลางมีความชำนาญและได้เปรียบกว่าชนชั้นอื่น ๆ ซึ่งการที่ชนชั้นกลางได้เปรียบส่วนหนึ่งเป็นเพราะคนทำงานในสื่อเป็นผลผลิตของชนชั้นนี้ ดังนั้นจึงสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้สื่อได้ง่ายกว่าชนชั้นอื่น บทความนี้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการแพร่กระจายของสื่อ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ชนชั้นกลาง, สื่อมวลชน

ศิริพร ยอดกมลศาสตร์. (2543) "นักวิชาการกับการเมือง" **ลูกชิ้นสู้** (215-230) กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจการเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทบาทของนักวิชาการกับการเมือง ใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างนักวิชาการกับการเมืองว่าความสัมพันธ์รูปแบบใดจะเกิดประโยชน์แก่สังคม ซึ่งนักวิชาการในที่นี้หมายถึง นักวิชาการที่เป็นอาจารย์อยู่ในมหาวิทยาลัย เพราะเป็นกลุ่มที่ค่อนข้างมีอิสระทางความคิดและการดำเนินงานสูง ซึ่งถ้ามีการร่วมมือในการทำงานระหว่างนักวิชาการและนักการเมือง โดยที่นักวิชาการสามารถรักษาจุดยืน และไม่ผันแปรตามผลประโยชน์ทางการเมือง ก็จะทำให้เกิดประโยชน์กับสังคมอย่างมาก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, นักวิชาการ, การเมือง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, นักการเมือง

นภาพร อติวานิชยพงศ์. (2543) "ขบวนการกรรมกรไทย กับการเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่" **ลูกชิ้นสู้** (139-172) กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจการเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การเปลี่ยนแปลงของขบวนการกรรมกรไทยภายใต้ความเสื่อมถอยของขบวนการกรรมกรที่เกิดขึ้นทั่วโลก โดยการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ของขบวนการกรรมกรขึ้น นอกจากจะเป็นการแสวงหาแนวทางใหม่เพื่อความอยู่รอดของขบวนการกรรมกรในอนาคตแล้ว ยังเป็นการนำขบวนการแรงงานกลับไปสู่บทบาทเดิมที่เคยเป็นมาในอดีต ที่ไม่เพียงจะเป็นองค์กรเคลื่อนไหวเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์เฉพาะหน้าของคนงาน ยังรวมไปถึงชุมชนและสังคมในฐานะของขบวนการทางสังคมด้วย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ขบวนการกรรมกร, การเคลื่อนไหวทางสังคม, กรรมกร, ขบวนการทางสังคม

ชูชัย ศุภวงศ์. (2540) แนวคิด พัฒนาการ และข้อพิจารณาเกี่ยวกับประชาสังคมไทย กรุงเทพฯ: มติชน.

ความหมาย แนวคิดและพัฒนนาการของประชาสังคมในสังคมไทย โดยสังเคราะห์จากการสนทนากับนักคิด นักวิชาการในสังคมที่สนใจเรื่องประชาสังคมไทยและค้นคว้าเอกสารเพิ่มเติม พบว่าแนวคิดประชาสังคมในบริบทของคนไทย เน้นการมีบทบาทร่วมกันของภาคต่าง ๆ ในสังคม ทั้งภาคสังคม ภาครัฐ และภาคธุรกิจเอกชน โดยดำเนินงานในลักษณะหุ้นส่วนกัน ด้วยความสมานฉันท์และมีการจัดการ โดยมีปัจจัยที่ทำให้แนวคิดประชาสังคมเติบโตขึ้นในสังคมไทยคือ การขยายตัวของชนชั้นกลาง การเกิดขององค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อสาธารณประโยชน์ และองค์กรชุมชนท้องถิ่นจำนวนมากในรอบ 20 ปีที่ผ่านมา พัฒนาการของขบวนการประชาธิปไตย ความไร้ประสิทธิภาพ และความไม่โปร่งใสของรัฐบาล รวมถึงการเข้าสู่สังคมข้อมูลข่าวสาร ทำให้คนในสังคมไทยมีเสรีภาพทางความคิด และมีความสัมพันธ์เชิงแนวราบเพิ่มขึ้น นำไปสู่การพัฒนาประชาสังคม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ประชาสังคม, ชนชั้นกลาง, การมีส่วนร่วมในสังคม, องค์กรพัฒนาเอกชน

สุรพงษ์ ไสธนะเสถียร. (2545) แนวความคิดในการหาเสียงเลือกตั้ง กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ประสิทธิ์ ภัณฑ์แอนด์พริ้นติ้ง.

ความเข้าใจเรื่องราวของการหาเสียงภายใต้แนวคิดที่ว่า การหาเสียงเลือกตั้งเป็นช่องทางการสื่อสารระหว่างพรรคการเมืองกับประชาชนได้ดีที่สุดในการสื่อสารทางการเมืองแบบต่าง ๆ สรุปได้ว่าการรณรงค์หาเสียงของพรรคการเมืองมีการเปลี่ยนแปลงไปจากการพยายามนำเสนอความสามารถศักยภาพของพรรคมาเป็นการโจมตีข้อบกพร่องของฝ่ายตรงข้ามมากกว่าที่จะแสดงถึงการสร้างชัยชนะด้วยความสามารถที่แท้จริงของตนเอง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การสื่อสาร, การหาเสียงเลือกตั้ง, การเลือกตั้ง, การสื่อสารทางการเมือง, พฤติกรรมการเลือกตั้ง

ยุติธรรม ศิริอุเทน. (2545) 'การเคลื่อนไหวทางสังคมของชาวนาอีสาน : กรณีศึกษามูลนิธิเกษตรกรรม
ไทย' รายงานการสัมมนาเครือข่ายนักศึกษาปริญญาโทด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ครั้งที่
ที่ 1 จัดโดยภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
วันที่ 6-7 ตุลาคม 2544.

เงื่อนไขและบริบทที่เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวทางสังคม รูปแบบการเคลื่อนไหว
ทางสังคมของชาวนา ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการเคลื่อนไหว ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า
เงื่อนไขและบริบทที่เป็นสาเหตุของการเคลื่อนไหวทางสังคมของชาวนาอีสานมี 3 ปัจจัย คือ เงื่อนไข
ด้านทฤษฎี เงื่อนไขด้านอัตวิสัยและเงื่อนไขเสริมที่เอื้ออำนวย โดยการเคลื่อนไหวของมูลนิธิเกษตรกรรม
ไทยเป็นไปในรูปแบบของการกระทำรวมหมู่และการรวมกันเป็นหมู่คณะ เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลสนใจ
ปัญหาของกลุ่มตน ซึ่งการเคลื่อนไหวที่แสดงออกเป็นไปตามแนวทางประชาธิปไตยมากกว่าการ
เคลื่อนไหวที่แสดงออกถึงการต่อต้านรัฐ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การต่อต้านรัฐ, มูลนิธิเกษตรกรรมไทย, ชาวนา, การเคลื่อนไหว
ทางสังคม, คนชายขอบ

มานิตย์ นวลละอ. (2545) "รัฐธรรมนูญกับภาพลักษณ์ : สัญลักษณ์ในการสื่อสารทางการเมืองใน
การเมืองไทย" วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 28 (ก.ค -
ธ.ค) : 1-6.

การวิเคราะห์และทำความเข้าใจการเมืองไทยในลักษณะของการสื่อสารทางการเมือง โดยใช้
สัญลักษณ์เป็นกรอบความคิดในการเชื่อมโยงพฤติกรรมทางการเมืองและการสื่อสารทางการเมืองใน
บริบทของสังคมไทย และการวิเคราะห์ใช้รัฐธรรมนูญเป็นตัวอธิบายที่สำคัญ ผลจากการศึกษาพบว่า
รัฐธรรมนูญเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อสารทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขรัฐธรรมนูญแต่ละ
ฉบับแสดงให้เห็นถึงการถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ ทศนคติ อารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมทาง
การเมืองต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการรับรู้และความเข้าใจและช่วยสร้างความชอบธรรมให้กับผู้เข้าสู่อำนาจ
ทางการเมือง และปัจจัยที่ทำให้รัฐธรรมนูญมีความสำคัญในฐานะกฎหมายสูงสุดของประเทศ คือ
ทศนคติ พฤติกรรมและผลประโยชน์ของนักการเมือง และความสำนึกต่อสิทธิและหน้าที่ของประชาชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, พฤติกรรมทางการเมือง, การสื่อสารทางการเมือง, รัฐธรรมนูญ,
ทศนคติทางการเมือง

วุฒิสภา ตันไชย. (2541) "ทำไมคนไทยจึงไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองเท่าที่ควร? คำถามที่ต้องการคำตอบ" วารสารธรรมศาสตร์ 24 (2) : 100 -111.

สาเหตุที่คนไทยไม่สนใจการเมือง ใช้การศึกษาภาคสนามในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี ภูเก็ต และสงขลา จากการศึกษาพบว่าสาเหตุที่คนไทยไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองเท่าที่ควรนั้น เนื่องจากประการแรก ทักษะของประชาชนที่มีต่อการเมืองที่แยกการเมืองออกจากชีวิต และเข้าใจเรื่องราวการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าเป็นการใช้สิทธิเลือกตั้งเท่านั้น ประการที่สอง ความรู้สึกของประชาชนที่มีต่อความเป็นท้องถิ่นและความเป็นท้องที่คือ ลักษณะความเป็นท้องถิ่นเป็นเรื่องของความผูกพันที่มีต่อชุมชน ขณะที่ความเป็นท้องที่ เช่น ตำบล อำเภอ จังหวัดเป็นการแบ่งเขตการปกครองโดยจำลองระบบมาจากการปกครองส่วนกลาง ทำให้ประชาชนรู้สึกห่างไกล เข้าถึงได้ยาก ประการที่สาม วิถีชีวิตของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นส่วนใหญ่เอื้ออำนวยต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองค่อนข้างสูงเพราะเป็นสังคมขนาดเล็ก มีความคุ้นเคยผูกพันกัน แต่ระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยตัวแทนที่นำมาใช้ในการปกครองท้องถิ่น เกิดการแบ่งฝ่ายอย่างชัดเจนขัดกับวิถีชีวิตชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านไม่สนใจเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น และประการสุดท้ายคือวัฒนธรรมการยึดตัวบุคคลที่มีรากฐานมาจากระบบอุปถัมภ์ ทำให้ประชาชนถูกชี้นำได้ง่ายและขาดอิสระในการตัดสินใจ ซึ่งส่งผลให้ประชาธิปไตยในท้องถิ่นขาดความเข้มแข็ง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สิงห์บุรี, ภูเก็ต, สงขลา, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, ประชาธิปไตย, ระบบอุปถัมภ์, องค์การปกครองท้องถิ่น

วิยุทธ์ จำรัสพันธุ์. (2536) 'การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของภาคอีสาน (ในช่วง 1950-1990) : รายงานประกอบการประชุม' การประชุมวิชาการประจำปี 2536 ปัญหาท้าทายของสังคมไทยใครจะได้อะไร? อย่างไร? วันที่ 10-11 ธันวาคม 2536 ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ จอมเทียน ชลบุรี.

ศึกษากระบวนการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างสังคม วัฒนธรรม การเมือง และค่านิยมพื้นฐานในรอบ 40 ปีที่ผ่านมาเพื่อแก้ปัญหา และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมอีสาน พิจารณาความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง กลยุทธ์ในการปรับตัว ภายใต้แนวคิดว่าการเข้าใจกระบวนการเปลี่ยนแปลงในอดีตจะมีความสำคัญต่อการกำหนดนโยบายที่ยั่งยืนในอนาคต ใช้การวิจัยเอกสารและการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ของกลุ่มคนและค่านิยมของชาวอีสาน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ, การเปลี่ยนแปลงทางสังคม, การพัฒนาที่ยั่งยืน, ค่านิยม, สังคมอีสาน

ถวิลวดี บุรีกุล ... และคนอื่นๆ (2546) "รายงานวิจัยเรื่อง การวัดระดับความเป็นประชาธิปไตย และพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร" นนทบุรี : สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า.

กระบวนการเลือกตั้ง พฤติกรรมการเลือกตั้ง และปัจจัยในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2544 ภายใต้กรอบกติกาใหม่ตามรัฐธรรมนูญ ฉบับพุทธศักราช 2540 โดยการสัมภาษณ์ประชาชนทั่วประเทศที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง เก็บข้อมูลทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้ง และใช้แบบจำลองเพื่อช่วยอธิบายการสนับสนุนระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวไทย ผลจากการศึกษาพบว่า ประชาชนไทยมีระดับความพอใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยสูง แต่ละภาคมีวัฒนธรรมการเมืองแตกต่างกัน และการเป็นคนท้องถิ่น พื้นฐานทางครอบครัว และการมีภาวะผู้นำ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้สมัครได้รับเลือก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การเลือกตั้ง, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, พฤติกรรมการเลือกตั้ง, รัฐธรรมนูญ 2540

ปิยะ กิจถาวร. (2543) 'บทบาทของชุมชนชาวประมงพื้นบ้านในการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง และการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่รอบอ่าวปัตตานี' การประชุมวิชาการระดับชาติสาขาสังคมวิทยา ครั้งที่ 1 : สถานภาพผลงานวิจัยเกี่ยวกับพลวัตการปรับตัวของสังคมไทย 15-16 ธันวาคม 2543 ณ กรุงเทพมหานคร.

วิเคราะห์บทบาทและพัฒนาการในการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำบนพื้นฐานระบบความเชื่อ ภูมิปัญญาและจารีตของท้องถิ่น การจัดการปัญหาภัยคุกคามจากภายนอก และการหาตัวแบบกระบวนการดำเนินนโยบายและแก้ไขกฎหมายเพื่อการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำที่ยั่งยืน โดยศึกษาด้วยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมระหว่างชาวประมงพื้นบ้าน หมู่บ้านตันหยงเปาว์ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี นักพัฒนาเอกชนและนักวิชาการ ผลจากการศึกษาพบว่าชาวบ้านรู้และเข้าใจเป็นอย่างดีถึงความอยู่รอดของชุมชนที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรในทะเล จึงเรียนรู้ธรรมชาติของท้องทะเลและใช้ประโยชน์อย่างเข้าใจ และเห็นว่าควรมีการปรับเปลี่ยนนโยบายและการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูสัตว์น้ำ และปรับเปลี่ยนนโยบายเศรษฐกิจเป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียงเพื่อให้ชุมชนมีอำนาจในการจัดการฐานทรัพยากรอันหลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ปัตตานี, ชาวประมงพื้นบ้าน, การบังคับใช้กฎหมาย, สิทธิของชุมชน, อุดมการณ์อำนาจ, ชุมชนเข้มแข็ง, ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น

มนตรี กรรพุมมาลย์. (2543) 'การมีส่วนร่วมและทัศนคติของชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในหมู่บ้านภาคเหนือ' การประชุมวิชาการระดับชาติสาขาสังคมวิทยา ครั้งที่ 1 : สถานภาพผลงานวิจัยเกี่ยวกับพลวัตการปรับตัวของสังคมไทย 15-16 ธันวาคม 2543 ณ กรุงเทพมหานคร.

การจัดการป่าในปัจจุบันและทัศนคติของชาวบ้านที่มีต่อการจัดการป่า โดยวิเคราะห์ปัจจัยที่แตกต่างกันและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และระดับการใช้ประโยชน์จากป่าของชาวบ้าน ทุกครัวเรือน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์หัวหน้าครอบครัวและภรรยา จำนวน 213 คน จาก 122 ครัวเรือน ในหมู่บ้านภาคเหนือและผู้ที่เกี่ยวข้องกับป่าอีก 8 กลุ่ม ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้ชายมีบทบาทเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการป่ามากกว่าผู้หญิง ยกเว้นกิจกรรมการบริจาคเงินสนับสนุนการอนุรักษ์ป่า ปัจจัยด้านสังคมเศรษฐกิจมีผลต่อความแตกต่างในการร่วมกิจกรรมการจัดการป่า ชาวบ้านส่วนใหญ่สนับสนุนการจัดการป่าโดยชุมชนและต้องการให้รัฐเข้ามาช่วยสนับสนุนการจัดการป่าในเรื่องวิชาการและงบประมาณ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ภาคเหนือ, การมีส่วนร่วมของชุมชน, ทรัพยากรป่าไม้, ชุมชนเข้มแข็ง, ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น

มันทนา สามารท. (2543) 'ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งของประชาคมตำบล' การประชุมวิชาการระดับชาติสาขาสังคมวิทยา ครั้งที่ 1 : สถานภาพผลงานวิจัยเกี่ยวกับพลวัตการปรับตัวของสังคมไทย 15-16 ธันวาคม 2543 ณ กรุงเทพมหานคร.

ปฏิสัมพันธ์ของบุคคล กลุ่มและองค์กรในการบริหารกิจการของตำบล และสนองตอบความต้องการของชุมชน เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นประชาคมตำบล ศึกษาข้อมูลจาก 14 ตำบล 4 ภูมิภาคทั่วประเทศ โดยการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนจัดกลุ่มสนทนา ประชุมชาวบ้าน และสังเกตการณ์ภายในชุมชน และใช้แนวคิดของแมททิวส์เรื่องพัฒนาการของความเป็นประชาสังคมในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ของชุมชนในระดับหมู่บ้านเป็นความสัมพันธ์เชิงแนวราบ ส่วนความสัมพันธ์ในระดับที่สูงกว่าหมู่บ้านและตำบลเป็นความสัมพันธ์ที่พัฒนามาจากประสบการณ์การต่อสู้ร่วมกันเพื่อเรียกร้องสิทธิในการใช้พื้นที่ป่าและพื้นที่ทะเล นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยด้านทุนวัฒนธรรม สำนึกสาธารณะ ความต้องการแก้ไขปัญหาของชุมชนเพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเอง ผู้นำและภาวะผู้นำที่เข้มแข็งและหลากหลาย กระบวนการเรียนรู้ของคนในชุมชนและการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นปัจจัยให้เกิดความเข้มแข็งของประชาคม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ประชาคมตำบล, การมีส่วนร่วมของชุมชน, ประชาสังคม

จามะรี เชียงทอง. (2543) 'แนวคิดประชาสังคมในสังคมไทย' การประชุมวิชาการระดับชาติสาขา สังคมวิทยา ครั้งที่ 1 : สถานภาพผลงานวิจัยเกี่ยวกับพลวัตการปรับตัวของสังคมไทย 15-16 ธันวาคม 2543 ณ กรุงเทพมหานคร.

เป็นงานวิจัยเอกสารที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด และพัฒนาการเรื่องประชาสังคมในกลุ่มนักวิชาการในประเทศไทย โดยทบทวนคำว่า ประชาสังคม ควบคู่ไปกับกรอบแนวคิดอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น รัฐ ตลาด ความยุติธรรมทางสังคม พื้นที่สาธารณะ ทูทางสังคม ทูทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังทบทวน นัยของกรอบแนวคิดนี้ที่แพร่หลายในกลุ่มชนชั้นกลางเปรียบกับการใช้ของคนระดับล่างในชนบทว่ามี พลวัตและการเคลื่อนไหวที่แตกต่างกันหรือไม่ รวมทั้งให้ความสำคัญต่อบทบาทของนักพัฒนาเอกชน ในการกระตุ้นและสนับสนุนแนวความคิดนี้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ประชาสังคม, การเมืองภาคประชาชน, ทูทางสังคม, ทูทางวัฒนธรรม, ความยุติธรรมทางสังคม, พื้นที่สาธารณะ

สุรภาพ ทองบุ. (2543) 'บทบาทของโรงเรียนในฐานะปัจจัยผลักดันให้เกิดกระบวนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน' การประชุมวิชาการระดับชาติสาขาสังคมวิทยา ครั้งที่ 1 : สถานภาพผลงานวิจัยเกี่ยวกับพลวัตการปรับตัวของสังคมไทย 15-16 ธันวาคม 2543 ณ กรุงเทพมหานคร.

กระบวนการทำงานร่วมกันของโรงเรียนกับชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยการวิเคราะห์สถานการณ์ สภาพปัญหา กำหนดความต้องการ แนวทางการพัฒนาและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ด้วยวิธีการสังเกต สัมภาษณ์แบบเจาะลึก จัดประชุมสัมมนาและจัดเวทีชาวบ้าน โดยศึกษาเป็นรายกรณีชุมชนในเขตบริการของบ้านโนนรัง ตำบลบ้านคู อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ผลจากการศึกษาพบว่า บทบาทของโรงเรียนในฐานะปัจจัยผลักดันให้เกิดการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ยังมีน้อย จึงต้องมีการปรับบทบาทของโรงเรียนโดยใช้ศักยภาพของโรงเรียนที่มีอยู่ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและศาสตร์สากลในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับท้องถิ่น ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาการอาชีพการทำนา ศึกษาทดลองอาชีพใหม่ และฟื้นฟูวัฒนธรรมพื้นบ้าน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, มหาสารคาม, ชุมชนเข้มแข็ง, การมีส่วนร่วมของชุมชน, โรงเรียน, ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สุวิดา ธรรมมณีวงศ์. (2543) 'รูปแบบและแนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งของการรวมกลุ่มในชุมชน
 สาคลี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา' การประชุมวิชาการระดับชาติสาขาสังคมวิทยา ครั้งที่ 1 :
 สถานภาพผลงานวิจัยเกี่ยวกับพลวัตการปรับตัวของสังคมไทย 15-16 ธันวาคม 2543 ณ
 กรุงเทพมหานคร.

ศึกษาและวิเคราะห์สภาพการรวมกลุ่มต่าง ๆ ของชุมชนสาคลี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 ระหว่างปี พ.ศ. 2541-2543 โดยพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ไปทดลองใช้ และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการ
 สัมภาษณ์ และสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ผลจากการศึกษาพบว่าชุมชนมีพัฒนาการ 4 ระยะคือ
 ช่วงการทำการเกษตรยังชีพ ช่วงการเปลี่ยนแปลงสู่การเกษตรแผนใหม่ ช่วงการขยายสู่อาชีพนอกภาค
 เกษตร และช่วงการปรับเปลี่ยนสู่การพึ่งพาตนเอง กลุ่มที่เข้มแข็งจะมีการรวมตัวเป็นองค์กร มีโครง
 สร้างเป็นเครือข่าย สามารถระดมความร่วมมือจากคนภายในชุมชน มีการเข้าไปร่วมกับองค์กรทาง
 การมากขึ้น มีอำนาจการต่อรอง และตระหนักถึงความต้องการที่แท้จริงของตนเอง นอกจากนี้การ
 สนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก การให้ความรู้ทางวิชาการ และสนับสนุนให้กลุ่มมีฐานข้อมูลอย่าง
 เพียงพอ มีส่วนสนับสนุนความเข้มแข็งของการรวมกลุ่มอีกด้วย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, พระนครศรีอยุธยา, ชุมชนเข้มแข็ง, ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น

ณรงค์ บุญสวยขวัญ. (2543) "พลวัตการปรับตัวของชาวบ้านพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังในระยะแผน
 พัฒนาฉบับที่ 1-8" กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

ปัจจัยเหตุและผลที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวบ้านในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง
 ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระยะที่ 1-8 โดยศึกษาผ่านกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับ
 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สัมภาษณ์แบบเจาะลึก
 และสังเกตการณ์ชาวบ้านบริเวณลุ่มน้ำปากพนัง ผลจากการศึกษาพบว่าบทบาทของรัฐระบบการค้า
 ข้าว ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยี สภาพแวดล้อมและภูมิอากาศ สภาพภูมิศาสตร์แบบเปิด และ
 การขาดแคลนทรัพยากร เป็นปัจจัยเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความสัมพันธ์ทางสังคมจาก
 ลักษณะเครือญาติเป็นความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ ให้ความสำคัญกับการศึกษา เน้นวัฒนธรรมแบบ
 บริโภค มีการย้ายถิ่นเพื่อรักษาสมดุลของแรงงานในครัวเรือน และบทบาทของชุมชนปากพนังที่เคย
 เป็นศูนย์กลางอำนาจรัฐ ศูนย์รวมการค้าขายและศูนย์กลางอาณานิคมภายในเปลี่ยนแปลงไป

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม, ลุ่มน้ำปากพนัง,
 ระบบอุปถัมภ์, คนชายขอบ

เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2538) "ปฏิรูปการเมืองเศรษฐกิจ : สร้างพันธมิตรประชาธิปไตย" **วิพากษ์สังคมไทย** (1-77) กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ; อมรินทร์.

แนวทางการปฏิรูปทางการเมืองและทางเศรษฐกิจของสังคมไทยว่าควรเป็นไปในลักษณะใด การปฏิรูปจึงจะนำไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น แนวคิดที่ใช้ในบทความจึงเป็นเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นหลัก โดยมองว่าปัญหาของประเทศไทยในปัจจุบันคือการที่การต่อต้านโค่นล้มเผด็จการไม่ได้นำไปสู่การสร้างประชาธิปไตยที่มั่นคงและชอบธรรม ดังนั้น จึงควรที่จะมีการทำการปฏิรูป โดยมีเป้าหมาย คือ ทำให้ชนชั้นกลางไม่เป็นแต่เพียงฐานนโยบาย แต่เป็นฐานเสียงของพรรคและนักการเมืองด้วย ในขณะที่ต้องทำให้ผู้ใช้แรงงานในชนบทไม่เป็นเพียงฐานเสียงหากเป็นฐานนโยบายด้วย ที่สำคัญนั้นประชาธิปไตยต้องเริ่มต้นที่การมีประชาธิปไตยในหมู่นักคิดเรื่องประชาธิปไตยด้วยตนเอง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การปฏิรูปทางการเมือง, การปฏิรูปทางเศรษฐกิจ, ประชาธิปไตย, พัฒนาการทางการเมือง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. (2538) "พัฒนาการของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมในประเทศไทย : แง่คิดเกี่ยวกับพลวัตทางการเมือง และการพัฒนาประชาธิปไตย" **วิพากษ์สังคมไทย** (89-150) กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ; อมรินทร์.

พัฒนาการของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมของไทย ตั้งแต่สมัยที่ไทยยังมีระบอบการปกครองแบบพ่อขุน จนกระทั่งถึงปัจจุบัน โดยใช้กรอบความคิดเกี่ยวกับความเป็นรัฐและแนวคิดเรื่องพัฒนาการทางการเมือง มองว่ารัฐและอำนาจการเมืองในสังคมสยามก่อนสมัยใหม่ มีลักษณะเด่นอยู่ 4 ประการคือ รัฐกับสังคมดำรงอยู่ทับซ้อนกัน รัฐมิได้ยึดถือในเรื่องชาติ อำนาจการเมืองผูกติดกับกระบวนการทางวัฒนธรรม และรัฐมีบทบาทจำกัด แต่เมื่อเริ่มเข้าสู่ความเป็นรัฐสมัยใหม่ลักษณะดังกล่าวก็เริ่มมีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะในประเด็นที่ 2 และประเด็นที่ 4 และเมื่อประเทศไทยก้าวเข้าสู่ความเป็นประชาธิปไตย ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมก็กลายเป็นการพึ่งพิง แต่มีกรอบการพึ่งพิงอย่างชัดเจน กล่าวคือ ชนชั้นนำที่จะขึ้นไปสู่อำนาจภายใต้ระบอบนี้ต้องขอยืมความชอบธรรมทางการเมืองจากสังคม แต่จะคงความสัมพันธ์ไว้ในระดับนี้เท่านั้น เพื่อไม่ให้เกิดข้อเรียกร้องที่จะตามมา ถ้าเพิ่มระดับความสัมพันธ์

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, พัฒนาการทางการเมือง, อำนาจทางการเมือง, รัฐสมัยใหม่, สังคมสยามก่อนสมัยใหม่

ดิเรก บัณฑิตวิวัฒน์. (2538) "วิพากษ์สังคมเศรษฐกิจในอนาคต : ศักยภาพและปัญหา" **วิพากษ์สังคมไทย** (195-230) กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ; อมรินทร์.

ศักยภาพและแนวโน้มการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมไทย ทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยใช้แนวคิดในเรื่องระบบตลาด และแนวคิดเรื่องการเป็นส่วนหนึ่งของตลาดโลก มองว่าประเทศไทยมีแนวโน้มที่คาดการณ์ได้คือ มีการขยายตัวของระบบตลาด ทรัพยากรมีราคาแพง มีการพึ่งพากันและกันระหว่างประเทศมากขึ้น มีการขีดเส้นแบ่งระหว่างบทบาทภาคเอกชนและภาครัฐ มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสาขาการผลิตจากภาคเกษตรมาเป็นภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น สัดส่วนของภาครัฐจะมีแนวโน้มสูงขึ้น และจะมีความก้าวหน้าในเชิงเทคโนโลยีมากขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม, ระบบตลาด, โครงสร้างสาขาการผลิต

กิตติ ประทุมแก้ว. (2536) "**เอกสารวิจัยส่วนบุคคลเรื่อง ความสำนึกทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นในรูปเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา**" กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

สำนึกทางการเมืองและการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา ตามแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสำนึกทางการเมือง ศึกษาโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า สำนึกและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ศึกษาอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่และการปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาล และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นแบบผู้สังเกตการณ์วงนอกมากกว่าผู้กระทำทางการเมือง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, พระนครศรีอยุธยา, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, การปกครองท้องถิ่น, พระนครศรีอยุธยา, เทศบาล

สุจิตราภรณ์ นาคะลักษณะ. (2547) "ทุนทางสังคม : ความเชื่อมโยงกับวาระแห่งชาติ" วารสาร เศรษฐกิจและสังคม 41 (5) : 23 - 28.

ความเชื่อมโยงของทุนทางสังคมกับวาระแห่งชาติ ตามแนวคิดทุนทางสังคม ศึกษาโดยการ วิจัยเอกสาร จากการศึกษาพบว่า วิฤต เศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 ทำให้ประเด็นการพัฒนาทุนทางสังคม ได้รับความสนใจมากขึ้น ทุนทางสังคมมีความเชื่อมโยงกับวาระแห่งชาติ 3 เรื่อง คือ การแก้ปัญหา ความยากจน ซึ่งทุนทางสังคมช่วยแก้ปัญหาได้ง่ายขึ้น เพราะทำให้คนในชุมชนเองร่วมกันแก้ปัญหา การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยทุนทางสังคมจะช่วยในเรื่องการระดมทุน และการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจ และการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการทำงานเรื่องอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะเกิดผลมากขึ้น เมื่อคนในสังคมมีจิตสำนึกดีต่อสิ่งแวดล้อมและ รวมกลุ่มกันดูแล

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ทุนทางสังคม, ปัญหาความยากจน, การพัฒนาที่ยั่งยืน, การมีส่วนร่วม, การพัฒนาเศรษฐกิจ

จิตรา พรหมชุติมา. (2538) "เอกสารวิจัย บทบาทผู้ว่าราชการจังหวัด ศึกษาจากวัฒนธรรม ความคิด" กรุงเทพฯ : สถาบันดำรงราชานุภาพ กระทรวงมหาดไทย.

ความรู้สึกรู้สึกคิด ความต้องการ ความรู้ ความเข้าใจของประชาชนต่อบทบาทผู้ว่าราชการ จังหวัด ใช้แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมการเมือง ศึกษาโดยการวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์ประชาชนใน 15 จังหวัด จำนวน 4,446 คน ผลการวิจัยพบว่า ทศนคติ ความคิดเห็น ความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทของผู้ว่าราชการจังหวัดก็คือ การทำให้ประชาชนร่วมมือ และความสามารถผูกจิตใจ ราษฎรไว้ได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ผู้ว่าราชการจังหวัด, ทศนคติ, การปกครองส่วนภูมิภาค, รัฐ ศาสตร์จุลภาค

ชาติรี เพ็ญศรี. (2543) 'วาทกรรมการพัฒนาของประเทศไทย : พ.ศ. 2504-2539' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รากฐานทางความคิดและความเชื่อทางวิชาการของแนวคิดการพัฒนาของประเทศไทย และบทบาทวาทกรรมการพัฒนาของประเทศไทย ในช่วง พ.ศ. 2504-2539 ใช้แนวคิดวาทกรรมและวงศาวิทยาศึกษาโดยการวิจัยเอกสาร จากการศึกษาพบว่า ความหมายของการพัฒนาประเทศไทยไม่ได้นิยามที่ชัดเจน แต่พยายามสร้างความหมายว่าทำให้ทันสมัยอย่างตะวันตก โดยมีฐานความคิดที่ว่า มนุษย์เป็นนายเหนือธรรมชาติ สามารถใช้เทคโนโลยีเอาชนะธรรมชาติและเพื่อมนุษย และผู้แข็งแกร่งที่สุดจะเป็นผู้อยู่รอด การพัฒนาถูกนำไปปฏิบัติในฐานะวาทกรรมชุดหนึ่ง โดยอาศัยอำนาจและกลไกรัฐและสถาบันต่าง ๆ เพื่อผูกขาดการให้ความหมายของการพัฒนา ในขณะที่เดียวกันก็ปิดกั้นการพัฒนาในรูปแบบอื่น โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, วาทกรรม, การพัฒนา, ประเทศไทย, สมัยใหม่, ปฏิบัติการทางวาทกรรม

นวนน้อย ตีรรัตน์. (2537) "การกระจายอำนาจ : มุมมองทางด้านงบประมาณรัฐบาล" กระจายอำนาจอย่างไรสร้างประชาธิปไตย (175-191) กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความสำคัญของกระบวนการทางงบประมาณต่อปัญหาเรื่องการกระจายอำนาจ ความสัมพันธ์และการก่อให้เกิดสวัสดิการ และประสิทธิภาพสูงสุดของกระบวนการทางงบประมาณ ใช้การศึกษาเอกสารภายใต้แนวคิดการจัดสรรและกระจายทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจ และการกระจายอำนาจ จากการศึกษาพบว่า รัฐบาลควรมีการกำหนดการจําแบ่งรายได้ให้ชัดเจนระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นในการเก็บภาษีอากรและการกระจายกลับไปสู่ท้องถิ่น โดยมีกฎหมายรองรับที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินการ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การกระจายอำนาจ, งบประมาณ, การกระจายทรัพยากร, รัฐบาลกลาง, รัฐบาลท้องถิ่น, การเก็บภาษี

สามารถ เจียสกุล. (2537) "นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมกับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น" **กระจายอำนาจอย่างไรสร้างประชาธิปไตย** (193-230) กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การดำเนินนโยบายการกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาคของไทยในอดีต ใช้การศึกษาเอกสารภายใต้แนวคิดการพัฒนาอุตสาหกรรมและการกระจายอำนาจ จากการศึกษพบว่า นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมในภูมิภาคจะให้ความสำคัญกับการเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการโรงงานในภูมิภาคมากกว่าการกระจายอำนาจสู่ภูมิภาค เกิดปัญหาเรื่องมลภาวะและการใช้ทรัพยากรของภูมิภาคซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้นรัฐบาลควรจัดส่งบุคลากรเข้าไปช่วยดูแลการพัฒนาอุตสาหกรรมในภูมิภาค เพื่อให้การเสริมสร้างทักษะของการพัฒนาอุตสาหกรรมในภูมิภาคให้เข้าใจถึงการปรับตัวตามสภาพโลกาภิวัตน์ และสนับสนุนให้ประชาชนมีความตื่นตัวในการรักษาผลประโยชน์จากการพัฒนาอุตสาหกรรมให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ภูมิภาค, การกระจายอุตสาหกรรม, การกระจายอำนาจ, การพัฒนาอุตสาหกรรม

กนกศักดิ์ แก้วเทพ. (2537) "การพัฒนาชนบทเพื่อการกระจายอำนาจ : กรณีศึกษาจากประสบการณ์ขององค์กรชาวบ้าน" **กระจายอำนาจอย่างไรสร้างประชาธิปไตย** (305-351) กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

องค์กรชาวบ้านในฐานะแกนสำคัญสำหรับการพัฒนาเพื่อการกระจายอำนาจ ใช้การศึกษาเอกสารและผลงานจากประสบการณ์ขององค์กรชาวบ้าน ภายใต้แนวคิดการพัฒนา จากการศึกษาพบว่าท่ามกลางวิกฤตการณ์พัฒนาที่เกิดขึ้น การแก้ปัญหาเพื่อให้สังคมชนบทอยู่รอดได้ คือ พัฒนาองค์กรชาวบ้านโดยให้ชาวบ้านเป็นผู้มีบทบาทหลักในการเรียนรู้ และแก้ไขปัญหาจากภูมิปัญญาและความคิดของชาวบ้านเองโดยตรง ซึ่งจะเป็นแนวทางนำไปสู่การปฏิบัติจริงในการกระจายอำนาจในอนาคต

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, องค์กรชาวบ้าน, การพัฒนา, สังคมชนบท, ภูมิปัญญาชาวบ้าน, การกระจายอำนาจ

สมภพ มานะรังสรรค์. (2537) "นโยบายการเกษตรกับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น" **กระจายอำนาจอย่างไรสร้างประชาธิปไตย** (265-304) กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทบาทของนโยบายการเกษตรในการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ใช้การศึกษาเอกสารภายใต้แนวทางการกระจายอำนาจและการพัฒนา จากการศึกษาพบว่า นโยบายด้านการเกษตรต่าง ๆ ของไทยที่ดำเนินการโดยหน่วยงานราชการ มีลักษณะรวมศูนย์อำนาจ และกระจัดกระจาย ขาดเอกภาพในการดำเนินนโยบาย ทำให้การแก้ปัญหาของเกษตรกรขาดประสิทธิภาพ เพื่อให้การแก้ปัญหาทางการเกษตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น จำเป็นต้องมีนโยบายการกระจายอำนาจสู่เกษตรกรระดับล่าง แต่มีปัญหาเนื่องจากขาดองค์การบริหารในระดับท้องถิ่นมารองรับ หรือองค์กรทางการเกษตรต่างๆที่มีอยู่ก็อ่อนแอเนื่องจากถูกควบคุมจากหน่วยราชการแบบบนลงล่าง ดังนั้นเพื่อการพัฒนาภาคเกษตร ควรส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรเกษตรกร มีความเข้มแข็งในการที่จะรับดำเนินนโยบายทางการเกษตรจากรัฐได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, นโยบายดำเนินการเกษตร, องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น, การกระจายอำนาจ, องค์การเกษตรกร, ศักยภาพองค์กรท้องถิ่น

สังศิต พิริยะรังสรรค์. (2537) "กระทรวงแรงงาน : รวมศูนย์หรือกระจายอำนาจ?" **กระจายอำนาจอย่างไรสร้างประชาธิปไตย** (231-263) กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทบาทของกระทรวงแรงงานในการกระจายอำนาจ ใช้การศึกษาเอกสารภายใต้แนวคิดการพัฒนา และการกระจายอำนาจ จากการศึกษาพบว่า ระบบแรงงานสัมพันธ์ของไทยถูกสร้างขึ้นโดยเป็นส่วนหนึ่งของลัทธิการพัฒนาที่มีเป้าหมายเพื่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และไม่มีการส่งเสริมให้เกิดความสมานฉันท์ระหว่างรัฐบาล นายจ้างและลูกจ้าง จากพัฒนาการของระบบแรงงานสัมพันธ์ตั้งแต่ปี 2504 เป็นต้นมา แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการกำหนดชะตาชีวิตของลูกจ้างและองค์กรลูกจ้าง ในขณะที่รัฐบาลส่งเสริมนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม ทำให้องค์กรลูกจ้างอ่อนแอ ไม่สามารถปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของลูกจ้างได้ เกิดความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ระหว่างลูกจ้างกับนายจ้าง ทำให้เกิดความเป็นปรปักษ์ระหว่างลูกจ้างกับนายจ้าง เพราะฉะนั้นเพื่อยุติปัญหาการเผชิญหน้าระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างและสร้างระบบงานที่สันติสุขและมีความเป็นธรรม รัฐควรสร้างปัจจัยและเงื่อนไขที่ทำให้กลุ่มลูกจ้างมีความเข้มแข็งและเป็นอิสระ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, กระทรวงแรงงาน, การกระจายอำนาจ, องค์กรลูกจ้าง, การพัฒนา

โสภารัตน์ จารุสมบัติ และศิริพร วัชชวัลคุ. (2546) "รายงานการวิจัย บทบาทของนักรัฐศาสตร์ในการปฏิรูปการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2538-ปัจจุบัน" กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

วิเคราะห์บทบาทของนักรัฐศาสตร์ในการปฏิรูปการเมืองไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และสัมภาษณ์เชิงลึกนักรัฐศาสตร์และอาจารย์ผู้สอนวิชารัฐศาสตร์ โดยมีกรอบแนวคิดและเวลาในการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของนักรัฐศาสตร์ในฐานะผู้นำทางความคิดเรื่องการปฏิรูปการเมือง (พ.ศ. 2538 - พ.ศ. 2539) บทบาทของนักรัฐศาสตร์ในฐานะผู้วางกรอบแนวทางการปฏิรูปการเมือง (พ.ศ. 2540) และบทบาทของนักรัฐศาสตร์ในฐานะผู้ร่วมปฏิบัติตามแนวทางการปฏิรูปการเมือง (พ.ศ. 2541- ปัจจุบัน) ผลจากการศึกษาพบว่า ในระยะแรกนักรัฐศาสตร์มีบทบาทน้อยในกระบวนการผลักดันให้เกิดการปฏิรูปทางการเมือง ส่วนในกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ 2540 นักรัฐศาสตร์ที่เป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ มีบทบาทค่อนข้างมาก และเป็นจักรกลสำคัญที่ทำให้การปฏิรูปการเมืองครั้งนี้ประสบผลสำเร็จ สำหรับบทบาทของนักรัฐศาสตร์ในฐานะผู้ร่วมปฏิบัติตามแนวทางการปฏิรูปการเมือง ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานในองค์กรอิสระนั้นมีบทบาทค่อนข้างน้อย และลักษณะงานเกี่ยวข้องกันทางด้านรัฐศาสตร์ไม่มากนัก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, นักรัฐศาสตร์, การปฏิรูปการเมือง, พัฒนาการทางการเมือง, รัฐธรรมนูญ 2540

ศุภลักษณ์ โบราณินทร์. (2538) 'ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองของผู้นำองค์กรสตรีในชนบทไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านในอำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ' สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้านของตำบล ในอำเภอเมืองจังหวัดชัยภูมิ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบสอบถามเพื่อวัดความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองและความไว้วางใจทางการเมือง ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำองค์กรสตรีในชนบทมีความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ และมีความไว้วางใจทางการเมืองอยู่ในระดับสูง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ชัยภูมิ, สมรรถนะทางการเมือง, ความไว้วางใจทางการเมือง

เทพฤทธิ์ สุภาสงวน. (2536) 'การครองความเป็นใหญ่ทางอุดมการณ์' สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การใช้วิธีดำเนินการเพื่อครอบครองความเป็นใหญ่ทางอุดมการณ์ผ่านสถาบันการศึกษาในเนื้อหาวิชาตามหลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสังคมไทย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือเรียนที่สอดแทรกแนวความคิดประชาธิปไตย และแนวความคิดเรื่องชาตินิยม จากการศึกษาพบว่า รัฐได้บรรจุอุดมการณ์ต่าง ๆ ผ่านหลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยน้อยกว่าการครอบงำเรื่องการยอมรับ การวางแผนเศรษฐกิจและเรื่องความเป็นสังคมชาตินิยม อันสะท้อนให้เห็นว่า สังคมไทยเป็นสังคมประชาธิปไตยแต่เพียงรูปแบบมิใช่เนื้อหา โดยกลุ่มที่มีอิทธิพลผลักดันค่านิยม ทศนคติ และความเชื่อในสังคมคือ กลุ่มจารีตประเพณีอำนาจนิยม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ประชาธิปไตย, ชาตินิยม, อำนาจนิยม, การครองความเป็นใหญ่ทางอุดมการณ์, หลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษา, การครอบงำ

นิตี เที่ยวศรีวงศ์. (2545) "ประชาพิจารณ์กับกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน : มองประสบการณ์สหรัฐอเมริกาแล้วย้อนกลับมาดูบ้านเรา" **ประชาพิจารณ์กับกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน : จากอเมริกาถึงไทย (1-46)** กรุงเทพฯ: คบไฟ.

การทำประชาพิจารณ์ในประเทศไทย ใช้การศึกษาเอกสารภายใต้แนวคิดการทำประชาพิจารณ์เพื่อศึกษาปัญหาการทำประชาพิจารณ์ในไทย โดยเปรียบเทียบการทำประชาพิจารณ์ในสหรัฐอเมริกา จากการศึกษาพบว่า ปัญหาในการทำประชาพิจารณ์ของไทยเกิดจากกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เกิดขึ้นในตอนปลายของโครงการหลังจากการตัดสินใจของรัฐแล้ว ส่วนในสหรัฐอเมริกาการทำประชาพิจารณ์จะเริ่มตั้งแต่ต้นโครงการ ดังนั้นการจัดทำประชาพิจารณ์ในไทยควรจัดให้เป็นการรับฟังความคิดเห็นแบบเป็นทางการ แต่มีความยืดหยุ่นตามวัตถุประสงค์ ขนาด เนื้อหา และขอบเขตการรับฟังของโครงการและทำรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นด้วย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ประชาพิจารณ์, การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน, สหรัฐอเมริกา

ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2540) "โลกานุกูฏกับการกระจายอำนาจ" *วารสารธรรมศาสตร์* 23 (2) : 59-82.

ความหมายและบทบาทของคำว่าโลกานุกูฏในสังคมไทย ซึ่งเกี่ยวข้องกับความหมายและบทบาทของการกระจายอำนาจ แนวโน้มและการพัฒนาของทั้งโลกานุกูฏและการกระจายอำนาจในสังคมไทยในอนาคต ใช้การศึกษาเอกสารภายใต้แนวคิดโลกาภิวัตน์และการกระจายอำนาจ จากการศึกษาพบว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่มีการรวมศูนย์อำนาจในระดับสูงมาเป็นเวลานาน ทำให้ระบบการกระจายอำนาจอ่อนแอ ชุมชนขนาดกำลังในการเรียกร้องให้เกิดการกระจายอำนาจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ถึงแม้กระแสโลกานุกูฏจะเข้ามาสร้างปัจจัยภายในให้เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น แต่ก็ยังมีปัจจัยภายในอีกหลายด้านที่ขัดขวางการกระจายอำนาจและสามารถนำเอากระแสโลกานุกูฏไปใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่และสนับสนุนการรวมศูนย์อำนาจได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, โลกานุกูฏ, โลกาภิวัตน์, การกระจายอำนาจ

มารค ตามไท. (2540) "ปัญหาที่เป็นรากฐานของปัญหาในสังคมไทยปัจจุบัน" *วารสารธรรมศาสตร์* 23 (3) : 62-66.

ปัญหาที่เป็นรากฐานของปัญหาต่าง ๆ ในสังคมไทยปัจจุบัน ใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วมและการสังเกตพฤติกรรมภายใต้แนวคิดการแสวงหาความรู้ จากการศึกษาพบว่า วิฤตการณ์ของสังคมไทยในปัจจุบันเกิดจากวิฤตการณ์ทางปัญญา ซึ่งผู้เขียนวิเคราะห์ว่าเกิดจากการทำงานในวงวิชาการไทย สามารถสร้างชื่อเสียงได้ง่ายเกินไป การขาดประสบการณ์และความรู้ของนักวิชาการบางคนที่ไม่มีส่วนในการชี้นำสังคมและวัฒนธรรมไทยบางอย่างที่เป็นอุปสรรคต่อการตกเดือนหรือชี้แนะให้เกิดการพัฒนาทางปัญญาระหว่างนักวิชาการ ผู้เขียนได้เสนอทางแก้ภาวะวิฤตทางปัญญา โดยเสนอให้นักวิชาการตรวจสอบผลงานของตนเองโดยตนเองอย่างเคร่งครัด ควรตรวจสอบซึ่งกันและกันเพื่อช่วยกันชี้ข้อบกพร่อง และนำไปสู่การแก้ไขพัฒนาและต้องเข้าใจสังคมไทยและสามารถแยกตัวออกจากบริบทสังคมที่สับสน เพื่อจะได้สามารถชี้นำและให้ปัญญาแก่สังคมได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, นักวิชาการไทย, วัฒนธรรมไทย, ปัญญา, การแสวงหาความรู้

จรัส สุวรรณมาลา. (2537) "การกระจายอำนาจทางการเมืองและการคลังสู่ท้องถิ่นในทศวรรษหน้า" *กระจายอำนาจอย่างไรสร้างประชาธิปไตย* (77-99) กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การกระจายอำนาจทางการเมือง การบริหาร และการคลังของไทยในอนาคต ใช้การศึกษาเอกสารภายใต้แนวคิดการกระจายอำนาจ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิพากษ์วิจารณ์ และพัฒนานโยบายการกระจายอำนาจในประเทศไทย จากการศึกษาพบว่า การแบ่งแยกหน้าที่ระหว่างรัฐบาลกลางกับรัฐบาลท้องถิ่น ควรใช้หลักผลประโยชน์สาธารณะ และหลักประสิทธิภาพในการจัดการ โดยรัฐและท้องถิ่นควรจัดแบ่งภารกิจ โครงสร้าง และหน้าที่ระหว่างรัฐบาลระดับชาติกับรัฐบาลระดับท้องถิ่นให้ชัดเจน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การกระจายอำนาจ, ผลประโยชน์สาธารณะ, ประสิทธิภาพในการจัดการ, รัฐบาลระดับชาติ, รัฐบาลท้องถิ่น

ผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2537) "เจ้าสัว เจ้าพ่อ เจ้าที่ " *กระจายอำนาจอย่างไรสร้างประชาธิปไตย* (101-173) กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความสัมพันธ์ระหว่างชนบทกับรัฐ พัฒนาการของทุนนิยมไทย และปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มพลังทางการเมืองต่าง ๆ ใช้การศึกษาเอกสารเชิงประวัติศาสตร์ ภายใต้แนวคิดการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและสังคม และกระบวนการเปลี่ยนถ่ายอำนาจทางการเมือง จากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยอยู่ในระบบของการเปลี่ยนผ่านอำนาจทางการเมืองระหว่างกลุ่มนายพล ข้าราชการระดับสูง มาสู่กลุ่มนักธุรกิจทั้งนักธุรกิจในเมืองและชนบท การแก้ปัญหาทางการเมืองที่มีอยู่ ต้องแก้โดยการกระจายอำนาจออกสู่ท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันของสังคมโดยรวม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ทุนนิยมไทย, การกระจายอำนาจ, อำนาจทางการเมือง, กลุ่มนักธุรกิจ

นักฐา ภูทอง. (2537) "กระบวนการติดต่อสื่อสารทางสังคม : การสร้างรัฐไทยในประวัติศาสตร์" วารสารธรรมศาสตร์ 20 (3) : 70-107.

กระบวนการสร้างรัฐไทยในประวัติศาสตร์ อะไรคือความเป็นไทย ผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับรัฐไทยในประวัติศาสตร์ อารยธรรมภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อของก่อตัวของอารยธรรมภายใน ความเป็น frontier ของเอเชียอาคเนย์ กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม กระบวนการสร้างเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ รัฐโบราณในเอเชียอาคเนย์ ฐานะกษัตริย์ในรัฐไทยโบราณ รูปแบบการปกครองของรัฐเอเชียอาคเนย์ แนวความคิดชาตินิยม ทฤษฎีอารยธรรมภายนอก (ความหลากหลาย) แนวความคิดศักดินา ศึกษาโดยการวิจัยเอกสาร จากการศึกษพบว่า ความเป็นไทยได้ถูกสะสมในระหว่างที่เขมรปกครองอยู่ คนรัฐไทยเป็นผลที่เกิดโดยตรงจากการรับอารยธรรมภายนอกมาปรับสร้างโลกภายใน ดังนั้นรูปแบบการปกครองและความเป็นรัฐจึงเปลี่ยนแปลงไปตามอิทธิพลของอารยธรรมใหม่ ๆ โดยความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกิดขึ้นเมื่อไทยรับเอาอารยธรรมตะวันตกเข้ามาซึ่งส่งผลให้เกิดสังคมไทยในหลายด้าน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, ความทันสมัย, อารยธรรม, รัฐไทย, รัฐโบราณ, เอกลักษณ์ชาติ, ชายขอบ, ลัทธิเทวราชา

การุณย์ วัฒนโภาส. (2535) 'ทัศนคติทางการเมืองของนายอำเภอ' สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ความเอนเอียงของทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยกับเผด็จการของนายอำเภอ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการวัดทัศนคติทางการเมืองจากนายอำเภอทั่วประเทศ จากการศึกษพบว่า นายอำเภอมักมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยปานกลางค่อนข้างสูง โดยตัวแปรด้านสาขาวิชาที่จบการศึกษามีนัยยะสำคัญต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, นายอำเภอ, ทัศนคติทางการเมือง, ประชาธิปไตย, เผด็จการ

ศุภชัย เจริญวงศ์. (2543) "การพัฒนา : อำนาจและการเมืองภาคประชาชน" **สังคมศาสตร์ : วารสารทางวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่** 12 (1) : 279-313.

อำนาจและการเมืองภาคประชาชนในการต่อรองกับการพัฒนาของรัฐ โดยเลือกศึกษาหมู่บ้านแห่งหนึ่งใกล้จังหวัดเชียงใหม่ที่ได้ชื่อว่าเป็น "หมู่บ้านพัฒนาดีเด่น" โดยตั้งประเด็นคำถามว่าสถานะหรือคุณค่าของการพัฒนาคืออะไร ทำไมประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาในบางพื้นที่เหมือนเต็มใจจะอยู่ภายใต้อำนาจของการพัฒนา และประชาชนเหล่านี้ตกอยู่ภายใต้การครอบงำอย่างสิ้นเชิงหรือไม่ และพบว่าภายใต้เหตุผลของการพัฒนาถึงแม้ว่าเป็นเรื่องเดียวกัน แต่ก็มีกระบวนการทำให้ชุดความหมายดังกล่าวเปิดโอกาสให้ชาวบ้าน และชุมชน เข้ามาปรับใช้หรือนิยามความหมายเสริมอำนาจการต่อรองกับกลุ่มที่เหนือกว่าได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, เชียงใหม่, วาทกรรม, การพัฒนา, อำนาจ, การเมืองภาคประชาชน

กิตติชัย งามชัยพิสิฐ. (2541) "สมัชชาคนจน การตื่นขึ้นของผู้ยากไร้" **ปาจารย์สาร** 24 (2) : 57-60.

การลุกขึ้นเพื่อปกป้องและรักษาสิทธิของผู้ยากไร้ในฐานะสมัชชาคนจน โดยมองในกรอบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง และแนวคิดเรื่องสิทธิเสรีภาพ การศึกษานี้เป็นการศึกษาจากเอกสาร มองว่าสมัชชาคนจนเป็นการเปิดทศวรรษใหม่ของการต่อสู้ของประชาชน การต่อสู้ครั้งนี้ไม่ใช่การต่อสู้เพื่อช่วงชิงอำนาจรัฐอย่างอดีต แต่การต่อสู้ครั้งนี้เป็นการบอกให้รัฐ ให้ข้าราชการ ให้ประชาชนเองได้รู้ว่าอำนาจของประชาชนนั้นมีจริง ถึงเวลาแล้วที่ประชาชนจะต้องลุกขึ้นมาเพื่อกำหนดอนาคตของตัวเอง โดยสิ่งที่รัฐควรทำคือ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และปรับเปลี่ยนนโยบายให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สมัชชาคนจน, ผู้ยากไร้, อำนาจรัฐ, การมีส่วนร่วมทางการเมือง

เรย์โนลด์ส, เคิร์ก เจ. (2536) "เจ้าสัวและขุนศึก : บริบททางวัฒนธรรมและการเมืองของสังคมไทยสมัยใหม่ และสามก๊กนิยายพงศาวดารจีน" วารสารธรรมศาสตร์ 19 (2) : 7-37.

ประวัติศาสตร์และความสัมพันธ์ระหว่างสามก๊กกับสังคมไทย การแปลงานสามก๊กในสยาม การแพร่กระจายสามก๊กในสังคมไทย การแตกเรื่องสามก๊กเป็นตอน การทำสามก๊กให้เป็นสินค้า สามก๊กในฐานะที่เป็นสัญลักษณ์ในพฤติกรรมทางการเมือง การศึกษาความเป็นมาและนิยมของนิยายสามก๊กในสังคมไทย บทบาทของสามก๊กต่อสถาบันทางทหาร แนวความคิดชาตินิยม แนวความคิดเพศสภาพ ใช้วิธีการศึกษาผ่านการวิจัยเอกสาร จากการศึกษาพบว่า แนวความคิดที่ได้จากนิยายเรื่องสามก๊กมีอิทธิพลอย่างมากต่อทั้งกลุ่มธุรกิจและกลุ่มการเมืองในสังคมไทย ซึ่งสะท้อนแนวความคิดร่วมของทั้งสองฝ่ายในเรื่องเกี่ยวกับอำนาจว่า อำนาจจะถูกนำไปใช้เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สามก๊ก, เจ้าสัว, พฤติกรรมทางการเมือง, สถาบันทางการเมือง, ชาตินิยม, เพศสภาพ, อำนาจ

กนกพร ศรีอ่อนเที่ยง. (2540) 'ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของกลุ่มรณรงค์เพื่อพัฒนาสิทธิสตรีในประเทศไทย' วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปัจจัยทางด้านความคิดของผู้นำองค์กรและผู้ทำงานในองค์กรรณรงค์เพื่อสิทธิสตรี และปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของกลุ่มรณรงค์เพื่อพัฒนาสิทธิสตรีในประเทศไทย โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้นำและผู้ทำงานในองค์กรรณรงค์เพื่อพัฒนาสิทธิสตรี 29 คน และใช้แนวคิดหรือทฤษฎีการต่อสู้เรียกร้องเพื่อสิทธิสตรี กรอบความคิดเรื่องบทบาทชายหญิง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ทำให้กลุ่มรณรงค์เพื่อพัฒนาสิทธิสตรีในประเทศไทยประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรม เนื่องจากมีผู้นำองค์กรที่มีความรู้ความสามารถ และมีสถานภาพทางสังคมดี สถานการณ์ทางการเมืองการปกครอง นโยบายของรัฐที่ส่งเสริมให้สตรีมีสิทธิเท่าเทียมผู้ชาย ความร่วมมือประสานงานระหว่างองค์กรสตรีและการได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากต่างประเทศ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, สิทธิสตรี, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, สตรีศึกษา, สตรีนิยม, องค์กรรณรงค์เพื่อพัฒนาสิทธิสตรี

ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2537) "การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น" กระจายอำนาจอย่างไรสร้างประชาธิปไตย (59-76) กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุปสรรคในการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ใช้การศึกษาเอกสารภายใต้แนวคิดการกระจายอำนาจ (Decentralization) จากการศึกษาพบว่า อุปสรรคของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในไทยมีดังนี้คือ ข้อจำกัดในระบบการศึกษาขององค์กรที่จะให้การศึกษาเรื่องการปกครองท้องถิ่นแก่ประชาชน ข้อจำกัดของระบบการบริหารของประเทศที่ไม่ส่งเสริมการให้ความรู้กับประชาชนทำให้ประชาชนถูกครอบงำจากนักการเมืองและข้าราชการ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการเมือง, การกระจายอำนาจ, Decentralization, การปกครองท้องถิ่น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ

Pasuk Pongpaichit and Chris Baker. 2002. **Thailand : Economy and politics**. Oxford : Oxford University Press.

This is a research into the nature of Thailand's society, economy and politics. The work traces the development of Thailand in the last 200 years up to the May Event in 1992. It takes up a holistic approach to capture the overall trends and development in Thai society over the long term, including economy, social class, political development, which gives primacy to major forces in society. The research work argues that the key to understanding Thai society are the two major social forces, which have shaped the demography, the economy and the social structure over the last two centuries. These are (1) the emergence of a new peasantry which over a century colonized 150 million rai of swamp and forest, and created a pioneer peasant society with its own social structure culture and momentum ; and (2) the net immigration of 1.5 million people from Southern China which created a new urban society with a strong entrepreneurial drive, and a uniquely assimilationist culture.

Keywords: Political culture, Thailand, social class, development, economy

Pasuk Pongpaichit and Sungsidh Piriyarangsarn, 1994. **Corruption and Democracy in Thailand** Bangkok : Political Economy Centre, Faculty of Economics, Chulalongkorn University.

This research surveys the attitude towards corruption of a sampled Thai public and estimates the extent of corruption among politicians and bureaucrats in Thailand from the 1960's to the early 1990's. It tries to answer the question : which government is more corrupt-elected or self-appointed government (via a military coup) The research also studies the problems of position buying within the police and corruption problems arising out of the activities and political participation of prominent local influential businessmen in provincial areas of Thailand.

Keywords: Political culture, corruption, businessmen, politicians, bureaucrats

Pasuk Pongpaichit, Sungsidh Piriyarangsarn and Nualnoi Treerat. (1998) "Guns, girls, gambling, ganja : Thailand's illegal economy and public policy" Chiang Mai : Silkworm Books.

This research estimates the value-added or income generated in six illegal economic activities in Thailand : illegal gambling (football gambling, underground lottery and illegal casinos) ; contraband arms; drug trafficking (heroin, marijuana and amphetamines) ; trafficking of Burmese labor into Thailand and Thai women into Japan and Germany ; diesel oil smuggling and prostitution in Thailand. It was found that the total income generated accounted for between 8 to 13 % of Thailand's annual GDP between 1993 and 1995. The study discusses the laundering of the illegal money and analyses the economic, social and political impact of the illegal economy. The methodology used comprises ; in depth interview, questionnaire survey, focus group and desk research covering sources of information from official reports, research reports, thesis, newspaper reports.

Keywords: Political culture, development, illegal economy, gender

Glassman, Jim. (2004) "Economic "Nationalism" in a post-nationalist era: The political economy of economic policy in post-crisis Thailand" *Critical Asian Studies* 36 (1).

This paper analyzes the diverse social base of support for various Thai Rak Thai policies and argues that Thai Rak Thai "nationalism" is more a function of the temporary and partial convergence of the scale politics of these diverse social groups than of any commitment to serious economic nationalism. Moreover, it argues that the groups involved in supporting Thai Rak Thai "nationalism" are already internationalized in many of their activities. What therefore characterizes Thai Rak Thai's project is not a unified, strong nationalism, but rather a shared reaction of opposition to global neoliberalism by different Thai social groups.

Keywords: Political culture, nationalism, political structure, globalization, Thai Rak Thai

Kasian Tejapira. 2002. Post-crisis economic impasse and political recovery in Thailand: The resurgence of economic nationalism. *Critical Asian Studies* 34 (2).

This article presents a critical analysis of an important emergent trend in Thai politics in the aftermath of the 1997 economic crisis, namely, economic nationalism. It attributes the rise of economic nationalism to the chronic post-crisis economic stagnation. This is caused in turn by the credit system-paralyzing contradiction between the globalized financial sector and the nonglobalized "Thai-Thai" corporate sector resulting from a halfway globalist/neoliberal reform. The article then describes and analyzes the various socioeconomic and political cultural milieus from which nationalist propagation and movements arose by dividing them roughly into two main groups: the crony capitalist nationalism of oligarchic nonperforming loans (NPL) entrepreneurs and the radical populist nationalism of nongovernmental organizations (NGOs) and people's organizations. The article concludes by subjecting the two nationalisms to critical comparison and questioning.

Keywords: Political culture, economic crisis, capitalism, NGOs, nationalism

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Jory, Patrick. 2000. Multiculturalism in Thailand? : Cultural and regional resurgence in a diverse Kingdom. *Harvard Asia Pacific Review* (Winter).

This article explores what forms of resurgence in expressions of ethnic culture and identity are taking place in Thailand. It also attempts to answer the question why this resurgence takes place. Given that the predominant government policy towards cultural diversity has been one of assimilation, the result has been that both domestically and internationally, Thailand is perceived as Southeast Asia's most ethnically homogeneous nation. The writer traces patterns of cultural diversity in Thailand. It also examines the political and economic factors of resurgence, including democratization.

Keywords: Political culture, resurgence, ethnic culture, globalization, multiculturalism

Pongsan Puntularp. (1985) 'Legislative stability : The role of political culture in Thailand'
Ph.D. State university of New York at Albany.

This study was undertaken to determine whether (and how) certain basic elements of Thai political culture (attitudes that legitimate authority, religious belief, role of the military, and forms of government) have affected political structure over time. The focus of the study is on the relationship between contemporary Thai political culture and an emerging political structure, the Thai parliament, whose goal is legislative and political stability. The study uses historical data analysis from the Sukhothai, Ayudhya, Thonburi and Bangkok eras and personal interviews with 100 contemporary leaders (elites) and selected others (attentive public). Findings include: Thai democratic aspirations appear to be centered on the role of the national legislature whose success is measured by what the Thais call 'legislative stability.'

Keywords : Political culture, democracy, political structure, legislative system

Connors, M.K. 2003. *Liberalism, civil society and new projects of subjection in Democracy and National Identity in Thailand*. New York: Routledge.

The writer studies the position of liberalism in the new democratic imaginary. A principle argument is made that recenters liberalism as a present possibility, not a latent condition. The writer notes that the contested and uneven rise of political liberalism in Thailand is seen as part of the more general shift that is being effected globally. The shift is one in which democratization is seen as 'an integral aspect of the economic and ideological restructuring accompanying a new stage of globalization in the capitalist world economy'. (p. 191) He defines the project of liberal democrasubjection as a "project of producing a citizen endowed with self-reliance, one who moves within the spheres of market and civil society, regulated by the state, and encultured by the civic triad." (p.205)

Keywords: Political culture, democracy, liberalism, globalization, civil society, political development

Connors, M.K. 2003. *Rethinking the nation in times of crisis: democracy, civic engagement and community Democracy and National Identity in Thailand* New York: Routledge.

The writer considers the position of the progressive democratic discourses located in NGOs and in the theorizing of intellectuals, in relation to the hegemonic practice of the new liberalism. He notes that despite state suppression and state subversion towards their own interest, the myriad forms in which the state/NGO contest has been pursued allowed for a constant engagement between the two, which led to a cross-fertilization of idea and practices, particular in the development field. Engagement around anti-corruption, election monitoring/watchdogs and public health are some of the issues raised. The rise of this civic politics marks the shift away from state-based democratic education programmes towards the intervention of new 'civic society'.

Keywords: Political culture, democracy, NGOs, communication, liberalism

Uhlir, A. 2002. Globalization, democratization and civil society in Southeast Asia : Observations from Malaysia and Thailand. *Globalization and Democratization in Asia: The Construction of Identity*. London: Routledge.

The writer uses comparative context to answer the question: How are the processes of globalization related to democratization and the development of civil society in the Southeast Asia context? The writer shows how semi-authoritarian state in Malaysia has been able to keep its restrictions on civil society despite embracing economic globalization, while political space for civil society in Thailand has fluctuated quite significantly. The writer discovers that there is no uniform relationship between globalization and democratization. Malaysia and Thailand show different patterns of state control of civil society. State restriction is stable in Malaysia, but political space for civil society has fluctuated in Thailand. More NGOs influence in Thailand's Pak Moon dam situation. (p. 156) Hence, globalization opens a new space for political contestation, but the outcome depends to a large extent on the nature of the political system in question.

Keywords: Political culture, globalization, democracy, development, civil society

Albritton, Robert B. and Thawilwadee Bureekul. 2002. *The meaning of democracy in a developing nation*. University of Mississippi ; King Prachadipok's Institute.

This paper raises the issue of the meaning of democracy in the context of high commitments to democracy in Thailand. It examines the relative disparities between urban and rural societies in their interpretations of democracy and their willingness to accept alternatives to democratic governance. Data on Thailand that constitutes one component of a cross-national study of Asian nations are examined to assess levels of commitment to democracy in the context of the theoretical framework of democratic consolidation. Results show a high level of attitudinal commitment to democracy, but significant disparities between urban elites and rural citizens in support for democracy.

Keywords: Political culture, democracy, urban elites, rural citizens

Thawilwadee Bureekul. (2002) *Direction of the promotion of participatory democracy under the B.E. 2540 Constitution of the Kingdom of Thailand : Problems, obstacles, and solutions*, Nonthaburi: King Prajadhipok.

The paper aims to determine how successful it has been in applying the principal concepts and principles of participatory democracy in practice both before and after 1997 (when the Constitution went into effect as the supreme law of the land) and what major problems and obstacles have been encountered; Three levels of participation: national, legislative, and decision-making on project approval and granting of licenses are explored. Studies were directed at development projects and reviews were made on public participation in pre-1997 Thai society.

Keywords: Political culture, participatory democracy, constitution

Suchit Bunbongkarn. (2002) *"Political reform: Thailand's experience"* Nonthaburi : King Prajadhipok's Institute.

The writer traces political reform from the financial crisis of 1997. He describes people's general understanding and observation, and notes that to prevent such a crisis in the future, a system had to be established in which practices of nepotism, cronyism, and corruption were not allowed to flourish. He believes that Thai people understood that the sort of "good-governance" reforms that were required were not possible except in a democracy. The writer points out that the Thai experience suggests that while economic growth and a strong business community are vital conditions for democratization, the strength of independent civil society, and a commitment to liberal democracy on the part of political leaders, professional groups and the public are important to consolidating democracy.

Keywords: Political culture, political reform, good governance, democracy, civil society

Thawilwadee Bureekul. (2002) "Social capital and governance in Thailand : Draft paper" Presented at the 5th Asian Development Research Forum (ADRF) General Meeting, December 2-3, 2002, Bangkok, Thailand.

This paper looks at how social capital can be empirically measured in Thailand and how it affects Thailand governance system. Social capital is considered to be a significant new road to the development and strengthening of democracy. The author uses data from King Prajadhipok's Institute 2001 surveys on democratization and value change in Asia and its 2002 survey on political participation to help explain social capital stock in Thailand. This study presents the results of King Prajadhipok's Institute's survey in 2001 and 2002 to help explain the existing condition of social capital in Thailand, based on Putnam's concept of studying trust in both individuals and institutions, and public participation or civic engagement. The author also studied the influence of social capital factors on governance based on the democratic concept. The macro level of analysis is used by considering the linkages among associational life, civil engagement, trust, governance and politics.

Keywords: Political culture, democracy, social capital, governance system, democratization

Borwornsak Uwanno. (2002) "The political reform process and the making of the people's constitution" Nonthaburi : King Prajadhipok's Institute.

The writer traces the forces that shaped the Thai State before the constitutional period, and the character of the Thai state under its various constitutions, in order to establish the significance and relevance of the political reforms under the 1997 constitution. Several observations were made based on an examination of the drafting of Thailand's constitution. One is that the reform process is incremental. The other is that the success of reform depends on circumstance. The writer claims that Thailand's 1997 constitution has not been an unqualified success, but contends that it still provides a strong foundation for the development of a political culture of participation and transparency.

Keywords: Political culture, constitution, democracy, political reform, political culture

Chambers, Paul W. (2003) 'Factions, parties, coalition change, and cabinet durability in Thailand: 1979 to 2001' Ph.D.Thesis Northern Illinois University.

This study examines how multiple parties and multiple intra-party factions have affected the longevity of cabinets and coalitions in the case of Thailand (1979-2001). The analysis also situates cabinet and coalition behavior in terms of a three-level game (coalition level, party level, faction level). The study utilizes a transaction cost analysis approach and multivariate regression. One of the objectives of the analysis is to understand the causes of cabinet and coalition instability in Thailand. While this dissertation assumes that incessant bargaining by either multiple parties or multiple factions hampers cabinet duration, it proposes that factions are more significant than parties in this regard. The findings demonstrate clearly that factions were more significant than parties as the unit of analysis in Thai parliamentary politics during this period.

Keywords: Political culture, constitution, democracy, good governance

Saitip Sukatipan. (1995) "Thailand : The evolution of legitimacy" *Political legitimacy in Southeast Asia : The quest for moral authority* (193-223) Stanford : Stanford University Press:

The writer examines three key aspects of political legitimacy in Thailand: the nature of the legitimacy problem, the substance of legitimizing principles, and the social groups whose consent is crucial to the legitimation of regime and government. Starting from the 1932-73 military regime, through Sarit's and Thanom's rule, the writer attempts to trace Thai political reform and describe Thai-style democracy. She notes 'developmentalism' as a source of legitimacy. The work suggests that "the challenge for Thailand is to construct a political system that can accommodate all the key new and old forces and their interests and at the same time provide a framework for the peaceful acquisition and exercise of political power." (p. 221)

Keywords: Political culture, political legitimacy, democracy

Chai-Anan Samudavanija. (2002) **Thailand : State-building, democracy, and globalization** Bangkok: Institute for Public Policy Studies.

Annotation: The work discusses the development of Thai nation state and the creation of its state identity, as well as historical, political, and economic framework of the development of democracy in Thailand. The writer presents a three dimensional model of the imperatives of Security, Participation, and Development. The writing is a combination of conceptual frameworks of democracy and development and a reflection of events which took place from the 1980's to mid 1990's. The writer contends that Thai political development is at a crossroad, characterized as 'institutionalized anarchy' or 'uninstitutionalized soft authoritarianism'. The relationship between democratization and industrialization is evolving, lending political development to be dynamic in Thailand.

Keywords: Political culture, democracy, development, globalization, security, participation

Reynolds, Craig J. (2002) "Thai identity in the age of globalization" **National identity and its defenders: Thailand today** (308-338) Chiang Mai: Silkworm Books.

The work analyses Thai national identity. The writer contends that the concept of Thai identity has a specific history and conditions of existence. The meanings of Thai identity are given to consciousness by those in power, by ruling elites, and by state managers. The writing reflects on how the concepts of Thai identity has a discursive relationship with the state and nationhood. The relationship between local and global knowledge, and perceived challenges to Thailand's sovereignty is also discussed.

Keywords: Political culture, national identity, culture, globalization, Thai identity

Vidyananda, Narat. (2004) 'Freedom without choice: Patron-clientelism and the evolution of Thai politics (1782-1992)' THE JOHNS HOPKINS UNIVERSITY.

This dissertation systematically analyzes the parallel evolution of patron-clientelism and Thai politics throughout four major periods: Traditional Thailand (1782-1851), Transitional Thailand (1868-1910), Despotism (1959-1973), and Democracy (1980-1992). This dissertation methodically integrates the analysis of the political, economic, and socio-cultural aspects of Thai society to provide a comprehensive insight into the development of Thai democracy. This approach provides both a background and the tools with which to identify and explicate reasons for which political participation has been neither a meaningful means to further democracy-building nor an occasion to form greater class cohesion and cooperation in Thailand. Rather, the structural analyses of the four periods indicate biased structural development in favor of the ruling class.

Keywords: Democracy, political participation, political structure

Chalidaporn Songsamphan. (1991) 'Supernatural prophecy in Thai politics : The role of a spiritual cultural element in coup decisions' Ph.D.Thesis The Claremont Graduate University.

This project examined the possible roles of one of the spiritual cultural elements, namely supernatural prophecy, on coup decisions in Thailand. This cultural element continues to affect various activities from state to individual levels despite many changes in the society. A number of the participants of the failed coup-attempts of 1981 and 1985 were interviewed. The findings of this study suggested that supernatural prophecy can be used by a political actor to assess and reduce risk and enhance the probability of success of a preferred course of action. Moreover, supernatural prophecy can be utilized as a political instrument to stimulate certain sentiment or reaction in the public.

Keywords: Political culture, religion and politics, supernatural prophecy

Bonura, Carlo J. (2003) 'Political theory on location : Formations of Muslim political community in Southern Thailand' Ph.D. Thesis University of Washington.

This dissertation introduces the concept of location into the study of political community in order to explore this coherence of community in the ethnically heterogeneous politics of Muslim political community in southern Thailand. Methodologically, the author's fieldwork involved a 'multi-sited' ethnography focused on the politics of Islamic and public education. From these educational practices narratives of political community emerge. Narratives reflect how differences in traditions of religious education as well as language use become common markers for differences among 9 Muslims living in Satun and Muslims living on the southeast coast of southern Thailand. This dissertation broadens the discussion of Islamic politics in southern Thailand and calls attention to the complexities involved in the formation of its political community.

Keywords: Political culture, political theory, community rights, politics and religion, fundamentalism

Ukrist Pathmanand., (2001) "Globalization and democratic development in Thailand : the new path of the military, private sector, and civil society" " **Contemporary Southeast Asia** 1: 24-44.

This article examines the interrelationship between globalization and democratic development by studying three of the main actors in the Thai political economy: the military, the private sector, and civil society. The article examines how their roles have changed in the context of globalization in the 1990s. It then looks briefly at how these changes have impacted on both the form and content of political activity in Thailand at the start of the new millennium, particularly as exemplified in the results of the general election on 6 January 2001.

Keywords: Political culture, globalization, democracy, armed forces, private sector, civil

N Ganesan. (2004) " Thaksin and the politics of domestic and regional consolidation in Thailand " *Contemporary Southeast Asia* 26 (1) : 26-44.

This article first examines Thai politics and foreign policy from the Chatichai Choonhavan government's Indochina Initiative onwards, then focuses on the Thaksin government's domestic and foreign policies since 2001 and the implications for Thailand and the region. It is argued that the ongoing initiatives of the Thaksin government have significant implications for domestic politics while foreign policy initiatives are to be understood within the Thai tradition of performing a regional leadership role.

Keywords: Political culture, political parties, negotiation

Kuhonta, Erik Martinez. (2003) 'The political foundations of development : State and party formation in Malaysia and Thailand' Ph.D.Thesis Princeton University.

This dissertation addresses why some countries in the developing world have pursued a trajectory of equitable development while others have not. Focusing on two countries within Southeast Asia -Malaysia and Thailand-;the author seeks to explain why Malaysia has done significantly better than Thailand in the areas of income distribution, rural development, taxation, health, and education. The author argues that the variation in equitable development between these two Southeast Asian countries can be traced to the historical formation of different types of political structure, specifically of states and political parties. The author claims that Thailand's weaker record in equitable development is due to the ubiquity of a 'hegemonic-bureaucratic state' -a polity that is dominated primarily by the military and that gives little room for the institutionalization of party politics. Data on the policies examined in this study-taxation and spending, rural development, education, and health-is based on fifteen months of fieldwork research in Thailand and Malaysia.

Keywords: Political culture, development, political structure, bureaucratic reform

Fishel, Thamora Virginia. (2001) 'Reciprocity and democracy : Power, gender, and the provincial middle class in Thai political culture' Ph.D.Thesis Cornell University.

This dissertation explores the persistence and transformation of indigenous conceptions of power in the context of 'democratization' and the emergence of a provincial middle class, including changes in gender. This study examines the ways in which patronage and Buddhist ideology have been reconstituted over time. It shows how these factors work in tandem with the seemingly contradictory moral discourses of capitalist development and democracy to sustain and reproduce class and gender inequality. This dissertation shows that in contemporary Thailand two moral frameworks of power operate concurrently: one grounded in Buddhist merit and potency, kinship, and personalistic bonds of reciprocity, the second based on notions of progress, rationality, development, and democracy. By focusing on reciprocity, rather than just patronage, the dissertation reveals the complex interplay between social indebtedness and democracy as ways of conceptualizing power in Thailand. Its approach emphasizes nonstatic, historical, and gender-related models.

Keywords: Political culture, power, democracy, religion, patronage system, capitalism

Harding, Andrew. (2001) "May there be virtue : 'New Asian Constitutionalism' in Thailand " *Australian Journal of Asian Law* 3 (3) : 236-260.

This article examines the outcome of the Thai constitutional reforms of 1997. It outlines the most important provisions of the new Constitution and the most significant events in the implementation process. It evaluates the new constitutional arrangements and their chances of successful entrenchment in the political system and political culture of contemporary Thailand.

Keywords: Political culture, constitution, constitutional reform, political system

Kusuma Snitwongse. (2001) "Thai foreign policy in the global age : Principle or profit?" *Contemporary Southeast Asia* 2: 189-214.

The writer examines that globalization has brought a number of challenges to Thailand's foreign policy. It is open to closer public scrutiny and the issues of democracy and human rights have also become important elements. How the country is to steer its foreign policy in order to reap benefits and avoid the downside of the new international economic reality represents a challenge. The Chuan government's policy, while it admittedly could not avoid pragmatism, nevertheless kept its sight on principles. The writer notes that it is yet to be seen how succeeding governments, starting with the Thaksin government, will deal with the dilemma between principle and profit within the increasing complexity of international relations in the global age.

Keywords: Political culture, globalization, political reformsociety

Surachart Bamrungsuk. (1999) 'From dominance to power sharing : The military and politics in Thailand, 1973-1992' Ph.D.Thesis Columbia University.

The study examines the role of the Royal Thai Army in the political transition process that took place in Thailand between 1973 and 1992. The basic question of this study is: why did the Thai Army agree to open up the political system and what was the impact on the army as an institution? The study argues that the Thai Army supported the transition process because democracy helped defuse internal tension and preserved the political role of the military. The study examines developments in three sectors: the rise and fall of military factions, the development of new military doctrine, and military role expansion. The research asserts that because of the nature of the transition path, the military could maintain its role in the post-transition regime. But the role of the military was not dominant as in the early period of the transition; the military had to share power with civilian politicians. Civilian control of the military became a key goal of the democratic movement; it remains an important aspect of democratic consolidation for Thai society in the future.

Keywords: Political culture, military, democracy, political reform, Thai Army

Narat Vidyananda., (2004) 'Freedom without choice : Patron-clientelism and the evolution of Thai politics (1782--1992)' Ph.D. Thesis Fletcher School of Law and Diplomacy, Tufts University.

This dissertation systematically analyzes the parallel evolution of patron-clientelism and Thai politics throughout four major periods: Traditional Thailand (1782-1851), Transitional Thailand (1868-1910), Despotism (1959-1973), and Demi Democracy (1980-1992). This dissertation methodically integrates the analysis of the political, economic, and socio-cultural aspects of Thai society to provide a comprehensive insight into the development of Thai democracy. This approach provides both a background and the tools with which to identify and explicate reasons for which political participation has been neither a meaningful means to further democracy-building nor an occasion to form greater class cohesion and cooperation in Thailand. Rather, the structural analyses of the four periods indicate biased structural development in favor of the ruling class.

Keywords: Political culture, democracy, political participation, political structure

Prinat Apirat, , (2003) 'From subject to citizen : Political participation in Bangkok (Thailand)' Ph.D. Thesis The John Hopkins University.

This dissertation examines the coexistence of a democratic infrastructure and traditional norms constitute the prevailing tension underlying Thai politics. Drawing upon the results of the SAIS Bangkok survey conducted in the greater metropolitan Bangkok area between March 14 and April 1, 2000, this research analyzes voter turnout, party preference, and non-electoral participation (NEP) such as attending party rallies, demonstrating, or petitioning the government in Thailand. This dissertation finds that participation in the political process for most Thai citizens does not extend beyond the ballot box to include activities that effectively constrain the government. Also, vertical, patron-client relations continue to be the primary means of recruiting members into parties and non-political organizations. Herein, economic development can only lead to democracy by transforming the social structure.

Keywords: Political culture, party politics, political participation, democracy

Supaluck Suvamajata, (1994) 'The Thai military coup d'etat: Origins, withdrawal/civilian control, and perspectives' Ph.D.Thesis The Claremont Graduate University.

The central focus of this thesis is to study the Thai military coup d'etat in general, to examine the origins, the regulations and the laws associated with the coups; then, to propose the appropriate or proper ways for the Thai military to return to the barracks. The study's purpose is to increase understanding of why military intervention in Thai politics since 1932 has not yet declined and why it persistently recurs to the present. The key findings of this study are that the strength of the Thai armed forces and its institutions has created two types of military intervention in politics: military domination, and military influence. This project suggests that the aspect of civil-military coexistence, which is one of the features of civil-military relations theories, should be applied to the Thai case. Permanent military withdrawal from politics and the acceptance of civilian control of the armed forces will lead to the probable disappearance of future military coups.

Keywords: Political Culture, military, civilian rule, political reform

Siriwan Sermcheep, , (1992) 'Characteristics of the press in an authoritarian system : A case study of Thailand' M.A.Thesis California State University, Fresno.

This study was an attempt to identify the physical characteristics of the press in an authoritarian system. Thailand has been categorized as an authoritarian press system. The history of mass communication in Thailand is presented in this study. Content analysis was employed to explore Thailand's leading newspapers. Three months of issues of Thai Rath in 1991 were analyzed. Findings of the study show that the newspaper exhibited some characteristics similar to an authoritarian press. The newspaper devoted more space to stories about government and politics than 'other topics.' However, no other physical characteristics such as headlines and pictures were found. The study implications and possible factors that may account for the characteristics of the Thai press are discussed.

Keywords: Political culture, media and politics, authoritarianism

Kowit Kangsanon. (1983) 'Politics and public organization in Thailand : A case study of organizational change in the National Institute of Development Administration (NIDA), Bangkok' Ph.D.Thesis Indiana University.

This study attempts to investigate the relationship between politics and a public organization, in this case the National Institute of Development Administration (NIDA), in Thailand. Specifically, the emphasis is on the extent to which the politico-administrative environment has an impact on the organization, and how this leads to organizational change when there are changes in the political system. Based upon the political and historical perspective, this study focuses on two historical phases in Thailand; the periods of military dictatorship, and political democracy. The methods of data collection include personal interviews, and policy and document analysis. The study applies a political approach to analysing the relationship between the public organization and its politico-administrative environment.

Keywords: Political culture, The National Institute of Development Administration (NIDA), political structure, political reform, public organizations

Hewison, Kevin, ed. (1997) **Political change in Thailand: Democracy and participation** London ; New York: Routledge.

Hewison categorizes the approaches used to analyze Thai politics into modernization - theoretical, neo-pluralist , institutionalist , and Marxist lines of thinking. He shortly describes the "ebb and flow of political space " from 1920 to the present. The findings include that political power challenges the "conservative state " and is, in this way, "clearly central to the development of political systems (sic) which no longer exclude the majority of the population." The expression "conservative state", substitutes for the outlawed 'bureaucratic polity '. Similarly, the statement that there is a "continued dominance of 'old' forces in rural areas" seems to suggest that the bureaucratic polity is still alive in the countryside and that we ought to include a center-periphery distinction more systematically into a contemporary political theory of Thailand.

Keywords: Political culture, democracy, participation, modernization

Rungrawee Chalermripinyorat. (2002) 'People politics in mediascape : The Assembly of the Poor and media contestation in Thailand' the 54th Annual Meeting of the Association for Asian Studies, April 4-7, 2002, Washington DC.

This paper attempts to interrogate the Assembly of the Poor's political struggle as it unfolds in the realm of media representation. Marginalized groups abandon the unavailing struggle within conventional political institutions and enter a novel political terrain under an umbrella organization named the Assembly of the Poor (AOP), a nationwide rural-based movement in Thailand. The AOP brings the politics of the rural poor to the public arena, within which it manifests the poor's grievances and concurrently proposes an ideological critique of state-imposed asymmetric development and articulates oppositional visions of alternative bottom-up development. It is also argued that, while the AOP is an active player adept in making itself high-profile news as a device to forge a channel of public communication, the extent to which its political project could be achieved is significantly contingent upon media institutions and journalists. Media is a contested site of consciousness construction, one that is instrumental for the AOP in bringing about social change.

Keywords: Political culture, political communication, media, the Assembly of the Poor

Jarvis, Darryl S. L., (2002) "Problems and prospects in Thaksin's Thailand: An interim assessment" *Asian Survey* 42 (2) : 297-319.

The outlook for Thailand is not as optimistic as the administration of Thai president Thaksin Shinawatra would like to suggest, and the September 11, 2001, terrorist attacks on the U.S. will only add to what will be troubled times for the country. The writer finds that the Thaksin administration is politically ill-equipped to deal with economic and financial problems and reform. In addition, the apparent deafness of the administration to many problems and its willingness to exploit populist anti-globalization sentiment regardless of the economic harm it may cause Thailand is even more alarming.

Keywords: Political culture, economic policy, terrorism, Thaksin Shinawatra

Bunte, Marco, (2002) "Consolidating Thai democracy" *Thailand's new politics : KPI yearbook 2001* (177-218) Nonthaburi : King Prajadhipok's Institute.

Bunte introduces models of democratic consolidation to determine a country's degree of democratization. i.e. the one proposed by Wolfgang Merkel (based on his MA thesis listed above). Merkel's multi-level model of democratic consolidation includes four aspects, namely (1) institutional consolidation (the development of central political institutions and their legitimacy, both in terms of an "elite settlement" in their favor and the popular perception that this order is a good one); (2) representative consolidation (this concerns interest groups and political parties; the latter should not be fragmented, and there should not be anti-democratic parties); (3) behavioral consolidation (i.e. the elimination of veto-actors, especially the military and business); (4) civic culture and civil society (this regards the reduction of conflicts, tensions and cleavages which takes pressure off young democracies). Bunte describes the model and then uses the literature on Thai politics to illustrate it.

Keywords: Political culture, democracy, democratic consolidation

Eng, Peter., (1997) "Thai democracy : The people speak" *The Washington Quarterly* 20 (4) : 169-188.

A journalist's account of the political situation and the major groups of players involved. Eng describes that since the May uprising of 1992, a more liberal atmosphere has made the media even more powerful in fostering Thai democracy. They are bringing public opinion to bear on politicians who once wheeled and dealt with impunity. In the article, the writer finds that the most important media reform was breaking the state monopoly over TV. The first non-government station, Independent TV, began broadcasting in July 1996, stressing news and documentaries. Even the state media are changing with the times. Radio is bolder and the TV stations are airing a wider range of views, sometimes including not-so-subtle criticism of the government.

Keywords: Political culture, media, democracy, TV stations, public opinion

Neher, Clark D. , (1996) "The transition to democracy in Thailand" *Asian Perspective* 20 (2) : 301-321.

A broad description of Thai political development from a monarchy through an authoritarian "bureaucratic polity" to a semidemocratic "bourgeois polity" is offered. The body of the article deals with the time from about 1960 to present, particularly 1992-1996. Prospects for further democratization are seen in the "routinization" of democratic procedures, regular elections without interference by the military, an open press, a growing economy and middle class, and the lack of international conflicts as well as internal ethnic strife. Problems arise from the buying of candidates and voters, corruption, the prevalence of patron-client relationships, the weak party system, and the king's age and health. The author presents a less than realistic view that voters in general are politicized to a high degree and that Thai parliamentary elections are "meaningful" because voters chose between "divergent ideas and candidates".

Keywords: Political culture, bureaucracy, military, democracy

Nelson, Michael H. (2000) "Local government reform in Thailand : With some comparative perspectives." Nonthaburi: Center for the Study of Thai Politics and Democracy, King Prajadhipok Institute. .

An overview is given of the Thai system of regional and local government. This is followed by descriptions of the limited importance local government reform was accorded in the political reform process since 1994 and of the stipulations concerning local government in the constitution of 1997. This includes analytical remarks on individual paragraphs and the statement of the Council of State on the draft decentralization law. This is followed by short descriptions of laws on local government made necessary by the constitution. Finally, the Thai local government reform is put into a comparative perspective by referring to France, Germany, and the United Kingdom.

Keywords: Political culture, regional government, constitution, decentralization

Nelson, Michael H. (2002) "Thailand: Problems with Decentralization?" *Thailand's New Politics: KPI Yearbook 2001* (219281) Nonthaburi : King Prajadhipok's Institute .

First, an overview is provided of the administrative context of decentralization, historical and conceptual issues, and the legal framework (including the Constitution, the Decentralization Act, the decentralization plan, and the implementation plan). Secondly, the chapter addresses the field of education and shows that decentralization in this case is made difficult by the existence of competing legislation (Decentralization Act versus the National Education Act) and competing intentions (between the decentralization committee and the education reform committee). Third, the chapter asks whether the Thaksin government is a threat to decentralization. This question cannot be answered easily because it claims that this government's policies have been ad hoc, changing, unclear, and fragmented (since there are different groups of people involved in this area). Finally, it is stressed that decentralization is complete only when complemented by democratization. Under the prevailing political conditions in rural Thailand-the lack of viable public spheres, poorly developed means of political communication, and the dominance of local politics by exclusive cliques-the goals of decentralization, i.e. an improvement in services delivered to local citizens, better attention paid to local problems, and increased public participation in local policy-making, may not be achieved.

Keywords: Political culture, Political communication, public participation

Carlo J. Bonura, (2003) '**Political theory on location: Formations of Muslim political community in southern Thailand**' University of Washington.

This dissertation introduces the concept of location into the study of political community in order to explore this coherence of community in the ethnically heterogeneous politics of Muslim political community in southern Thailand. Methodologically, the author's fieldwork involved a 'multi-sited' ethnography focused on the politics of Islamic and public education. From these educational practices narratives of political community emerge. Narratives reflect how differences in traditions of religious education as well as language use become common markers for differences among 9 Muslims living in Satun and Muslims living on the southeast coast of southern Thailand. This dissertation broadens the discussion of Islamic politics in southern Thailand and calls attention to the complexities involved in the formation of its political community.

Keywords: Community rights, politics and religion, fundamentalism

Choi, Alex Hang-Keung. (2002) '**Non-governmental development organizations (NGDOs) and democracy in Thailand : The 1992 Bangkok uprising**' Ph.D.Thesis Queen's University at Kingston (Canada).

This thesis examines the role of non-governmental developmental organizations (NGDOs) in the democratization of Thailand during the 1980s and early 1990s. This thesis maintains that the rise of the NGDOs is closely linked to the political economy of Thailand. NGDOs are part of the Non-governmental Organization (NGOs) movement, but they distinguish themselves from the other NGOs in adopting a mobilization strategy seeking to change social relationship. This thesis argues that none of the theories including Bourgeois Revolution, Modernization, and New Social Movement satisfactorily accounts for the democratic dynamics (i.e. the transition from 'half-democracy' to full democracy) in Thailand. Rather, the success of the May 1992 uprising lies in the efforts of the NGDOs in linking the resistance of the lower classes with that of the urban middle classes, who have been deeply disillusioned and offended by the unfulfilled promises of the military elite to clean up corruption and vote-buying.

Keywords: Political culture, democracy, NGDOs, social movement, democratization

McCargo, Duncan. (2002) "Security, development and political participation in Thailand : Alternative currencies of legitimacy" *Contemporary Southeast Asia* 24 (1) : 50+.

This article argues that Thailand's political elites have employed three different "currencies" in their quest for legitimacy since 1932. These "currencies" are defined as: security, development, and political accommodation or participation. Different currencies have enjoyed different degrees of salience according to prevailing domestic and international conditions. While security was a crucial legitimating rationale during the Cold War, since the economic crisis and the new constitution of 1997, political participation has loomed largest. The article examines the career of former army commander and prime minister Chavalit Yongchaiyudh, in order to illustrate the changing value of alternative sources of legitimacy from the early 1980s to the late 1990s. It argues that despite the growing importance of political participation, fundamental inequalities of power and resources persist in contemporary Thailand.

Keywords: Political culture, political participation, legitimacy

Saitip Sukatipan. (1988) 'The media and politics : A study of radio broadcasting in Thailand' Ph.D. Thesis University of Hawaii.

This study attempts to seek an alternative understanding of the continuity of the bureaucratic polity of the Thai state by focusing on the ideological role of media practices in the process of legitimation. The central thesis is that the dominant class fraction, i.e. the capitalist-bureaucrat alliance, maintains its rule with popular consent not merely through coercive apparatuses of the state but also via the apparatuses for maintenance of hegemony which bring the mass of the people into conformity with the prevailing social order. This study suggests that the Thai state has actively deployed several ideological apparatuses to inculcate ideologies legitimizing capitalist accumulation activities. In this, the media serve as mechanisms which help reproduce 'consensus' contributing to compliant acceptance of definitions of reality offered by the state.

Keywords: Political culture, bureaucratic reform, media, legitimation

Soraj Hongladarom, (1996) ' Democracy and culture: A case for Thailand' the **Seventh East West Philosophers' Conference**, January 8-20, 1995, University of Hawaii, Honolulu, Hawaii. USA.

This paper presents a series of arguments against the charge, common in most Asian countries, that Western liberal democracy is not suitable for countries of the East since it is perceived to be an integral element of a cultural tradition alien to the traditions of Eastern cultures. The writer argues that democracy is not necessarily bound to a particular cultural tradition, including Western, liberal one. The second section presents an argument, based on John Rawls' recent proposal that democracy and justice are political conceptions. Democracy is a system of government best suited to a form of socio-economic life and a particular vision of the good. This form is not the only one possible and is not the best regardless of historical, social, or cultural contexts, but as forms of socio-economic life of nations in the world turn out to be more substantially the same--the form which, requires democracy--democracy is then justified. Tying to these arguments, a country like Thailand has to find its own way, according to which, as Thailand is becoming more and more involved in interactions among nations, the resulting form of government, while clearly retains much that is peculiar to the historical development and other circumstances of the country, cannot diverge too much from what the world community finds acceptable.

Keywords: Political culture, democracy, socio-economic life, liberal democracy

Yoon, Jinpyo. (1990) 'Formation and transformation of the modern state : A comparative study of the nature and role of the state in Indonesia, Thailand, and Vietnam' Ph.D.Thesis University of South Carolina.

The nature and role of the modern state in Indonesia, Thailand, and Vietnam are analyzed on a comparative basis. The research framework consists of three analytical methods; the cultural politics perspective, the institutional perspective, and the political economy perspective. Making use of this analytical framework, two essential subjects of the statist approach: autonomy and capacity of the state and interaction and relationship between the state and the society are investigated in the setting of the three Southeast Asian states. The thesis finds that with various levels of state involvement in society, the state autonomy and capacity are continuously changed in connection with the social structure and the world political economic situation.

Keywords: Political culture, state, autonomy, political process, cultural politics, political economy politics, institutional politics

MacIntyre, Andrew. (1998) "Political institutions and the economic crisis in Thailand and Indonesia" *ASEAN Economic Bulletin* 15 (3) : 362-374.

The writer examines that the economic crisis in Southeast Asia has not been driven only by factors such as pegged exchange rates, heavy short-term foreign borrowing, and hopelessly inadequate financial sector regulation; politics has also been important. Indeed, in any case where there is a massive loss of investor confidence it would be difficult for politics not to be involved. In arguing for some attention to be paid to political factors, this article seeks to focus on one particular variable: political structure. In both Thailand and Indonesia, political structure greatly compounded the task of responding to the crisis and thereby served to intensify the economic destruction even though this common problem originated in different ways and stemmed from different institutional problems.

Keywords: Political culture, political structure, economic conditions

Connors, Michael Kelly, (2003) "Goodbye to the security state: Thailand and ideological change " *Journal of Contemporary Asia* 33 (4) : 431-448.

This article examines the nature of ideological change by surveying key state agencies. The first section introduces generalised aspects of the ideological shift that Thailand has undergone during the years of democratic opening. However, instead of relating ideological change to "democratization," it is proposed that we think in terms of processes whereby political actors become caught up in, or subject to, elite visions of democracy, which are essentially and necessarily dominative -- what Connors have called, elsewhere, "democrasubjection" (Connors 2003: 5-26). The second section briefly discusses shifts in the nature of the Thai state up to the current Thaksin administration (2001-). Finally, a survey of ideological shifts in terms of culture, democracy, participation and security is offered. The broad claim advanced in this article is that liberalism continues to make significant ideological advances in Thailand, notwithstanding countervailing pressures related to the economic nationalism and authoritarian political tendencies of the current Thaksin administration.

Keywords: Political culture, political reform, participatory democracy

Connors, Michael Kelly, (1999) "Political reform and the state in Thailand" *Journal of Contemporary Asia* 29 (2) : 206-226.

The new constitution of Thailand, promulgated in October 1997, represents an important advance in the restructuring of the Thai state and political process. Reformist capitalist and state actors, together with extensive support from the press and the nongovernmental organizations, have won an important, if still fragile, victory over the minority of rogue politicians and bureaucrats who have undermined state and political legitimacy. It seems likely that the new constitution will provide the reformists with a sound institutional base on which to build over the remnants of the old state formation. It is up to the Thai workers and poor to turn these changes in the Thai political formation to their own advantage.

Keywords: Political culture, political reform, participatory democracy, political process

Suchit Bunbongkarn. (1999) "Thailand's successful reforms" *Journal of Democracy* 10 (4) : 54-68.

The writer discusses the success of the reforms that have taken place in Thailand. In 1997, five years after democracy replaced military rule in Thailand, the new system was in serious trouble. In an attempt to prevent economic crisis, the national currency was floated, but this proved unsuccessful. The worst of the crisis has now passed, but it has resulted in an increase in many social problems. In order to prevent the reoccurrence of such a crisis, it is necessary for the people of Thailand to implement a policy of "good governance" that is only possible in a democratic society. Measures have already been taken to reform financial institutions, the civil service, state enterprises, and the military establishment. Although the country's economy has not completely recovered yet, it is possible to say that democracy in Thailand has survived the crisis and is now functioning.

Keywords: Political culture, democracy, economic conditions, civil society

King, Daniel. (1996) "Thailand : toward democracy stability " *Journal of Democracy* January : 102-117.

The writers discuss the process of democratic consolidation in Thailand, arguing that the peaceful transfer of power from one elected civilian prime minister to another in the July 1995 elections offers hope for the future of Thai democracy. Although the process of change has been uneven and discontinuous, the overall trends have been toward a decreasing political role for the military, a correspondingly more important role for parliament in the political process, increasing identification of political parties with certain regions and constituencies together with continued party-system fragmentation and a lack of differentiation among party platforms, and an increasingly well-developed and assertive civil society. The writer questions whether the new government will deliver on the promises of reform made during the election campaign, but it is not likely that the opposition parties, the press, or the organizations of civil society will let it forget what it vowed to do.

Keywords: Political culture, civil society, armed forces, democracy

Montri Supaporn. (1984) 'The role performance of Prime Ministers in the Thai political system : Styles of military and civilian rule, 1932-1983' Ph.D.Thesis Case Western Reserve Univeristy.

This study investigates the role performance of the Thai national leadership from 1932-1983 by dividing it into two categories: civilian and military regimes. The social backgrounds, administrative styles, and political, economic, and social performance of each leadership category has been analyzed. In reviewing these elements, this study suggests that the military leaders intervened into politics largely because of the performance failure of the civilian governments, and the need for changes in the society, as well as to protect their corporate interests. At the same time the civilian Prime Ministers required strong personalities in order to survive in the Thai leadership system. This study also suggests that the military Prime Ministers, although their political performance were rated in negative fashion, possessed a positive economic and social performance which appeared necessary in order for modernization to progress.

Keywords: Political culture, political reform, political leadership, political system

Connors, M.K. (2003) "New times, new constitution" **Democracy and national identity in Thailand** New York: Routledge.

The writer reconsiders an argument for rethinking Thailand's so-called 'People's Constitution' as an attempt at embedding liberal imperatives in the Thai state. An analysis of the social forces and agendas behind the new constitution is presented. The main question addressed: What was the movement for political reform in the late 1980's and 1990's? The writer notes that political reform and the new constitution were responses which reflected the emergence of Thai liberalism, the new rhetoric of state/society relations, hopes of participatory democracy, and good governance.

Keywords: Political culture, political reform, political participation, power, constitution

Vatikiotis, Michael., (1997) "Tough times : economic woes hit Thais, and threaten social unrest" *Far Eastern Economic Review*, June, 12 : 74+.

Thailand's dramatic loss of economic vigor is inflicting hardship on society, and with no swift end to the economic squeeze in sight, some are starting to wonder if the new hardships will lead to social unrest. The effects of the economic woes have been felt quicker than anyone predicted. At one end of the spectrum, blue-collar workers are already being laid off and finding that their employers are loathe to hand over the compensation owed. In addition, the country's wealthy and politically conscious middle class confronts reduced incomes and a more confined lifestyle. Given the far-reaching effects of the economic crisis, there may be deep political consequences, particularly as these difficulties coincides with the drafting of a new constitution that presents the prospect of sweeping change. Details of the population's grievances, the constitution as a symbol of hope, and the possibility of unrest are provided.

Keywords: Political culture, social classes, constitution

Yawnghwe, Chao-Tzang. (1997) 'The politics of authoritarianism : The state and political soldiers in Burma, Indonesia, and Thailand' Ph.D.Thesis The University of British Columbia .

This thesis investigates the impact of military rule on the state and society by looking at three cases from the same geographical region--Burma, Indonesia, and Thailand--that have experienced military intervention and military rule. This thesis has found that there are three vital factors influencing the military's decision, having intervened, to stay on to rule the country. The most important factor is the emergence of an extraordinary military strongman-ruler. This thesis has found that military rulers in Thailand have been constrained because of the person and the role of the monarch. This thesis has also found significant variations in military-authoritarian states. They range from a nearly pure praetorian example to a tentative quasi-democratic set up. It has become apparent from this research that, although the global democratization trend is hopeful, it is not so easy to get a politicized military to go back to the barracks to stay

Keywords: Political culture, military, authoritarianism, democratization

Rigg, Jonathan., (1991) "Grass-roots development in rural Thailand : A lost cause? " **World Development** 19 (2-3) : 199-211.

Grass-roots" development policies have been embraced by governments, international agencies and NGOs alike as one of the most effective means of improving conditions and fostering growth in rural areas. However, in many cases there is a considerable discrepancy between word and deed, and it is rare to find grass-roots development policies being implemented in a coherent fashion. This article examines the reasons for this discrepancy with reference to rural development in Thailand. It is argued that although a centralized and inefficient bureaucracy, and entrenched interest groups, cause many of the problems of implementation, the hierarchical nature of Thai society provides much of the explanation. Further, it is argued that grass-roots ideologies, based upon conceptualizations of folk/peasant culture, may be no more in-tune with the aspirations of peasants than those orthodox strategies they aim to replace. As such, grass-roots development policies may be seen as being incompatible with the planning context, and thus face long-term and deep-seated constraints to effective implementation.

Keywords: Political culture,rural Thailand,grassroot,civil society

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Dayley, Robert A, (1997) 'Modeling chaos : Alternative images of policy formation in Thailand' Ph.D.Thesis Northern Illinois University.

This dissertation argues that the 'chaos' of Thai policy making is best explained by a multiple streams model of policy formation similar to the one used to explain agenda change and policy initiation in other democracies. Evidence used in the study is based on personal interviews with over fifty Thai policy makers and experts, and the analysis of cabinet policy statements, national plans, budgetary data, and other primary and secondary sources documenting policy-making activity in Thailand. Empirically, this dissertation examines policy processes related to infrastructure development in Thailand by conducting two exercises. First, using a pattern-matching technique, the study evaluates the utility of alternative models of policy formation in explaining four case studies of infrastructure policy making: airport development, Bangkok traffic, telecommunications, and flood prevention. Second, the study engages in a theory-building exercise to develop a more thorough description of policy formation in Thailand through a multiple streams image. Substantively, this dissertation contributes to an understanding of policy formation in Thailand by unraveling the 'chaos' that has long confused observers of policy-making activity in Thailand.

Keywords: Political culture, policy process, infrastructure development, chaos, policy formation

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Komatra Chuengsatiansup. (1998) 'Living on the edge : Marginality and contestation in the Kui communities of Northeast Thailand' Ph.D.Thesis Harvard University.

This study explores the multiple dimensions of power relations by which the Kui people, the elephant keepers of Northeast Thailand, were marginalized, excluded, and rendered vulnerable to various forms of afflictions and agonies. The cultural politics of marginalization is examined within the dynamics of domination and contestation that persisted and continually renewed itself at the margins. The political constructions and social experience of marginality are examined in the context of modern Thai politics, a politics largely dominated by the Thai bureaucratic state but increasingly by political entrepreneurs of the emerging middle class elites. By linking the analysis of macro-social processes of marginalization with the micro-analysis of the lived experience of marginality, the study shows that the cultural politics of marginalization is characterized by the dynamics of power negotiations, internal differentiations, contested meanings, and the mutuality of domination and resistance. Against the politics of exclusion, the Kui contested the domination imposed upon them by constructing new meanings, new interpretations, and alternative spheres of autonomy which they expanded to include themselves as legitimate new actors.

Keywords: Political culture, power, marginalization, conflict, identity politics

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Hunsaker, Bryan D. (1997) 'Local capabilities in a centralized state : The politics of Thai municipal grantsmanship' Ph.D.Thesis Northern Illinois University.

This dissertation examines the structures and processes through which Thai municipal officials seek to obtain maximum levels of grant revenues from the central government. Formal-legal parameters of Thailand's grants policy system are delineated through a collection of secondary sources, government archives, and interview responses of central officials in Bangkok. Attributes of cities most successful in seeking these grants are then defined through statistical correlation of twenty-two local capability indicators with specific municipal grant revenues for the years 1989-96. Finally, a bargaining process framework is used to interpret the grant-related motivations, circumstances, and strategies of local and central government officials. Field research was conducted in Bangkok and six cities in Northeastern Thailand from September 1994 through June 1995. The findings of this study portray a fragmented Thai central polity in which actors and agencies compete and cooperate in administering a variety of grant programs often designed to achieve conflicting values. The grants policy system serves as the institutional linkage between the structural forces and individual behaviors that determine policy outcomes.

Keywords: Political culture, Northeastern Thailand, legal system, local politics, conflict

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thamavit Terdudomtham. (1994) 'The political economy of trade protection in Thailand (1960-present)' Ph.D.Thesis The University of Wisconsin - Madison.

This study analyzes the political economy of trade protection in Thailand during the period from 1960 to the present. It investigates the institutional aspects of trade policy making, develops simple models to describe political decisions regarding import protection, uses regressions to analyze the determinants of trade protection structure, and conducts Granger Causality tests to analyze the determinants of tariff changes over time. In terms of theory, this study incorporates the government's objective function into a general equilibrium model. In the national policy model, the government's preference is to industrialize the country and increase GDP. In the interest group model, the government's objective function includes personal wealth of officials and officers. By using the Granger Causality test, this study found that inflation and the balance of payments did influence tariffs. The government has used tariffs to contain inflation and adjust the balance of payments in order to stabilize the economy, which in turn has provided some stability for domestic politics.

Keywords: Political culture, political economy, protectionism, trade protection, GDP

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Seo, Kyoungkyo. (1993) 'Military involvement in politics and the prospects for democracy : Thailand, the Philippines, and South Korea in comparative perspective' Ph.D. Southern Illinois University at Carbondale.

To understand military involvement in politics and the prospects for democracy in Thailand, the Philippines, and South Korea, this study consists of four major parts based on different phases of military involvement: the takeover of political power by the military, maintenance of political power, withdrawal from politics, and transition to democracy. Regarding the causes of military involvement in politics, this study finds out that both social and military factors were responsible for military coups in Thailand and South Korea. As common means to maintain political power, military governments in these countries restricted political participation and competition. Subsequently, various conditions encouraged military withdrawal among the three countries. Growing oppositional strength to military rule was the most important condition for the withdrawal. Considering the democratic progress in these countries during the last decade, all three countries face the possibility that the highly politicized military can reverse the democratization process instantly, although this is not likely to happen in the near future particularly in Thailand and South Korea.

Keywords: Political culture, military, democracy, political participation

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Ungpakorn, Ji Giles. (2002) "From tragedy to comedy : Political reform in Thailand." " *Journal of Contemporary Asia* 32 (2) : 191-205.

The writer finds that Thailand's democracy has been profoundly influenced by mass struggle and tragic bloodshed. The political freedom now exercised by Thai citizens is a direct result of continuous mass struggle against dictatorship, the high points of which were the 14th October 1973 and the May 1992 popular uprisings. Yet, at the same time, this freedom has also had its limits defined by the brutal crushing of Thailand's socialist movement on the 6th October 1976. This has meant that the present day parliamentary system is devoid of any element of class politics. It is this, more than anything else, which is responsible for the corruption and vote-buying in the electoral system. The writer also believes that recent attempts to cleanse Thai politics using a reformed Constitution, new election laws and newly established "independent bodies," such as the Election Commission and Constitutional Court, are unlikely to succeed, since they fail to address the real basis of money politics in Thailand and rely on a narrow structuralist approach. A more realistic route to political reform would rely on the mobilisation of social groups on a class basis. Only when such groups organise to push for more social equality and justice inside and outside the confines of the present structures can there be true progress.

Keywords: Political culture, political reform, corruption, social classes, constitution

Battersby, P. (1998) "Border politics and the broader politics of Thailand's international relations in the 1990s : From communism to capitalism" *Pacific Affairs* 71 (4) : 73-xxx.

In the era of the so-called "borderless world," it is fashionable to regard the concept of territoriality as an anachronism. The writer finds that the plans to integrate the economies of countries sharing the resources of the Mekong Basin invite analysis in terms of the logic of globalization. Yet, as the recent history of relations between Thailand and neighbouring Cambodia, Myanmar and Laos emphasizes, secure borders are vital for the development of transnational economic linkages. A pattern of territorial consolidation has emerged--assisted rather than hindered by the ongoing incorporation of mainland Southeast Asia into the global economy. As Thailand seeks to transform its borders from buffer zones into gateways for trade and investment in Indochina and beyond, so has the stricter regulation of cross-border capitalist activities become crucial to the achievement of this key regional objective.

Keywords: Political culture, capitalism, economic relations, communism

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Niyom Rathamarit. (1984) 'Military governments in Thailand : Their policies toward political parties' Ph.D.Thesis University of Pittsburgh.

The focus of this study is an analysis of the Kriangsak (1977-80) and Prem (1980-1983) governments' policies on the discrepancy between the policy stated in the constitution and the practices of the governments toward political parties. The conceptual framework employed in this study is group theory developed by Bentley, Latham, and Truman, which treats politics as a struggle between groups for power. The data used in this study were assembled from newspapers, academic journals, and books, as well as interviews with politicians, government officials, and scholars. This study demonstrates that both Kriangsak and Prem were aware that political parties could be useful in legitimizing their rule, but they resorted to different techniques in dealing with them. The study suggests that Thai society is moving toward a condition in which the military will no longer be the sole dominant actor, and in which governments must provide channels for mass participation in the political process, which party activities provide.

Keywords: Political culture, power, conflict, political reform, military governments

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย